

Latvijas Republikas Satversmes tiesas

2010.gada 18.maija sēde

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Gunārs Kūtris.

G.Kūtris.

Labdien! Sākam tiesas sēdi.

Šodien Satversmes tiesa izskata lietu Nr.2009-111-01. Lietas nosaukums „*Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma un 20.punkta otrā teikuma (2009.gada 16.jūnija redakcijā) un 20.punkta trešā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107.pantam*”.

Satversmes tiesa izskata lietu šādā sastāvā:

tiesnesis Kaspars Balodis,

tiesnesis Juris Jelāgins,

tiesnese Kristīne Krūma,

tiesnesis Viktors Skudra

tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris.

Noskaidrosim lietas dalībniekus, kas ir ieradušies.

Tātad lūdzu lietas dalībniekus un pieaicinātās personas sagatavot personas dokumentus, kā arī tie, kas nav iesnieguši tiesā savu pilnvarojumu, lūdzu sagatavot.

Lietas dalībnieki:

Pieteikuma iesniedzēju pilnvarotais pārstāvis- Inese Nikuļceva. Jūsu pilnvarojums jau ir lietā. Paldies.

Institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu — Saeimas pārstāvis. Zvērinātā advokāte Jūlija Jerņeva. Jūsu pilnvarojums arī ir lietā. Paldies.

Pieaicinātās personas:

Latvijas Republikas Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Vineta Muižniece. Ir informācija, ka viņa ir saslimusi. Attaisnojošu iemeslu dēļ šobrīd nav ieradusies.

Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs Guntis Bērziņš.

Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam ar Tiesu iekārtas likumu priekšsēdētāja Solvita Āboltaņa.

Tieslietu ministrijas pārstāvis: Eiropas Kopienu tiesas departamenta direktore Kristīne Drēviņa.

Un ir arī pieteikts Tieslietu ministrijas valsts sekretārs Lazdovska kungs.

Finanšu ministrijas pārstāvji: Tiesību aktu departamenta direktors Mārtiņš Brencis.

Budžeta departamenta direktore Ilonda Stepanova.

Finanšu vadības un metodoloģijas departamenta Sabiedriskā sektorā nodarbināto atlīdzības politikas nodaļas vadītāja Inga Ošiņa.

Tiesībsarga biroja pārstāvis — Tiesībsarga juriskonsulte Santa Tivoņenkova.

No pieaicinātām personām nav ieradusies viena persona. Tiesa, apspriežoties uz vietas, nolēma turpināt lietas izskatīšanu un lietas gaitā skatīties, ja būs nepieciešams pieaicināto personu uzklausīt, uzaicināt uz nākamo tiesas sēdi.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi?

I.Nikuļceva.

Nē, paldies. Šajā mirklī nav.

G.Kūtris.

Paldies. Saeimas pārstāvim?

J.Jerņeva.

Jā, godātā tiesa. Man ir lūgums noskaidrot prasītāju pārstāves pilnvarojumu šajā lietā, jo Saeima ir saņēmusi informāciju par to, ka ir apvienotas divas lietas. Šeit mēs saredzam trīs dažādas pieteikuma kategorijas.

Tāpat viena tiesnešu grupa ir iesniegusi konstitucionālās sūdzības par abiem diviem grozījumiem, piemēram, Sandra Strence. Cita tiesnešu grupa ir iesniegusi sūdzības tikai un vienīgi par pēdējiem grozījumiem, piemēram, Inta Kalniņa. Un pēdējā grupa ir iesniegusi sūdzības tikai par jūnija grozījumiem, piemēram, Daina Treja.

Es gribētu noskaidrot, vai pilnvarojums attiecināms uz visām personām, kas, piemēram, abās lietās ir iesniegušas konstitucionālās sūdzības un es vēlētos noskaidrot prasītāja pārstāves viedokli par to, vai gadījumā..

G.Kūtris. Jūs šobrīd varat izteikt tikai lūgumus tiesai.

J.Jerņeva. Lūgums ir noskaidrot, vai pilnvarojums ir.

G.Kūtris.

Jūs varējāt iepazīties ar lietas materiāliem.

J.Jerņeva.

Tajā brīdī, kad mēs iepazīnāmies ar tiesas materiāliem, vēl lietas netika apvienotas.

G.Kūtris.

Piektdien?

J.Jerņeva.

Jā.

G.Kūtris.

Labi. Jūs gribat iepazīties ar lietas materiāliem un paskatīties pilnvarojumu?

J.Jerņeva.

Es domāju, ka mums šobrīd pietiktu ar prasītājas atbildi, ka ir viņai tiesības pārstāvēt visus pieteikuma iesniedzējus.

G.Kūtris.

Tad var saprast to, ka pieteikuma iesniedzējam katrā brīdī vajag teikt, ka, ja aizstāv jūnija grozījumus, tad runāt par 170 tiesnešu pilnvarojumu un tad, kad runā par nākamajiem, tad runāt par 246 pieteikuma iesniedzēju pārstāvību. Katreiz ir jāpiemin, kurus pārstāv un kurus nepārstāv?

J.Jerņeva.

Nē, godātā tiesa. Mēs neuzskatām, ka katru reizi tas ir speciāli jāpiemin, bet mēs vienkārši vēlamies saprast, vai gadījumā viena tiesnešu grupa, iesniedzot konstitucionālo sūdzību par jūnija grozījumiem, bet neiesniedzot sūdzību par decembra grozījumiem, gadījumā nepiekrīt pēdējiem grozījumiem.

G.Kūtris.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāve. Vai varat atbildēt par šo te pilnvarojumu?

I.Nikuļceva.

Es gribētu norādīt, ka visas pilnvaras ir ievietotas lietā un, protams, es pieļauju tādu situāciju, ka ir atsevišķi tiesneši, kas nav mani pilnvarājuši. Šie tiesneši varēja ierasties vai nu paši, vai viņi to nav izdarījuši. Tomēr to tiesnešu skaits, kuri ir šīs pilnvaras man izdevuši, ir lielākā daļa un tas ir pietiekams.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu kādi lūgumi?

J.Jerņeva.

Jā, vēl būtu lūgums. Tāds kā precizējošs jautājums pārstāvei. Vai visi tie tiesneši, kas ir iesnieguši konstitucionālās sūdzības, vēl joprojām ir tiesneši šobrīd. Vai viņi vēl joprojām ir palikuši amatā?

G.Kūtris.

Kas mainās lietas izskatīšanā, ja no 246 tiesnešiem, pieņemsim, ka 50 nestrādātu vairs? Kas mainās lietas izskatīšanā?

J.Jerņeva.

Mēs uzskatām, ka vienkārši jautājums ir par to, kuru personu konstitucionālās sūdzības ir izskatāmas. Šis varbūt ir formāls jautājums, bet mūsaprāt diezgan svarīgs. Vismaz divi tiesneši ir atcelti no amatiem.

G.Kūtris.

Tiesa, uz vietas apspriežoties, nolēma, ka tā ir matu skaldīšana un šajā gadījumā nav nekādas starpības, vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvis atbild par simts vai divsimt tiesnešiem. Tātad attiecībā uz tiem tiesnešiem, kuri ir aizgājuši no tiesneša darba. Bet viņiem aizskārums ir bijis.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir tiesības pārstāvēt, savukārt tie tiesneši, kas nav jūs pilnvarājuši vai ir teikuši, ka pilnvaro tikai par viena likuma grozījumu, attiecībā par tiem tātad jūs viņus nepārstāvat.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa, man būtu pēdējais lūgums. Attiecībā uz 10.decembra grozījumu trešā teikuma daļu, kuri nosaka, ka tiesnešu alga nedrīkst pārsniegt Ministru prezidenta noteikto algu. Šāda alga, kas tika samazināta minēto grozījumu rezultātā ir tikai vienīgi Augstākās tiesas priekšsēdētājam. Cik mums ir zināms, viņš nav iesniedzis konstitucionālo sūdzību.

G.Kūtris.

Tā kā tiesa ir ierosinājusi lietu par visu šo teikumu, tad lieta tiks skatīta tā, kā lieta ir ierosināta Satversmes tiesā. Lietas gaitā konstatēsim, vai tas rada aizskārumu vai tas nerada.

J.Jerņeva,

Paldies.

G.Kūtris.

Tā kā tiesa pieteiktos lūgumus ir izskatījusi, paziņoju, ka tiesa uzsāk lietas izskatīšanu pēc būtības.

Tiks nolasīts tiesneša ziņojums.

2009.gada 10.decembrī Satversmes tiesā tika ierosināta lieta Nr. 2009 111 01 „Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma un 20.punkta otrā teikuma (2009.gada 16.jūnija redakcijā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107.pantam”.

2009.gada 15.decembrī ierosināta lieta Nr.2009-112-01 ar tādu pašu nosaukumu.

2009.gada 29.decembrī ierosināta lieta Nr.2009-117-01 ar tādu pašu nosaukumu.

2010.gada 15.janvārī ierosināta lieta Nr.2010 -04 –01 arī ar tādu pašu nosaukumu.

Minētās lietas ierosinātas par vienu un to pašu prasījuma priekšmetu, kā lietā Nr.2009- 111 - 01, kurās apstrīdēta likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma un 20.punkta otrā teikuma (2009.gada 16.jūnija redakcijā) atbilstību Satversmes 1., 83. 107.pantam.

Pieteikuma iesniedzēji — rajonu, pilsētu tiesu un apgabaltiesu tiesneši.

Visas šīs lietas 2010.gada 9.martā tika apvienotas lietā Nr.2009 111 01.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeima.

2010.gada 14.janvārī Satversmes tiesā saņemts Saeimas atbildes raksts, kas pievienots lietai.

Ar 2010.gada 10.marta Satversmes tiesas priekšsēdētāja lēmumu lieta Nr.2009 111 01 ir nodota izskatīšanai.

Paziņojums par lietas izskatīšanu ir publicēts 2010.gada 23.martā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” Nr.46.

2010.gada 9.aprīlī Satversmes tiesā tika ierosināta lieta Nr.2010 24 01 „Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 20.punkta trešā teikuma, ciktāl tas noteica tiesneša atlīdzību, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107.pantam”.

2010.gada 28.aprīlī tika ierosināta lieta Nr.2010 36 01 ar tādu pašu nosaukumu.

Lietās ir prasījuma priekšmets – tas ir likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 20.punkta trešā teikuma, ciktāl tas noteic tiesneša atlīdzību, atbilstību Satversmes 1., 83. un 107.pantam. Arī šeit pieteikuma iesniedzēji ir rajonu un pilsētu tiesu un apgabaltiesu tiesneši.

Abas minētās lietas 2010.gada 11.maijā apvienotas lietā Nr.2010 24 01.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu — Saeima.

2010.gada 12.maijā Satversmes tiesā saņemts Saeimas atbildes raksts, kas pievienots lietai.

Ar 2010.gada 12.maija Satversmes tiesas priekšsēdētāja lēmumu lieta Nr. 2009 24 01 ir nodota izskatīšanai.

Satversmes tiesa 2010.gada 14.maija rīcības sēdē lietas Nr.2009 111 01 un 2010 24 01 apvienotas vienā lietā Nr.2009 111 01 „Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma un 20.punkta otrā teikuma (2009.gada 16.jūnija redakcijā) un 20.punkta trešā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107.pantam”.

Par pieaicinātām personām minētajā lietā tika uzaicināts Tiesībsarga biroja pārstāvis, Tieslietu ministrijas pārstāvis, Finanšu ministrijas pārstāvis, Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja, Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs, Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam ar Tiesu iekārtas likumu priekšsēdētājs.

Lietas dalībniekiem pienācīgi paziņots par tiesas sēdi.

Lietas dalībnieki — pieteikuma iesniedzēju pilnvarotā pārstāve Inese Nikuļceva un institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu — Saeimas — pilnvarotā pārstāve zvērinātā advokāte Jūlija Jerņeva — ir iepazinušās ar lietas materiāliem.

Tāds ir tiesneša ziņojums.

Vai tiesnešiem būtu kādi jautājumi par ziņojumu? Paldies.

Cienījamie lietas dalībnieki, es pašā sākumā, pirms es došu vārdu jūsu runām, vēršu uzmanību uz to, ka, pirmkārt, Satversmes tiesa jau ir izvērtējusi likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma atbilstību Satversmei, ir pasludināts Satversmes tiesas spriedums, tas ir stājies spēkā un tas jau ir izspriests prasījums.

Otrām kārtām, vēršu jūsu uzmanību uz to, ka šajā lietā ir apstrīdētas tikai normas, ciktāl tās attiecas uz tiesnešiem, bet ne uz zemesgrāmatu tiesnešiem, jo pieteikuma iesniedzēju vidū zemesgrāmatu tiesnešu nebija.

Un trešām kārtām, lai palīdzētu strukturēt arī tiesas spriešanā un spriedumā visu pierādījumu analīzi, aicinātu vērst uzmanību uz to, ka pieteikums... tādad ir konstitucionālā sūdzība, primāri tādad ir Satversmes 107.panta jautājums un attiecīgi pēc tam mēs varam skatīt arī 83. un 1.panta ievērošanu.

Tālāk vārds ir pieteikuma iesniedzēju pārstāvei Inesei Nikuļcevai par lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Un vienlaicīgi jūs arī brīdinu, ka saskaņā ar likuma reglamentu, jums runa nedrīkstētu pārsniegt ilgāk kā 30 minūtes.

Lūdzu, jums vārds.

I.Nikuļceva.

Godātā tiesa! Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu pieteicēju pārstāvis drīkst lūgt pagarināt uzstāšanās laiku. Vai es varētu lūgt 40 minūtes?

G.Kūtris.

Tiesa nolēma kompromisa variantu... mēģiniet iekļauties 35 minūtēs apzinoties, ka arī otrai pusei šis pats laiks būs tādā pašā garumā. Lūdzu!

I.Nikuļceva.

Paldies.

Godātā tiesa!

Pieteikuma iesniedzēju vārdā, tas ir, vispārējo tiesu, administratīvo tiesu, rajonu un pilsētu tiesu un apgabaltiesu tiesnešu vārdā gribētu lūgt atzīt likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otro teikumu un 20.punkta otro un trešo teikumu par neatbilstošiem Satversmes 1., 107. un 83.pantam un par spēkā neesošiem no to izdošanas brīža.

Prasījums ir faktiski par četriem dažādiem pamatiem.

Pirmais pamats ir par to, kādā veidā tiek aprēķināta tiesneša amata alga, proti, tiesneša amatalga tiek aprēķināta no 2005.gada vidējās algas.

Kā jau Kūtra kungs teica, šis prasījums Satversmes tiesā jau ir izspriests, tāpēc tam es pieskaršos mazāk.

Un pārējie trīs prasījumi ir par, pirmkārt, par otro un trešo tiesnešu algu samazinājumu, tas ir, par normām, kas nosaka, ka 2009.gadā tiesnešiem tiek maksāti 85 procenti no šīs jau samazinātās algas un trešais samazinājums, kas paredz, ka 2010. un 2011.gadā tiek maksāti 73 procenti jau no samazinātā atalgojuma.

Un pēdējais prasījums ir par normu, kas paredz, ka tiesnešiem izmaksājamās atlīdzības augšējā robeža ir Ministru prezidenta atalgojums.

Es vēlētos savu pamatojumu ar Satversmes 107.pantu, kas paredz, ka ikvienam ir tiesības cita starpā saņemt darbam atbilstošu samaksu. Satversmes tiesa jau savos spriedumos ir runājusi par to, kas ir atbilstoša samaksa. Atbilstoša samaksa ir taisnīga un tā atspoguļo veiktā darba raksturu. Piemēram, ir jāņem vērā veicamais darbs, prasmes, atbildība, ierobežojumi, pieņemto lēmumu nozīme un arī citi faktori. Bez tam, arī savā judikatūrā Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tikai tāda darba samaksa ir atbilstoša, kuras noteikšanā ir ievēroti arī vispārējie principi, kas izriet no Satversmes.

Pieteikuma iesniedzēju ieskatā darba samaksa pēc šiem samazinājumiem vairs nav atbilstoša, tā neatbilst šiem kritērijiem un arī ir pārkāpti vairāki principi, kas izriet no satversmes.

Šie principi, pirmkārt, ir tiesu varas neatkarības princips, kas izriet no 83.panta, varas dalīšanas princips. Otrkārt, tas ir vienlīdzības un solidaritātes princips un, treškārt, tas ir tiesiskās paļāvības un tiesiskās stabilitātes princips.

Un es arī vēlētos pēc kārtas pieskarties visiem šiem te trim minētajiem principiem.

Sākšu ar Satversmes 83.pantu, kas nosaka, ka tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti. Satversmes tiesa jau šī gada janvāra spriedumā ir atzinusi to, ka tiesnešu neatkarības jēdzienā ietilpst arī pienācīgas darba samaksas noteikšana.

Tāpat ir skaidrs, ka tiesneša neatkarība nav pašmērķis, tas ir tikai līdzeklis, lai realizētu to, ka valsts ir tiesiska, tā ir demokrātiska un ka tiek aizsargātas jebkuras personas tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ir garantētas Satversmes 92.pantā, jo tikai tad, ja tiesnesis spriež neatkarīgi un objektīvi, tiesa var būt taisnīga.

Es arī neminēšu visus starptautiskos dokumentus, kuros ir runāts par to, ka tiesnesim ir jāsaņem pietiekams atalgojums un ka pietiekams atalgojums ir viena no ļoti būtiskām neatkarības garantijām.

Es nocitēšu tikai vienu no šiem dokumentiem, tas ir, vispārējās tiesnešu hartas 13.pantu, kas nosaka, ka tiesnesim ir jāsaņem pietiekams atalgojums, kas nodrošinātu viņam patiesu ekonomisko neatkarību. Un atalgojums nedrīkst būt atkarīgs no tiesneša darba rezultātiem un tiesneša pilnvaru termiņa laikā nedrīkst tikt samazināts.

Protams, šodien savā ziņā mums ir viegli runāt, jo Satversmes tiesa jau ir lēmusi par tiesnešu algu samazinājumu šī gada janvārī un ir pieņēmusi spriedumu. Un šajā spriedumā Satversmes tiesa arī ir atzinusi, ka, lai gan principā tiesneša atalgojumu nedrīkstētu samazināt, tomēr ekonomiskās lejupslīdes apstākļos īslaicīgs samazinājums, kam ir sociāli attaisnojami iemesli un kas tiek veikts ievērojot Satversmē nostiprinātos principus, ir iespējams.

Un līdz ar to pieteikuma iesniedzēju ieskatā ir jāvērtē atbilstība šiem kritērijiem. Proti, ir jāvērtē tas, vai arī samazinātais atalgojums vēl aizvien nodrošina tiesnešu finansiālo drošību un, neapstrīdot to, ka acīmredzot šiem samazinājumiem bija leģitīms mērķis, ir jāvērtē tas, vai šis samazinājums bija samērīgs un vai Saeima, veicot šo samazinājumu, ir darbojusies Satversmes ietvaros, vai tā nav pārkāpusi savas pilnvaras, ko tai nosaka Satversme.

Es sākumā pieskaršos finansiālajai drošībai. Es gribētu apgalvot to, ka šis samazinātais tiesnešu atalgojums nenodrošina tiesnešu finansiālo drošību pat minimāla līmenī.

Kas ir finansiālā drošība? To ir arī Satversmes tiesa šīgada janvāra spriedumā izskaidrojusi. Un tā ir teikusi, ka nav pieļaujama tāda situācija, ka valsts samazina tiesneša atalgojumu tik tālu, ka tiesnesis, kas uzņēmis ar savu darba samaksu samērīgas finansiālas saistības, kļūst maksātnespējīgs. Un tādējādi tiek apdraudēta viņa neatkarība.

Es gribētu apgalvot to, ka pašreizējais atalgojuma samazinājums ir tik liels, ka faktiski daudzām tiesnešu ģimenēm, mājsaimecībām ir iestājusies maksātnespēja. Es gribētu norādīt, ka pašlaik rajonu, pilsētu tiesneša mēneša amatalga bez kvalifikācijas klases ir 808 lati. Protams, ir tā, ka tiesnešiem ir arī kvalifikācijas klases un šī samaksa var būt arī lielāka, tomēr tiesneši bez kvalifikācijas klases ir proporcionāli lielākais skaits pēc datiem. Uz 2009.gada 1.decembri rajonu, pilsētu tiesās bez kvalifikācijas klases ir 105 tiesneši, kas ir proporcionāli lielākais skaits.

Tiesnešiem, kuri saņem šo te atalgojumu šajā mirklī ir radušās nopietnas materiālās grūtības. Šīs ģimenes, tāpat kā daudzas citas ģimenes, ir ņēmušas kredītus, kurus diemžēl vairs nav iespējams atdot, ir arī pirmās lietas jau tiesās, kur ir par kredīta piedziņu pret tiesnesi. Ir apdraudēta tiesnešu veselība, atpūta, izglītība, jo iespējams, ka šī summa var nodrošināt minimālu pamatvajadzību nodrošināšanu, lai gan arī ne vienmēr. Bet tā nevar nodrošināt citas vajadzības. Piemēram, arī dzīvokļa remontu vai automašīnas remontu, vai sadzīves tehnikas iegādi, vai kādas citas vajadzības, kas arī cilvēkiem ir.

Šāda atalgojuma rezultātā tiesnešiem rodas stress, pārpūle, psiholoģiskā spriedze, kas negatīvi ietekmē viņu iespējas spriest tiesu.

Es gribētu arī atsaukties uz Vācijas konstitucionālās tiesas spriedumu, kas ir minēts administratīvās tiesas pieteikumā Satversmes tiesā, kur arī ir norādīts, ka ir jānodrošina arī minimāls komforta līmenis. Ne tikai ir jānodrošina pašu minimālo vajadzību apmierināšana, bet arī minimāls komforta līmenis.

Es gribētu arī minēt divus konkrētus piemērus, kas apliecina to, ko es teicu. Šie piemēri ir minēti arī administratīvās rajona un apgabaltiesas tiesnešu pieteikumā, kas ir par divām konkrētām personām. Pieteikumā ir ar visiem uzvārdiem. Tā kā mums ir publisks process, uzvārdus neminēšu, bet izstāstīšu lietas būtību.

Viens ir piemērs par administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama tiesnesi ar īpašām vajadzībām. Šī tiesnese saņem 808 latus, tas pēc nodokļa nomaksas ir aptuveni 550 lati šajā mirklī. Šai tiesnesei ir īpašas vajadzības, tas nozīmē, ka viņai ir nepieciešams transports, kas viņu nogādātu uz darbu, kas ir apmēram 20 lati dienā. Bez tam aptuveni 100 lati mēnesī ir jāmaksā par dzīvokli, par komunālajiem pakalpojumiem un tamlīdzīgi. 20 lati dienā reiz 20 darba dienas un šie simts lati par dzīvokli kopā sanāk aptuveni 540 lati. Tiesnesei ir vajadzīga arī ārstēšana, vajadzīgi medikamenti, kas ir kopā vismaz 580 lati. Iespējams, ka Saeimas pārstāve varēs pamatot to, kādā veidā iespējams segt šos izdevumus, ja tā alga, kas tiek saņemti ir 550 lati.

Es gribētu arī teikt to, ka es neko neminēju par ēdienu, apģērbiem vai par citiem izdevumiem, kam vienkārši šeit nav paredzēta samaksa.

Protams, ka šis piemērs varbūt... nu nav visiem tiesnešiem šāda situācija. Bet es gribētu minēt arī vēl vienu piemēru, kas arī ir pieteikumā, kur ir minēta tipiska situācija. Tā ir arī tiesnese no šīs pašas tiesas. Tā samaksa, kas tiek saņemta pēc nodokļiem, varētu būt apmēram 570 lati, jo šeit ir arī apgādājama. Šai tiesnesei ir jāmaksā kredīts 200 lati par dzīvokli. Es gribētu uzsvērt to, ka 200 latu kredīts ir vērtējams tomēr kā neliels kredīts. Viņai ir arī studiju kredīts 15 lati mēnesī, komunālie maksājumi, elektrība, internets un tamlīdzīgi ir apmēram 145 lati un tiesnese audzina viena pati meitu un izdevumi par meitas ēdināšanu pirmsskolas iestādē, par pulciņiem un transportlīdzekļu izmantošanu, lai nogādātu bērnu uz nodarbībām ir aptuveni 100 latu mēnesī. Līdz ar to tiesneses izdevumi tikai šim minētājam ir 470 lati. Ja persona saņem 570 latus, tad simts lati ir tā summa, kas ir domāta, lai divi cilvēki varētu paēst, lai varētu iegādāties apģērbus, apmaksātu

transportu, veselību un visus pārējos izdevumus segtu. Manā skatījumā šī summa ir pilnīgi noteikti neatbilstoša. Un līdz ar to daudzu tiesnešu mājāsaimniecībās ir reālas maksātnespējas situācijas.

Tālāk es gribētu jau sīkāk pieskarties tam, ka tiesneša atalgojumam, lai šī darba samaksa būtu atbilstoša, būtu jābūt samērojamam ar tā atbildīguma funkcijām, ar izvirzītajām kvalifikācijas un kompetences prasībām, jāņem vērā tie amata ierobežojumi, kas ir tiesnesim un arī būtu jāņem vērā profesijas prestižs un cieņa sabiedrības acīs.

Es vēlētos īsi pieskarties katram no šiem te faktoriem. Vispirms es gribētu runāt par atbildību. Tiesnesim ir ārkārtīgi liela individuālā atbildība, jo daudzas lietas tiek izlemtas viena tiesneša sastāvā. Arī tur, kur ir koleģiāla lemšana, tad tik un tā šī atbildība ir ļoti liela, jo tiesnesis ir tas, kas lemj krimināllietās, piemēram, par personas brīvību, par sodu noteikšanu. Tiesnesis var lemt civillietās par ļoti lielām summām, tiesnesis administratīvajās lietās var atcelt arī, piemēram, Ministru kabineta vai Latvijas Bankas, vai kādas citas institūcijas administratīvos aktus. Tomēr šī ārkārtīgi lielā atbildība un arī lielā darba slodze, jo lietu skaits visu laiku pieaug, nav līdzsvarota ar samaksu tiesnešiem. Un rezultātā es gribētu pateikt to, ka ir radusies situācija, ka pašlaik ļoti daudzi tiesneši apsver to, vai turpināt darbu kā tiesnešiem, vai nē.

Droši vien, ka Tieslietu ministrija varēs izstāstīt to, kāda ir situācija ar tiesnešu vakancēm, jo arī nenokomplektētas vietas visu laiku ir. Pašlaik nav tāda masveidīga personu projām iešana no tiesneša amata, bet, ja šie samazinājumi turpināsies un netiks atcelti, tad acīmredzot, tāda situācija radīsies.

Es gribētu vēl minēt, ka atsevišķi piemēri ir, ka tiesneši ir aizgājuši tieši dēļ samaksas. Piemēram, no administratīvās rajona tiesas aizgāja Lešinska Agnese, tieši minot šo te iemeslu, ka šī samaksa ir pārāk maza, lai varētu iztikt.

Otrs. Es gribētu vērst uzmanību uz to, ka darba samaksas apmērs ir jānosaka arī saistībā ar kvalifikācijas prasībām un kompetenci. Un visu laiku mēs runājam par to un piekrītam tam, ka tiesneša amats ir augstākais karjeras punkts. Un šīs prasības, kas ir noteiktas, ir ārkārtīgi augstas. Likums „Par tiesu varu” nosaka, ka, izraugoties kandidātus tiesneša amatam, jāievēro princips, ka par tiesnesi var strādāt tikai Latvijas pilsonis, augsti kvalificēts un godīgs jurists. Tiesnesim arī ir ļoti augstas prasības, kas noteiktas šajā pašā likumā. Tie ir vismaz 30 gadi, tā ir augstākā juridiskā izglītība, vismaz piecu gadu profesionālā pieredze un kvalifikācijas eksāmens. Tas nozīmē, ka nav jēdziena „tiesnesis, kas ir iesācējs jurists”. Arī pirmās instances tiesnesis, kas sāk strādāt tiesā, ir ārkārtīgi augsti kvalificēts jurists.

Līdz ar to atbilstoša būtu tikai tāda samaksa, kas arī atbilstu šīm ārkārtīgi augstajām kompetences un kvalifikācijas prasībām, kas mūsu viedoklī tā noteikti nav šajā mirklī.

Gribētu arī īsi pieminēt to, ka tiesnesim, atšķirībā, piemēram, no pedagoga vai kāda cita, nav iespējas savienot savu amatu ar kādiem citiem pienākumiem. Protams, šādi ierobežojumi ir arī citām profesiju kategorijām, piemēram, ierēdņiem, bet pat ierēdņiem šie ierobežojumi ir mazāki, jo ierēdnis var savienot savu amatu ar citu ar augstākstāvošas personas atļauju, bet tiesneša gadījumā

šādas iespējas nav. Un faktiski vienīgā reālā iespēja ir savienot tiesneša darbu ar pasniegšanu augstākajā mācību iestādē. Tomēr mēs nevaram prasīt, lai pilnīgi visi tiesneši papildus savam pamatdarbam vēl arī pasniegtu.

Līdz ar to šie ārkārtīgi stingrie ierobežojumi, kas nav līdzsvaroti ar darba samaksu, droši vien tas pat nav jāmin, tas ir pašsaprotami, ļoti lielā mērā veicina arī korupcijas riskus.

Un pēdējais, kam es gribētu pieskarties — tieši par to darba samaksas samērīgumu, ir par cieņu sabiedrības acīs un par profesionālo prestižu.

Pat tajā gadījumā, ja tiesnesis ir vis-visgodīgākais un nekādā veidā viņš nav ne korumpēts, varbūt pat kaut kā viņš ir atradis iespēju apmaksāt šos kredītus... ja puses lietā, piemēram, zina, ka tiesnešiem ir nesamērīgas kredīta saistības, vai ja puses civillietā, kur varbūt izšķiras miljonu liktenis, zina, ka tiesnesim ir 500 latu alga, tad ir gūti iedomāties, ka šīs puses patiešām uzskatīs, ka tiesa ir spriesta taisnīga un ka tiesnesis ir patiešām darbojies neatkarīgi. Un tāpēc ir jāvērtē arī tas, vai šī darba samaksa nodrošina cieņu sabiedrības acīs. Ne tikai tas, kā tas ir, bet arī tas, kā tas izskatās.

Tālāk es īsi gribētu arī pieskarties kopsakarā ar Satversmes 83.pantu arī no Satversmes 1.panta izrietošajam varas dalīšanas principam, saskaņā ar kuru Latvijā pastāv trīs neatkarīgas varas, trīs neatkarīgi valsts varas atzari, kuri ir līdzvērtīgi un atrodas savstarpējā līdzsvarā un kontrolē. Tas ir, likumdevējs, izpildvara un tiesu vara.

Un arī jau minētajā Satversmes tiesas šī gada janvāra spriedumā Satversmes tiesa ir arī izskaidrojusi, kādi ir likumdevēja pienākumi, lemjot par citu varu, šajā gadījumā par tiesu varu, un par tās atalgojumu. Un šajā spriedumā ir parādīts tas, ka Saeimai bija gan jāuzklausa tiesneši, tiesu varas pārstāvji, gan ne tikai jāuzklausa, bet arī jāveic ļoti nopietns tiesu varas pārstāvju argumentu izvērtējums. Un arī jāsniedz pamatojums, ja gadījumā tomēr nevar panākt vienošanos, tad nepieciešams izvērsts pamatojums par to, kāpēc viedoklis nav ņemts vērā.

Šajā gadījumā es gribētu norādīt uz to, ka netika ievērots pat pirmais no šiem faktoriem, proti, tiesu varas pārstāvji netika uzaicināti un netika uzklausti ne Ministru kabinetā, ne arī Saeimā. Nerunājot par to, ka būtu bijusi kāda diskusija, ka patiešām būtu izvērtēti alternatīvi risinājumi, ka būtu mēģināts rast kaut kādu kompromisu. Un protams, nav arī sniegts izvērsts pamatojums par to, kāpēc tad nav ņemts vērā tiesneša viedoklis un kādi ir argumenti, ka tomēr bija jāveic šī algas samazināšana.

Runājot par tiesnešu neatkarības principu un varas dalīšanas principu, es vēlētos arī šajā mirklī pieskarties tai normai, kas nosaka tiesneša atalgojuma griestus, proti, premjera algai. Tā kā tiesas sēdes sākumā netika izlemts jautājums, ko lūdza Saeimas pārstāvis, es gribētu īsi norādīt uz to, ka attiecībā uz šo normu pastāv aktuāls tiesneša tiesību aizskārums. Tiesneša amata alga, tā ir pirmās instances tiesneša amatalga bez kvalifikācijas klases, saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 119.prim pantu, ir 2133 lati. Pēc tam ir veikti trīs samazinājumi un šajā mirklī tā ir mazāka. Bet tas, par ko mēs runājam, ir 2133 lati, jo tās normas, kas nosaka tālāku samazinājumu, ir vai nu jau

atceltas ar šī gada janvāra Satversmes tiesas spriedumu, vai arī apstrīdētas. 2133 lati ir lielāka alga, kā tas ir premjeram, pēc manā rīcībā esošās informācijas, tie ir 1908 lati. Līdz ar to šeit ir aktuāls aizskārums un protams, man ir lūgums skatīt lietu arī šajā daļā.

Pēc būtības pieskaroties tam... šai normai par to, kāpēc tiesneša amatalga nevar pārsniegt Ministru prezidenta amatalgu. Es gribētu norādīt nu tādas divas būtiskas lietas.

Pirmais. Es gribētu atsaukties uz varas dalīšanas principu. Ir saprotams, ka premjers ir augstākais izpildvaras pārstāvis. Izpildvara, saskaņā ar Satversmes 58.pantu ir organizēta hierarhiski un tāpēc ir loģiski, ka premjera alga ir augstākā valsts pārvaldē. Savukārt šeit ir aizmirsts tas, ka tiesu vara ir neatkarīga un cita vara, un tā nav automātiski pielīdzināma citas varas pārstāvim. Uz to, ka automātiski nevar vadīties pēc kādas citas varas pārstāvja, ir norādījusi gan Satversmes tiesa, gan ārkārtīgi daudzas citu valstu konstitucionālās tiesas. Piemēram, Igaunijā, Kanādā, Polijā, Slovēnijā, Lietuvā un citur. Tas nozīmē, ka nevar šādi automātiski pielīdzināt, bet ir jāsalīdzina pēc būtības šie amati.

Otrs. Es gribētu arī, atsaucoties uz tiem pašiem citu valstu konstitucionālo tiesu spriedumiem norādīt, ka tas, ka pat pirmās instances tiesneša amatalga ir lielāka kā premjeram, citās valstīs netiek uzskatīts par kaut ko īpašu. Un šajā gadījumā tiešām ir jāsamēro šīs kvalifikācijas prasības, kādas ir tiesnesim, jāņem vērā, ka tā ir visa mūža izvēle, tā ir ilgtermiņa izvēle un jāņem vērā arī tas, ka pat, piemēram, pirmās instances tiesas tiesnesis var atcelt arī Ministru kabineta izdotos administratīvos aktus.

Tālāk. Nākošais, ko es minēju pašā sākumā, ka, protams, veicot samazināšanu, lai darba samaksa būtu samērīga, ir jāievēro vienlīdzības un solidaritātes princips. Vienlīdzības princips nozīmē to, ka pret personām, kas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, ir jābūt vienādi attieksmei, vai, ja viņi ir dažādi, tam jābūt saprātīgam pamatojumam. Vienlaikus tas nozīmē arī to, ka nav salīdzināmas personas, kas ir būtiski dažādos apstākļos.

Savukārt solidaritātes principu arī ir interpretējusi Satversmes tiesa jau minētajā spriedumā un tā ir pamatojusi, ka nav solidārs tāds samazinājums, kas ir veikts visiem vienādi. Solidārs ir tikai tāds samazinājums, ja ir izvērtēta katra atsevišķā grupa. Kādas ir tās jau minētās pazīmes? Atbildība, funkcijas, kvalifikācija, amata ierobežojumi un citi.

Es neatkārtošu to, ko tiešām jau savā spriedumā ir vienreiz atzinusi Satversmes tiesa janvārī, kur ir gan vērtējusi un salīdzinājusi tiesneša amatalgu ar juridisko dienestu ministrijās vadītājiem, ar valsts sekretāriem ministrijās un neatkarīgo iestāžu darbiniekiem, un ir redzams, ka tiesneša amatalga ir samazināta daudz, daudz būtiskāk.

Es gribētu norādīt to, ka ja mēs salīdzinām likuma „Par tiesu varu” 119.¹ pantā noteikto amatalgu, kas ir vidējā mēneša amatalga valstī reiz 4,5, ar to, kas ir pašlaik pēc jau trešā samazinājuma, tad tiesneša amatalga ir samazināta par 62 procentiem. Respektīvi, tiesnesis saņem 38 procentus no tā, kas ir paredzēts likumā „Par tiesu varu” 119.pantā. Tas ir samazinājums gandrīz trīs reizes. Tiesnešiem, protams, tāpat kā visiem citiem, netiek maksātas prēmijas un arī iepriekšējā

gadā netika maksāti atvaļinājuma pabalsti. Tas nozīmē tikai to, ka šis samazinājums ir daudz, daudz lielāks kā citām grupām.

Saeimas atbildes rakstā ir norādīts, ka tiešās pārvaldes iestādēs samazinājums ir 25 procenti vidēji 2010.gada martā salīdzinājumā ar 2008.gada martu. Vēlos vēlreiz uzsvērt, ka tiesām šis samazinājums ir trīs reizes tiesnešiem.

Vēl es gribētu arī minēt to, ka, protams, ir jāvērtē arī tas, kādas bija iepriekš algas, kā iepriekš auga algas dažādās grupās. Un arī jau minētajā satversmes tiesas spriedumā ir norādīts tas, ka iepriekš šī te atlīdzība citām grupām auga daudz straujāk un auga vēl tad, kad tiesneša amata algas bija iesaldētas un nepalielinājās.

Godātā tiesa, man ir vēl laiks?

(G.Kūtris atbild bez mikroфона.)

Paldies.

Es vēlētos arī varbūt sniegt tādu nelielu salīdzinājumu tiesneša algai ar citām amatu grupām, kas, manuprāt, ir salīdzināmas.

Šīs te aktuālās amatu algas. Es domāju, ka neviens neapstrīdēs, piemēram, to, ka tiesneša amatalga ir salīdzināma ar Saeimas Juridiskā biroja algām. Un piemēram, Saeimas Juridiskā biroja vadītāja amatalga pēc publiskajiem datiem 2009.gada novembrī un decembrī bija 2056 lati. Abos mēnešos vienādi.

Es negribu apstrīdēt to, ka noteikti Saeimas Juridiskā biroja vadītājs to ir pelnījis, bet šī amatalga ir divarpus reizes lielāka kā tiesnesim.

Es arī apskatījos, kādas personas, piemēram, Saeimā, saņem tādu algu kā tiesneši. Un jāsaprot, ka, piemēram, Juridiskās komisijas konsultants 2009.gada novembrī un decembrī ir saņēmusi 988 latus un Ārlietu komisijas konsultants — 872 latus. Savukārt, konsultants ir persona, cik man zināms, kas veic tehnisku darbu. Es neskatījos vecākos konsultantus, kam ir arī citas funkcijas, bet konsultants veic tehnisku darbu, tas sagatavo tabulas Saeimas komisijām. Šī persona saņem tikpat, cik saņem tiesnesis.

Es uzskatu, ka tiesneša amatalga visvairāk būtu salīdzināma ar tā saucamo neatkarīgo iestāžu amatu algām. Gan tāpēc, ka ir ļoti augstas prasības pret kompetenci un kvalifikāciju, un ierobežojumi, bet galvenokārt tāpēc, ka abos gadījumos ir ļoti lielas prasības pret neatkarību lēmumu pieņemšanā un objektivitāti. Un man ir grūti iedomāties, kuri būtu tie kritēriji, kāpēc tās nebūtu salīdzināmas grupas.

Es gribētu norādīt, ka, piemēram, Latvijas Bankas prezidenta amatalga 2009.gada septembrī bija 7990 lati, bet padomes locekļa vidējā amatalga bija 4802 lati. Savukārt Finanšu un kapitāla tirgus komisijā vadītājam 2009.gada septembrī bija amatalga 7100 lati, un es paskatījos arī divus padomes locekļus, tos, kuriem ir tieši juridiskā izglītība, viņu amatalga 2009.gada septembrī bija 5842 un 4820 lati, kas ir nesamērojami daudz lielāka kā tiesneša amatalga.

Līdz ar to es uzskatu, ka veicot šo te samazinājumu, ne vismazākā mērā nav ievērots tiesiskās vienlīdzības princips un tiesiskās solidaritātes princips.

Un visbeidzot es vēlētos īsi pieskarties arī tiesiskas paļāvības principam un tiesiskas stabilitātes principam, kas izriet no Satversmes 1.panta.

Mēs zinām, ka tiesiskās paļāvības princips ir viens no stūrakmeņiem demokrātiskā valstī un tas ir jāievēro visām valsts iestādēm un arī Saeimai. Protams, tas nenozīmē to, ka tiesiskā regulējumā nevar veikt nekādus grozījumus, to var darīt, tomēr tas ir jādara tā, lai personas varētu saprātīgi piemēroties šīm pārmaiņām.

Es gribētu uzsvērt to, ka tiesnešu darba samaksas sistēma tika sākta veidot 2002.gadā, kad Ministru kabinets akceptēja koncepciju par tiesnešu un tiesu darbinieku darba samaksu. Un atbilstoši šai koncepcijai arī 2003.gada 19.jūnijā tika grozīts likums „Par tiesu varu” paredzot, ka tiesneša amatalga ir vidējā alga valstī mēnesī reiz 4,5. Protams, likumā tika paredzēts arī pārejas periods, bet tiesneši paļāvās uz to, ka pēc šī pārejas perioda beigām viņi saņems šo pilno samaksu. Šis pārejas periods sākotnēji tika noteikts līdz 2006.gadam, un pēc tam līdz 2009.gadam, bet nosakot 2006.gadā vēl šo pārejas periodu līdz 2009.gadam, tika dots ļoti skaidrs solījums, kas parādās arī likumprojekta anotācijā, ka 2010.gadā šī rēķināšana būs vidējā amatalga valstī reiz 4,5. Līdz ar to tiesneši arī paļāvās uz šo te koncepciju. Tiesneši paļāvās uz to, kāda būs viņu amatalga.

Vēl es gribētu nedaudz pieminēt to, ka šī sistēma ir tāda, kas pati mainās līdzī algas svārstībām, jo tiesneša amatalga tiek rēķināta vidējā samaksa valstī reiz 4,5. Tas nozīmē, ka tad, kad ekonomika pieaug, tad pieaug amatalga un tad, kad viņa samazinās, tad arī amatalga samazinās. Līdz ar to tā ir pilnvērtīga sistēma, kas darbojas jebkuros apstākļos un uz kuras realizāciju tiesneši arī paļāvās.

Tiesneši paļāvās uz šo sistēmu, plānojot savu karjeru, plānojot mācības, plānojot, piemēram, maģistratūras izglītību, un visu savu dzīvi. Protams, arī tiesneši paļāvās, piemēram, ņemot kredītus un risinot kādas citas sadzīves vajadzības.

Savukārt pēc tam ļoti strauji tika veiktas izmaiņas, ārkārtīgi būtiskas izmaiņas, trijās kārtās šis samazinājums tika veikts, beidzot atstājot tik mazu summu, kas reāli nav pietiekama izdzīvošanai.

Līdz ar to es vēlētos lūgt atzīt apstrīdētās normas par pretrunā esošām Satversmes 1., 83. un 107.pantam no normu izdošanas brīža.

Un es vēl gribētu ļoti īsi pieskarties prasījumam par to, no kura brīža normas tiek lūgts atzīt par spēkā neesošām.

Mēs zinām, ka šis te pirmais prasījums ir par to, kādā veidā rēķina amatalgu no 2005.gada vidējās amatalgas. Tas jau Satversmes tiesā ir izspriests šī gada janvārī, tomēr tur ir zināms pārejas periods, proti, tā pilna samaksa ir jāveic tikai no nākamā gada 1.janvāra. Un ņemot vērā minēto, ņemot vērā to, ka pašlaik tiešām ir jau trešais tiesnešu amatalgas samazinājums un šī pēdējā

amatalga ir ārkārtīgi maza, ir lūgums Satversmes tiesai izskatīt iespēju pārējās apstrīdētās normas atzīt par spēkā neesošām no to izdošanas brīža.

Paldies.

G.Kūtris.

Vai tiesai ir jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvei? Lūdzu!

K.Krūma.

Jūs minējāt, ka pieņemot apstrīdētās normas nav vērtētas alternatīvas. Sakiet, lūdzu, kāds pēc pieteikuma iesniedzēju domām, tās varētu būt šajā krīzes situācijā?

I.Nikuļceva.

Es vēlētos atsaukties uz to, ka 2009.gadā aprīlī notika arī tiesnešu konference un Saeima ir arī iesniegusi tiesā materiālus, kur ir tiesnešu konferences protokols. 2009.gada 17.aprīļa tiesnešu konferences protokols. Un šajā konferencē tiesneši arī tieši sprieda par algu samazinājumu. Nu, tajā mirklī gan nebija tie 85 un 73 procenti, bet par amatalgas samazināšanu viņi sprieda.

Un varbūt, ja es drīkstu, tad es īsi nolasīšu vai pārstāstīšu. Piemēram, tiesnešu biedrības prezidente ir izvirzījusi šos alternatīvos mehānismus un teikusi tā: „pārējie priekšlikumi, kā iekonomēt. Ir jātaisa grozījumi daudzos procesuālos likumos, ir jātaisa īsie spriedumi arī krimināllietās. Ir jāpārtrauc lietas materiālu kopēšana bez maksas. Jāpārskata lietu kategorijas, kuras var atdot citām institūcijām, piemēram, laulības šķiršana, lietas bez strīdiem, brīdinājumi, bezstrīdus kārtības lietas. Tāpat ir izteikti priekšlikumi, piemēram, par to, kā varētu iekonomēt uz pasta pakalpojumiem.”

Un tāpat es gribētu uzsvērt, ka šeit ir uzsvērts šādi: „mums ir jānorāda, ka mūsu tiesas politikas veidojošās izpildvaras apmēri ir neadekvāti. Piemēram, Tiesu administrācija ir uzblīdusi un tā tuvojas Tieslietu ministrijas apmēriem. Ir departamenti, kas pilda vienādas funkcijas ar Tieslietu ministriju vai Tiesu nama aģentūru.”

Tāpat arī šeit ir daudzi citi priekšlikumi. Piemēram, par elektroniskajiem dokumentiem un līdzīgi.

G.Kūtris.

Paldies.

V.Skudra.

Jautājums man ir citā aspektā. Sakiet, lūdzu, jūs ar pēdējo Saeimas atbildes rakstu esat iepazinusies?

I.Nikuļceva.

Jā.

V.Skudra.

Es te gribu atkārtot dažus teikumus un mani interesē jūsu spriedums, jūsu secinājums un viedoklis par to.

Te ir ekskurss pagātnē uz Satversmes sapulci. Te ir teikts atbildes rakstā, ka Satversmes sapulce tiesnešu un tiesu neatkarības garantiju saskatīja tiesnešu neatceļamībā. Visiem tiesnešiem Satversme paredz vienādas neatkarības garantijas, jo taisnīga tiesa ir jāspriež gan pirmās instances tiesai, gan kasācijas instances tiesai. Nepieciešams, lai augstākās instances tiesnesis justos vienādi aizsargāts, kā apgabaltiesas, kā rajonu tiesas tiesnesis un aicināts pildīt savu pienākumu spriest taisnīgu tiesu.

Sakiet, lūdzu, kāds jums rodas viedoklis. Uz kuru pusi tiek virzīts likumdevējs? Vai uz to, ka, pilnveidojot tiesnešu darba samaksu, ir jāpielīdzina Augstākās tiesas tiesneša amatalgas rajona tiesnešiem jeb otrādi? Kā jums no šī teksta... un kādēļ ir šis ekskurss pagātnē?

I.Nikuļceva.

Es varbūt vispirms gribētu pieskarties ekskursam pagātnē un pēc tam komentēt par to, vai pirmās instances un Augstākās tiesas tiesneša amatalgai būtu jābūt vienādai.

Es ļoti uzmanīgi izlasīju atbildes rakstu un es paskatījos arī Satversmes sapulces stenogrammās, uz kurām atsaucas Saeima. Un es vēlētos pateikt to, ka diskutējot par Satversmes 81.pantu, tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti.... Nu, tagad tas ir 83.pants, bet toreiz bija 81.pants.

Nav bijusi nekāda diskusija. Es varu pat nolasīt:

„Prezidents Čakste: Neviena vārdu nevēlas? Es likšu uz balsošanu un lūdzu pacelties tos, kas ir par šī panta pieņemšanu. Tagad, lūdzu, pacelties tos, kas ir pret šī panta pieņemšanu. Beidzot lūdzu pacelties tos, kas atturas no balsošanas. Nav. Šis pants pieņemts.”

Tātad Satversmes sapulce nemaz nediskutēja par šo pantu un nemaz nevērtēja to, kādai būtu jābūt tiesneša darba samaksai.

Protams, tas, ko ir citējuši pieteikuma iesniedzēji, ir tālāk — pie 82.panta, kas tagad ir 84.pants. Par to, ka tiesnešus apstiprina Saeima un viņi ir neatceļami. Bet loģiski, ka pie panta, kas nosaka, ka tiesnešus ieceļ Saeima un viņi ir neatceļami, diskutē par to, ka tiesnešus ieceļ Saeima un viņi ir neatceļami. Un no tā, ka pie šī panta ir bijusi diskusija par šo pantu, nekādā gadījumā nevar izdarīt secinājumu, ka Satversmes sapulce ir uzskatījusi, ka tiesnešu vienīgā neatkarības garantija ir viņu neatceļamība. Un ka darba samaksa nav jāvērtē.

Atbildot uz jautājumu par to, vai būtu jābūt vienādai Augstākās tiesas un pirmās instances tiesas tiesneša amatalgai. Varbūt par to, kāpēc Saeima tā domā, ka tā būtu jābūt, varēs izstāstīt Saeimas pārstāvis. Katrā ziņā es tam kategoriski nevaru piekrist tāpēc, ka ir ļoti dažādas prasības attiecībā uz pieredzi, attiecībā uz kvalifikāciju, kompetenci un arī atbildības līmeni. Tāpēc manuprāt šādam apgalvojumam nav ne vismazākā pamatojuma.

V.Skudra.

Paldies.

G.Kūtris.

Jūs savā runā pieminējāt tiesnešu hartas. Sakiet, lūdzu, tiesnešu hartai kāds ir juridiskais statuss šiem starptautiskajiem dokumentiem?

I.Nikuļceva.

Es piekrītu tam, ka šie dokumenti, uz kuriem es atsaucos, gan Eiropas tiesnešu, gan vispārējā harta, gan daudzi citi, viņi ir tikai ieteikuma rakstura, tās ir vadlīnijas. Tomēr arī pati Satversmes tiesa ir daudzkārt atzinusi to, ka šīs vadlīnijas ir jāņem vērā, interpretējot Satversmes attiecīgās normas.

G.Kūtris.

Vēl viens jautājums. Jūs savā runā pieminējāt par to, ka tiesnešu ir ņēmuši kredītus un līdz ar to ir šobrīd nonākuši varbūt pat arī maksātnespējas stāvoklī. Sakiet, lūdzu, vai, varbūt, ka tiesnesis nedrīkst ņemt kredītus, ja viņš var nonākt maksātnespējīga cilvēka statusā?

I.Nikuļceva.

Es domāju, ka ja tiesneši būtu pirms vairākiem gadiem zinājuši to, ka būs šādi algas samazinājumi un ka Saeima un Ministru kabinets neizpildīs to, kas ir solīts, viņi noteikti kredītus nebūtu ņēmuši. Bet tiesneši to nezināja. Tiesneši paļāvās uz to, ka šie dotie solījumi tiks pildīti un arī uz to, ka tiesas neatkarība tiks ievērota. Un manuprāt tomēr paļaušanās uz spēkā esošo regulējumu ir tiesiski aizsargājama. To aizsargā tiesiskās paļāvības princips.

G.Kūtris.

Vēl viens jautājums. Gan Saeimas atbildes rakstā, gan arī šodien jūs savā runā pieminējāt, ka ir jāievēro solidaritātes princips. Tajā pašā laikā jūs sakāt, ka tiesnešiem kā saka, ar tiesas, Satversmes tiesas spriedumu, ar nākamā gada 1.janvāri ir it kā atgriezta pilnā alga un vēl ir 85 un 73 procentu samazinājuma izmaksa tiek rēķināta. Sakiet, lūdzu, kādā veidā tad tiesneši varētu solidarizēties ar pārējiem valsts iedzīvotājiem, kuri gribot vai negribot ir solidarizējušies?

I.Nikuļceva.

Es gribu uzsvērt to, ka tiesneši arī gribot vai negribot ir solidarizējušies tāpēc, ka šis pirmais algas samazinājums, kas bija ārkārtīgi būtisks un par kuru lēma Satversmes tiesa jau janvārī, viņš ir atcelts tikai ar nākamā gada 1.janvāri. Un tas nozīmē, ka gan pagājušogad, gan šogad tiesnešiem jau ir ārkārtīgi samazinātas algas. Un šajā mirklī mēs runājam tikai jau par otro un trešo samazinājumu. Un šis pirmais samazinājums uz pagājušo un šogadu nekādā veidā netiek atcelts, ja vien Satversmes tiesa nedomā pārskatīt janvāra spriedumu.

G.Kūtris.

Jautājumus var uzdot Saeimas pārstāvis. Lūdzu!

J.Jerņeva.

Paldies. Pieteicēju pārstāvis šodien diezgan daudz runāja par jau pieminēto solidaritātes principu un jūs atbildot uz tiesas jautājumu teicāt, ka solidarizējoties ar citām sabiedrības grupām tiesai ir... vai es pareizi sapratu, ka tiesai ir kādas īpašās tiesības, izņēmuma tiesības tādēļ, ka šie grozījumi nav pirmie, ar kuriem tika samazināta tiesnešu alga.

I.Nikuļceva.

Jūs sapratāt nepareizi. Nē, tiesnešiem nav nekādu īpašu izņēmuma tiesību, bet tas, ko ir arī atzinusi jau Satversmes tiesa šī gada janvāra spriedumā, ir tas, ka solidaritāte nenozīmē, ka pilnīgi visiem ir jāsamazina vienādi, lai gan šajā gadījumā arī nav bijis vienādi. Samazinājums tiesnešiem ir bijis daudz lielāks. Bet solidaritāte nozīmē, ka lēmuma pieņēmējiem, kas ir Ministru kabinets un Saeima, ir jāizvērtē katrs grupas īpašais stāvoklis un tajā skaita ir jāņem vērā gan tie kritēriji, lai darba samaksa būtu atbilstoša, tas ir, kvalifikācija, neatkarība, kompetence, funkcijas un citi... tie lēmumi, ko pieņem attiecīgā sabiedrības grupa, gan, protams, ir arī jāizvērtē, kāds ir bijis stāvoklis iepriekš, vai alga ir augusi, vai alga ir samazinājusies un jāņem, protams, vērā arī tas, ka šajā gadījumā tiešām ir trešais amatalgas samazinājums, cik daudz un kādi šie samazinājumi ir bijuši.

J.Jerņeva.

Paldies. Jūs teicāt, ka šī solidaritāte, teiksim, šajā gadījumā jūs pieminējāt, ka ja Satversmes tiesa atceļ visas apstrīdētās normas, tad tiesnešu algas tiks noteiktas 2133 latu apmērā... rajona tiesas tiesneša alga... Kā, jūsuprāt, šajos apstākļos izpaudīsies tiesnešu solidaritāte ar amatu pārstāvjiem, kuriem ir salīdzinošas zināšanas, izglītība un atbildība. Piemēram, ar ārstiem, jo šobrīd ir informācija, piemēram, ārstam, kas glābj dzīvību reanimācijā, darba alga neto ir 350 lati. Kā, jūsuprāt, solidarizācija šajā aspektā būs?

I.Nikuļceva.

Vispirms es gribētu norādīt to, ka jau atbildot uz Kūtra kunga jautājumu es izklāstīju to, ka runa par to, ka tiesnesis pašlaik varētu pirmajā instancē saņemt 2133 latus, nav pat tad, ja Satversmes tiesa atzīst šo samazinājumu 85 un 73 procentus pa spēkā neesošiem ar izdošanas brīdi tāpēc, ka ir spēkā pirmais samazinājums, kuru satversmes tiesa izskatīja šī gada janvārī un atzina par spēkā neesošu no nākamā gada 1.janvāra. Līdz ar to, ja tiks atceltas tās normas, kas nosaka samazinājumu 85 un 73 procenti, tad tiesneša amatalga pirmā instancē šogad būs nedaudz vairāk par tūkstoš latiem. Tie nebūs 2133 lati.

Otrkārt, runājot par ārstiem, es gribētu norādīt to, ka jūsu minētā kvalifikācija un kompetence nav vienīgie faktori, kuri ir jāvērtē. Es atzīstu, ka tas, protams, ir ļoti svarīgi. Tomēr ārsts, pirmkārt, var savienot savu amatu ar citiem amatiem. Nu, nevienam nav noslēpums, ka ārsti bieži strādā pusotras un divas slodzes, vai pat vairāk. Tiesnesis nevar strādāt vakarā par sanitāru vai sētnieku, pat ja viņš gribētu. Un pat ja tur nav reālu interešu konflikta tāpēc, ka to aizliedz likums. Tiesnesis nevar savienot savu amatu ne ar vienu.

Bet, protams, ka pats galvenais ir atbildība lēmumu pieņemšanā, funkcijas un neatkarības prasības. Un arī korupcijas risks, jo ārsts tomēr nelemj lietās, kur ir puses ar dažādām interesēm. Tāpēc šīs grupas nav tik vienkārši salīdzināmas.

J.Jerņeva.

Precizējošs jautājums. Jūs teicāt, ka šobrīd, ņemot vērā pirmos grozījumus... tad tā darba alga ir aptuveni ap 1100 latiem. Vai šāda alga pati par sevīm varētu būt uzskatāma par atbilstošu? Ja

800 latu pēc jūsu teiktā ir tiesnešu darba amatam neatbilstoša samaksa. Es saprotu, ka tiesneši ir ļoti augstas algas vērti, bet kāds ir jūsu piedāvājums, kāda ir tā mēraukla, kā noteikt to ciparu un vai vispār konstitucionālās sūdzības ietvaros būtu vērtējams tas cipars?

I.Nikuļceva.

Jā, patiešām, es uzskatu, ka manā kompetencē nav noteikt šo ciparu un konstitucionālās sūdzības ietvaros nav lemjams tas, kādai amatalgai ir jābūt tiesnesim. Šīs konstitucionālās sūdzības ietvaros mēs varam konstatēt tikai to, vai apstrīdētā amatalga ir vai nav atbilstoša Satversmei. Mūsu viedoklis ir, ka tā nav atbilstoša.

Savukārt par to, kāda amatalga ir atbilstoša, būtu jālemj Saeimai, ievērojot varas dalīšanas un tiesu varas neatkarības principu, respektīvi, sanākot kopā ar tiesu varas pārstāvjiem, izdiskutējot visus šos jautājumus un atrodot savstarpēji pieņemamu risinājumu.

J.Jerņeva.

Paldies. Un man laikam tieši pēdējais jautājums būtu saistībā ar jūsu pēdējo teikumu. Par konsultācijām.

Saeima ir iesniegusi un lietai pievienoti materiāli, kas pierāda, ka konsultācijas ir notikušas ar tiesu varas pārstāvjiem. Jautājums jums būtu tāds: ja šīs konsultācijas ir bijušas tādas, kādas bija, kāpēc jūs uzskatāt, ka tās netika veiktas pienācīgajā līmenī? Vai tas kādā veidā neatbilstoši Satversmes tiesas 18.janvāra spriedumam? Kāds ir tas pienākumu tiesiskais tvērums?

I.Nikuļceva.

Godājamā tiesa! Es varētu atbildēt ar pretjautājumu?

G.Kūtris.

Jūs gan Saeimai uzdosiet jautājumus pēc tam. Bet varat atbildēt.

I.Nikuļceva.

Tad es gribētu pateikt to, ka izskatot Saeimas iesniegtos materiālus, kur acīmredzot ir domāts Tieslietu ministrijas iesniegtais materiāls par konsultācijām, es neatradu nevienu vietu, kur būtu notikusi konsultēšanās ar tiesu varas pārstāvjiem, jo īpaši ar rajonu un pilsētu un apgabaltiesu pārstāvjiem par šiem pēdējiem diviem grozījumiem. Par samazinājumu uz 85 un 73 procentiem no amatalagas.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi?

J.Jerņeva.

Paldies.

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Tālāk vārds Saeimas pārstāvim lietas faktisko apstākļu izklātam un juridiskajam pamatojumam.

Un, protams, arī jūs brīdinām, ka saskaņā ar likuma reglamentu jums tiesības runāt ievērojot tādu pašu principu, kopā sanāk 40 minūtes.

J.Jerņeva.

Paldies.

Godātā tiesa! Pēc tiesas priekšsēdētāja ieteikuma es sāksu šodienas runu ar apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanu tieši Satversmes 107.pantam. Pēc tam es pāriešu uz Satversmes 83.panta atbilstības izvērtēšanu.

Runājot par 107.pantu. Visupirms vēlos atzīmēt to faktu, ka Satversmes tiesa 18.janvāra spriedumā nevērtēja un neatzina, ka Satversmes 107.pants tiktu pārkāpts. Tāpēc šajā spriedumā minētās atziņas ir vērtējamas tikai tik tālu, cik tālu Satversme vispār ir izvērtējama un interpretējamas sistēmas.

107.pants nosaka, ka ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu darba samaksu. Protams, ka darbinieka jēdzienā ietilpst arī tiesneši un tiesnešiem, kā jebkurai personai Latvijā ir tiesības uz viņu darbam atbilstošu darba samaksas saņemšanu.

Tomēr šeit parādās jautājums par to, kas tad ir tas atbilstošais līmenis, kādā veidā var Satversmes tiesa, interpretējot Satversmi, noteikt to atbilstību. Šeit būtu jāskatās uz starptautiskiem dokumentiem, kuri var tikt izmantoti 107.panta interpretācijā. Pirmkārt, starptautiskā pakta „Par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām” 7.panta a punkts. No šī panta var izdarīt secinājumu, ka tiesības uz atbilstošu darba samaksu... šīm tiesībām ir divējāda nozīme. Pirmkārt, tas nozīmē samaksas līmeni, kas nodrošina pienācīgus dzīves apstākļus un, otrkārt, šī tiesība nozīmē tiesības nebūt diskriminētiem, kas pārsvarā attiecas uz sievieti, vīrieti, vai kādu citu diskrimināciju. Šajā lietā, cik es saprotu, strīda par to nav.

Tāpēc ir izvērtējams tas jautājums par pienācīgiem dzīves apstākļiem konvencijas.... pakta, es atvainojos, Satversmes 107.panta izpratnē.

Vēlos pievērst tiesas uzmanību starptautiskās darba organizācijas 20.-22.jūnija konvencijai Nr.131, kur no 3.panta izriet, ka, nosakot darba algas līmeni, ir nepieciešams ņemt vērā strādājošo vajadzības, vispārējo darba algas līmeni valstī, sociālos pabalstus, sociālo grupu relatīvo dzīves līmeni, kā arī ekonomiskos faktoros.

Tātad, ņemot vērā Latvijas apstrīdēto grozījumu pieņemšanas brīdi pastāvošos ekonomiskos, mikro un makro apstākļus, ņemot vērā vispārējo attīstības līmeni, ņemot vērā salīdzināmo amatu atalgojumus, šādas analīzes rezultātā mēs varēsim nonākt pie kaut kādas atbilstošas darba samaksas noteikšanas. Tomēr es vērsu tiesas uzmanību uz to, ka mēs šobrīd, šajā konkrētajā brīdī runājam par Satversmes 107.pantu, kas ir cilvēktiesības... pamattiesības un mūsaprāt šis pants kā atsevišķais pamats runā nevis par algas pietiekamību noteikta līmeņa vajadzību apmierināšanai, bet gan aizliedz nesamērīgi zemu atalgojumu. Mūsaprāt, Satversmes 107.pants nevar tikt interpretēts tādējādi, ka kādai vienai cilvēku grupai būtu tiesības saņemt noteiktu, kvantificējamu, skaidru ar atsauci uz kaut kādiem cipariem atalgojumu. Mūsaprāt, Saeimasprāt, šajā konkrētajā gadījumā

netika pārkāpts šis nesamērīguma aizliegums, nesamērīgi samazināta tiesneša darba algas, tiesnešu kā sociālās darba grupas pārstāvju darba algas. To var pierādīt, piemēram, ar to, ka pieņemsim, 2009.gadā vidējā darba alga Latvijā bija 461 lats. Protams, ka tiesnešu gadījumā mēs nekādi nerunāsim par valsts noteikto iztikas minimumu. Mēs vismaz paskatīsimies uz vidējo darba algu un tad salīdzināsim, kā tas varētu savā starpā sasaistīties. Mūsaprāt, 808 lati, kas ir gandrīz divas reizes augstāka alga nekā pagājušogad vidējā darba alga Latvijas sabiedrībā, ir pienācīga.

Mūsaprāt, godātā tiesa, vērtējot Satversmes 107.pantu, pieteicēji mēģina pierādīt, ka tiesnešiem šajā saistībā ir kaut kāds īpašs privilēģētais statuss. Mēs piekrītam, ka tiesnešiem ir privilēģētais statuss, jo tiesneši ir valsts varas pārstāvji, bet mēs uzskatām, ka 107.pants, kā es jau teicu, ir vienādi attiecināms uz visām darbinieku kategorijām un būtu interpretējams, ņemot vērā personu vienlīdzības principu. Satversmes 107.pants šajā gadījumā, mūsaprāt, nav pārkāpts.

Tālāk es vēlētos pāriet pie Satversmes 83.panta un Satversmes 1.panta izvērtēšanas. Mēs uzskatām, ka nav pārkāpts valsts varas dalīšanas princips, ir ievērots 83.pants, jo tika uzklauts tiesu varas pārstāvja viedoklis algu samazināšanas jautājumā, tika apzinātas visas iespējamās alternatīvas un izvēlēts samērīgāks un pēc iespējas saudzīgāks tiesnešiem risinājums. Tika ievērots solidaritātes princips un netika ierobežota arī tiesnešu finansiālā drošība.

Pirmkārt, godātā tiesa, tiesu varas pārstāvja viedoklis algu samazināšanas jautājumā tika uzklauts. Par uzklautāšanas pienākuma atziņas... kā to pienākumu izskaidrojumu mēs varam atrast šī gada 18.janvāra spriedumu. Tomēr mūsaprāt no pieteicēju šodien teiktā un no viņu konstitucionālajām sūdzībām izriet nedaudz nepietiekami vispusīga šā Satversmes tiesas sprieduma analīze, jo likumdevējam ir tiesības nepieņemt tiesu varas izteiktajam viedoklim ne tikai attiecībā uz tiesu varu, bet arī attiecībā uz vairākām citām lietām, kurās bija nozīme Satversmes tiesā uzklautāšanas pienākumam. Satversmes tiesa vairākkārt atzinusi, ka nevar apgalvot, ka līdzdalība ir bijusi neefektīva tikai tādēļ, ka pieņemtā lēmuma adresāts tam nepiekrīt. Piemēram, šis ir 2005.gada 13.maija spriedums Satversmes tiesā.

Šajā konkrētajā gadījumā gan jāatzīmē, ka tiesu varas pārstāvji tika uzklauti. Es neatkārtošu un neatkārtošu visu to informāciju, kuru iesniegusi Tieslietu ministrija, bet īsumā pārskatāmībai pieminēšu, ka, piemēram, pagājušā gada aprīlī tieslietu ministrs Mareks Segliņš ir piedalījies tiesnešu konferencē. Savā uzrunā viņš arī informējis tiesnešus par smago ekonomisko situāciju valstī. Tieslietu ministrija ir iesniegusi ministra uzrunu, kurā viņš informē par to, ka diemžēl ir jāgaida algas samazinājums.

Noklausoties tieslietu ministru, tiesnešu konference ir izdevusi aicinājumu Valsts prezidentam, Saeimai, Ministru kabinetam. Un šajā aicinājumā ir teikts: tiesneši ir gatavi morāli un juridiski piedalīties ekonomiskās krīzes pārvarēšanā līdztekus citām sociālajām grupām un izrādīt sociālo solidaritāti.

Attiecībā uz tiesnešu gatavību solidarizēties ar valsts pārvaldē strādājošajiem un arī ar pārējo sabiedrības daļu. Par to liecina arī Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieka senatora Gruzija

izteiktais viedoklis Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra sēdē. Šajā sēdē viņš atkal atkārtojis tiesnešu gatavību solidarizēties.

Tātad jau grozījumu sagatavošanas stadijā ir noteikušas vairākas konsultācijas. Konsultācijas notikušas gan ministriju līmenī, jo tieši ministrijas ir atbildīgas par likumprojekta sākotnējo izstrādi. Vēlāk Saeimas Juridiskajā komisijā tāpat kā parasti tradicionāli tiesneši tiek aicināti uz Juridiskās komisijas sēdēm. Un tiesnešu viedokļi tiek uzklausi ne tikai Juridiskās komisijas sēdēs, bet arī Saeimas Juridiskās komisijas apakšgrupas darbam ar Tiesu iekārtas likumu sēdēs. Tur regulāri piedalās Tiesnešu biedrības pārstāvji.

Tātad mēs uzskatām, ka ir uzklausīts tiesnešu viedoklis. Lietas materiālos ir arī informācija, kas apstiprina tieslietu ministra, piemēram, saraksti ar tiesām, ar rajonu tiesām un apgabaltiesām, kurās viņš izskaidro iemeslus, kāpēc tomēr samazinājums ir veicams, neskatoties uz to, ka, protams, neviens neapstrīd nevienā brīdī, ka tiesnešiem ir tiesības uz samērojamu algu.

Visbeidzot attiecībā uz konsultāciju procedūru kā tādu. Es vēlētos citēt Satversmes tiesas teikto, ka likumdevējam vajadzētu uzklausīt, pieņemot personas skārušos likumus, bet Satversme nepiešķir veto tiesības un negatīvs šādu personu izvērtējums nav šķērslis tāda likuma pieņemšanai, kas neliekas izdevīgs uzklausītajai personai.

Godātā tiesa! Ne tikai šajā konkrētajā gadījumā tiesas pārstāvji tika aicināti uz konsultācijām, bet ir arī apzinātas vairākas alternatīvas tam regulējumam, ko mēs redzam šodien apstrīdētajās normās.

Pirmkārt, attiecībā uz 2009.gada 16.jūnija grozījumiem. Brīdī, kad tika sagatavots valsts budžets 2010.gadam, Ministru kabineta uzdevums bija samazināt valsts pārvaldē strādājošo darba algu līdz 20 procentiem. Kā mēs redzam no pārejas noteikumu 20.punkta otrā teikuma, 2010.gadā tika samazināts tiesneša atalgojums nevis uz 20, bet uz 15 procentiem. Protams, ka 15 procenti ir daudz, bet tomēr ir labāk, mūsaprāt, nekā 20 procenti. Līdzīgs alternatīvs risinājums tika rasts arī attiecībā uz 2009.gada 1.decembra grozījumiem, kur sākotnēji bija plānots samazināt tiesnešu darba algas uz 15 procentiem, tomēr 20.punkta trešajā teikumā mēs redzam, ka samazinājums tika veikts tikai par 12 procentiem.

Visbeidzot attiecībā uz alternatīvām un arī saistībā ar šodien pieteicēju pārstāves teikto par to, ka dažādām amatpersonām valsts pārvaldē ar juridisko izglītību ir šāda vai tāda alga. Viens no risinājumiem būtu bijis ietvert tiesnešus vienotā atalgojuma valsts pārvaldē sistēmā. Tomēr tiesnesi ir iebilduši un jau manis pieminētajā Ministru kabineta pagājušā gada 13.oktobra sēdē Augstākās tiesas senators Gruzīņš izteica savus iebildumus un iebildumi tika pienācīgi ņemti vērā. Tātad tiesneši tika svītroti no likumprojekta. Jāatzīmē arī tas, ka ja tiesnešu amats netiktu svītrots no minētā likuma, tad pamatlīkme būtu mazāka vēl par 100 latiem. Tātad mēs runājam par to, ka samazinājums piemēram 1.decembrī tika veikts nevis par 15 procentiem, bet par 20 un turklāt vēl ir tie simts lati, kas uzklausot tiesu varas pārstāvjus arī netika noņemti.

Attiecībā vēl uz Saeimas pienākumu uzklaustīt tiesas varas pārstāvjus un izanalizēt visas iespējamās alternatīvas. Šeit jāpiemin arī šobrīd notiekošās tiesu iekārtas reformas. Jūs zināt, ka ir plānots mainīt piemaksu sistēmu savā būtībā. Un atkarībā no tā, kādā veidā tiks pieņemti grozījumi likuma pēdējā redakcijā, tomēr es pieļauju, ka vairākiem tiesnešiem šās reformas rezultātā tiks samazinātas darba algas. Es pieļauju, ka viņi arī nebūs... viņi būs izteikuši iebildumus. Vai šādā gadījumā arī tas būtu jāņem vērā?

Es domāju, ka Satversmes tiesas 18.janvāra spriedums neparedz šādu pienākumu, es domāju, ka šis pienākums uzklaustīt tiesu varas pārstāvjus un izvērtēt alternatīvas, nav absolūts. Un šajā konkrētajā gadījumā attiecībā gan uz 16.jūnija, gan uz 1.decembra grozījumiem konsultācijas un saudzīgāku risinājumu meklēšanas pienākumi abi divi tika ievēroti.

Tālāk Saeima uzskata, ka ir ievērojusi ar abiem grozījumiem solidaritātes principu. Šodien, kā mēs jau dzirdējām no pieteicēju pārstāves teiktā, rajonu tiesas tiesnešu darba alga minimālā sastāda 808 latus.

Godātā tiesa! Šī nav milzīga alga. Bet būtu vērā ņemams arī tas, kāds tad tomēr tas atalgojuma līmenis ir kopumā valstī. Saskaņā ar lietas materiālos esošo informāciju, ko iesniegusi Finanšu ministrija, uz šī gada 1.martu 91 procents no visām valsts pārvaldē strādājošajiem saņem mazāku algu nekā rajona tiesas tiesnesis. Pat ja mēs pieņemam, ka rajona tiesas tiesneša alga nav ļoti augsta, bet šī darba alga ir augstāka nekā 91 procents no valsts pārvaldē nodarbinātajiem. Turklāt, lūdzu pievērst uzmanību arī tam, ka šajā 91 procentā nav iekļauti policisti, ugunsdzēsēji, robežsargi, pedagogi, ārsti. Tātad mēs zinām, ka diemžēl arī ļoti maz apmaksāta sociālā grupa.

Satversmes tiesa šī gada 18.janvāra spriedumā ir norādījusi, ka varas dalīšanas princips nenosaka, kādas īpašās aritmētiskās proporcijas starp atalgojumu līmeņiem atšķirīgajos varas atzaros. Un tik tiešām. Nav salīdzināms matemātiski dažādu amata atalgojums. Piemēram, šodien pieteicēju pārstāve pieminēta Finanšu un kapitāla tirgus komisijas vadītāja atalgojumu. Šāda veida salīdzinājums, protams, parāda to, cik maza ir rajona tiesneša alga salīdzinājumā. Bet Finanšu un kapitāla tirgus komisija tiek finansēta pamatojoties uz ļoti atšķirīgiem noteikumiem. Un Latvijas Bankas vadītāja amatā, kas tika pieminēta, šī tomēr ir izņēmuma alga.

Vai būtu pieļaujams, ka no nākamā gada 1.janvāra, pieņemot, ka pieteicēju sūdzība, pieņemsim, tiks apmierināta un stāsies spēkā jaunais atalgojums. Es lūdzu Satversmes tiesu izvērtēt, vai tiešām tiesnešiem ir tiesības saņemt algu, lielai daļai, augstāku nekā Valsts prezidentam.

Jā, tiešām, nevienu nevar pārsteigt tas fakts, ka tiesnesis saņem daudz. Un pieteicēju pārstāve ir minējusi, ja es nemaldos, Polijas Satversmes tiesas... Konstitucionālās tiesas atziņas, ka nevienu neizbrīna, ka tiesnešiem ir augstas algas. Bet vai šajos ekonomiskajos apstākļos būtu samērīgi rajona tiesnesim, visu cieņu viņa darbam un atbildībai un kvalifikācijai, bet tomēr Valsts prezidents ir valsts galva.

Mēs uzskatām, ka šajos apstākļos solidaritātes princips ir ievērots. Lemjot par atalgojuma līmeni tika ņemts vērā ne tikai tas, cik augstas algas ir dažām amatpersonām, bet arī tika ņemts vērā

sekas, finansiālās sekas gadījumā, ja tiesnešu algas netiktu īslaicīgi samazinātas. Mēs zinām, ka šis samazinājums ir ar terminētu raksturu. Tas nav samazinājums uz visiem laikiem. Tikai uz šiem diviem gadiem.

Tāpēc, ņemot vērā iepriekšminēto, mēs secinām, ka valsts varas dalīšanas princips ir ievērots, jo ir veiktas konsultācijas, ir atrasts pēc iespējas saudzīgāks tiesnešiem risinājums, ir ievērots solidaritātes princips.

Visbeidzot. Es vēlos atlikušajās 4 minūtēs pievērsties tiesnešu finansiālās drošības jautājumam.

Laikam diezgan zīmīgi, ka šis jautājums ir atlikts uz beigām, kaut arī šis ir tas būtiskākais jautājums, ko mēs šodien izskatām. Kas ir finansiālā drošība? Mēs jau runājam par to, ka Satversmes 107.pants nosaka noteiktu iztikas minimumu. 107.pants kā tāds. Vai no tiesnešu neatkarības principa izriet, ka 83.pants dod tiesnešiem subjektīvās tiesības uz augstu atalgojumu? Protams, ka 107.pants, interpretējot kopsakarā ar nepieciešamību nodrošināt taisnīgu tiesu valstī, varētu arī šādu secinājumu pamatot. Tomēr tiesnešu finansiālā neatkarība, drošība nav saistāma ar to, cik daudz personu ir uzņēmušas kredītsaistības, jo Satversmes tiesas 18.janvāra spriedumā ir pareizi minēts... tur iet runa par samērīgām kredītsaistībām, ja, pieņemsim, šodien pieminētajā apmērā, piemēram, tiesnesim amatalga ir 570 lati, no kuriem 200 lati ir kredīts... Vai šī ir samērīga summa? Vai tiesības uz neatkarīgu tiesu vispār ietver sabiedrības pienākumu nodrošināt, ka tiesneši vienmēr ievēros visas savas finansiālās saistības? Es neesmu pārliecināta, tāpēc, ka, piemēram, paldies Dievam, ka šis risinājums netika izvēlēts, bet viens no apspriežamajiem variantiem, kā mēs zinām, noteiktajā laikā bija, piemēram, valūtas devalvācija. Šādā gadījumā tiesnešu algas, piemēram, netiktu samazinātas, mēs nerunātu par neatbilstību Satversmei. Bet šādas te devalvācijas rezultātā viņu finansiālā drošība noteikti tiktu apdraudēta. Iespējams, ka viņi nevarētu segt savas finansiālās saistības. Un es domāju, ka tajā gadījumā viņiem nebūtu pamats sūdzēties Satversmes tiesā un teikt, ka valstij ir jārada iespēja segt kredītsaistības.

Mēs uzskatām, ka, atsaucoties arī uz šīs tiesas spriedumu attiecībā uz tiesībām uz amatu valsts dienestā, kurā tika noteikts, ka tiesības uz valsts dienesta, piemēram, pildīšanu, negarantē personas tiesības uz konkrētu amatu valsts dienestā, bet gan paredz... vispārīgi paredz personas tiesības turpināt valsts dienestu. Mēs uzskatām, ka arī šeit jārunā ir nevis par konkrētu algu – 800, 900, 1000 – tas nav samērojams jēdziens, bet vispārīgi jārunā par tiesnešiem... kaut kādu noteiktu minimālo līmeni šajos konkrētajos apstākļos. Pēc desmit gadiem, iespējams, 800 latu būs ļoti liela nauda. Iespējams, ka tā būs pusdienu cena. Mēs to nezinām. Viss ir jāvērtē tieši šobrīd.

Vēl es vēlētos pievērsties nedaudz vienam tehniskam, es teiktu, aspektam. Šodien daudz runāts par tiesnešu algu apmēru kā tādu. Bet konstitucionālās sūdzības iesniedzēji šajā lietā neapstrīd savu algas apmēru. Viņi apstrīd samazinājumu. Gan savā runā pievērsoties samazinājumam tikai tādā ziņā, ka tiek minēti konkrēti cipari. Bet šeit ir jārunā, mūsaprāt... šīs lietas ietvaros ir jārunā par samazinājumu pieņemšanas procedūru, par tās atbilstību Satversmei,

Satversmē noteiktajiem principiem, par samērīgumu ar valsts iespējām. Tiesa neskaita, protams, tiesai nav pienākuma skaitīt, kur tad Saeima un Ministru kabinets atradīs naudu, ja gadījuma apstrīdētās normas tiks atceltas. Ja apstrīdētās normas tiks atceltas, tad tā summa, kas būs nepieciešama valsts budžetam, ir milzīga – 27 miljoni- 36 miljoni — atkarībā no tā, no kura brīža. Un šai tiesai tiešām nav jāizvērtē, vai Saeimai būs jāņem kredīts, vai jāsamazina algas skolotājiem, vai jāatlaiž no valsts pārvaldes darbinieki. Šajā lietā ir jāizvērtē tikai un vienīgi tas, vai samazinājums tāds, kāds tika veikts ar 2009.gada 16.jūnija un 1.decembra grozījumiem, ir atbildīgs Satversmei. Mēs uzskatām, ka ir atbilstīgs. Ir ievērots Satversmes 1.pants, 83. un 107.pants.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies jums arī par laika ietaupīšanu. Jums vēl bija laiks 10 minūtes.

Tiesnešiem ir jautājumi? Tiesnese Krūma.

K.Krūma.

Man ir atkal jautājums par tām alternatīvām. Pieteikuma iesniedzēja minēja, ka tiesneši paši esot minējuši vairākas alternatīvas — īsie procesi, ietaupīt uz kopēšanu, bezstrīdus lietu skaita palielināšana un līdzīgi. Sakiet, lūdzu, vai Saeima apsvēra šīs te alternatīvas un vai jūs rēķinājāt, vai tas fiskālais efekts ieteiktais no šīm te alternatīvām ir līdzvērtīgs algu samazinājumam?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es lūgtu iespēju uz šo jautājumu detalizētā veidā atbildēt Finanšu ministrijas pārstāvim. bet vispārīgā Saeimas atbilde būtu tāda, ka protams, alternatīvas tika vērtētas un arī tas samazinājums, ko es minēju, 15 nevis 20, 12 nevis 15 procenti.... tas tika veikts, tieši ņemot vērā tās iespējas ekonomēt. Bet tas, kādā konkrētā veidā tas tika atrisināts, es nezinu. Cits jautājums, vai tiešām atteikšanās no pasta sūtījumiem palīdzētu nodrošināt rajona tiesas tiesnesim amatalgu 2000 latu apmērā, diez vai.

G.Kūtris.

Jūs teicāt, ka Saeima vērtēja. Vai jūs nevarētu konkretizēt, kurā Saeimas komisijā tas tika vērtēts? Kurā komisijā tika vērtētas šīs alternatīvas un procentuālais samazinājums vairāk vai mazāk?

J.Jerņeva.

Es varu kļūdīties, bet manuprāt... Man liekas, ka šīs alternatīvas... samazinājumu izteikšana naudiskā izpratnē tiek veikta ministriju līmenī, jo budžeta īpatnība ir tāda, ka visi likumprojekti, kas saistīti ar budžetu, tiek veidoti ministrijās un Ministru kabinetā.

G.Kūtris.

Šeit ir runa par tiesu varas finansējumu. Vai likumdevējs tiešām nevērtēja neko?

J.Jerņeva.

Par to, vai tiešām no 15 uz 12 nevis uz 11?

G.Kūtris.

No 20 uz 15.

J.Jerņeva.

Es šobrīd nevaru atbildēt. Es domāju, ka varbūt Tieslietu ministrijas vai Saeimas pārstāvji varēs atbildēt.

V.Skudra.

Sakiet, lūdzu, anotācijā „Grozījumi likumā „Par tiesu varu”” ir šāds ieraksts: saskaņā ar pašreizējo regulējumu par tiesu varu, likumā „Par tiesu varu” likumdevējs ir paredzējis pakāpenisku tiesnešu atalgojuma paaugstināšanos, atbilstoši tiesneša statusa amatam noteiktajām prasībām un neatkarības garantijām atbilstošu atalgojumu.

Tomēr likumā noteiktais pārejas periods, ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju, ir ticis vairakkārt pagarināts un likumā noteiktais atalgojuma līmenis vēl līdz šim nav sasniegts.

Kas tā par ekonomisko situāciju? Tie ir „treknie gadi”. Tanī brīdī, kā Godmaņa kungs izteicās, uzrunājot deputātus, izpildvara ir sasniegusi pielikumu 30 procentos? Tiesnešu atalgojums aizvien toreiz un tagad nav sasniegts. Kāpēc? Kā šeit ir ar solidaritāti tad?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Šobrīd šīs konkrētās lietas ietvaros mēs vērtējam divus konkrētus grozījumus, divus konkrētus algu samazinājumus uz diviem konkrētiem gadiem. Mēs saprotam, ka tiesnešu atalgojuma reforma ir bijusi ļoti ilga un vēl joprojām tiešām nav pabeigta. Bijuši tie „treknie gadi”, bet situācija bija tāda, kāda viņa bija. Un vai tiešām Saeimai tagad būtu jāatlaiž no valsts pārvaldes neskaitāms cilvēku skaits tāpēc, ka pagātnē reformu nepaspēja laicīgi pabeigt. Mūsuprāt, šie ir tomēr divi nošķirami jautājumi.

V.Skudra.

Vai tiesnešiem būtu jāatbild par šo neizdarību jautājuma noregulēšanā?

J.Jerņeva.

Tiesnešiem pašiem?

V.Skudra.

Nē, ar viņu atalgojumu.

J.Jerņeva.

Es domāju, ka tiesneši šobrīd neatbild par Saeimas kļūdām vai izpildvaras kļūdām. Šobrīd tiesneši solidarizējas ar tautu nevis ar Saeimu kā tādu.

V.Skudra.

Ja mēs jautājumu stādam tā, tad nākošais ir šāds. Sakiet, lūdzu, no ābece gudrībām... Kas iniciē izpildvaras algu noteikšanu? Nu, teiksim, ministriem, departamenta direktoriem, valsts sekretāriem?

J.Jerņeva.

Finanšu ministrija.

V.Skudra.

Ministrijas, ja? Nu, vārdu sakot, Ministru kabinets. Tālāk. Kas nosaka deputātiem algas?

J.Jerņeva.

Saeima.

V.Skudra.

Tātad vai tie ir divi varas atzari? Izpildvara un likumdevējs? Un kas ir tiesu vara? Kur ir viņa šinī hierarhijā?

J.Jerņeva.

Šinī hierarhijā atbildība par tiesu labklājību ir uzticēta tautas vēlētiem pārstāvjiem. Mūsaprāt, tiesnešiem ir pietiekami daudz darba, lai vēl tērētu laiku uz iesaistīšanos diskusijās par to, cik daudz miljonu ir pieejami un kāpēc. Un arī par kopēšanas izmaksām, manuprāt, tiesnešiem nebūtu jāuztraucas, vismaz ideālajā situācijā. Un Satversmes gars, manuprāt, nosaka tādu ideālu situāciju, uz kuru mēs tiecamies, nevis šodienas grūtajos apstākļos kaut kādas neizdarīšanas.

G.Kūtris.

Man būtu precizējošs jautājums kontekstā ar tiesneša Skudras uzdoto. Tiesnesis Skudra pieminēja par tiem „treknajiem gadiem” un algu celšanos. Un jūs teicāt, jā, mēs šajā lietā tiešām skatām divus procentuālos samazinājumus algām. Bet sakiet, lūdzu, vai Saeima, kad vērtēja šos samazinājumu jūnijā un pēc tam gada beigās, vai Saeima vērtēja, ka uz to brīdi tiesnešu algas ir samazinātas salīdzinoši ar iepriekš jau likumā paredzēto un vai solidarizējoties ar citām amatpersonām valsts pārvaldē, kur algas pēdējos četros, trijos gados strauji auga, tiesnešu algas tajā pašā laikā bija iesaldētas. Vai šī solidarizācija tika vērtēta?

J.Jerņeva.

Tā vēsturiskā solidarizācija.

G.Kūtris.

Finansiālā arī.

J.Jerņeva.

Jā, es domāju tieši finansiālā ziņā vēsturiskā solidarizācija. Man diemžēl nav pie rokas anotācijas teksts. Bet es domāju, ka šajā gadījumā tiesu varas pārstāvju izteiktie viedokļi, piemēram, tas pats tiesnešu aicinājums, kas tika adresēts Saeimai un protams, arī nonāca līdz Saeimai. Tajā tika izvērtēts un tika aicināts Saeimai pieņemot turpmākos grozījumus tomēr ņemt vērā to, ka samazinājums ir kārtējais nevis pirmais un tāpēc nav pamata, manuprāt, uzskatīt, ka Saeima šo aicinājumu nebūtu ņēmusi vērā.

G.Kūtris.

Varbūt saistībā ar šo pašu jūsu teikto, kārtējais nevis pirmais. Jūs iepriekš arī savā runā teicāt, ka šis ir terminēts samazinājums. Sakiet, lūdzu, ka jūsuprāt no likumības jeb tiesiskās paļāvības jeb varas dalījuma principa... cik ilgi terminēts samazinājums var vilkties? Cik reizes terminēts samazinājumu var pagarināt?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Man liekas, ka terminētam pasākumam kā tādām, protams, nevar pateikt, viens gads vai pusotrs gads un trīs dienas. Šajā gadījumā būtu jāvērtē likumdevēja rīcības stratēģija. Jo, ja mēs šobrīd būtu runājuši par, pieņemsim, 2009.gada 16.jūnija grozījumiem, ar kuriem uzreiz uz diviem gadiem uz priekšu tiktu noteikts uzreiz viss šis samazinājums, nezinot, kā tad mums ies un kādi tad līdzekļi būs. Manuprāt, ņemot vērā arī praksi, ka budžeta jautājumi tiek izlemti gadu uz priekšu, tad ir pilnīgi atbilstoši likumdevējam noteikt samazinājumu katru reizi uz vienu gadu.

G.Kūtris.

Vai jūs izlasījāt sākotnējo likuma redakciju? Tur bija uz pusotru gadu, līdz 2010.gada decembrim, pēc tam, kad 73 procentu summa bija, tad atcēla iepriekšējo ierakstu.

J.Jerņeva.

Jā. Bet, godātā tiesa, es nedomāju, ka šis ir tik būtisks aspekts šajā lietā, ka likumdevējam būtu ar Satversmi noteikts ierobežojums skaitīt pāris mēnešus...

J.Jelāgins

Es arī saistībā ar solidaritātes principu gribētu uzdot jautājumu. Pieteikuma iesniedzēji šeit minēja skaitli, ka vidējais atalgojuma samazinājums valstī amatpersonām 25 procenti bija, bet attiecībā uz tiesnešiem tas bijis ievērojami lielāks, ja nemaldos, 67 procenti vai kaut kas tāds bija. Ka jūs varētu nokomentēt šos skaitļus?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es vēlētos pievērst uzmanību tam, ka vidējās valsts pārvaldē notikušās izmaiņas samazinājums tika vērtēts salīdzot ar personu pirms samazinājuma reāli saņemtajām algām. Saeima ir rūpīgi izanalizējusi šī gada 18.janvāra spriedumu un mēs saprotam, ka tas ir arī ar iesaldēšanu tika saprasts samazinājums. Mēs saprotam, ka šobrīd ir ļoti izdevīgi... es arī, pretējā pusē būdama, izmantotu atsauci uz atalgojumu, kas būtu bijis, ja būtu bijis... Bet samazinājums reāls bija, ja es nemaldos, Tieslietu ministrija vēl varēs precizēt, 25 vai 26 procenti tiesnešiem... salīdzinot ar reālo atalgojumu... 27.

G.Kūtris.

Es gribētu precizēt saistībā ar tiesneša Jelāgina jautājumu. Sakiet, lūdzu, bet kā tas nākas, ka tiesnešu atalgojums tika samazināts pagājušajā gadā par 15 procentiem sākotnēji un tāpat tiesnešu algas samazinājās. Bet tajā pašā laikā gan valsts pārvaldes vadošajām amatpersonām pat palielinājās daudziem, un arī Saeimas deputātiem vidējās algas samazinājās tikai par 5 procentiem gada mērogā.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es, pirmkārt, vēlētos uzvērt to, ka solidaritāte nenozīmē to, ka visiem ir pilnīgi vienādi, jo savādāk arī tiesām nevarētu tikai uz 15 samazināt... vajadzētu visiem tad uz 20 procentiem... Es vēlētos uzsvērt un tā vispārīgi atbildot uz šo jautājumu, ka katram darbiniekam tas samazinājums valsts pārvaldē tika vērtēts individuāli. Bet šie samazinājumi ir vērtējami, mūsaprāt, kopumā pa ministrijām, pa nozarēm. Un ja mēs skatāmies uz visiem cipariem kopumā,

tad šis samazinājums ir atbilstošs. Dažās ministrijās, kā to varēja redzēt no Finanšu ministrijas sniegtās informācijas, samazinājumi ir bijuši būtiski lielāki, nekā tie 20 procenti.

G.Kūtris.

Es domāju, ka nav noslēpums. Publiskajā vidē ir mums pieejama informācija. Ja mēs skatāmies, piemēram, Valsts kancelejas darbiniekus, kuriem atalgojums ir samazināts, viņi papildus projektos saņem vairākus desmitus tūkstošus latu.

J.Jerņeva.

Šis jautājums... es vēlētos uz viņu atbildēt tā, ka, pirmkārt, runājot, piemēram, par Valsts sekretāriem viņu darbs nav uz mūžu. Viņi tiek iecelti īslaicīgi un viņiem noteikts amatu savienojuma ierobežojums nebūtu pieļaujams. Tāpēc, ja viņi kaut kādā veidā pelna papildus amatus, tad, manuprāt, šis nebūtu pietiekams un pamatots iemesls, kāpēc arī pārējiem nevienam nesamazināt algas.

G.Kūtris.

Paldies. Tiesnesis Skudra.

V.Skudra.

Bēdīgi, protams, ka mēs šeit nodarbojamies ar šādu jautājumu risināšanu it īpaši tādēļ, ka man te priekšā ir tiesu iekārtas attīstības pamatnostādnes 2009.-2015.gadam, kur sacīts tā, ka tiesu varas un tiesnešu neatkarības princips nepieļauj situāciju, ka tiesu varas pārstāvjiem ir jācīnās par finanšu līdzekļiem, kas nepieciešami likumā paredzēto funkciju nodrošināšanai. Šodien viņi cīnās ne tikai par finanšu līdzekļiem, bet faktiski, kā no tiem piemēriem... diviem tiesnešiem pieteicēju pārstāvis teica... faktiski cīnās par izdzīvošanu. Kā tad saskan šobrīd... šī situācija ar šīm nostādnēm?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Attiecībā uz cīņu par izdzīvošanu. Šodien tie divi stāsti, ko mēs dzirdējām, patiešām ir bēdīgi. Bet tas var gadīties diemžēl... diemžēl tas var gadīties ar jebkuru no mums. Un dažos apstākļos arī tāpat 2000 latu apmērā liela alga arī nepalīdzēs. Nebūs pietiekama, lai segtu kaut minimālās medicīniska rakstura izmaksas.

Protams, ka tiesnešiem nav jācīnās par amata atlīdzības apmēru Satversmes tiesā un tas, ka šis jautājums ir šeit nonācis, ir bēdīgs moments. Bet vēršam jūsu uzmanību, ka tiesnešu konferences laikā 2009.gada 17.aprīlī, ka tiesneši jau zināja, ka pagājušā, 2008.gada beigās, pieņemtie grozījumi ir spēkā, viņi zināja, ka tieslietu ministra, piemēram, apsolījums par amatalgu samazinājumu ir nopietns pasākums. Tiesnešu konferencē visi tiesneši nolēmuši nevirzīt, piemēram, savus pārstāvjus sarunām ar Tieslietu ministriju un tieši šajās sarunās, kur piedalījās viņu pārstāvji, un no šīs konferences materiāliem arī izriet, ka tika atzīts, ka sadarbība un dialogs ir bijuši efektīvi. Jautājums, manuprāt, šeit ir tāds, vai tiesneši, atnākot pie izpildvaras vai pie likumdevēju varas, tajā brīdī, kad viņi tiek aicināti uz dialogu, kāpēc tur nenotiek tā cīņa?

V.Skudra.

Vai dialogs vispār notiek?

J.Jerņeva.

Notiek dialogs un paši tiesneši to pat atzīst.

V.Skudra.

Un pēdējais jautājums. Ja mēs runājam par to, ko Saeima raksta savā atbildes rakstā. Varbūt tas viss ir pareizi. Par atalgojuma samazināšanu, ka līdz ar to ekonomiskās lejupslīdes novēršanas pasākumi vērsti uz Satversmes 116.pantā minēto mērķi — citu personu tiesību aizsardzība. Vai ar atbilstoša atalgojuma nenodrošināšanu, savu neatkarību apšaubošas tiesas spēj aizstāvēt citu personu tiesības?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es domāju, ka, pirmkārt, mēs neuzskatām, ka tiesneša atalgojums šajos konkrētajos apstākļos ir tik neatbilstošs... Ja mēs piekristu, ka 808 lati ir... ka starp 808 latiem un tiem 2100 latiem būtu tik milzīga nozīme, ka tam būtu tik milzīga ietekme uz tiesas neatkarību, tad mēs šodien gandrīz vai varam nonākt pie tāda aplama secinājuma, ka rajona tiesas tiesnesis ir mazāk atkarīgs nekā Augstākās tiesas priekšsēdētājs. Tā taču nav! tā neatkarība mūsaprāt, protams, tiesnesim bankrotējot viņam parādās nepieciešamība kā atrisināt šo problēmu, bet šāds risks pastāv jebkuram no mums. Jebkuram. Un arī Satversmes tiesas tiesnesim, ja viņš pelnīs 100 000 mēnesī, arī tad ir iespējams bankrotēt... vai arī tad viņa neatkarība tiks apšaubīta. Šis amats ir goda amats un saistīts ar reputāciju, ar prestižu, ne tik daudz ar naudu un tā neatkarība. Es negribētu ticēt, ka tiešām tiesnešiem ir... ka tiesnešu neatkarība un atalgojums ir matemātiski salīdzināmas vienības.

G.Kūtris.

Saistībā ar šo jautājumu. Sakiet, lūdzu, jūs arī jautājumā pieteikuma iesniedzēju pārstāvei savā runā teicāt, ka 200 latu kredīts nav samērīgs, protams, ar algu 550 latiem. Tur es jums pilnībā piekriju. Bet jautājums ir saistībā ar to... Sakiet, lūdzu, žurnālisti... un līdz ar to arī sabiedrības viedokli veido un arī deputāts Rasnačs Juridiskās komisijas sēdē izteica tādu frāzi, ka pēc būtības tiesneši, kuri ir ņēmuši kredītu un ir šaubīgi, vai viņi spēs šo kredītu nomaksāt, vai viņi paliek objektīvi un neatkarīgi. Tātad sabiedrībā šis viedoklis pastāv. Un starptautiskajos dokumentos ir teikts, ka cilvēkam, kas piedalās tiesas procesā, ir jābūt pārliecībai, nevis pierādījumam... bet pārliecībai, ka tiesnesis ir objektīvs un neatkarīgs. Sakiet, līdzī, vai situācijā, kad tiesnesis nesaņēma 550 latus, bet viņš saņem par trešo daļu lielāku, kā bija aprēķināts, 27 procenti nost, tā ir apmēram trešā daļa, ja nerēķinām, ka algas bija plānots pieaugt. Un ja šis kredīts bija samērīgs tam, kā likumā bija paredzēts. vai valsts rīcība, nostādot tiesnesi maksātnespējas stāvoklī, jeb riska stāvoklī, neapdraud tiesnešu neatkarību... kas ir radījis draudus tiesnešu neatkarībai.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Liekas, ka šajā brīdī nebūtu pilnīgi pareizi runāt tikai par to proporciju kā tādu, jo mēs zinām, ka vienā brīdī bankas, piemēram, deva kredītus ar nosacījumu, ka ikmēneša maksājums nevar pārsniegt 40 procentus no ikmēneša ienākumiem. Bija arī tāds cipars. ja cilvēkam

ir alga 200 lati, 40 procenti no šīs algas ir mazs cipars. Bet ir ļoti būtisks cipars subjektīvi šai personai. Ja cilvēkam alga... ienākums mēnesī ir 10 000 lati, tad 40 procenti var nebūt liels cipars un samērīgi... Es domāju, ka šeit, runājot par samērīgumu, ir jādomā tādā ziņā, ka arī diemžēl pirms samazinājumiem tiesneša atalgojuma līmenis nebija ļoti augsts un finansiālās krīzes pirmās parādības bija pietiekami ilgu laiku atpakaļ.

G.Kūtris.

Jautājums bija... Kas šajā situācijā radījis apdraudējumu tiesnešu neatkarībai? Vai vismaz domu par tiesnešu atkarību vai neatkarību?

J.Jerņeva.

Es nedomāju, ka te ir jautājums par tiesnešu neatkarību kā tādu. Ja konkrētais tiesnesis kļūst atkarīgs vai viņam mazinās neatkarība tādēļ, ka viņam ir finansiālās grūtības, vai šis jautājums vienmēr būs Saeimas atbildība?

G.Kūtris.

Nu Saeimas deputāts Rasnača kungs komisijas sēdē... es varu nocitēt to protokolu, kur ir teicis... kā var tiesnesis pieņemt tādu lēmumu, ja viņš pats ir atkarīgs... tāpat ir šaubas par atkarību.

J.Jerņeva.

Es domāju, kak tiesneša reputācija sabiedrībā ir augstāka.

G.Kūtris.

Paldies. Un otrs jautājums. Jūs savā runā pieminējāt Satversmes tiesas spriedumu un šajā spriedumā ir arī tādi vārdi, ka ja ir uzklauts tiesu varu pārstāvošo neatkarīgo institūciju viedoklis... un ja arī šis viedoklis netiek ņemts vērā, vai arī tiek ņemts vērā daļēji, tad likumdevējam ir jānodrošina savai rīcībai pamatojums tādā apjomā, lai gadījumā, ja tiesai būtu jāizvērtē tās atbilstība Satversmei, šis pamatojums sniegtu visu samērīgumu pārbaudei nepieciešamo informāciju. Un tas nav Satversmes tiesas vien secinājums tur ir arī atsauce uz citu valstu konstitucionālo valstu spriedumiem. Sakiet, lūdzu, ja likumdevējs skatīja abus likumprojektus un abos likumprojektos Tieslietu ministrija ir rakstījusi: tas apdraud tiesnešu neatkarības garantiju, tas var ietekmēt tiesu neatkarības principu, netiks nodrošināts darba apjomam un raksturam atbilstošs atalgojums 2010.-2011.gadā. Šos riska faktorus Tieslietu ministrija ir norādījusi anotācijā.

Sakiet, lūdzu, kā likumdevējs šos riska faktorus izvērtē un kādi bija viņiem saprātīguma argumenti?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es vērsu jūsu uzmanību uz to, ka brīdī, kad tapa abi apspriežamie likumprojekti, kuriem anotācijā ir ietverta atsauce uz tiesu neatkarības principu, šajā brīdī, šajā tiesā jau tika ierosinātas lietas par iepriekšējo grozījumu atbilstību Satversmes 1., 83. un 107.pantam. No konstitucionālo sūdzību satura jau toreiz varēja saprast, kas būs tie principi, ko tiesa vērtēs. Un diezgan loģiski saprast, ka, ja jau konstitucionāla tiesa ir ierosinājusi lietu pēc šiem te pieteikumiem, tad ir ar īpašu uzmanību jāskatās uz šo principu ievērošanu. Man liekas, ka šīs

atsauces ietvertas anotācijā tieši saistībā ar to, ka Satversmes tiesa, vienlaicīgi izskatīja šo lietu iepriekšējo.

Un vēl es gribētu varbūt atzīmēt to, ka jūsu citētā rindkopa no 18.janvāra sprieduma sākas tā, ka „lemjot par jaunās sistēmas izveidi periodā, kad nav krīzes...: Mums liekas, ka tajā brīdī, kad nav krīze, tad arī Saeimas pienākums ir detalizēti ņemt vērā un varbūt uz laiku atlikt kaut kādas iecerētās izmaiņas, ja tās neatbalsta tiesneši un ja viņi normālos ekonomiskos apstākļos tiešām neņem vērā tiesu varas pārstāvja viedokli, tad būtu piemērojams tas augstākais sliekšnis.

G.Kūtris.

Paldies jums.

Sakarā ar to, ka mēs esam strādājuši divas stundas un 10 minūtes un arī telpā klimats ir pietiekami uzkaršēts, tiesa izsludina pārtraukumu uz vienu stundu, tas ir, atsākam mēs savu sēdi 13.15.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Tātad sākam ar jautājumiem, kas bija uzdoti pirms pārtraukuma.

J.Jerņeva.

Jā, godātā tiesa! Tātad vēlreiz atbildot uz jautājumu par vidējo daba algu, vēlos atzīmēt, ka manis pieminētais cipars 461 lats ir pagājušā gada vidējā darba samaksa valstī kopumā, nevis tikai valsts pārvaldē.

Saistībā ar tiesneša atalgojuma samērojamību ar citiem valsts strādājošajiem un to, kādā veidā tas tika vērtēts, tad vispirms ir jāatzīmē tas, kā es jau teicu, ka attiecībā uz tiesnešu atalgojumu, mēs likuma nosakām konkrētu procentu vai konkrētu ciparu un tad attiecīgi tiek veikts samazinājums. Tiesnešiem tad attiecīgi šis atalgojums līdzīgi kā deputātu gadījumā stājas spēkā tajā brīdī, kad ir stājies spēkā attiecīgais likums.

Kopumā valstī budžeta samazinājums ir vērtējams, pirmkārt, no tā viedokļa, kā tas tika izstrādāts. Budžets un valsts pārvaldē strādājošo atalgojums ir izvērtējams un nosakāms ministriju līmenī un pēc Ministru kabineta noteiktā.

Kā piemēru es vēlētos norādīt uz Finanšu ministrijas iesniegtajiem materiāliem, kas ir lietā. Un aiz 12.maija vēstules pielikuma ir esošā 1.tabula, no kuras izriet, ka ja kopā valsts pārvaldē strādājošo darba alga 2008.gadā bija 585 lati, tad pēc visiem grozījumiem šī gada martā aptuvenā darba alga 440. Tieši valsts pārvaldē. Bet mēs varam salīdzināt arī ar augstāk apmaksātajiem amatiem, un proti, šie būtu ministriju centrālie aparāti – Valsts kanceleja. Attiecībā uz šo iestāžu darbiniekiem dati ir šādi: ja 2008.gadā vidējais atalgojums bija 1136 lati, tātad ļoti līdzīgs cipars kā Satversmes tiesas vai Augstākās tiesas tiesnešu vidējais atalgojums, tad šī gada martā vidējais atalgojums sastāda 764 latus. Mēs redzam uz šī piemēra arī to, ka kopā valsts pārvaldē mēs nevaram

skatīties uz to ciparu 20 un 21 procentus. Dažādos līmeņos strādājošajiem tika citādākā apmērā samazināta darba alga. Tātad, ja mēs paskatāmies uz centrālajiem aparātiem vai Valsts kanceleju, tad tur algu samazinājums ir ļoti būtisks — līdz 33 procentiem. Kopumā valsts pārvaldē ir tikai 25 procentu samazinājums, jo tika ņemts vērā tas, ka ļoti mazas algas neviens nesamazināja. Dažas algas netika samazinātas uz tā rēķina, ka attiecīgajā iestādē tika atlaisti darbinieki, kas tiesās nenotika. Tika atceltas piemaksas, tika iespējams... daži...ierēdņi pazemināti amatos, tātad formāli tam pašam amatam saglabājās augstākas algas, bet neviens to nesaņem un konkrētais darbinieks saņem mazāk tādēļ, ka viņš ir pārcelts.

Un tāpēc mēs aicinām tiesu, vērtējot valsts pārvaldē strādājošo atalgojumu, skatīties uz šo jautājumu globālāk un ņemt vērā tās atlīdzības sistēmas īpatnības valsts pārvaldē, ka tas nav tik vienkāršotā veidā nosakāms, kā tiesnešiem.

G.Kūtris.

Paldies. Un otrs jautājums, kas ir saistīts ar šo pašu. Tad, kad Saeima vērtēja šo tiesnešu algu samazinājumu, abos gadījumos tad bija jāvērtē arī tā, vai atlikusī alga ir atbilstoša konkrētajam amatam. Un pēdējos grozījumos, kas ir arī apstrīdētajās normās iekļauts, ir noteikti griesti: ne vairāk kā Ministru prezidenta atalgojums. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt Ministru prezidenta atalgojums 2008.gadā, kad Saeima pieņēma Ministru kabineta iekārtas likumu, 2008.gada 15.maijā... teica, ka Ministru prezidenta adekvātā alga ir vidējā alga... sabiedriskajā sektorā strādājošo vidējā alga pareizināta ar koeficientu 8,9; pēc nedaudz vairāk kā pusgada – 12.decembrī – Saeima teica, ka īstenībā adekvātā alga ir, ja reizina ar koeficientu 5,5; savukārt 16.maijā 2009.gadā teica, ka koeficients 4 esot adekvāts. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt šī robeža, ja runājam par adekvātu atalgojumu Ministru prezidentam, kas, kā Saeimas komisijā daži deputāti teica, pārvalda valsti, ir adekvāta, salīdzinot ar viņa padotībā esošu... ne padotībā tiešā veidā, bet valsts uzbūvē... uzbūves ziņā... esošu valsts uzņēmumu vadītāju atalgojumiem, un līdz ar to, vai tas būtu adekvāti noteikts šis maksimālais līmenis.

J.Jerņeva.

Vai es pareizi sapratu, ka jūsu jautājumā ir arī par uzņēmumu atalgojumu...? Man liekas, godātā tiesa, ka šis atalgojums ir adekvāts, it īpaši salīdzinot, piemēram, ar privātajos uzņēmumos notiekošo. Valde locekļi, tāpat kā īpašnieki nekad nesaņem tādu darba samaksu, tādu atalgojumu, kas neatbilst viņu pārvaldāmā uzņēmuma finansiālajām iespējām. Un Ministru prezidents ir spilgtais piemērs tam, ko var salīdzināt ar valdes locekli arī komercsabiedrībā, jo viņš ir tas, kas ir atbildīgs par valsts budžeta kopīgo stratēģiju, par izveidi un viņš ir atbildīgs par to, lai valsts saistības nepārsniegtu ieņēmumus... lai ienākumi pārsniegtu izdevumus.

Un attiecībā uz konkrētu koeficientu. Man liekas, ka šis jautājums ir vērtējams kopsakarā ar tiem pašiem apstākļiem, kas ir arī attiecībā uz tiesnešiem.

Jā, maksimālais koeficients nav nosakāms. Jebkāda pietiekami augsta alga būtu pieļaujama. Bet tajā brīdī... jūsu pieminētie samazinājumi 2008.gada nogalē un 2009.gadā... koeficientu

samazināšana atbilda ekonomiskajai situācijai. Un arī tiesnešu algas attiecīgi būtu piemērotas aprobežot ar kādas valsts amatpersonas atalgojumu, šajā gadījumā, ar vislabāk apmaksātās valsts amatpersonas atalgojumu. Un mēs nesaskatām tur ne solidaritātes principa pārkāpumu, ne kādu citu.

G.Kūtris.

Tad man ir tāds mazs... vai ir analogs ierobežojums arī likumdevēju varas pārstāvjiem?

J.Jerņeva.

Šajā konkrētajā ... šobrīd likumdevēja algas ir noteiktas ar likumu.

G.Kūtris.

Bet viņiem ir ierobežojums tāds pats... ne vairāk kā Ministru prezidentam vai kā Valsts prezidentam?

J.Jerņeva.

Tas nav šajā gadījumā nepieciešams tāpēc, ka deputātu atalgojums nepārsniedz Ministru prezidenta atalgojumu.

G.Kūtris.

Un visbeidzot pēdējais jautājums. Jūs runājat vairākas reizes, ka šis ir terminēts ierobežojums. Sakiet, lūdzu, kā Saeimas pārstāvis, kur ir garantija, ka tiešām pēc diviem gadiem vai arī mazlietiņ jau mazāk, pēc pusotra gada šie ierobežojumi 27 procentu apmērā tiešām zudīs un paliks pilnā alga. Vai atkal kaut kas nemainīsies un mainoties teiks: redziet, sistēma jau ir stabila... un tāpēc arī drīkst mainīt. Jūs teicāt, ka ierobežojums ir terminēts un terminēts ir pieļaujams. Sakiet, lūdzu, cik tālu var valsts paļauties?

J.Jerņeva.

Manuprāt, šis tiesnešu atalgojuma samazinājums jeb finansiālo tiesību ierobežojums var būt atbilstīgs Satversmei tiktāl, ciktāl tas tiešām atbilst valsts budžeta iespējām. Ja gadījumā, pieņemsim, pēc viena gada redzēsīm, ka budžeta ieņēmumi būtiski pieaug... ka šie budžeta ieņēmumi tomēr netiek novirzīti visi uz kredītu saistību apmierināšanu, jo ne tikai tiesnešiem ir saistības finansiālas šobrīd, bet arī uz valsti kopumā, un mēs arī nevaram attiecīgi prognozēt, cik lieli ieņēmumu daļa aizies tieši uz šo finansu saistību apmierināšanu.

Gadījumā, ja valsts realizēs atbildīgu finansiālo politiku, tad es domāju, protams, ka vienā brīdī nebūs vairs nepieciešams pagarināt šos ierobežojumus. Šobrīd, kā man zināms, tiek rastas arī... tiek diskutēts par iespējām turpmāk tiesnešu algas nesamazināt.

G.Kūtris.

No jūsu teiktā var saprast, ka Latvijas tiesu varas pārstāvji nevar paļauties uz to, ka viņu alga būs stabila un noteikta, bet tāda, kā Saeima... kā jūs iepriekš teicāt... pēc Saeimas ieskata atkarībā no vidējās algas valstī... tad arī izvēlēsies, cik maksāt.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es neteicu tieši tā. Tiesnešu alga būtu kaut kādā aritmētiskā veidā sasaistāma ar vidējo algu līmeni, runājot par Satversmes 107.pantā noteikto tiesību apmēru... Un es pieminēju, ka tieši 107.pants... atsevišķs pants visiem cilvēkiem garantē zināmu, samērīgu atalgojumu un tas, kas tiesnešiem ir garantēts kā finansiālais drošums, manuprāt, izriet nevis tīri no 107.panta, bet arī no tiesnešu neatkarības principa. Un tāpēc tas citāts nav pilnīgi precīzs.

G.Kūtris.

Bet ja jūs sakāt, ka tas ir finansiālais drošums, tad tiešām man jāņem viena no pieteikuma iesniedzēju konstitucionālajām sūdzībām.... Liepājas tiesneses tiesnese, kura skaidri un gaiši raksta, ka tad, kad viņa saņēma dzīvokli... iekļājot dzīvokli saņēma kredītu, lai atjaunotu lauku māju, viņai kredītīgumā tieši arī paredzēja pamatmaksājuma atmaksu uzsākšana... sāka ar 2009.gada februārī, kad likums paredzēja saņemt pilno algu. Tātad finansiālā drošībā tiesnese uz likumu var paļauties vai nē?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Tiesiskā paļāvība ir, protams, konstitucionāls jēdziens, bet Satversme tāpat kā jebkurš cits likums nav dokuments, kas eksistē neatkarīgi no mūsu valstī notiekošā. Protams, ka tiesnešiem tiesiskā paļāvība garantē.... bet ja valsts gluži vienkārši nevar sev atļauties maksāt attiecīgo algu, vai būtu pareizi uz tiesiskās paļāvības principa atsaucoties uz laiku paaugstināt tiesnešu algas, lai pēc tam secinātu, ka naudas vispār vairs nav un pēc tam vēl būtiskāk samazināt. Tomēr plānojot budžetu tiek domāts arī par nākotni, par saistību izpildi.

G.Kūtris.

Jautājums tiesnesim Balodim.

K.Balodis.

Sakiet, kā jūs pati domājat. No Satversmes viedokļa tiesnešu atalgojumu pareizāk būtu noteikt tiesu varas likumā vai tomēr varbūt iekļaut vienotajā valsts pārvaldes atalgojuma sistēmā. Kā ir labāk?

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Man liekas, ka galvenais ir ievērot Satversmē nospraustos mērķus par tiesnešu pietiekamu atlīdzību. Un gadījumā, ja mēs runāsim par tādu atalgojumu, kas apmierinās nevis minimālās Satversmē noteiktās garantijas, bet tādu atalgojumu, kas apmierinās arī faktiskās tiesnešu nepieciešamības, tad nebūtu vairs tik lielas nozīmes tam, kurā likumā tas būs ierakstīts.

Vienlaicīgi es gribētu vērst tiesas uzmanību uz 1929.gada regulējumu, kur sākumā likumdevējs pēc konsultācijām ar advokātiem un tiesnešiem ir nonākuši pie secinājuma, ka toreiz tiesnešu amata tika iekļauti vienotajā atalgojuma sistēmā. Toreiz likumdevējam šis risinājums, un acīmredzot arī tiesas varai, likās piemērots. Šobrīd, kā mēs redzam no lietas materiāliem, tiesu varas pārstāvji, vismaz Augstākās tiesas priekšsēdētājs, bija deleģēts pārstāvēt tiesu varu Ministru kabinetā, šādam risinājumam nepiekrita.

G.Kūtris.

Jūs tikko minējāt to faktisko nepieciešamību arī... Sakiet, lūdzu, tad kad 1992.gadā likumā „Par tiesu varu” iestrādāja vienu pantu par tiesneša nodrošināšanu ar dienesta dzīvokli, pēc tam visi teica, ka tā ir padomju laika norma un tas nav korekti, jo tiesnesim ir jāmaksā tāda alga, lai viņš varētu īrēt dzīvokli. Šodien pieteikuma iesniedzēju pārstāve minētajos divos piemēros... vismaz vienā bija runa par šo dzīvokļa īri. Sakiet, lūdzu, kādā veidā valsts var garantēt ar nelielu algu profesionāla jurista darbu tajā vietā, kur viņam nav dzīves vieta. Tātad, ja ir profesionāls kvalificēts jurists. Vai viņa atalgojums šobrīd ir adekvāts, lai viņš varētu strādāt kādā tiesā, piemēram, pārcelties no Kuldīgas rajona uz Rīgu.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa, visiem tiesnešiem, kas stājas amatā savā dzimtajā pilsētā, pieder nekustamie īpašumi, tāpēc jautājums par īri, manuprāt, nebūtu izskatāms atrauti no kopējā konteksta. Kas attiecas uz valsts pienākumu nodrošināt iespēju tiesnešiem izīrēt dzīvokli, šis jautājums ir skatāms tomēr kopsakarā ar visu sistēmu. Un mūsaprāt 808 latī, protams, ka tā nav milzīga alga, bet par šo algu normālos apstākļos tomēr izīrēt dzīvokli var. Un ja pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka Saeimai, lemjot jautājumu par tiesnešu atalgojuma noteikšanu, būtu jādiferencē tiesnešu ienākumi atkarībā no tā, cik lielā dzīvoklī viņš var dzīvot... Jo, ja mēs sākam runāt par to, ka valstij ir jānodrošina, piemēram, īre... tad mēs runāsim par 10 m² vai mēs runājam par četrām istabām? Tādā gadījumā mēs atkal nonāksim pie tā paša strīda par to pienācīgo apmēru. Mēs to nevaram teikt. Un mūsaprāt īres maksas līmenis ir tomēr salīdzināms ar kopējo valsts ekonomisko situāciju. Un ja atalgojums gan valsts pārvaldē, gan arī privātajā sektorā ir pietiekami mazs, tas nozīmē to, ka ja citi var sev atļauties, tad jau tiesneši arī var.

G.Kūtris.

Liels paldies. Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai pieteikuma iesniedzēju pārstāvei.

I.Nikuļceva.

Paldies. Vispirms es varbūt gribētu uzdot vienu jautājumu par Satversmes 107.panta interpretāciju.

Satversmes 107.pants paredz, ka ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu... Tātad, kā mēs redzam, šeit ir divas dažādas tiesības. Viena ir minimālā darba samaksa un otra ir atbilstošā samaksa.

Noklausoties jūsu paskaidrojumus un arī atbildes uz jautājumiem, man radās iespaids, ka jūs ļoti lielā mērā šīs abas tiesības vienādojat. Sakiet, ko jūs saprotat ar „veiktajam darbam atbilstošu samaksu”. Kas tiek ietverts šajā...?

J.Jerņeva.

Kā es jau minēju, Satversmes 107.pants ir pants, kurā ir ietvertas cilvēka pamattiesības. Un šeit mēs nevaram runāt par to, ka valsts, vismaz šajos apstākļos, šajā attīstības stadijā, uzņemas atbildību vai garantē, ka jebkuram cilvēkam, kurš atnāk uz darbu, kurš veic augsti kvalificētu darbu,

būs ļoti liela alga. Man liekas, ka, pieņemsim, Kanādā vai Amerikas Savienotajās Valstīs, šo pašu normu vērtējot pat šobrīd, mēs jēdzienu „atbilstoša samaksa” vērtēsim savādāk, jo tur, pieņemsim, arī ekonomiskais stāvoklis atļauj lielākas algas maksāt. Tāpēc mūsu valsts šobrīd esošajā ekonomiskās attīstības stadijā 107.pants vien nosaka tādu algas līmeni, pie kura cilvēks var sev atļauties apmierināt sev nepieciešamās vajadzības.

I.Nikuļceva.

Paldies. Ja es varētu vēl precizēt... Ja es pareizi saprotu, ekonomiskās krīzes apstākļos jūsu viedoklī 107.pantā minētā atbilstošā samaksa ir tas pats, kas minimālā samaksa.

J.Jerņeva.

Es neteicu, ka tieši minimālā alga. Tas būs atkarīgs no tā, par kuru sociālo grupu personu... darbinieku grupu mēs runāsim. Teiksim, tajā lietā, kur Satversmes tiesa ir spriedusi par ieslodzīto darba samaksu, tad tur, protams, vairāk gāja runa par tieši minimālo darba samaksu. Tad, kad mēs runājam par ārstu vai tiesnešu, vai ugunsdzēsēju amata atlīdzību, tad mēs runāsim vienmēr savādāk par citiem kritērijiem. Bet ko es gribu teikt? Ka šīs tiesības, kas ietvertas 107.pantā, manuprāt, cik es saprotu, atšķirībā no jūsu viedokļa, nav kvantificējamās, nav nosakāmas konkrētiem cipariem. Šis nebūs minimālais iztikas līmenis, tam jābūt kaut kādam augstākam ciparam.

I.Nikuļceva.

Paldies. Sakiet, vēl viens precizējošs jautājums. Tātad ārstiem un tiesnešiem ir citi kritēriji. Kādi ir tie kritēriji, pēc kuriem var noteikt, ka samaksa ir atbilstoša vai nē.

J.Jerņeva.

Pēc kādiem kritērijiem? Pēc 107.panta kritērijiem. Es jau savā runā pieminēju, ka 107.pants varētu tikt interpretēts, ņemot vērā starptautiskās tiesību normas. Cita starpā izmanto arī Starptautiskās darba organizācijas 70.gada 22.jūnija 131.konvenciju, kur 3.pantā kā piedāvājums, kas būtu jāizvērtē... ir noteikts, ka nosakot darba algas līmeni nepieciešams ņemt vērā strādājošo un viņu ģimeņu vajadzības, ņemot vērā vispārīgo darba algas līmeni valstī, dzīvošanas izmaksas, sociālos pabalstus, sociālo grupu citu relatīvo dzīves līmeni, ekonomiskos faktorus utt.jpr. Tātad šis pants ir nedod, manuprāt, pozitīvās tiesības pieprasīt augstu atalgojumu. Šis pants ir tas pants par atbilstošu samaksu, kas nosaka aizliegumu likumdevējam veikt tādus pasākumus, kuru rezultātā darba samaksa būs nesamērīgi zema attiecībā pret veicamā darba atbildību un apmēru.

I.Nikuļceva.

Paldies. Tad vēl es tomēr gribētu precizēt nedaudz par šīm konsultācijām ar tiesnešiem, kuras jūs minējāt. Es gribētu atgādināt to, ka šajā lietā ir apstrīdētas konkrētas tiesību normas, tas ir, likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrais teikums un 20.punkta otrais un trešais teikums.

Sakiet, lūdzu, kura mirklī bija konsultācijas ar tiesnešiem par šīm normām? Vai jūs varētu minēt konkrēti, kurš bija tas pasākums, ar kuriem tiesnešiem bija konsultācijas un varbūt kuri lietā esošie materiāli to apliecina?

J.Jerņeva.

Man jāatzīstas, ka, runājot ar tiesnešu pārstāvjiem, tieslietu ministrs mums nesaprotamu iemeslu dēļ nepieminēja konkrēto likuma pantu... pārejas noteikumu punktu, kurā būtu jāieraksta norma par tiesnešu algu samazinājumu. Iespējams, ka jūsuprāt šādas te konkrētās normas nepieminēšana ir pietiekami, lai atzītu grozījumus par neatbilstīgiem Satversmei. Bet manuprāt ir pietiekami un Satversmei atbilstoši pierādīt to, ka ir bijis dialogs par konkrētu tēmu, jo dialogs ir bijis par tiesnešu algu samazināšanu, nevis par kaut kādu kopējo tēmu saistītu ar tiesu varu, bet tieši par algu samazināšanu. Un manuprāt nav nepieciešamas pierādīt ne Saeimai, ne arī izpildvarai, ka tiesnešiem tika izskaidrots, kurā punktā konkrēti tas tiks iekļauts.

I.Nikuļceva.

Vai es varu uzdot vēl vienu precizējošu jautājumu? Tad ir pareizi ... vai es sapratu jūsu viedokli... tieslietu ministra uzstāšanās 2009.gada aprīlī tiesnešu konferencē ir pietiekama, lai pateiktu, ka bija sadarbība starp divām neatkarīgām varām, diviem neatkarīgiem tiesu varas atzariem? Un ka bija nepieciešamā diskusija un konkrētu normu apspriešana, kuras pat netika pieminētas.

J.Jerņeva.

Tieslietu ministrija iesniegusi vairākus pierādījumus par konsultācijām. Par to, ka ir notikušas konsultācijas ar tiesu varas pārstāvjiem. Un šī uzruna bija vienkārši kā piemērs atbildot uz jūsu jautājumu. Konsultācijas tika veiktas arī rakstveidā, tiesneši ir sūtījuši rakstveida... ir rakstveidā izteikuši savu pozīciju par plānoto samazinājumu. Tās pozīcijas tika adresētas tieslietu ministram un ministra atbilde arī ir lietas materiālos. Ministrs ir cita starpā aicinājis apgabaltiesu priekšsēdētājus, rajonu, pilsētu tiesu priekšsēdētājus un zemesgrāmatu nodaļu priekšniekus uz tikšanos, lai pārrunātu ekonomiskās situācijas valstī un budžeta izdevumu samazināšanas radīto ietekmi uz tiesu darbu un atalgojuma samazinājumu. Tie visi jautājumi... tas viss ir jāskatās komplicēti. Es vienkārši negribu kavēt tiesas uzmanību, laiku un tagad saukt visus detalizētus datumus, laikus, kad, kas un ar ko tikās.

I.Nikuļceva.

Paldies. Tad es varbūt detalizētāk pajautāšu Tieslietu ministrijai, bet pie šīs gribēju tad vēl precizēt. Sakiet, vai konsultēšanās un sadarbība, dialogs, apspriešana, saruna ar tiesu varas pārstāvjiem, ar tiesnešu pašpārvaldes organizācijām... vai šīs divas lietas ir viens un tas pats? No vienas puses konsultēšanās... tas, ko jūs sakāt... tā tad ministra, piemēram, uzstāšanās tiesnešu konferencē. Un no otras puses diskusija, apspriešana, savstarpēja apmainīšanās ar viedokļiem, viedokļu vērā ņemšana un ja viedoklis netiek ņemts vērā, atspēkošana. Tad šīs divas lietas ir viens un tas pats, jeb tās ir dažādas lietas?

J.Jerņeva.

No Satversmes tiesas 18.janvāra sprieduma izriet, ka... un tas arī ir atbilstoši iepriekšējiem spriedumiem, ka, protams, konsultācijas pienākums... šajā gadījumā nav vērtējams kā formāls pienākums. Protams, ka nepietiek ar to, ka kāds tiek uzaicināts uz tikšanos, ir jābūt arī dialogam.

Tomēr es vēršu jūsu uzmanību uz... kā lietas materiālos esošu... šo tiesnešu konferences protokolu 2009.gada 17.aprīlī, kur pēc tieslietu ministra priekšlikuma izvirzīt delegātus detalizētākām pārrunām par tiesu atalgojumu samazināšanu... plānoto reformu, tiesnešu konferencē, kurā bija lielākā daļa no Latvijas tiesnešiem, tika atzīts, ka toreiz notiekošais dialogs bijis pietiekami efektīvs un viņi neuzskata, ka ir nepieciešams vēl kādus speciālus ar īpašām pilnvarām tiesnešus izvirzīt. Tātad paši tiesneši vismaz šajā protokolā atzīst, ka ir bijusi ne tikai formālā konsultācija, bet notiek arī dialogs. Un dialogs, manuprāt, ir saprotams kā tāda konsultācija, kuras rezultātā tiek vismaz kaut kādā veidā ņemts vērā konsultācijās izteiktais viedoklis. Un savā uzrunā tiesai pieminēju vairākus risinājumus, alternatīvas vienkāršai matemātiskai salīdzināšanai, kas tika izvērtēti un tas viss notika tieši ņemot vērā tiesu varas pārstāvju viedokļus.

I.Nikuļceva.

Paldies. Bet vēl viens precizējošs jautājums, ja es drīkstu.

Tad vai es pareizi saprotu, ka jūsu ieskatā tas, ka tiesnešu konference vienā konkrētā momentā neizvirzīja pārstāvjus diskusijai par budžeta jautājumiem nozīmē to, ka turpmāk no šī mirkļa vienmēr Saeimai un Ministru kabinetam vairs nav pienākums konsultēties ne par vienu jautājumu ne ar vienu tiesnesi?

J.Jerņeva.

Noteikti, ka es tā neuzskatu. Un es atvainojos, ja mana runa nebija pietiekami skaidra.

Bet es atļaušos vēlreiz atkārtot, ka es šajā runā nepieminu visus lietai svarīgus faktus un šeit, man liekas, no lietas materiāliem iesniegtajiem ir vēl vairāk izprotams par to, kāds tas dialogs bijis. Un tas dialogs notiek nepārtraukti. Piemēram, Saeimas Juridiskās komisijas sēdes ir atklātas un katru reizi gadījumā, ja ir ieplānots risināt jautājumus, kas saistīti ar tiesu varai svarīgiem būtiskiem jautājumiem, tad tiek aicināti arī tiesnešu pārstāvji. Ja tiesnešu pārstāvji uz šo aicinājumu neatbild un neatnāk, tad, mūsaprāt, nav Saeima vainojama tajā.

I.Nikuļceva.

Paldies. Sakiet, vai jūs varētu minēt kaut vienu piemēru, kad, piemēram, Ministru kabinets vai Saeima būtu aicinājusi rajonu vai apgabaltiesu tiesnešus ierasties uz diskusiju par algām un šie tiesneši nebūtu ieradušies.

J.Jerņeva.

Es nemācēšu jums pateikt konkrēti par rajonu tiesu tiesnešiem. Es nezinu, vai Ministru kabinets vai Saeima šādus konkrētus aicinājumus ir snieguši. Bet manuprāt nebūtu pamatoti ignorēt to faktu, ka Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieka klātbūtne, pieņemsim, Ministru kabineta sēdē un viņa viedokļa uzklauššana ir pietiekami. Nav nepieciešams pēc viņa viedokļa uzklauššanas vēl

arī sūtīt citus pārstāvjus. Ja citi tiesneši uzskata, ka senatora Gruziņa izteiktais viedoklis un priekšlikumi neatbilst viņu interesēm, tad par to vajadzēja Ministru kabinetam un Saeimai informēt.

I.Nikuļceva.

Varbūt, ka ja reiz ir pieminēts senators Gruziņš, es varētu par šo uzdot jautājumu. Sakiet, vai Augstākajai tiesai, kuru pārstāv senators Gruziņš, un rajonu un apgabaltiesām ir vienots budžets vai tie ir dažādi budžeti?

J.Jerņeva.

Es nemācēšu jums pateikt. Es domāju, ka Tieslietu ministrija zinās vairāk par budžeta jautājumiem.

I.Nikuļceva.

Jā, tie ir dažādi budžeti. Tas nozīmē, ka senators Gruziņš nekādā veidā nepārstāvēja rajonu un apgabaltiesas tiesnešus.

Es gribētu vēl vienu jautājumu uzdot, ja es drīkstu. Arī saistībā ar šo konsultēšanos.

Jūs pieminējāt arī uzstājoties un arī atbildes rakstā atsauci uz Satversmes tiesas spriedumu 2005.gada lietā Nr.2004-18-0106. Un tur izskaidrots par to, kas ir jādara likumdevējam, uzklusot personas. Sakiet, lūdzu, vai šajā spriedumā izdarītie secinājumi ir attiecināmi uz gadījumiem, ja ir runa par sadarbību starp valsts varas atzariem, konkrētajā gadījumā, par sadarbību ar tiesu varu. Respektīvi, vai tas ir tas pats konsultēties ar privātpersonām par kādiem viņu interesējošiem jautājumiem un tieši tas pats ir arī, ja notiek sadarbība starp tiesu varas atzariem... starp valsts varas atzariem, es atvainojos.

J.Jerņeva.

Jā, es sapratu jūsu jautājumu.

Protams, ka runājot par likumdevēju vai vispār valsts varas pārstāvju pienākumu uzklusīt privātpersonu viedokli, ir iespējams, ka noteiktajos gadījumos būs jāpiemēro dažādas uzklusīšanas un viedokļu ņemšanas vērā līmenis. Jo ne vienmēr, teiksim, privātpersonai nelabvēlīga lēmuma pieņemšana nozīmēs, kā šeit jūs apgalvojāt, tiesu neatkarības principa apdraudēšanu. Protams, ka šajā gadījumā tiesu varas viedoklis ir svarīgs, bet šis viedoklis ir uzklusīts. Vienlaicīgi nevar pateikt, ka atšķirība starp šiem diviem gadījumiem ir tik milzīga, ka tiesu varai būtu piešķiramas veto tiesības, jo savādāk, ja tas tiktu pēkšņi noteikts Satversmes tiesas spriedumā, tad tas pats par sevi nozīmētu valsts varas dalīšanas pārkāpumu, jo tiesu vara var... Satversmes tiesa ir tiesīga norādīt Saeimai par to, kādai procedūra ir jāievēro, bet tā pati Satversmes tiesa nevar uzlikt veto uz finansiālu jautājumu... tīri finansiālu apmēru kaut kādu...

I.Nikuļceva.

Paldies. Es gribētu vēl dažus jautājumus.

Gribēju jautāt par Eiropas hartu, par tiesnešu statusu. Šīs hartas 6.1. punkts paredz, ka tiesnešu algai ir jābūt tik lielai, lai tā pasargātu tiesnešus no iespējam izdarīt uz viņiem spiedienu, lai ar to ietekmētu viņu lēmumus un uzvedību tiesā, tādējādi variējot viņu neatkarību un taisnīgumu.

Es gribēju jautāt.. sakiet, ja jūs uzskatāt, ka šī pašreizējā darba samaksa ir pietiekoša... adekvāta, atbilstoša. Vai tiesneši ir pasargāti no tā, lai uz viņiem izdarītu spiedienu un kā valsts to nodrošinās, lai šis spiediens nebūtu un lai tiesneši tiešām varētu būt neatkarīgi.

J.Jerņeva.

Vispirms vēlētos atzīmēt, ka tāds dokuments kā Eiropas tiesnešu harta... tāpat kā arī jebkurš cits dokuments, kas attiecināms uz cilvēktiesību ievērošanu vai arī uz savādākā veidā demokrātisko principu nostiprināšanu, ir zināmā mērā katru reizi tas ir tāds sapņu un cerību dokuments. Starptautiskās vienošanās par cilvēktiesību aizsardzību un tāpat attiecībā uz tiesnešu neatkarību nekad netiek veidoti ar mērķi noteikt tikai un vienīgi kaut kādus minimālus standartus un nepieļaut neko citu. Vienmēr tiek nosprausts tas lielais mērķis, uz kuru mēs ejam. Turklāt, es gribētu pieminēt, ka tas ir Eiropas tiesnešu harta. Tā ir Eiropas tiesnešu harta. Mēs nevaram salīdzināt to, kāds atalgojums būtu atbilstošs Holandē un Latvijā. Jebkurš dokuments, īpaši starptautiskais dokuments, ir vērtējams atkarībā no tā, kurā vietā un kuros apstākļos un kādā kontekstā tas tiek piemērots.

I.Nikuļceva.

Paldies. Bet tad es tomēr gribētu precizēt. Nu šajā normā neiet runa ne par kādiem atalgojuma apmēriem. Te iet runa par to, ka tiesneša algai ir jābūt tādai, pa pasargātu viņus no iespējamā spiediena un lai viņi varētu pieņemt lēmumus neatkarīgi un objektīvi. Tad vai es pareizi jūs sapratu, ka šis ir sapņu dokuments, kas nav jāņem vērā.

J.Jerņeva.

Šis nav sapņu dokuments tādā ziņā, ka ar tiesnešu neatkarību būtu kāds sapnis. Es, tieši otrādi, šodien runā mēģināju vairākas reizes uzsvērt, ka vismaz Saeimasprāt, tiesnešu atkarības līmenis nav mērojams latos. Tas ir tas, ko mēs mēģinām teikt. Un, ja jūs uzskatāt, ka tiesnešu neatkarība būtiski paaugstināsies tiesnešiem nosakot 2000 latu augstu amatalgu, tad mēs tam nepiekrītam. Mēs uzskatām, ka tiesnešu neatkarība ir komplicēts jēdziens un tas ir saistīts ar katras personas, kuru izvirza tiesnesis, iekšējām pārlietībām, kompetences un robežām.

Attiecībā uz darba algas samaksu. Atkal es domāju, ka... mums ir jāatkārtojas... ka tas ir vērtējams atkarībā no situācijas. Vienā valstī tiesas izmaksas ir 400 dolāru mēnesī, citā valstī — 400 dolāri ir nedēļā. Vai mēs varam to visu matemātiski salīdzināt? Šī te norma, uz kuru jūs atsaucaties, nozīmē zināmu apmēru, ko valsts var atļauties. Protams, ka salīdzinājumā ar citiem strādājošajiem valsts pārvaldē, privātajā sektorā, tam jābūt kaut kādai zināmai pienācīgai algai. Bet šajos apstākļos es saprotu, ka jūs vēlaties ignorēt to, kāda ir vidējā alga šajā valstī. Jūs nevēlaties atcerēties, kāds ir bezdarbnieku līmenis. Bet tā situācija ir tāda, ka kāda tā ir.

I.Nikuļceva.

Paldies. Es, protams, piekrītu tam, ka tas ir...

G.Kūtris.

Kāds būtu jūsu jautājums?

I.Nikuļceva.

Tad es varbūt pajautāšu tiešām saistībā ar šo minēto. Sakiet, vai pieņemot šīs apstrīdētās normas, tika izvērtēts tas, kādā veidā tas ietekmēs korupcijas riskus un vai jūsuprāt šīs apstrīdētās normas palielina vai neietekmē korupcijas riskus, un ka pašlaik valsts nodrošina to, lai tiesās nepastāvētu korupcija.

J.Jerņeva.

Man liekas, ka šis jautājums ir ļoti izaicinošs, jo neatkarīgi no tā, kāds atalgojuma līmenis ir tiesnesim... Ja mēs pieņemsim tādu situāciju... iedomājieties, ka notiek devalvācija un tiešņu amatatlīdzība, pieņemsim, kādu brīdi ir tiešām gandrīz vai zem iztikas minimuma. Mēs neuzskatām, ka šis būtu pietiekams pamats Saeimai apgalvot, ka augsti kvalificēti juristi uzreiz sāks izvērtēt iespēju pārkāpt Krimināllikuma normas. Mēs ticam, ka Latvijas tiesneši ir augstāki par šo te jēdzienu. Un mūsuprāt šis korupcijas risks nav tik būtisks, kā jūs šodien to mēģināt uzsvērt.

I.Nikuļceva.

Paldies. Tad es gribētu vēl vienu jautājumu arī līdzīgu.

Satversmes tiesas janvāra spriedumā ir arī teikts tas, ka, lai izvērtētu, vai tiešņu darba samaksa ir samērīga, ir jāvērtē arī amata savienošanas ierobežojumi, darba apjoma pieaugums un darba samaksas spēja piesaistīt kvalificētus juristus.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, šī amatālgā pēc samazinājumiem spēs piesaistīt kvalificētus juristus, ņemot vērā arī visus tos ierobežojumus, kas ir noteikti gūt papildus samaksu.

J.Jerņeva.

Konkrētus ciparus es aizmirsu... neminēšu. Es domāju, ka Tieslietu ministrijas pārstāvis norādīs konkrētus ciparus par to, kāds šobrīd pēc grozījumiem ir konkurss uz tiešņu vietām. Tieslietu ministrija arī parādīs to, ka nemaz nav tā, tiešneši iet projām. Un, cik mēs saprotam, tas jūsu pieminētais piemērs, ka viena tiesnese ir aizgājusi... tas arī ir tas vienīgais piemērs. Tiešneši neiet prom šobrīd no kolektīva, no tiesu sistēmas. Jūs teicāt ļoti pareizi, ka šis jautājums būtu vērtējams kopsakarā ar algu paaugstināšanu, ar to, kā tas viss ir vēsturiski veidojies. Es gribētu norādīt uz to, ka jūs.. ka, piemēram, no 2002.gada līdz 2008.gadam tiešņu atalgojums ir vidēji paaugstinājies aptuveni 3 līdz 4 reizes.

G.Kūtris.

Es atvainojos, no kura gada līdz kuram gadam ir paaugstinājies?

J.Jerņeva.

No 2002.gada līdz 2008.gadam. Tieslietu ministrija arī iesniegs konkrētus ciparus.

G.Kūtris.

Vai tad 2007. un 2008. gadā tiešņu algas tika palielinātas?

J.Jerņeva.

2007. un 2008.gada konkrēti dati ir atrodamā tabulā. Tieslietu ministrijas pārstāvis izstāstīs...

Attiecībā... tika vērtēts fakts, ka tiesnešu algas arī tika paaugstinātas. varbūt ne tik strauji, protams, mēs piekrītam. Ne tik strauji, bet tika paaugstinātas. Vienlaicīgi zināms, ka tas iesaldējums bija nepieciešams, jo, piemēram, salīdzinājumā ar 2005.gadu... 2006.gadā vidējā darba alga strādājošajiem ļoti būtiski paaugstinājusies. Mēs atceramies, ka tas bija tieši tas ekonomiskā uzplaukuma brīdis, kad vidējās darba algas palielinājās un attiecīgi šie visi momenti arī bija vērā ņemami.

Attiecībā uz algas savienošanu... Jā, mēs piekrītam, ka šis ir vērtējams kritērijs, bet, pirmkārt, ierēdņi vai ārsta vai skolotājam, kaut arī daudziem no viņiem nav amata savienošanas ierobežojumu, ir bieži vien ļoti grūti to realitātē izpildīt. Ja nostrādā pilnu slodzi skolā vai arī bieži skolotājs paņem divas un trīs slodzes, tad pēc tam viņi nevar nekādu papildus darbu veikt. Attiecībā uz amatu savienošanas ierobežojumiem... piemēram, jūs pieminējāt šodien mutiski vai arī kaut kur bija lietas materiāls pieminēts par to, ka uzņēmumu līgumus nevar slēgt tiesneši. Pieņemsim, valsts sekretāri arī nevar slēgt uzņēmumu līgumus.

Attiecībā uz piestrādāšanu kaut kādā citā darbā... es nedomāju, ka Saeimai būtu vai arī Ministru kabinetam nosakot to kopējo budžetu, to kopējo gala summu, kas ir paredzama attiecīgās amatpersonas grupas atalgojumam, būtu sākumā jāņem visu to personu deklarācijas, jāskatās, cik daudz un kurš piepelna no malas un kurš nē. Tad attiecīgi konkrētajam gadam, ja persona ir nopelnījusi 20 tūkstošus kaut kur citur, tad mēs nākamajā gadā viņam samazināsim algas. Tas būtu tas automātiskais solidaritātes principa piemērošanas gadījums. Un tiesnešu algu samazināšana tiek katru reizi ņemta vērā tāpēc, ka likumdevējs vienkārši nekad vēl nav aizmirsis par to.

G.Kūtris.

Paldies. Vēl būs kāds jautājums?

I.Nikuļceva.

Jā, ja es drīkstu.

Es gribēju vēl jautāt par šo tiesnešu algu sistēmu kopumā. Kā jau es minēju, tiesneša alga ir atkarīga no vidējās algas valstī. saskaņā ar likumu „Par tiesu varu” 19.prim (vai arī 119.-??) pantu. Tiesneša amatalga ir vidējā alga valstī reiz 4,5. Pašlaik runājot par to, ka ir ekonomiskā krīze, šī amatalga ir samazināta. Sakiet, kas notiks pēc krīzes, ņemot vērā to, ka šī vidējā amatalga tiek rēķināta nevis tieši par šo gadu, bet par gadu pirms iepriekšējā, tad acīmredzot tiesnešu amatalgas samazināsies vēlreiz un vai tas ir proporcionāli un vai tas ir pieņemami un ko varbūt plāno šajā gadījumā darīt Saeima? Vai palielināt kaut kā īpaši amatalgas vai kā?

J.Jerņeva.

Es īsti nezinu, kā atbildēt uz jūsu jautājumu, jo man liekas, ka jūs prezumējat, ka likumdevējs neīstenos reformu... Jums ir tiesības šādu prezumpciju izteikt, bet man liekas, ka konstitucionālās sūdzības ietvaros nebūtu vērtējama iespējamā nākotnes rīcība. Tajā gadījumā, ja likumdevējs beidzoties krīzei un uzlabojoties ekonomiskajiem apstākļiem samazinās vai arī

nepaaugstinās tiesnešu algas, tad es domāju, ka šajā tiesā mēs tik ilgi nerunāsim, mums nebūs, ko teikt...

G.Kūtris.

Es atvainojos, bet jautājums bija konkrēts. Ja tiesnešu alga ir saistīta ar valstī vidējo strādājošā algu, pieaugot vidējai algai tiesnešu alga pēc diviem gadiem arī pieaug. Ja alga vidējā valstī samazinās, tad tiesnešu alga arī samazinās.

J.Jerņeva.

Jā.

G.Kūtris.

Ja pagājušajā un šajā gadā... visticamāk, ka arī šajā gadā vidējā alga samazināsies strādājošajiem... vai tiesnešiem nākamajā un aiznākamajā gadā automātiski arī nesamazināsies algas pēc likumā ierakstītās formas? Pēc likumā ierakstītās formas būs attiecīgais samazinājums vai paaugstinājums. Jā.

G.Kūtris.

Tātad, ja pārējiem valsts darbiniekiem ekonomiskajai krīzei beidzoties cels algas uz augšu, tāpēc ka varēs maksāt, tad tiesnešiem algas kritīs uz leju tāpēc, ka šajos gados tās algas bija mazinātas un vidējā ir zemāka.

J.Jerņeva.

Jā, bet godātā tiesa... šāds bija tas sākotnējais risinājums darba algu piesaistīšanā... bet šo normu mēs šobrīd nevērtējam.

G.Kūtris.

Jā, es saprotu, bet jautājums ir par to... Tad, kad alga tiesnešiem tiek rēķināta pēc vidējās un saka, redziet, tā pieaug šobrīd par daudz un tāpēc var nomazināt... savukārt tad, kad kritīs, tad attiecīgi Saeima teiks... redziet, tā tomēr krita nepareizi un var paaugstināt.

J.Jerņeva.

Ja Saeima tā uzskatīs un ja būs piedāvājums no tiesu varas pārstāvjiem un budžets atļaus...

G.Kūtris.

Bet likumā ierakstītā metode nepieļauj to darīt.

J.Jerņeva.

Bet likumu var grozīt, ja...

G.Kūtris.

Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir jautājums?

I.Nikuļceva.

Es vēlējos vēl dažus jautājumus saistībā ar vienlīdzības principu.

Pirmkārt, es gribēju jautāt par salīdzinājumu ar tām amatu grupām, ar kurām varētu salīdzināt. Sakiet, vai jūs piekrītat, ka tiesneša amatalga būtu salīdzināma un vispār tiesneša amats

būtu salīdzināms ar Saeimas Juridiskā biroja, piemēram, darbinieku amalgām un pienākumiem, ar kvalifikācijas un kompetences prasībām.

J.Jerņeva.

Jā, piekrītu.

I.Nikuļceva.

Sakiet, lūdzu, Juridiskā biroja vadītāja amatlaga 2009.gada nogalē bija 2056 lati, kamēr pirmās instances tiesas tiesneša amatlaga – 808 lati. Sakiet, ja šīs personas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, tad kāpēc ir tik dažāda attieksme?

J.Jerņeva.

Vispirms... ja gadījumā Satversmes tiesa apmierinās šīs konstitucionālās sūdzības, kas tiek skatītas šodien, tad jautājums par solidaritāti būtu jāuzdod Kusiņa kungam...

G.Kūtris.

Es atvainojos, kas likumus pieņem — Kusiņa kungs vai Saeima?

J.Jerņeva.

Nē, par solidaritāti es domāju, vai viņš jūtās solidārs.

G.Kūtris.

Vai viņam pašam vajadzētu sev samazināt algu?

J.Jerņeva.

Nē, nu...

G.Kūtris.

Nu labi, runāsim par lietu.

J.Jerņeva.

Par to apmēru es vēlreiz gribētu nolasīt. Šī gada 18.janvāra spriedumā noteikto, ka varas dalīšanas princips nenoteic īpašās aritmētiskās proporcijas starp atalgojumu līmeņiem atšķirīgos varas atzaros, nedz arī starp atalgojumu līmeņiem personām, kuras ieņem it kā salīdzināmus amatus. Turklāt Satversme... vēlreiz uzsvēršu... neparedz nevienas personas, neatkarīgi no tā, kas tā persona ir, Valsts prezidents, tiesnesis vai arī privātpersona, tiesības uz kādu konkrētu algu.

I.Nikuļceva.

Bet sakiet, ja mēs runājam tomēr nevis par varas dalīšanas principu, bet par vienlīdzības principu. Tad jūs piekritāt tam, ka personas, kas ir vienlīdzīgos apstākļos, ka pret viņām ir jābūt vienlīdzīgai attieksmei. Tad vai es pareizi saprotu tagad teikto, ka tomēr nē, ka var būt arī dažādi...

J.Jerņeva.

Nē, es domāju. Ka es atbildot uz jūsu jautājumu vai uzskatu, ka Saeimas Juridiskā biroja vadītāja atbildība un darbs ir salīdzināms.. es teicu, ka jā. Vienlaicīgi savā runā es vairākkārt norādīju uz to, ka, manuprāt, tiesneša atbildība, zināšanas un izglītības līmenis ir salīdzināms arī ar skolotāju un ārstu atalgojumu... Kāpēc jūs nepieminat viņu atalgojumu? Es saprotu, ka ir izdevīgāk

atsaukties uz Juridiskā biroja vadītāja atalgojumu, Bet ja mēs runājam par vienlīdzības principu, tad šis princips ir tieši ievērots, tieši pa vidu ir tiesneša algas.

I.Nikuļceva.

Godājamā tiesa! Diemžēl ņemot vērā šo atbildi, man ir radušies vēl vairāki jautājumi, ja es drīkstu.

G.Kūtris.

Mēģiniet mazliet tā... uz beigām savus jautājumus.... citādi mēs visu dienu pavadīsim vienkārši jūsu jautājumos.

I.Nikuļceva.

Mēģināšu...

Sakiet... par pedagogiem. Kā mēs zinām, tad tiesnešiem likumā ir noteiktas vairākas prasības. Piemēram, 30 gadi, 5 gadu darba stāžs. Vai, lai kļūtu par pedagogu vajag 30 gadu vecumu un 4 gadu darba stāžu?

J.Jerņeva.

Nē, ne obligāti vajag. Bet tas nenozīmē to, ka skolotāji, kuriem ir lielāks darba stāžs un lielāka pieredze, saņem vairāk par rajona tiesnesi šobrīd.

G.Kūtris.

Jums vēl divi jautājumi.

I.Nikuļceva.

Nu, labi, paldies. Tad arī, teiksim, par šiem pedagogiem un arī par ārstiem... Sakiet, vai pedagogiem un ārstiem ir tādi paši amatu savienošanas ierobežojumi un tādas pašas prasības pret objektivitāti un neatkarīgu lēmumu pieņemšanu kā tiesnešiem? Vai tomēr tās ir dažādas grupas?

J.Jerņeva.

Cik es atceros Hipokrātu zvērestu, tad ārstam ir pienākums būt objektīvam, neatkarīgam. Viņam ir pienākums sniegt medicīnisku palīdzību pat bez maksas. Tiesnešu zvērestā šāds pienākums nav iekļauts. Es domāju, ka ārstus un skolotājus mēs noteikti varam salīdzināt ar tiesnešiem, jo viņu darba ieguldījums ir līdzīgs mūsu valsts sabiedrībā, mūsu valsts nākotnē un mūsu arī tagadnē.

G.Kūtris.

Vēl vienu jautājumu.

I.Nikuļceva.

Paldies. Es gribētu tad vēl uzdot pēdējo jautājumu saistībā ar tiesiskās palāvības principu. Šeit gan varbūt būs vairāki savstarpēji saistīti jautājumi... Sakiet, par to piemēru, kuru es minēju, ka tiesnesei ir 200 latu kredīts. Vai tajā mirklī, kad tiesnese aizņēmās šo naudu un viņa paļāvās uz to, ka viņas amatalga 2010.gadā būs 2133 latī, vai viņa varēja paļauties uz to, ka likums tiks pildīts un vai šajā mirklī šīs kredīta saistības bija samērīgas jeb vai tajā mirklī tās bija nesamērīgas.

J.Jerņeva.

Jūs runājat par kuru gadu....?

I.Nikuļceva.

Pieņemsim, ka tiesnese aizņēmās šo te summu 2008.gadā. 2008.gadā likuma regulējums paredzēja, ka šī amatalga pieaugs un 2010.gadā tā sasniegs pirmās instances tiesas tiesnesim 2133 latus. Vai tiesnese bija tiesīga paļauties uz to, ka viņa saņems 2133 latus, vai arī tiesnesei vajadzēja paredzēt to, ka šie solījumi... likumā ietvertās normas netiks pildītas, vai arī tiesnesei varbūt vajadzēja paredzēt, ka būs šī ekonomiskā krīze.

J.Jerņeva.

Es domāju, ka nē, jo par tiesiskās paļāvības principu, īpaši par to, kāda tiesiskā paļāvība ir augsti kvalificētam juristam, kurš zina tiesiskās paļāvības principu tvērumu... protams, ka ir jāskatās uz reālo situāciju. regulējums attiecībā uz tiesnešu algu nekad nav bijis stabils un to ir skaidri pateikusi un atzinusi šī tiesa 18.janvāra spriedumā 23.rindkopā. Un manuprāt jautājums par samērīgumu atkal ir komplicēti vērtējams un jūs prasāt jautājumu par 200 vai 300vbai 400 latiem... Mēs atkal atgriezīamies pie konkrētiem cipariem. Satversmē nosaka kvalitatīvus kritērijus nevis kvantitatīvus kritērijus. Un tāpēc es nevaru jums atbildēt par to... 200, 250 vai 15 lati ir samērīgs kritērijs. Turklāt jāņem vērā arī tas, ka visu laiku ir gan samazinājušās kredīta likmes, gan arī ir samazinājušās dzīvošanas izmaksas diezgan būtiski.

G.Kūtris.

Paldies. Man gan nav kā jautājums, drīzāk tāda kā neliela replika. Jūs runājat par salīdzināšanu... gan arī pieteikuma iesniedzēju pārstāve, gan arī jūs... par tiesnešu algu salīdzināšanu ar pedagogiem un mediķiem... Vajadzētu padomāt, vai likumdevēju pārstāvji deputāti arī savu algu salīdzināja ar mediķiem un vai prasības ir vienādas. Bet tas nu tā... jau citas lietas jautājums.

Mēs esam beiguši uz klausīt lietas dalībnieku runas. Jautājumi arī ir uzdoti un atbildes sniegtas.

Tiesa var pāriet nākamajā posmā — uz klausīt lietā aicinātās personas.

Kā tiesneša ziņojumā bija norādīta secība... tad tiesas viedoklis būtu uz klausīt pirmām kārtām atbildīgās komisijas priekšsēdētājus un ja vienas komisijas nav, tad šīs apakškomisijas priekšsēdētāju. Pēc tam pāriet pie atbildīgās ministrijas pārstāvjiem, kuri gatavoja likumprojektus, un attiecīgi Finanšu m ministrijas un beigās Tiesībsarga pārstāvis.

Vai lietas dalībniekiem ir citi priekšlikumi vai iebildumi pret šādu secību?

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēja pārstāvis!

I.Nikuļceva.

Man īsti nav iebildumu, tomēr es aicinātu izvērtēt, vai vispirms nav uz klausāma Tieslietu ministrijas pārstāve ņemot vērā to, ka uzstāšanās gaitā ļoti daudzas reizes tika veiktas atsauces uz to, ka attiecīgo informāciju varētu sniegt Tieslietu ministrija.

G.Kūtris.

Paldies. Skaidrs. jūsu viedoklis?

J.Jerņeva.

Mans viedoklis būtu tāds, ka sākumā varbūt mēs varētu uzklaut Finanšu ministriju, kas sākumā sniegtu informāciju par konkrētiem cipariem un Tieslietu ministrijas viedokli mēs varētu noklausīties nobeigumā kā kopējo vērtējumu.

G.Kūtris.

Tiesa, uz vietas apspriežoties nolēma, ka tomēr pirmām kārtām mēs uzklaut Saeimas deputātus un atbildīgo komisiju priekšsēdētājus, jo viņi ir tie, kas šos likumus ir pieņēmuši un pēc tam analizēs, kas tad bija pirms šo likumu pieņemšanas.

Aicinām... pirmā pieaicinātā persona, kas savu viedokli paudīs — tas ir Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas priekšsēdētājs Guntis Bērziņš kungs.

Lūdzu, jums vārds... Aicinām jūs izteikt savu viedokli... jūs zināt lietas problēmu, jūs komisija bija tā, kas arī pieņēma attiecīgos likuma grozījumus komisijā un tas ir saistīts.

G.Bērziņš.

Godātā tiesa! Es faktiski gribētu sākt ar to, ka es gribētu šo lietu skatīt pēc iespējas plaši un sākt ar ekonomisko situāciju kā tādu. Jo es domāju, ka šī ekonomiskā situācija, kas sākās galvenokārt 2008.gada beigās, kas bija ļoti dramatiskā 2009.gadā un kurā mēs pašlaik esam vēl, tā, es domāju, ir faktiski... tas, ko mēs šodien skatām, ir jāskatās šāda kontekstā.

Un es gribētu atgādināt, ka 2008.gada nogalē, kad Godmaņa valdībai toreiz nācās pieņemt tā saucamo krīzes budžetu 2009.gadam, kā arī lūgt Starptautiskā Valūtas fonda un Eiropas Komisijas palīdzību par 7,5 miljonu eiro aizdevumu. Toreiz budžets paredzēja, ka Latvijas iekšzemes kopprodukts 2009.gadā kritīsies par 5 procentiem. Un, kā jūs varbūt ziniet, iekšzemes kopprodukts ir tas, kas, varētu teikt, visumā definē valsts ekonomiku. Viss, kas valstī tiek patērēts — gan mantās, gan pakalpojumos.

Un faktiski 5 procentu kritums normālā valstī... 5 procentu kritums ir faktiski pats par sevi ļoti dramatisks. Tas ir daudz. Bet diemžēl Latvijas gadījumā tas bija tikai sākums.

Jau... man liekas, ka tas bija apmēram jau februārī, varbūt martā, kad Dombrovska valdība nāca pie varas, bija redzams, ka iekšzemes kopprodukts jau kritās. Toreiz prognoze bija, ka kritīsies par 12 procentiem 2009.gadā, un dažus mēnešus vēlāk jau bija prognozes, ka viņš kritīsies par 18 procentiem. Ņemot vērā šo straujo kritumu, bija nepieciešams pieņemt arī ārkārtas budžetu, un uz to uzstāja arī Starptautiskais Valūtas fonds un šis ārkārtas budžets bija tas, kas tika pieņemts pagājušā gada jūnijā un saistībā ar kuru ir viena no šīm apstrīdētajām normām. Un šis ārkārtas budžets bija balstīts uz prognozi, ka pagājušogad iekšzemes kopprodukts kritīsies par 18 procentiem, salīdzinājumā ar to, ka gada vidū... piedošanu, gada sākumā vēl prognozes bija, kas tas būs tikai 5 procenti. Tā kā faktiski ļoti strauji mainījās situācija un mainījās prognozes.

Un šajā sakarībā varbūt ar šo budžetu es gribētu atgādināt, ka Starptautiskais Valūtas fonds uzstāja, ka budžets ir jāpieņem, pirms viņi piešķirs nākamo maksājumu. Nākamais maksājums toreiz bija 200 miljonu eiro. Tā kā budžets tika veidots šādā situācijā, ka Valūtas fonds no vienas puses pieprasīja, ka budžets ir pēc iespējas ātri jāpieņem, bet pretēji tam un varbūt to Finanšu ministrijas cilvēki varēs varbūt vairāk raksturot, faktiski pat sākās rasties tāda situācija valstī, ka bija zināmas bažas, ka varētu aptrūkties līdzekļi, respektīvi, ka Valsts kasē iespējams nebūs pietiekami naudas, ar ko samaksāt, teiksim, samaksāt skolotājiem, samaksāt pensionāriem un tā tālāk.

Un šī bija tā gaisotne, kādā tika pieņemts pagājušā gada jūnija budžets.

Tomēr es gribētu teikt, ka situācija pagājušā gadā turpinājās. Un, kā jūs atceraties, pieņemot šīgada budžetu, 2010.gada budžetu, bija jāveic... bija liels spiediens, bija jāveic 500 m miljonu latu konsolidācija, respektīvi, bija vai nu par 50 miljoniem latu jāatrod vairāk ieņēmumu, jeb jāsamazina izdevumi, kas kopā bija 500 miljonu latu konsolidācija. Un arī šis budžets, kas tika pieņemts uz 2010.gadu, bija balstīts uz pieņēmumu, ka pagājušajā gadā mums kritums būs 18 procenti. Un tas arī faktiski ir izrādījies gandrīz precīzi.

Lai ilustrētu vēl, cik situācija bija dramatiska pagājušogad, es citēšu vēl tikai dažus skaitļus saistībā ar budžetu. Kad 2008.gada beigās Godmaņa valdība pieņēma budžetu, tad toreiz tika prognozēts, ka ieņēmumi, tas ir, respektīvi, 2009.gada ieņēmumi, kas tika prognozēti 2008.gada beigās, ka būs apmēram 5,3 miljardi, respektīvi, 5300 miljonu. Faktiski, kad beidzās 2008.gads, tad budžetā ieņēma 3,9 miljardi, respektīvi, 3900 miljonu. Starpība, kritums, ko mēs piedzīvojam, teiksim, starp prognozi, kas bija 2008.gada beigās un realitāti 2009.gada beigās, ir 1,4 miljardi, respektīvi, 1400 miljoni. Jeb respektīvi šī prognoze, kas bija 2008.gada sākumā, izrādījās par 26 procentiem optimistiskāka nekā bija realitātē.

Un tādēļ rezultātā, lai budžetu noturētu kaut cik pieņemamos rāmjos, bija nepieciešams ļoti ievērojams samazināt izdevumus. Un faktiski manā uztverē vismaz visiem bija jātaupa.

Valsts arī šajā budžetā, kas tika pieņemts uz 2010.gadu... es atvainojos, 2009.gada budžetā izdevumi arī tika... ne vien samazināti ieņēmumi, bet izdevumus izdevās samazināt par apmēram 800 miljoniem. Tas ir, par apmēram 17 procentiem. Un tā bija realitāte, ka tas nozīmēja samazināt algas un vēl, teiksim, manā uztverē daudz sliktāk, tas nozīmēja, ka bija cilvēki arī jāatlaiž no darba. Ne tikai jāsamazina algas. Ir viena lieta samazināt algas, ir otra lieta — cilvēkus atlaist no darba.

Un diemžēl es personīgi vismaz uzskatu, ka tā lieta, ko mēs skatām šeit šodien, diemžēl ir daļa no visas šīs vispārējās ekonomiskās situācijas.

Un tāpat ko es gribēju... tāpat ar šo ievadu teikt, ka situācija pagājušajā gadā bija dramatiska, viņa lēnām sāk pašlaik uzlaboties, bet nu, lai situāciju noturētu, gan valdībai, gan Saeimai bija jārikojas ātri un noteikti.

Es vēl dažus vārdus gribēju pateikt tieši par tiesnešu algām. Tās normas, kuras mēs apskatām šodien, tās divas apstrīdētas normas, nosaka, ka tiesneša alga, es saprotu, 2008.gadā... es

neesmu gājis vairāk atpakaļ, bet 2008.gadā un 2009.gada pirmajos mēnešos bija 4,5 reizes 2005.gada vidējā mēneša bruto daba samaksa. Bet ar to likumu, kas tika pieņemts jūnijā, viņa tika samazināta par 15 procentiem, respektīvi, 85 procenti. Un tad tālāk ar 2009.gada budžeta grozījumu pavadošo likumprojektu arī ir tas, ka tiek apstrīdētas šīs algas... šis 15 procentu samazinājums tika paaugstināts uz 27 procentiem, respektīvi, algas bija 73 procenti.

Un es šo samazinājumu, teiksim, lai varbūt sagatavotos šodien, es to salīdzināju ar tiem datiem, kas man ir pieejami no Finanšu ministrijas, kur katru mēnesi Budžeta komisijā un arī to mēs izdalām visiem deputātiem, pienāk Finanšu ministrijas ziņojums par atalgojumu, par izmaiņām, kādas tās ir sabiedriskajā sektorā. Pēdējais ziņojums ir aprīļa ziņojums Nr.15. Un es skatos šo ziņojumu, tad valsts budžeta iestādēs 2008.gadā caurmēra darba samaksa bija 585 lati. Salīdzinājumā ar 2009.gadu, tas ir, ar pagājušo gadu... pēdējos trīs mēnešos — oktobrī, novembrī, decembrī — caurmēra alga ir 434 lati, respektīvi, tas ir 74 procenti jeb 26 procentu kritums. Citiem vārdiem, pagājušogad pēdējos trīs mēnešos atalgojums valsts sektorā bija caurmērā krities par 26 procentiem iepretim 2008.gadam. Un ja salīdzina, teiksim, to normu, ko mēs pašlaik.... kas ir pašlaik apstrīdēta, tad tiesnešu algu samazinājums tajā periodā bija tikai 15 procenti.

Tad, ja es skatos uz šo gadu.. šogad pirmajos trīs mēnešos vidējā darba samaksa ir bijusi 431 lats, janvārī, februārī un martā un tas ir iepretim 2008.gadam samazinājums par 26,3 procentiem. Un tas atbilst gandrīz precīzi tam samazinājumam, par kuru šeit iet runa. Respektīvi, par to, kas tiek apstrīdēts, ka tiesnešu algas ir samazinātas par 27 procentiem.

Tātad varbūt... nu, šis ir tāds samērā vienkāršs salīdzinājums, bet, manuprāt, tas vismaz man liek domāt, ka šis, ņemot vērā visu ekonomisko situāciju, ka šis samazinājums tomēr bija samērīgs.

Noslēgumā, godājamā tiesa, man tika uzdoti daži jautājumi rakstiski par to, kā es uztveru Satversmes 1., 83. un 107.pantu. Es negribu tērēt tiesas laiku, bet, ja ir vēlme, es varu arī šos jautājumus atbildēt.

G.Kūtris.

Paldies. Varbūt īsi.

G.Bērziņš.

Nu, ļoti īsi.

Teiksim, attiecībā uz Satversmes 1.pantu. Es to saprotu tā, ka Saeimai 2009.gadā samazinot atalgojumu, būtu bijis jāskatās, vai šis salīdzinājums ir samērīgs. Respektīvi, ka tas attiecas pēc iespējas uz visiem sabiedriskajā sektorā strādājošajiem vienlīdzīgi un, manuprāt, tā statistika, ko es nupat citēju, vairāk vai mazāk liek man domāt, ka tā arī bija.

Attiecībā uz 83.pantu. Man godīgi jāsaka, ka tas man liekas ir pats par sevi saprotams. Bet es to iztulkoju... kā jau varbūt arī mūsu advokāte teica, ka es tā kā tiešām neredzu saistību starp tiesnešu godaprātu un tiesnešu atalgojumu. Ka pastāv šāda saistība... Tas man īstenībā bija atklājums. Pirms es iesaistījos šajā jautājumā, man faktiski tāda lieta neienāca prātā.

Attiecībā uz 107.pantu. Es tiešām piekrītu tam, kas Satversmes šajā pantā ir rakstīts, ka katram vajag saņemt atalgojumu, kas kaut cik taisnīgi atbilst viņa darbam un šajā ziņā, kā jau mūsu advokāte norādīja, piemēram, zemākā tiesneša alga, kas tika minēta, bija 808 lati, ka tā ir augstākā, teiksim, desmitdaļai sabiedriskā sektorā strādājošo un, manuprāt, tas, ka tiesnešu atalgojums, ka tiesneši atrodas šajā te, teiksim, augstākajā desmitdaļā, tas manuprāt, liekas, teiksim, samērīgi ar tiesnešu amata prasībām, ar tiesnešu profesionalitāti, ar tiesnešu stāju sabiedrībā.

Tātad tas būtu attiecībā uz tiem jautājumiem. Tad vēl bija otrais jautājums par to, kā Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija diskutējot par apstrīdētajām normām izvērtēja to samērīgumu un līdzsvaru starp varas atzariem. Šeit es gribētu vispirms piebilst, ka gan pagājušā gada jūnijā, gan pagājušā gada novembrī bija informācija, ka tiesnešu algu jautājums ar tiesnešiem ir ticis diskutēts un tiesas varas pārstāvji par to bija informēti. Un tā, piemēram, es gan personīgi nebiju klāt, bet cilvēki, kas ir bijuši klāt, man ir stāstījuši, ka, piemēram, 2009.gada nogalē vairākās Ministru kabineta sēdēs ir bijušas plašas diskusijas par tiesnešu darba samaksu un ka tur arī piedalījies ir tiesu varas pārstāvis... viens vai vairāki, es jums to nemāku pateikt.

Un es tikai attiecībā varbūt uz savu komisiju varu teikt, ka ne jūnijā skatot šos grozījumus, ne arī novembrī skatot likumprojekta grozījumus netika iesniegti nekādi grozījumi uz otro lasījumu likumprojektam, kas atteicas uz šīm normām. Un skatot likumu un grozījumus, arī pašā komisijā neradās nekādas diskusijas par apstrīdētajām normām.

Un, ņemot vērā to, ka nebija grozījumu, nebija arī nevienam komisijas loceklim iebildumu vai komentāru. Es tikai pieņemu, ka neradās šaubas, ka apstrīdētās normas nebūtu samērīgas vai līdzsvarotas ar citiem varas atzariem. Es tikai vēl varu piebilst, ka mēs toreiz manā Budžeta komisijā gāja cauri budžets un, ja es pareizi atceros, ka jūnijā pavadošie... bija apmēram 120 pavadošie likumprojekti un novembrī bija apmēram, ja es pareizi atceros, 73 pavadošie likumprojekti. Šie likumprojekti attiecās uz ļoti daudzām un dažādām profesijām. Tur bija vesela, teiksim, profesiju sērija. Tā kā komisijā kā tādā tika skatīts plašs spektrs.

Ar to, cienījamā tiesa, tas arī būtu man viss, kas sakāms.

G.Kūtris.

Paldies jums. Un daži jautājumi.

Jūs piebildē arī tagad teicāt par to Starptautisko Valūtas fondu... saki, lūdzu, jums kā deputātam un komisijas priekšsēdētājam bija iespēja lasīt arī šos dokumentus. Vai šajos dokumentos ir kaut kas runāts tieši par tiesu varas finansējuma samazinājumu... vai arī...

G.Bērziņš.

Jūs domājat Starptautiskā Valūtas fonda dokumentus?

G.Kūtris.

Jā... starptautiskajās prasībās, teiksim tā.

G.Bērziņš.

Ziniet, ja man tā jāsaka, es precīzi nevaru visu atcerēties, kas tur ir, bet es tiešām neatceros par to lietu.

G.Kūtris.

Sēžu stenogrammās un arī protokolos tiešām parādās, ka par šiem likumprojektiem diskusijas tiešām nav bijušas. Sakiet, vai jūsu komisijā tika uzklauts arī kāds tiesu varas pārstāvis?

G.Bērziņš.

Cik es atceros, mēs nevienu tiesu varas pārstāvi neuzklautājām, bet es tikai varbūt atbildot uz šo jautājumu gribētu pieminēt, ka mums faktiski, vismaz manā komisijā, nav prakse, teiksim, īpaši šādās situācijās, uzaicināt pārstāvjus, teiksim, no kādas profesijas vai kādas jomas. Es tikai varu teikt, ka man īpaši prātā stāv novembra budžets un tas īpaši saistījās ar šo vienotā atalgojuma likumu. Nu mums ļoti daudz dažādu profesiju pārstāvji pieteicās. Es esmu ļoti diplomātisks savā komisijā, es pēc iespējas mēģinu visiem klātesošajiem dot vārdu, un šajās reizēs, kad, teiksim, bija klāt dažādi pārstāvji, noteikti viņiem arī bija iespēja izteikties. Tā kā nu... es tikai varu izteikt, ka no manas puses man ir žēl, ka šajā situācijā nebija klāt neviens tiesas pārstāvis. Bet viņam noteikti nebija iemesla, kādēļ viņš nebūtu varējis piedalīties.

G.Kūtris.

Un jūs arī teicāt tā, ka jums bija informācija par to, ka ir iepriekš bijušas diskusijas un apspriests likumprojekts... Sakiet, lūdzu, vai tad, kad jūs izspriedāt komisijā jautājumu par budžeta samazinājumu, pēdējo, kas decembrī stājās spēkā, vai jūsu komisijā arī nonāca Saeimai adresētā Latvijas Tiesnešu biedrības rezolūcija par to, ka nav nekas ņemts vērā, ne arī uzklauti pamatojumi no tiesu varas pārstāvjiem?

G.Bērziņš.

Ja es pareizi atceros, man liekas, ka nonāca. Un es viņu izdalīju visiem... man prakse ir komisijā, īpaši šādos gadījumos... kā budžeta apspriešanas laikā, visas ienākošās vēstules izdalīt kopijas visiem komisijas locekļiem. Es domāju, ka šajā gadījumā tas arī notika.

G.Kūtris.

Deputāti tā tad zināja... Bet principā apspriežot šajā te rezolūcijā pieminēto, ne arī par likumprojekta anotācijā paustajiem riskiem, cik es sapratu, tad komisijā nav bijis diskusiju.

G.Bērziņš.

Neviens laikam no deputātiem neuzskatīja par vajadzīgu to jautājumu pacelt. Bet no otras puses arī, kā es jau teicu, teiksim, nebija iemesla, kādēļ varbūt kāds no tiesas pārstāvjiem nevarēja atnākt uz komisiju un piedalīties, jo tiešām par vienotā atalgojuma likumu piedalījās... bija gan Valsts kontroliere, gan Latvijas Bankas prezidents, bija vesels spektrs cilvēku. Es tiešām tā īsti nesaprotu, kādēļ mums nebija pārstāvis no tiesu varas.

G.Kūtris.

Tad vēl jautājums. Sakiet... cik es saprotu, tad Saeimas komisijā tie aprēķini par solidāro samazinājumu 15-27 procentiem jūs paši to neveicāt, jums tos aprēķinus iesniedza, cik lielu samazinājumu solidāri vajadzētu vienai vai otram publiskā sektora dalībnieku grupai.

G.Bērziņš.

Tas mums nāca jau kā likuma grozījums. Nē, nu, respektīvi, mēs jau komisijā visumā strādājām ar likuma grozījumiem.

G.Kūtris.

Tas nozīmē, ka jūs komisijā nesalīdzinājāt publiskajā sektorā salīdzinoši strādājošo personu algas savstarpēji .

G.Bērziņš.

Tajā brīdī nē. Tas, ko es minēju, tas ir salīdzinājums, ko es esmu veicis tagad.\

G.Kūtris.

Jūs iepriekš runājot arī minējāt... jūs pievērsāt uzmanību, kam ir augušas algas līdz 2008. vai 2009.gada vidum un pēc tam samazinājās publiskajā sektorā un valsts pārvaldē,

G.Bērziņš.

Es ņemu 2008.gada un 2009.gada vidu kā par atskaites punktu. Kas notika pirms tam, faktiski jāatzīstas, man tā nav īsti zināms, jo es Saeimā esmu ienācis tikai saistībā ar Dombrovska valdības nākšanu pie varas.

G.Kūtris.

Tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Jūs komisijā apspriedāt arī varbūtējos ietaupījumus tādās neatkarīgajās iestādēs kā Latvijas Banka, Finanšu un kapitāltirgus komisijā? Par to tika spriests, vai tur nebūtu kādas iespējas samazināt atalgojumu?

G.Bērziņš.

Jā, par šo jautājumu tika spriests. Par to jautājumu tika spriests saistībā ar to saucamo vienotā atalgojuma likumu. Un man tajā brīdī... es arī sapratu,, piemēram, no Latvijas Bankas pārstāvjiem, ka Latvijas Banka, neskatoties uz to, ka piemēram, Latvijas Banka nav iekļauta šajā likumprojektā, ka Latvijas Banka veic algu samazinājumus. Es tā detaļās nevaru pateikt, teiksim, kāds tas bija, bet nu toreiz spiedienu bija veikta algu samazinājumu un man arī apstiprināja, ka Latvijas Banka arī veic šādu samazinājumu.

Par Finanšu un kapitāla tirgus komisiju es neatceros, ka mums būtu bijusi saruna toreiz.

K.Balodis.

Sakiet, kā jūs domājat, tas ir tā solidāri un vienlīdzīgi un pareizi, ka, piemēram, Latvijas Banka un Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kāda ir viņu attieksme pret algu samazinājumu un to, ka šīs divas iestādes ir tik ļoti neatkarīgas, ka viņas faktiski neveic šos algu samazinājumus.

G.Kūtris.

Ja drīkst, es mazlietiņ vēl papildināšu. Vai tas saistās ar to, ko savukārt jūs kā Saeimas pārstāvis Saeimā lēmāt un teicāt, ka premjera alga varētu būt šāda, zinot šo citu neatkarīgo institūciju vadītāju algas.

G.Bērziņš.

Nu, toreiz saistībā ar vienotā atalgojuma likumu šis bija viens no jautājumiem, kas tika faktiski debatēts, kuras organizācijas vajadzētu ietvert šajā vienotā atalgojuma likumā un kuras nevajadzētu. Un toreiz bija argumenti, ka, teiksim, zināmas organizācijas tomēr nevajadzētu ietvert. Latvijas Banka bija arī viena no tām un arī Finanšu un kapitāltirgus komisija.

G.Kūtris.

Kāpēc? Uz kāda principa...? Kas paši pelna, tos nevajag?

G.Bērziņš.

Nē, nu viens no argumentiem, kas tika lietots... nu varbūt attiecībā uz Finanšu un kapitāla tirgus komisiju bija jautājums par to, ka speciālisti, kas strādā, teiksim, Finanšu un kapitāla tirgus komisijā, ka tie ir finanšu speciālisti un viņi kā tādi ir cilvēki, kas zināmā mērā, teiksim kuru algas ir salīdzināmas ne tikai ar citām algām Latvijā, bet arī ārzemēm... ka viņi ir tādā starptautiskā jomā daudz kustīgāki cilvēki, piemēram, un rezultātā nebūtu varbūt pareizi šīs organizācijas algas ievietot tajā sarakstā.

G.Kūtris.

Paldies. Tiesai jautājumu pašlaik nav.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāve vēlās?

I.Nikuļceva.

Jā, es vēlētos uzdot vairākus jautājumus.

Vispirms es gribētu jautāt par tiesnešu uzklaušīšanu vai neuzklaušīšanu saistībā ar grozījumiem likumā „Par tiesu varu”. Jūs jau teicāt, ka tiesneši netika uzaicināti. Sakiet, kāpēc jūs viņus nezaicinājāt, vai vienkārši neiedomājāties vai kā tas bija.

G.Bērziņš.

Es precizēšu. Es neteicu, ka tiesneši netika uzaicināti. Es teicu, ka mēs nevienu nezaicinājām. Atnāca uz Budžeta komisiju vēstules no kādām 30 dažādām organizācijām, apvienībām. Un diemžēl mums fiziski nav iespējams šīs organizācijas uzaicināt. Mēs strādājam ar to principu, ka mūsu dienas kārtība parādās internetā un visumā tas arī darbojas, ka cilvēki vai apvienības, kas uzskata, ka jautājums, kas skar viņus, ka viņi arī piesakās un viņi piedalās sēdēs. Tā kā tas, ko es teicu, bija... es varbūt biju drusku pārsteigts, ka no tiesas puses neviens arī nepieteicās, bet iespēja netika liegta noteikti.

I.Nikuļceva.

Paldies. Es vēl varbūt gribētu nedaudz precizēt. Ja es pareizi saprotu, tas, ko jūs teicāt, kur bija ļoti liela diskusija bija tieši šis likums par vienotu atalgojumu valsts pārvaldē. Bet šajā likumā jau laikam tiesu varas pārstāvji nebija iekļauti arī tad, kad jūs Saeimā saņēmāt šo likumu, vai ne?

G.Bērziņš.

Ja es pareizi atceros, tā bija. Jā. Viņi nebija iekļauti.

I.Nikuļceva.

Labi. Tad paldies. Ja es drīkstu, tad vēl viens tāds diezgan konkrēts jautājums. Jūs arī teicāt tieši par likumu „Par tiesu varu”, par tiem grozījumiem, kas attiecas tieši uz tiesnešiem, ka starp lasījumiem nebija nekādu priekšlikumu. Sakiet, kas vispār var iesniegt priekšlikumus Saeimā? Un ja tiesnešiem būtu šādi priekšlikumi, vai viņi būtu varējuši iesniegt viņus?

G.Bērziņš.

Saeimā priekšlikumus var iesniegt deputāti, priekšlikumus var iesniegt arī ministri un priekšlikumus var iesniegt Ministru kabinets. Bet es domāju, ja tiesnešiem būtu bijuši šādi priekšlikumi. Nē, nu saprotiet situāciju. Es jau tomēr kā komisijas vadītājs es skatos arī, ka ne tikai tiek uzklauti un pieņemti tie formālie priekšlikumi, ko kāds deputāts varbūt ir iesniedzis. Ja būtu no tiesnešu puses kaut kādi precīzi priekšlikumi, es noteikti būtu tos licis komisijai priekšā, lai komisija tos pārrunā un iespējams, tad viņi parādītos kā Budžeta komisijas priekšlikumi un ne varbūt kā deputātu priekšlikumi.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu kāds jautājums?

I.Nikuļceva.

Paldies. Varbūt dažus būtiski citādus jautājumus.

Jūs runājat ekonomisko situāciju iepriekšējos gados. Pašlaik arī plašsaziņas līdzekļos ļoti daudz izskan informācijas par to, ka ekonomiskā krīze ir nu... ne beigusies, bet ir sasniegts krīzes dziļākais punkts un turpmāk sagaidāmi uzlabojumi. Vai jūs varētu sniegt viedokli par šo?

G.Kūtris.

Es nesapratu, kāda tam ir saistība ar šo?

I.Nikuļceva.

Manuprāt, tam ir saistība ar lietu, ja nē, tad..

G.Kūtris.

Ja būs labāka ekonomika, tad arī redzēsim. Varbūt tad divos teikumos varat pateikt, kāds jums ir redzējums uz nākotni.

G.Bērziņš.

Nē, nu es domāju... kā eksperti saka, izskatās, ka mēs tiešām es sasnieguši zemāko punktu, kas, iespējams, bija šīgada pirmajā ceturksnī, varbūt pagājušā gada beigās... Un tas, kas vieš cerības, ir tas, ka īpaši dažus pēdējos mēnešus faktiski ir parādījušies tādi pozitīvi signāli. Piemēram,

Latvijas eksports ir salīdzinot ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 19 procentiem, ražošana, man liekās, par kādiem 9,6 procentiem... Respektīvi, sāk atkal parādīties pozitīvas ziņas, bet cik ātri tas būs, es faktiski gribētu teikt, ka tas droši vien nebūs tik ātri.

G.Kūtris.

Vai jums ir vēl kāds jautājums, kas attiecas uz lietu?

G. Kūtris.

Pasludinu tiesas sēdē pārtraukumu tehnisku iemeslu dēļ.

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Tālāk aicinām izteikt savu viedokli Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam ar Tiesu iekārtas likumu priekšsēdētājam Āboltiņam kundzei.

Komisijas priekšsēdētājam mums nav.. bet jums bija informācija par šo tiesas sēdi un mēs jums lūdzam sagatavot viedokli par apstrīdētajām normām un lietā izskatāmo prasību.

Lūdzu!

S.Āboltiņa.

Tātad es gribu atbildēt, ka tiesnešu algu samazinājums... šie lēmumi, kas tika pieņemti kopumā attiecībā uz budžetu un arī tajā skaitā attiecībā uz tiesu sistēmu, nebija vēršanās jeb mērķis viņiem nebija ietekmēt tiesnešus, bet mērķis bija neatliekama rīcība, lai izglābtu valsti no bankrota.

Un es, lasot iepriekšējo spriedumu lietā par tiesnešu algu samazinājumu sapratu, ka man uzreiz ir jāgatavo jautājumi par tiem... jo jūs iepriekšējā tiesas spriedumā esat mani divreiz citējuši.

Vienreiz attiecībā par to, vai šāds lēmums vispār ir iespējams, jo tiesnešu algas ir noteiktas likumā un otrreiz attiecībā uz to, ka nav bijis pietiekama sasakņojuma un ka sarunas un saskaņojums tika vests... vienīgais, kas ir runāts ar tiesnešiem, tas ir tā laika tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš.

Tātad arī vienlaikus es mēģināšu atrast tos argumentus un pamatos, kāpēc jūnijā un decembrī attiecīgi mūsu balsojums bija citādāks un lēmums, kuru pieņēma, bija citādāks un kāpēc es uzskatu, ka viņš atbilst Satversmei un ir likumīgs un ir pieņemams un likumu pamatots.

Tātad kopš decembra, 2008.gad decembra, par kuru bija iepriekšējais Satversmes tiesas lēmums, situācija ekonomiski pasliktinājās vairākkārt un mums šī informācija par to, kāda ir reālā valsts ekonomiskā situācija, ar ko tas draud, ja budžeta izdevumi netiks samazināti, tajā brīdī jau uz jūniju bija daudz plašāko, jo tie bija 500 miljoni, kuri bija samazināmi valsts budžetā. Tātad šīs rekomendācijas, starptautisko aizdevēju rekomendācijas, tas, ko jūs jautājat iepriekš, vai bija norāde, ka ir jāmazina tiesnešu algas. Bija norāde, ka ir jāsamazina publiskie izdevumi, īpaši norādot uz algām, īpaši norādot tajā skaitā arī uz pensijām.

Tā kā tas bija viens no šiem argumentiem, ka šī informācija bija vairāk. Un tātad tas bija lēmums, kurš tika pieņemts, lai novērstu to situāciju, par ko jau runāja Guntis Bērziņš, lai nebūtu

vēl lielāka samazinājuma kādām citām grupām, lai nebūtu jālikvidē darba vietas vispār, lai nebūtu bezdarbnieku vēl vairāk...

Tātad jautājumā par saskaņojumu. Savukārt jautājums par saskaņojumu. Šoreiz negribu piekrist šeit izskanējušiem viedokļiem, ka dialogs ar tiesu varu nav noticis un nenotiek. Jo gan Juridiskajā komisijā, gan it īpaši Tiesu iekārtas likuma apakškomisijā šāds dialogs ir regulārs. Regulārs ir izstrādājot arī šo jauno likumu un regulāri tiek uzklauti tiesneši. Tiesneši zina, ka šāda apakškomisija notiek un lai arī tiesnešu viedokļi daudzos jautājumos nav vienprātīgi, un ir pat vairākas mums tiesnešu biedrības, viņas visas atrod ceļu uz Juridisko komisiju, lai savu viedokli katrā konkrētajā gadījumā paustu.

Tātad 2009.gadā jau šeit pieminētā tiesnešu konferencē aprīlī, kurā visu tiesnešu vārdā tā kā uzstājās Augstākās tiesas priekšsēdētājs Bičkovičs pamatojot, ka viņi saprot, kāda šī situācija var būt un šajā pat konferencē bija tiesneši, kuri, protams, saprata, ka šis lēmums būs reāls, aicināja izveidot darba grupu no tiesnešiem, no tiesnešu pārstāvjiem, kuri tad vestu attiecīgas sarunas ar valdību par to, kas notiks tālāk ar tiesnešu atalgojuma sistēmu.

Tiesneši savā starpā nespēja vienoties par šādas grupas izvirzīšanu un noteikti tie bija administratīvo tiesu tiesneši, kuri norādīja uz to, ka gan tieslietu ministrs, gan arī tiesneši savās uzrunās norādīja, ka šis dialogs starp tieslietu ministru ir regulārs un pietiekams. Ka tieslietu ministrs Segliņš uzaicina uz sarunām visu līmeņu tiesnešus un tieši vadītājus un tātad šis noskaņojums... tiek lēmumi skaidroti, notiek tas, ko jūs saucat par dialogu par zināmu partnerību, kurā tiek mēģināts rast kaut kādus kompromisa risinājumus.

Savukārt decembrī, tad, kad tika sagatavots budžets nākamajam gadam, 2010.gadam, šī situācija joprojām tātad bija par saskaņojumu ar tiesnešiem. Un valdības lēmums... tātad pieņemot un vērtējot ekonomisko situāciju... valdība, ņemot vērā to, cik haotiski visus šos gadus bija attīstījušās dažādas atalgojuma sistēmas, jo jūs ļoti labi zināt un tas arī manuprāt pamatoti tiek arī minēts, ka bija nesamērīgi atalgojumi dažādās valsts pārvaldes iestādēs pat ar vienādiem nosaukumiem, nerunājot jau par dažādām sistēmām un dažādām varām. Tas bija laika posmā no 2006. gada līdz 2008. gadam. Šī attīstība tiešām bija notikusi ļoti haotiski, savukārt tiesnešu atalgojums vienmēr ir bijis šajā likumā „Par tiesu varu”, viņš ir bijis dažādos veidos – gan arī apturēts... es domāju, ka tas bija laika posmā, kad tiesnešu atalgojuma šī te jaunā sistēma.. kas bija ievērojams lēciens un kas garantēja šo tiesnešu neatkarību notika tajā laikā, kad bija tieslietu ministrs Aivars Aksenoks, valsts sekretārs — augsti godājamais tiesnesis, valsts sekretāra vietniece — augsti godājamā pārstāve.

Savukārt pēc tam tālākie šie risinājumi ar tiesnešu atalgojumu 2006.gadā, kad šī piesaiste... kad tika pieņemts un tiesneši ļoti labi apzinājās, ka šī sistēma ir vismaz sistēma un tās sakārtošana nākotnē un kur šis solījums tiek dots, ka pēc kāda laika šis atalgojums tieši tāpat kā likumdevēju varai, kurai arī bija šī piesaiste konkrētam lielumam... vienkārši koeficients... un tātad šī alga nav

atkarīga ne no kādām svārstībām. Tātad ir svarīgi saglabāt šo sistēmu. Bet, tā kā tas tajā brīdī prasīja no valsts budžeta nesamērīgus līdzekļus, bija šis pārejas posms, kura šo algu nosacīti iesaldēja.

Un tad savukārt viņa tika iesaldēta, kur bija šīs dažādās interpretācijas ar tiesnešiem līdz 2006.gadam... vai līdz 2006.gadam ir ieskaitāms 2006.gada 1.janvāris vai 2006.gada 31.decembris.

Un tur savukārt atkal palīdzot augsti godājamai pārstāvei mēs kopīgi ar tiesnešiem vienojāmies, ka tas tomēr ir decembris un pēc tam rezultātā aprēķinot vienkārši šo finansiālo aprēķinu... cik daudz naudas prasītu tas, ja šī tiesnešu alga nosacīti tiktu atsaldēta.

Ja mani atmiņa nevil, vienkārši tajā brīdī finansiālā situācija nebija tāda, bet 2006.gadā es jau vairs nebiju valdībā un man tādas precīzas informācijas par to nav.

Tātad 2009.gada novembrī saskaņojot budžeta projektu un saprotot, ka tas, kas izraisa sabiedrībā uz lielāku neapmierinātību, sevišķi pēc jūnija samazinājumiem, ir šī nevienādā attieksme pret dažādām grupām, pret dažādu ministriju viena nosaukuma līmeņa pārstāvjiem, tātad tika pieņemts šis lēmums, ka ir jāizveido vienotais atalgojuma likums. Un šajā likumā... tā projektā sākotnēji ietilpa arī tiesu varas pārstāvji.

Un šeit es jums varu apgalvot par konsultācijām, par oficiālām vai neoficiālām.. Kā jebkuram cilvēkam, kas ir beidzis Latvijas Universitāti, arī manu kursabiedru vidū ir juristi, vismaz seši visu līmeņu tiesās, sākot no rajonu tiesām līdz Augstākajai tiesai, un viņi izmantoja savu pazīšanu, lai pateiktu to, ka tā būs sistēmas graušana. Un kā cilvēks, kas vienmēr ir strādājis par to, kam tas ir bijis svarīgs, saprotot, ka ir svarīgi tiesām saglabāt gan šo neatkarību, gan šo sistēmu, es personīgi iestājos gan pie premjera, gan pie savas partijas ministriem, ka šis lēmums būtu nesaprātīgs un ka būtu tiesnešiem jāsaglabā... ka viņi būtu jāievieto nevis vienotajā atalgojuma sistēmā, kā mēs dzirdējām, tas nebūtu nekas ne brīnumains, ne izņēmuma kārtā, jo tāda sistēma ir bijusi jau 30.gados Latvijas laikā, kad mums visiem tā vēsturiski liekas par tādiem zelta laikiem, un tātad bija šī te vienošanās ar tiesu varas pārstāvjiem visos līmeņos, viņus pārstāvēja tajā brīdī nevis Bičkoviča kungs, bet Gruzdiņa kungs... Bičkoviča kungam tajā brīdī bija visas šīs epopejas ar viņa pilsonības stāstu un tāpēc publiskajā telpā tiesnešus pārstāvēja Gruzdiņa kungs. Un šī vienošanās Ministru kabinetā bija tieši tāda, ka tiesneši paliek vienotā atalgojuma sistēmā, viņiem netiek samazināts atalgojums par kaut kādiem procentiem, tik panākta vienošanās par konkrētu summu, kura ir šī saprātīgā un samērīgā alga un tieši no turienes radās šie 12 procenti. Nekad nav bijis jautājums, kāpēc 12 procenti, nevis kaut kādi citi procenti. Tieši tāpēc, ka tika panākta vienošanās par summu, no kuras, savukārt, izrēķināja šos procentus. Un šī bija šīs vienošanas sastāvdaļa.

Savukārt, pēc tam runājot politiskajā leksikā, "uzmeta" vai vienkārši runājot juridiskajā leksikā, tika ļaunprātīgi izmantota šī uzticība, tādā veidā tas tiks nodrošināts un abas puses savus solījumus ievēros un tiesneši vērsās Satversmes ties, lai tomēr panāktu gan tiesnešu algu atsaldēšanu, gan arī apstrīdētu šo samazinājumu.

Tātad tie bija šie reālie fakti, kas attiecas uz to, kādā veidā tika līdz šim samazinājumam līdz tam.

Par to, vai ir izvērtēta situācija... vēl par dažiem argumentiem, kas izskanēja jūsu jautājumos.

Tātad, protams, tika izvērtēta situācija. Un arī pieminētais tas... Kusiņa kunga alga šobrīd ir 1544 lati un deputātu alga šobrīd ir 968 lati.

Kā jau minēju, deputāti ir otra kategorija, kura tieši tāpat kā jūs, nesamazināja algas nevis kaut kādos absolūtos procentos nevis grozot, nevis tajā... bet kā atsevišķa vara paliekot ārpus šī atalgojuma likuma, arī šī alga ir iesaldēta. Un viņa ir iesaldēta saprotot ekonomisko situāciju no Kalvīša valdības laikiem. Un arī mēs tieši tāpat saņemam šobrīd par 38 procentiem mazāk nekā mums vajadzētu. Un arī tas pēdējais samazinājums... kopumā ņemot visus iesaldējumus, tā kā prasītu likums, mēs saņemam stipri mazāk, nekā tas ir.

Protams, absolūtajos skaitļos 968 ir vairāk nekā 808, ko saņem šobrīd pirmās instances tiesnesis bez piemaksām.

Tātad šos 808 latus saņem no 27 754 publiskajā sektorā strādājošajiem no valsts budžeta saņemošajiem cilvēkiem tātad 91,18 procenti. Tas ir, tātad 25 305 cilvēki saņem mazāku algu. Tātad skolotājiem šī vidējā alga ir 395. Ir vēl interesanti... ir vēl stāsts par tiesu darbiniekiem, viņu solidaritāti. Pa solidaritāti ne tikai pret valsts pārvaldi, bet par solidaritāti ar saviem darbiniekiem, jo tiesu darbinieki saņem algas, kur vidējās algas ir knapi pāri 200 latiem. Un ir bijušas diskusijas Juridiskās komisijas apakškomisijā ar jautājumiem par algu, kad ir atnācis lūgums palielināt tiesu darbiniekiem algu un vai arī tiesneši būtu gatavi solidāri kaut kādā veidā šo summu dalīt... tad atbilde, protams, bija, nē.

Tā kā ir šādas sēdes... Vēl ir tāds arguments, kas netika minēts šodien — par citu juridisko pārstāvju un arī brīvo juridisko profesiju pārstāvjiem, par viņu atalgojumu. Konkrēti, parasti tiek minēts par advokātiem, kuriem it kā ir šī zelta dzīve. Es domāju, ka jums nav noslēpums, ka tas ir arī tāds sabiedrībā radīts mīts, cik advokātiem, kuri mūsu valstī ir stipri vairāk nekā tiesnešu, kāds ir viņu vidējais atalgojums.

Laikā, kad es biju tieslietu ministre, es saņēmu no ļoti lielas advokātu grupas vēstuli ar lūgumu, ka viņi gribētu, lai es izstrādāju likumu un atbalstu to, ka varētu radīt arī valsts advokatūru, jo viņi vēlētos tieši tādas pašas garantijas un tieši tādu pašu stabilitāti, kāda ir tiesnešiem.

Savukārt par korupcijas risku. Guntis Bērziņš, manuprāt, pateica to labāk par mani. Tas ir korupcijas risks, protams. Atalgojums ir korupcijas risks, tieši tāpēc nav šīs amatu savienojamības un visas pārējās lietas, kas ir. Bet savukārt tie zināmie gadījumi, kas mums diemžēl ir — divi zināmie publiskie gadījumi ar tiesnesi Tāleri un Poļikarpovu — tie nav tajā brīdī, kad valsts jeb likumdevējs, jeb kāds cits ļoti ļaunprātīgi izdarījās ignorējot... neuzklausot pārējo savā veidā... Tas ir, protams, cits stāsts un ne šīsdienas stāsts, bet arī tas ir arguments, kas ņemams vērā par to, vai korupcija ir tas risks.

Par iešanu prom un par tiesnešu rindām... Ir aizgājuši 3 tiesneši... jā, pārstāves minētā tiesnese arī Juridiskajā komisijā pamatoja tiešām, ka tas ir atalgojums, ka jauna sieviete ar diviem

bērniem, protams... likās neētiski viņai uzdot jautājumu, kura ir tā juridiski atalgotā vieta šobrīd, kur viņa, sieviete, ar diviem maziem bērniem spēs nopelnīt vairāk nekā šobrīd to garantē tiesnešu atalgojums. Tomēr ar garantiju to, ko visa valsts ir teikusi, jo arī tas, ko minēja Skudras kungs... šīs te tiesu attīstības pamatnostādnes jebkurš likums un jebkurš dokuments normāli tiek rakstīts normālai situācijai. Nevienam nevarēja sagaidīt, ka šis budžeta robs būs tāds. Un arī šīs attīstības pamatnostādnes ir politikas dokuments un tas tiešām ir sapņu dokuments, kas pierāda, ka gan izpildvara, gan likumdevēja vara, arī mēs viņu esam gan uzklaušījuši Tiesu iekārtas apakškomisijā, gan vērtējuši un atzinuši, ka tas, kas tur ir ierakstīts, ka tas ir pareizs.

Tie ir tie principi un tās ir tās lietas, kuras es uzskatu, ir tas, par ko jūs uztraucaties, vai turēs savus solījumus, vai varēs. Šie dokumenti, kas ir šādā veidā rakstīti ar domu par normālu tiesu varas sistēmu...

Tātad savukārt par vakancēm. Par vakancēm šobrīd pēc manā rīcībā esošās informācijas uz vienu vakantu tiesnešu vietu piesakās četri tiesneši. Pie situācijas Latvijā, pie šī bezdarba, pie tā, ka aug juridiskās augstskolas, ir 20, kurās var iegūt juridisko izglītību, protams... ir prasības pēc augstas kvalifikācijas. Bet diemžēl arī tiesneši, tas ir šis otrs jautājums, par ko mēs runājam, vai kvalitātei ir jābūt sasaistītai ar atalgojumu.

Juridiskā komisija katru nedēļu skata jautājumu par tiesnešiem, kuri ir jāapstiprina amatā vai nu atkārtoti, vai arī jāieceļ uz mūžu. Un ja mēs lasām par tiesnesi, kurš nāk otro reizi uz atkārtotu apstiprināšanu, ka viņam ir problēmas materiālo tiesību normu piemērošanā, savukārt tiesu varas pārstāvji, kuri regulāri nāk uz apakškomisiju, stūrgalvīgi atsakās pieņemt jebkādus risinājumus un piedāvājumus par to, lai šis tiesnešu atalgojums tiktu saistīts ar to kvalitāti, tad ir jautājums, kāds ir šis veids, kādā likumdevējs var atrast šo līdzsvaru starp to.. viņam ir jāpārstāv gan sabiedrības, gan tiesnešu intereses par to tādā veidā, lai no vienas puses nodrošinātu, ka sabiedrība ir pārliecināta, ka šī tiesa tiks spriesta kvalitatīvi un no otras puses, ka tiesnesis ir neatkarīgs un savukārt nodrošina to kvalitāti. Jo iebilde vien, ka tas ir rakstīts likumā, ka tiesnesim ir regulāri jāpaaugstina sava kvalifikācija, ka viņš ir gudrs, taisnīgs... vien acīmredzot pēc šiem piemēriem, ar ko nākas sastapties Juridiskajā komisijā, vien nepārliecina.

Ir citas tiesu varai piederīgas personas, kā notāri, kuriem arī bija lielas sūdzības, kuri spēja paši izveidot sistēmu un ieviest sistēmu, lai viņa strādātu. Ik pa pieciem gadiem notiek regulāras atestācijas, kas nav ne pazemojoši eksāmeni, ne iztincināšanas, ne vēl kaut kas. Diemžēl dialogā ar tiesu varu šis dialogs ir apstājies. Arī šobrīd virzot kārtējos grozījumus Tiesu varas likumā, kurā mēs taisāmies ieviest... iedzīvināt beidzot Tieslietu padomi, šis jautājums atkal palicis kaut kur nomaļus, bet manuprāt šis jautājums ir tik pat svarīgs, kā Tieslietu padome un kā atalgojuma jautājums.

Bez tam, tiesnešiem bez visa pārējā ir arī sociālās garantijas un tās ir paredzētas gan arī likumā un visā pārējā... Protams, ja jautājums par dzīvokli un par šo stāstu... jā 1992.gadā es nebiju klāt, kad tika pieņemts un tas droši vien bija zināmā mērā tāda atsauce... bet 1992.gadā arī bija

pilnīgi citas tiesnešu algas. Un tādas šīs algas palika līdz 2003. gadam, kad mēs nevarējām runāt par konkurētspējīgu atalgojumu juristu vidē vispār.

Savukārt, no otras puses, tiesneši un es kā tieslietu ministre ne vienreiz vien esmu iestājusies par to, ka ir nepareiza šī tāda absolūtā piesaiste kādai konkrētai tiesai. Un tāpat gan korupcijas riskus... gan tiesu darba kvalitāti labprāt nodrošinātu tas, ja tieši varētu rotēt. Šo argumentu, ka nav dienesta dzīvokļu, vienmēr tiesneši ir izmantojuši un vienmēr likumdevējs viņu ir ņēmis vērā un tieši tāpēc šādas normas nav ieviestas vēl joprojām, ņemot to un uzskatot to par... pieņemot to par tādu ļoti reālu argumentu. Protams, es neminēju atkal ārstus un skolotājus, ko mēs jau šeit esam pieminējuši neskaitāmas reizes.

Tā kā arī jautājumā es arī cienījamajai pārstāvei gribu atbildēt par to, vai Gruzdiņa kungs bija pilnvarots... Nu, tad, kad mēs sākām šo procesu, mūsu pārstāve jau arī šeit.. Nu, man ir grūti iedomāties, ka Ministru prezidents būtu prasījis Gruzdiņa kungam uzrādīt pilnvaru, kuru būtu parakstījuši visi 600 Latvijas tiesneši, ka viņam ir pilnvarojums runāt viņu visu vārdā. Tā kā man ir... es neesmu pieradusi apšaubīt cilvēkus, kuru autoritāte un kuru... Kurus es cienu... Un ja tiesneši kaut kādā veidā savā... nevar šajā vidē vienoties, tad tomēr paliek tas, ka šīs Saeimas sēdes ir atklātas un šī diskusija ir atklāta un, kā es saku, mēs Juridiskās komisijas apakškomisijas sēdē... tie, kas ir piedalījušies zina, ka viņš ir gandrīz vai diskusiju klubušs, jo tas likums, kurš tika radīts, vēl tajā laikā atkal, kad godājamais tiesnesis vēl strādāja Tieslietu ministrijā, viņš ir piedzīvojis neskaitāmas transformācijas un diemžēl tas, ko dara Saeima, viņa saskaņo un pārraksta praktiski gandrīz no jauna. Un līdz ar to šis dialogs tur notiek. Vai rajona tiesneši vēlas viņā iesaistīties, vai nē, vai Tiesnešu biedrība pārstāv viņus pietiekami, nu, droši vien tas tad ir jautājums, cik plaši tas ir izziņojams.

Bet, protams, beigās man tāds... tomēr tajās vēsturiskajā atkāpē tas emocionālais, jo es nekad neesmu domājusi un nekad neesmu aizstāvējusi to, ka būtu jāvienādo kaut kādā veidā Augstākās tiesas priekšsēdētāja alga un rajonu tiesnešu algas. Vienmēr es esmu iestājusies, ka cilvēkam ir tiesības saņemt vienāda līmeņa pakalpojumus tiesās un tieši tāpēc ir šis lēmums par atteikšanos no šīm te tiesnešu kvalifikācijas klasēm. Un tieši tāpēc es iestājos par šiem eksāmeniem, par šīm te nosacītajām pārbaudēm, lai arī būtu tiesneši paši savā vidē pārliecināti, gan sabiedrība pārliecināta par to, kas ir.

Bet tomēr mēs šobrīd šajā tiesas zālē mēs ļoti daudz mēģinām neatkarību sasaistīt ar atalgojumu. Un ir tas citāts, ko teica pirmā tieslietu ministra biedrs Strautnieks par tiesneša amata pieņemšanu: ka tas ir katra Latvijas jurista patriotisks pienākums, neskatoties, cik lielu amatu katram dos. Un juristi izvēlējās tiesneša amatu, lai kalpotu savai valstij un veidotu šīs valsts tiesisko sistēmu.

Un es ļoti gribētu cerēt, ka tiešām arī tiesu sistēma un juristi un tiesneši, kas ir, ir šīs valsts sastāvdaļa un palīdzēs šo tiesisko sistēmu veidot un nostiprināt. Jo mana visdziļākā pārliecība vienmēr ir bijusi, ka stipra un neatkarīga tiesu vara ir tiesiskas valsts stūrakmens.

G.Kūtris.

Paldies. Jā, laikam jau tas bija 1921.gads, kad viņš runāja, ka valsti ir vajadzīgs nostiprināt un aicināja juristus aizpildīt šīs svarīgās vietas. Nu jau kopš neatkarības atjaunošanas ir divdesmit gadi pagājuši...

Vai jūs uzskatāt, ka tiesnešu cīņa par algu nav liecinājums... kā tāds apliecinājums, ka tiek radīts viss... ka tiek apdraudēta viņu darbība, jo gan 2002.gada, gan 2009.gada koncepcijā par tiesu attīstību ir rakstīts, ka tiesu varas pārstāvjiem nav pašiem jācīnās par finanšu līdzekļiem, jo tas var radīt šo tiesnešu neatkarības apdraudējumu. Tas, ka tagad tiesnešiem tiesā ir jācīnās par to, vai tas nerada šo apdraudējumu?

S.Āboltiņa.

Manuprāt, tiesnešu apdraudējuma riski ir ne vienreiz vien izskanējuši šajās debatēs. Un es tomēr arī gribu atkal lietot politiskus argumentus, ka diemžēl otrie nepopulārākie sabiedrības acīs aiz politiķiem ir tiesneši. Un šī uzticība nav ne likumdevēju varai, vai tiesu varai. Un tas ir mūsu kopīgs mērķis tomēr panākt, lai cilvēki uzticētos. Jo, manuprāt, tas tiešām ir apdraudējums tiesiskas valsts izpratnei, ja sabiedrība neuzticas tiesu varai.

Jautājumā par cīnīšanos par algām. Šobrīd katram cilvēkam, protams, ir saskaņā ar Satversmi ir tiesības uz atalgojumu un viss jau šeit minētais, kas šodien šajā zālē ir bijis. Bet ne tik ļoti bieži šajā zālē tiek minēts arī šis samērīguma princips un pārējais. Un manuprāt, šobrīd, piedodiet man, notiek tāda neliela tiesnešu atriebība par to, ka treknajos gados – 2006. līdz 2008.gadam – tiesnešu algas neatsaldēja. Es aicinu tomēr uz to skatīties kopējā šodienas sistēmā un kontekstā un skatīties uz to, kā tas izskatīsies nākotnē.

G.Kūtris.

Man vēl viens jautājums saistībā ar to, ko jūs pašā sākumā teicāt. Ka jūs laikam jūtat, ka jums jautās par to, ka pagājušajā Satversmes tiesas spriedumā ir minēts... par jūsu izteicieniem 2008.gadā. Un jāsaka, ka jūs toreiz, 16.oktobrī, ļoti praviētiski teicāt, ka... tas bija par to pirmo tiesnešu algu samazinājumu...

S.Āboltiņa.

Jā, es teicu, ka Satversmes tiesā cels, jo tiesneši ir vienīgie, kuriem ir algas noteiktas likumā...

G.Kūtris.

Un jūs teicāt, ka tiesneši griezīsies tiesā un pat Juridiskās fakultātes 1.kursa students jums pateiks, ka visdrīzāk tā lieta ir simtprocentīgi vinnēta. Jūs varat paredzēt, kāds būs Satversmes tiesas spriedums...

S.Āboltiņa.

Jā... es tikai neparedzēju, ka jūs pieņemsiet.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai toreiz, kad jūs uzskatījāt, ka tiesnešu algu nevar samazināt, nedrīkst samazināt... jūsu domas bija savādākas un pēc pusgada, kad jūs varbūt nebijāt opozīcijā, jūsu domas mainījās?

S.Āboltiņa.

Nē, manas domas nav savādākas, jo es tiešām vienmēr esmu, ka es jau teicu, es esmu vienmēr par šiem principiem iestājusies. Bet tas, kas notika, to paskaidroja Guntis Bērziņš ar šiem skaitļiem par šo te pamatojumu. Un jūsu pašu šajā Satversmes tiesas spriedumā, kurā jūs mani citējat, minat, ka ir tas iespējams un pieļaujams. Un manā rīcībā vienkārši pusgada laikā, kopš tā gada decembra, jo tas bija tiešām vēl trakāk, tā bija tā saucamā „Godmaņa nakts”, un parādījās pietiekami daudz vairāk informācijas gan par ekonomisko... pirmām kārtām jau par ekonomisko situāciju.

G.Kūtris.

Man vēl būtu divi precizējumi. Mēs varbūt runājam par dažādiem pētījumiem, bet man liekas, ka pēdējais šīgada pavasara pētījums par, teiksim, par sabiedrības vērtējumu Saeimai bija 17 procenti, tiesām bija 55 un Satversmes tiesai bija 70. Tātad, ja mēs runātu par šo te vērtējumu un attiecīgo algu, tad...

Bet otra lieta. Jūs pieminējāt, ka Saeimas deputāta alga šobrīd esot kaut kur ap 900 vidējā... Bet Saeimas mājaslapā skatoties...

S.Āboltiņa.

Saeimas deputāta amatalga ir 968 lati. Un ja mēs šobrīd arī apstrīdam to, kas arī tiek apstrīdēts, tad arī tiesnešu amatalga ir 808 lati. Neviens neapstrīd tiesnešu piemaksas un visu pārējo.

G.Kūtris.

Es saprotu, ka vidēja alga Saeimas deputātiem šobrīd ir 1435.

S.Āboltiņa.

Amatalga ir 968 lati.

G.Kūtris.

Un tad tā pārējā tās ir kompensācijas, kas pat neapliekas ar nodokļu ienākumu...

S.Āboliņa.

Nē, tā pārējā daļa ir piemaksas par attiecīgo pienākumu pildīšanu vai kompensācijas.

G.Kūtris.

Tiesnesis Skudra.

V.Skudra.

Sakiet, lūdzu, vai pēc 18.janvāra sprieduma likumdevējs, vai komisija, vai apakškomisija nav diskutējusi, ka šo problēmu var atrisināt bez tiesas? To, ko mēs šodien...

S.Āboltiņa.

Notika komisijas sēde. Šeit es uzņemšos Muižnieces kundzes vietā atbildēt. Tika sasaukta komisijas sēde. Pirmām kārtām, lai izvērtētu to, kādu summu tas prasīs no valsts budžeta. Un arī saprotot, kāds tad būs šis atalgojums pēc 1.janvāra, un tad tika nolemts apakškomisijas sēdē un arī uzklusot tiesu varas pārstāvjus, protams, rajonu tiesu pārstāvju nebija, lai gan bija iespēja piedalīties, piedalījās apgabaltiesu pārstāvji... tie bija tie, kas bija zemākais... Un tika nolemts sagaidīt šo spriedumu un tad lai šo situāciju un arī ietekmi uz budžetu un visu vērtētu kopumā. Tāds ir šis lēmums un tad Tieslietu ministrijai kopā ar Finanšu ministriju ir jāpiedāvā iespējamie risinājumi saistībā ar budžeta izmaiņām.

G.Kūtris.

Man ir vēl daži jautājumi. Jums kā apakškomisijas priekšsēdētājam saistībā ar Tiesu varas likumu, kas skar arī šo jautājumu. Sakiet, lūdzu, vai jums bija iespēja iepazīties ar Starptautiskā Valūtas fonda prasībām, kurās konkrēti bija runāts par algu samazināšanu un uz ko tas bija attiecināms šī prasība?

S.Āboltiņa.

Tas bija attiecināms uz visiem publiskajā sektorā strādājošajiem.

G.Kūtris.

Tad otrs jautājums. Pagājušā gada jūnijā reizē ar 85 procentu algas noteikšanu jūs arī izvirzījāt.. pareizāk sakot, jūsu komisija akceptēja grozījumus likumā „Par tiesu varu” attiecībā uz tiesas piesēdētājiem. Arguments visticamāk bija ekonomiskais.

S.Āboltiņa.

Nē, arguments nebija tikai ekonomisks. Arī šis jautājums tika saskaņots ar tiesu varu. Ekonomiskais bija tikai viens no.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai tajā brīdī, kad jūs atteicāties.. ka turpmāk lietas būs jāskata bez diviem piesēdētājiem, vai nepalielinājās tiesnešu slodze, kaut vai psiholoģiskā?

S.Āboltiņa.

Manuprāt, slodzes rēķina Tieslietu ministrija un katrreiz, kad mēs skatām šos te tiesnešu vērtējumus vai pārceļšanas, mums šīs slodzes tiek piedāvātas un tā kā mums ir priekšstats par to, kādas ir šīs slodzes un šīs slodzes dažādās tiesās un dažādos reģionos ir ļoti dažādas.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu... mums šodien jau tiesā ir vairākas reizes izskanējis... Bet kāpēc likumdevējs neatļauj, teiksim, krīzes situācijā tiesnesim piestrādāt, teiksim, par apkopēju vai par sētnieku, lai varētu finansiāli labāk nodrošināt savu ģimeni? Pa vakariem?

S.Āboltiņa.

Vai ir tiesu varas pārstāvji gatavi nākt ar šādu priekšlikumu? Manā uztverē tas neatbilst tiesu varas prestižam, bet , ja, protams... Te jau Bērziņš arī pareizi norādīja: nav Saeimā tādu komisiju,

kuras neizskatītu priekšlikumus, kuri tiek iesniegti un ja šie iesniedzēji atnāk un pat tad, ja viņi saskaņā ar Satversmi nav tie subjekti, kuri var iesniegt likumu grozījumus. Tā kā, ja šāds grozījums vai piedāvājums jums liekas izskatīšanas vērts, mēs, protams, varam sasaukt ekspertus, pētīt ārvalstu praksi, bet manuprāt šāds grozījums pats par sevi būtu tiesu varas pazemojošs.

G.Kūtris.

Nu jā, laikam nebūtu solīdi tiesnesim strādāt šādu darbu, kaut arī finansējums... Adekvāta atalgojuma jautājums? Vai arī amata prestižs? Kas īsti? Kopā?...

S.Āboltiņa.

Es domāju, ja mēs vispār runājam par tiesnesi kā tādu tiesu varas sistēmā... Tad tiesnesis, tas, protams, ir augstākās hierarhijas amats, uz kuru cilvēks iet un kuru viņš apzinās un no otras puses, ka viņš to ieņem uz visu mūžu. Jo ne katrs cilvēks arī izmācījies un nodzīvojis līdz 30 gadiem, ir tam gatavs – lemt likteņus cilvēku vārdā. Un jautājums, vai ir samērīgs šobrīd šis atalgojums, tas ir jautājums... Jā, es joprojām uzskatu, ka viņš ir samērīgs un visu mūsu nosauktie skaitļi, kas to apliecina, pierāda to, ka viņš ir samērīgs.

Tas, kas attiecas uz Latvijas Banku un FKTK. FKTK finansē nevis no valsts budžeta, bet no tiem tirgus dalībniekiem. Savukārt banka pati nav... šīs divas iestādes, neatkarīgās, kuras tika pieminētas, šīs savukārt bija tās iestādes, par kurām iestājās starptautiskie aizdevēji.

Savukārt, ja ir jautājums par to, vai bija visiem ministriem iespēja tikties un pārrunāt šo jautājumu... Jā, arī tieslietu ministrs Segliņš tikās ar starptautiskajiem aizdevējiem, tātad arī šī situācija visdrīzāk ir pārrunāta un skaidrota.

G.Kūtris.

Tad sakiet, lūdzu... Vai jums ir informācija par to, cik tiesas ar valsts nodevām nopelna...

S.Āboltiņa.

Vairākus miljonus.

G.Kūtris.

Un cik no šī nopelnītā iztērē tiesas uzturēšanai, ja mēs runājam par to, no kā pārtiek...

S.Āboltiņa.

Manuprāt, valsts budžetā nav mums šīs te iedalītas. Es zinu, ka mēs arī pēc Starptautiskā valūtas fonda ieteikuma tika valsts nodevas palielinātas, ar ko, protams, sabiedrība nav apmierināta, un tas skaitlis tajā sēdē, kurā mēs skatījām pēc jūsu tiesas sprieduma tiesnešu atalgojumu tika minēts.. tas ir vairāki miljoni, bet es... man nav tas pierakstīts... Bet katrā ziņā valsts pārvalde un valsts budžets, kurā nav šādu iezīmētu daļu atšķirībā no sociālā budžeta... nu, protams, tas arī ir kā tāds morāls attaisnojums, ka tiek arī kaut kāda nauda nesta, bet nav šāda iezīmējuma, ka cik nopelnām, tik... Un tiesnesis arī nevar būt...

G.Kūtris.

Nu tas tikai saistībā ar to, ko jūs sakāt... ka viņi netērē no valsts līdzekļiem, līdz ar to viņiem var maksāt, bet valsts iestāde vien viņi ir.

Bet tad vēl viens mazs jautājums. Jūs pieminējāt salīdzinājumā par tiem tiesu darbiniekiem... arī mazs atalgojums, kur es jums varētu pilnībā piekrist. Sakiet, lūdzu, kas nosaka tiesas darbinieku algu? Un vai jūs zināt, kāpēc tas ir tik mazs un zems?

S.Āboltiņa.

Tāpēc, ka tajā brīdī, kad tika pieļauta kļūda... 2003.gadā ieviešot šo vienoto tiesnešu atalgojumu sistēmu, viņā netika iekļauti tiesu darbinieki. Un pēc tam jebkuri tālākie mēģinājumi viņus tai piesaistīt ir beigušies nesekmīgi. Tajā laikā, kad es biju tieslietu ministre, bija draudi ar tiesu darbinieku streiku, kur tika rīkotas dažāda veida pārrunas un sarunas par to... tad tika panākti kaut kādi risinājumi. Ir bijis arī tas, kas bija šajās pamatnostādnēs, kas attiecās... otrs jautājums ir šis tiesas darbinieku kvalifikācijas līmenis un viņu statuss... tas viss ir kompleksi risināms jautājums, bet visdrīzāk saistībā ar šobrīd ekonomisko situāciju, tas šobrīd netiks izlemts.

G.Kūtris.

Tiesnešiem jautājumu vairāk nav?

Vārds jautājumu uzdošanai pieteikuma iesniedzēju pārstāvei. lūdzu!

I.Nikuļceva.

Es vispirms gribētu jautāt. Tad, kad Juridiskajā komisijā bija diskusija tieši par šiem konkrētajiem diviem likumprojektiem, kas paredzēja samazināšanu... Sakiet, vai deputāti izvērtēja arī kaut kādas alternatīvas – nesamazināt šo atalgojumu vai samazināt mazāk un kaut kādā citā veidā ietaupīt budžeta līdzekļus?

S.Āboltiņa.

Praktiski nē. Tāda izvērtējuma nebija. Tos piedāvājumus, ko jūs teicāt, kas attiecas uz procesa efektivizāciju pārējām.. viņi ir joprojām darba kārtībā un viņi šobrīd tiek skatīti... ir jautājums gan par šiem te pasta sūtījumiem un tas ir atkal jautājums par personas sasniedzamību un visu pārējo... Šie jautājumi Juridiskās komisijas darba kārtībā ir regulāri. Savukārt attiecībā uz tiesnešu atalgojuma samazinājumu bija šī debate par to, vai viņi paliek tiesu sistēmā, vai viņi iet vienotajā atalgojuma sistēmā... Un saprotot, ka, protams, stabilitāti garantē palikšana tiesu sistēmā, šis lēmums tika pieņemts.

I.Nikuļceva.

Paldies. Vēl es gribēju precizēt. Jūs minējāt, ka tiesneši aktīvi piedalās Tiesu iekārtas komisijas apakšgrupā, un to arī neviens neapstrīd un apgabaltiesu tiesneši ir piedalījušies arī februārī Juridiskās komisijā diskusijā, ko darīt ar Satversmes tiesas janvāra spriedumu. Bet sakiet, vai es pareizi sapratu, ka tieši par šīm apstrīdētajām normām tiesneši nepiedalījās tad, kad bija Juridiskās komisijas sēdē spriešana par šīm lietām.

S.Āboltiņa.

Manuprāt, piedalījās vai nu Bičkoviča kungs vai Gruzniņa kungs... tikai viens tiesu varas pārstāvis, bet tieši tāds pats arguments — šīs sēdes ir atklātas, publiski internetā pieejamas, tiesu

varas pārstāvji tiek aicināti, bet nav tāda prakse, lai mēs aicinātu... Bet viņiem nav šīs durvis slēgtas, šīs sēdes ir atklātas.

I.Nikuļceva.

Paldies. Bet vēl vienu jautājumu es gribētu uzdot. Ja es pareizi sapratu jūsu viedokli, jūs uzskatāt, ka, piemēram, būtu sarežģīti salīdzināt tiesnesi ar Finanšu un kapitāltirgus komisijas darbiniekiem vai ar Latvijas Bankas darbiniekiem. Bet droši vien jūs piekritīsiet tam, ka tiesnesi var salīdzināt, piemēram, ar ministrijas Juridiskā dienesta vadītāju, ar Saeimas Juridiska biroja darbiniekiem, ar valsts sekretāriem un tomēr ir tā, ka šiem valsts pārvaldes un Saeimas darbiniekiem algas ir daudz lielākas un jūs pati minējāt, ka, piemēram, Juridiskā biroja vadītājam ir 1500 lati, kas tomēr ir gandrīz divreiz vairāk kā tiesnesim. Sakiet, vai jūs tomēr varētu pamatot šo samērīgumu.

S.Āboltiņa.

Jā, es nekādā veidā Juridiskās komisijas vadītāju, cilvēku, kurš bija viens no neatkarības deklarācijas izstrādātājiem, kurš strādā Saeimā jau 20 gadus un ir tiešām augsti kompetents un kvalificēts jurists, negribētu pielīdzināt pirmās instances tiesas tiesnesim. Savukārt, ja šis 1544 šobrīd atbilst, manuprāt, jau Augstākās tiesas tiesneša līmenim, tad es uzskatu, ka šis atalgojums šādā ziņā ir samērīgs.

Savukārt, ja mēs salīdzinām tiesnešus ar Saeimas Juridiskā biroja konsultantiem, tad es domāju, ka arī šeit ir šī samērība, jo šī alga nepārsniedz šīs algas.

I.Nikuļceva.

Vai jūs minētu arī kādu viedokli par salīdzinājumu ar ministriju Juridisko departamentu vadītājiem un valsts sekretāriem vai nē?

S.Āboltiņa.

Labprāt sniegšu salīdzinājumu. Man nav precīzu datu. Es biju pārsteigta, ka tiesneši nevienā no savām sanāksmēm...jā, bija diskusija pēc tā, ka Saeima neapstiprināja tiesnesi Vīgantū... tiesneši organizēja diskusiju par tiesu v aras problēmām Universitātes Mazajā aulā, kur pēdējā sadaļa ir diezgan plaša un diezgan, diezgan gara... diskusija bija tieši par tiesnešu atalgojuma sistēmu, kurā es arī piedalījos un kur mani arī pārsteidza tie dati, kurus minēja viena no tiesnesēm, kura ir arī tās iepriekšējās sūdzības iesniedzēja. Pēc tam pārbaudot, jo tika minēta Ekonomikas ministrija, kas ir manas partijas pārraudzībā... es konstatēju, ka tādas algas nav. Man nebija skaidrs, no kurienes ir šie dati, jo pat tā viena departamenta, Juridiskā departamenta vadītāja, kura bija pārcelta... un bija pārcelta ar zemāku algu, šī alga nebija virs tūkstoša. Un tāpat tas, kas ir manā rīcībā... protams, uzskatu, ka tiesnesim prasības ir lielākas, no otras puses, ka viņam ir arī šīs mūža garantijas... manā rīcībā ir šie 25 305 cilvēki, kuriem ir šī alga mazāka par 808 latiem. Man nav informācijas, es neesmu pētījusi, cik konkrēti ir juristu... droši vien, ja ir nepieciešams šādā griezumā, tad šādus datus mēs varam dabūt, lai runātu precīzi, cik juridisko daļu vadītājiem... vai kāds ir valsts sekretāru atalgojums.

I.Nikuļceva.

Un tad es vēl pēdējo jautājumu gribēju uzdot. Sakiet, vai Juridiskajā komisijā diskutējot par šiem apstrīdētajiem likumprojektiem deputāti arī vērtēja to, vai šie likumprojekti atbilst Satversmei vai tie atbilst starptautiskajiem dokumentiem vai nē un kādi bija tie secinājumi?

S.Āboltiņa.

Protams, Juridiskajā komisijā vienmēr izskatot klāt ir Juridiskā biroja pārstāvji un jautājums par atbilstību Satversmei ir pirmais, kurš tiek izvērtēts.

I.Nikuļceva.

Un kāds bija šis viedoklis?

S.Āboltiņa.

Šis viedoklis bija, ka šie ir krīzes apstākļi.

I.Nikuļceva.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim ir kas piebilstams?

J.Jerņeva

Paldies, nē.

G.Kūtris.

Tiesa, uz vietas apspriežoties, nolēma, ka neieradušos pieaicināto personu uz nākamo tiesas sēdi arī neaicināsim, jo mūsaprāt mēs viedokļus esam noskaidrojuši un no ministriju pārstāvjiem mēs šo informāciju papildus iegūsim.

Un tiesa nolēma šodien tiesas sēdē izsludināt pārtraukumu līdz nākamās otrdienas pulksten 10.00 — 22.maijā plkst. 10.00 turpinām.

Pasludinu tiesas sēdē pārtraukumu.

G.Kūtris.

Šodien turpinām Satversmes tiesas sēdi.

Turpinām izskatīt lietu Nr.2009 111 01. „*Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta otrā teikuma un 20.punkta otrā teikuma (2009.gada 16.jūnija redakcijā) un 20.punkta trešā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107.pantam*”.

Pirms mēs turpinām uzklaut pieaicinātās personas, pēc iepriekšējās tiesas sēdes tiesa ir saņēmusi lūgumu no pieteikuma iesniedzēju pārstāves par liecinieku uzaicināšanu un par audioieraksta pieprasīšanu šajā lietā.

Kā liecinieku tiek lūgts aicināt Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieku Gruzīna kungu un attiecīgo audioierakstu no Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra sēdes audioieraksta daļā attiecībā uz likumprojektu.

Vai pieteikuma iesniedzēja turpina šo lūgumu uzturēt?

I.Nikuļceva.

Godājamā tiesa! Kā es saprotu, tad Gruzniņa kungs atrodas atvaļinājumā un nav Latvijā. Līdz ar to nespēj ierasties šodienas sēdē. Un, cik es saprotu, tad arī Ministru kabineta attiecīgās sēdes jautājuma audioieraksts nav veikts. Līdz ar to mēs šo lūgumu neuzturam.

Vienlaikus es gribētu izdarīt paziņojumu un teikt to, ka pieteikuma iesniedzēji apstrīd šo Ministru kabineta protokola lēmuma tekstu un vēlas vērst Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka pēc mūsu rīcībā esošās informācijas šis teksts neatbilst precīzi tam, kas tika runāts Ministru kabineta sēdē.

Paldies.

G.Kūtris.

Man ir viens jautājums. Sakiet, lūdzu, vai jums ir zināms saistībā ar kādu likumprojektu Gruzniņa kungs runāja šajā Ministru kabineta sēdē?

I.Nikuļceva.

Jā, man ir zināms. Tas ir likums par vienoto atalgojuma sistēmu.

G.Kūtris.

Tas nav par šajā lietā izskatāmajiem likumprojektiem.

I.Nikuļceva.

Es neapgalvoju to, ka šim faktam šajā lietā vispār ir nozīme, bet es izteicu šo lūgumu tāpēc, ka iepriekšējā tiesas sēdē gan, manuprāt, arī Saeimas pārstāvis, gan īpaši pieaicinātā persona Āboltiņas kundze atsaucās uz šo Ministru kabineta sēdes protokolu.

G.Kūtris.

Tiesa pieņem zināšanai par šo situāciju.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Pēc iepriekšējā sēdē nolemtās secības aicinām vispirms tātad pieaicināto personu — likumprojekta izstrādātāju — Tieslietu ministrijas — pārstāvi. Un tā kā Tieslietu ministrija ir lūgusi, lai uzklausa divus pārstāvjus, mēs aicinām... kurs no jums būs galvenais runātājs?

Tātad Tieslietu ministrijas Eiropas Kopienų tiesas departamenta direktore Kristīne Drēviņa.

Jums tika lūgts arī vēstulē informējot par tiesas sēdi izteikt savu viedokli par šo izskatāmo jautājumu, kā arī atbildēt uz dažiem jautājumiem.

Lūdzu, Tieslietu ministrijas viedoklis.

K.Drēviņa.

Labdien, godātā tiesa! Tieslietu ministrija pateicas par iespēju paust savu viedokli.

Un pirms viedokļa paušanas es lūdzu atļauju izdalīt dažus uzskates materiālus — tabulas ar skaitļiem. Ir arī viens eksemplārs pieteicējam sagatavots.

Tātad, pirmkārt Tieslietu ministrija pilnībā pievienojas Saeimas paustajam viedoklim, ka apstrīdētā norma nesatur Satversmes 107.pant, 83. panta un 1.panta noteikto tiesību aizskārumu, un turpmāk izklāstīs faktus un juridiskos argumentus, kas ilustrē šo apgalvojumu.

Tieslietu ministrija uzsver, ka tiesnešu amats vēl aizvien ir pietiekami prestižs, pietiekami labi atalgots, un ar pietiekamām sociālām garantijām.

Atbildot uz tiesas vēstulē uzdoto jautājumu, Tieslietu ministrija informē, ka pretēji Satversmes tiesas spriedumā 2009-11-01, turpmāk es atsaukšos uz šo spriedumu kā uz 18.janvāra

spriedumu, 21.2.punktā iezīmētajām bažām, ka tiesneši var pamest darbu tiesā, lai darbotos citā juridiskā profesijā, kas dotu tiem iespēju dzīvot cienīgu savām zināšanām un kvalifikācijai atbilstošu dzīvi, pēdējo gadu statistikas dati liecina par pretējo. Tas ir arī pirmajā tabulā uzskaitītā informācija. Konkrēti tātd. Pēc pašu vēlēšanās no amata 2007.gadā tika atbrīvoti 12 tiesneši, 2008.gadā — 7, turpretī kritiskajā 2009.gadā — 2 tiesneši un 2010.gadā, līdz šim, ir ticis atbrīvots viens tiesnesis pēc paša vēlēšanās.

Kopš 2009.gada 4.jūnija līdz šai dienai ir iecelti 9 jauni tiesneši un visbeidzot notikušajos konkursos, pēdējos konkurss, vidēji uz vienu tiesneša amatu bija pieteikušies 4,36 kandidāti. Šāds neapaļš cipars veidojas tamdēļ, ka tur tiek agregēti vairāki konkursi.

Ar ko gan varētu būt izskaidrojama šāda tiesneša amata iekārojamība pretēji bažām ar pamešanu. Tātd pretēji ierēdņiem un citiem valsts pārvaldes darbiniekiem tiesnešiem ir ar likumu saglabātas sociālās garantijas, kuras saskaņā ar Latvijas tiesu spriedumiem, ar Eiropas Savienības tiesu spriedumiem ietilpst darba samaksas jēdzienā. Tiesnešiem vēl aizvien tiek nodrošināta gan dzīvības, gan veselības apdrošināšana. Salīdzinājumam. Valsts pārvaldē strādājošajiem dzīvības apdrošināšana nekad nav tikusi nodrošināta, veselības apdrošināšana – vairs netiek nodrošināta. Šie te līgumi tika laužti katra resora ietvaros dažādos datumos, Tieslietu ministrijas centrālajā aparātā strādājošajiem kopš 2009.gada maija nav veselības apdrošināšanas.

Treškārt, šajā 18.janvāra spriedumā 21.5.punktā ir secināts, ka tiesnešiem ir jāsaņem adekvāta darba samaksa salīdzinājumā ar citiem augsti kvalificētiem juristiem un viņu darba samaksu. Tieslietu ministrija vēlas norādīt, ka pašreiz ļoti strauji samazinājušies arī citu augsti kvalificētu juristu ienākumi. Visvienkāršākais, kā to sarēķināt, tādi statistiski ticamākie dati ir notāru atalgojums dēļ šīm te fiksētajām maksām un saskaņā ar Notāru padomes iesniegto informāciju, kas arī ir ietverta izdalītajos materiālos, notāra vidējā amatalga mēnesī 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu samazinājusies par 29 procentiem. Materiālā ir ietverts arī sīkāks sadalījums pa reģioniem.

Savukārt Tieslietu ministrija starp 2008.gada novembri un šo dienu valsts sekretāra alga... amatalga ir samazinājusies par 40 procentiem vairāku samazinājumu rezultātā. Vidēji Tieslietu ministrijā alga ir samazināta par 29 procentiem, vadošajam personālam — vidēji par 30 procentiem un nevienam darbiniekam alga nav samazināta mazāk kā par 20 procentiem.

Ceturtkārt. Tieslietu ministrija vēlas vērst uzmanību, ka Satversmes tiesa savos iepriekšējos nolēmumos pilnīgi pamatoti ir atzinusi, ka citu valstu tiesiskais regulējums risinot konkrētus Latvijas tiesību sistēmas jautājumus nevar tik piemērots tieši, izņemot, ja ir tikusi veikta detalizēta tiesiskās un faktiskās situācijas salīdzināšana. Šajā kontekstā, mūsaprāt, pastāv būtiska atšķirība starp, piemēram, Kanādas konstitucionālo tiesu spriedumiem un Latvijas situāciju, jo Latvija 2004.gadā pievienojās Eiropas Savienībai, tādējādi cita starpā uzņemoties veikt visas nepieciešamas darbības vienotas valūtas eiro ieviešanai. Cita starpā tas uzliek pienākumu izpildīt tā saucamos Māstrihtas jeb konverģences kritērijus, kas paredz... cita starpā... ir pieci šādi kritēriji, bet cita starpā šie kritēriji nosaka, ka budžeta deficīts nedrīkst pārsniegt 3 procentus un valsts parāds nedrīkst pārsniegt 60 procentus no iekšzemes kopprodukta. Tādējādi mūsaprāt neatkarīgi no tā, kas ir vai

nav rakstīts memorandos ar starptautiskajiem aizdevējiem, šāds pienākums Latvijai izriet no tieši piemērojamiem līgumiem par Eiropas Savienības darbību normālu.

Respektīvi, Latvija nav brīva savā suverēnajā izvēlē par to, kā pārvaldīt savu budžetu. Viņai ir jāievēro minētie ierobežojumi.

Tādējādi mūsaprāt lietderīgi būtu detalizēti analizēt to Eiropas Savienības dalībvalstu konstitucionālo tiesu praksi un likumdošanas izmaiņas attiecībā uz tiesnešu atalgojumu, kas atrodas ar Latviju salīdzināmā situācijā. Tātad, pirmkārt, kuru konstitūcijās nav ietverts *expresis verbis* aizliegums samazināt tiesnešu atalgojumu. Cik mums ir zināms, šāds ekspresis verbis aizliegums ir ietverts tikai Īrijas konstitūcijā, kas pieder anglo-sakšu tiesību lokam. No Eiropas Savienības tiesību viedokļa salīdzinājumā būtu atbilstoši veikt ar dalībvalstīm, kurām ir saistoši Māstrihtas kritēriji un visbeidzot no praktiskā viedokļa salīdzināšana būtu jāveic ar tām valstīm, kuras samazināšanās brīdī atradās bezprecedenta ekonomiskās lejupslīdes situācijā.

Tieslietu ministrija atgādina, ka apstrīdētā norma tika pieņemta, kad gan Latvija, gan Eiropa ekonomisko rādītāju izpratnē atradās lejupslīdes zemākajā punktā. Konkrēti, Eiropas Savienības komisijas 2009.gada septembrī publicētajā ziņojumā ir norādīts, ka Eiropas ekonomika piedzīvo smagāko lejupslīdi kopš trīsdesmitajiem gadiem jeb lielās depresijas.

Atalgojuma samazinājums visiem, kas saņem atlīdzību no valsts budžeta līdzekļiem, ir tipveida pasākums, kas tika un tiek piemērots ne tikai Latvijā.

Tā, piemēram, Grieķijā šī gada maija sākumā... Grieķijā, kuras ekonomiskās problēmas tikko kā satricināja vienotās valūtas kursu pasaules mērogā, tikko ir ticis pieņemts likums, kas cita starpā paredz 13. un 14.algas atcelšanu nevis iesaldēšanu tiesnešiem, un paredz horizontālu 20 procentu samazinājumu attiecībā uz darba samaksu gan valsts pārvaldes darbiniekiem, gan tiesnešiem. Neatkarīgi no tā, ka Grieķijā līdzīgi kā Latvijā nepastāv ar likumu noteikta sasaiste starp valsts pārvaldes darbinieku un tiesnešu atalgojuma sistēmām. Taču atšķirībā no Latvijas, Grieķijas konstitūcijas 88.pants noteic, ka tiesnešu atalgojumam jābūt samērojamam ar tiesneša amatu.

Vēlos arī pieminēt, ka identiskas normas pašreiz tiek pieņemtas līdz jūnija sākumam tām jātiek pieņemtām Rumānijas parlamentā, jo Rumānija līdzīgi kā Latvija un Grieķija pašreiz pabeidz sarunas ar starptautiskajiem aizdevējiem, lai arī mēģinātu tikt galā ar savām bezprecedentu ekonomiskajām problēmām.

Tātad, visbeidzot tā kā *expresis verbis* aizliegums samazināt atalgojumu tiesnešu pilnvaru laikā Latvijā atšķirībā no Īrijas nav noteikts, tad uz Latviju ir attiecināms tikai Tiesnešu asociācijas hartā ietvertā norma, ko godātā tiesa 18.janvāra spriedumā atzina par uzskatāmu par vadlīnijām, kas uzliek morālus un politiskus pienākumus valstī. Un tādējādi Latvijas tiesību sistēmā nevar tikt uzskatīts par konstitucionāla ranga aizliegumu.

Tieslietu ministrija uzskata, ka pienākums konsultēties tika izpildīts, veicot virkni dažādu darbību, kopš 2009.gada 6.marta organizējot sanāksmes ar tiesu... rajonu tiesu un apgabaltiesu priekšsēdētājiem apspriežot šo jautājumu ikgadējā tiesnešu konferencē, kurā, cita starpā, dalībnieki vienojās pārstāvi turpmākām sarunām nedeļgēt, uzsverot līdzšinējo labo sadarbību ar Tieslietu ministriju. Toties šajā konferencē tika pieņemts aicinājums Valsts prezidentam, Saeimai un

Ministru kabinetam, kurā tika pausta tiesnešu gatavība solidāri piedalīties ekonomiskās krīzes pārvarēšanā.

Tā kā tiesu sistēmas pārstāvji netika deleģēti turpmākām sarunām, tad 2009.gada 19.maijā tieslietu ministrs aicināja rajonu, pilsētu tiesu un apgabaltiesu priekšsēdētājus uz sarunu par ekonomisko situāciju valstī un budžeta izdevumu samazinājumu ietekmi uz tiesu darbu.

Visbeidzot, 21.septembrī Tieslietu ministrija rakstiski informēja tiesas par Ministru kabineta izteikto aicinājumu veikt solidāro samazinājumu un rakstiski lūdza tiesu priekšsēdētājus sniegt priekšlikumus, kā vislabāk realizēt šo Ministru kabineta uzlikumu.

Konsultācijas kulminēja 2009.gada 13.oktobrī un 16.oktobrī, kad cita starpā Ministru kabinets pieņēma zināšanai Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieka senatora Gruziņa izteiktos iebildumus pret tiesneša amata iekļaušanu vienotajā atalgojumu sistēmā, reaģēja uz šo lūgumu neiekļaujot tiesnešus vienotajā atalgojuma sistēmā un cita starpā tāpat Ministru kabineta protokolā ir ierakstīts.... publiski pieejamajā protokolā ir ierakstīts, ka Gruziņa kungs atbalstīja anotācijā ietvertu samazinājumu, kas tika piedāvāts attiecībā uz tiesnešu algām.

Šajā sakarībā vēlamies norādīt, kā jau tas ir noteikts jūsu spriedumā 2004.gada 18-01-06 – līdzdalības jēga konsultāciju procesā nav padarīt kādas konkrētas personu grupas viedokli par likumdevējam saistošu, bet gan uzklaustīt šo interešu grupu, lai pieņemtu visobjektīvāko iespējamo lēmumu.

18.janvāra spriedumā ir noteikts, ka likumdevējam ir jādod iespēja tiesu varai izteikt savu viedokli par jautājumiem, kas ietekmē tiesu darbību. Likumdevējam ir tiesības nepiekrīst tiesu varas viedoklim, bet tomēr likumdevējam tas ir jāuzklausā un pret to jāizturas ar cieņu un sapratni.

Tieslietu ministrija uzskata, ka ir izturējusies ar visu iespējamo cieņu un sapratni pret tiem priekšlikumiem, kurus tiesneši izteica gan dažādajās tikšanās, gan rakstiski, proti, Tieslietu ministrija rūpīgi un diendienā strādājusi pie dažādiem pasākumiem, kas varētu līdzēt atslogot tiesas. Proti, kā liecina... manuprāt tas ir pēdējais pievienotais materiāls, tad dati no 2007.gada līdz 15.maijam šim gadam rāda, ka straujš pieaugums vērojams attiecībā uz tiesu noslodzi tieši uz bezstrīdus lietām, kamēr saņemto prasību lietu skaits ir saglabājies vidējs, bet 2009.gadā pat nedaudz samazinājies salīdzinājumā ar 2008.gadu. Un šāda samazinājuma tendence iezīmējās arī 2010.gada 1.ceturksnī.

Šajā sakarībā Tieslietu ministrija ir izstrādājusi vairākus likumprojektus, kas paredz atsevišķu bezstrīdus lietu nodošanu notariātam, piemēram, laulības šķiršana bezstrīdus lietās vai saistības priekšmetu iesniegšana. Tiek strādāts pie maza apmēra prasību izskatīšanas divās instancēs. Tieslietu ministrija ir veikusi arī citus pasākumus, kuru mērķis ir atslogot tiesas. Piemēram, ieviesta elektroniska dokumentu apmaiņa ar valsts iestādēm, tādējādi samazinot pasta izdevumus, kas bija viens no tiesu priekšlikumiem šajā konsultāciju procesā. Veikti arī pasākumi, kuriem ir finansiāla ietekme — par 30 procentiem samazinātas nomas maksas tiesām, tas arī bija viens no tiesu ieteikumiem konsultāciju procesā. Visbeidzot. Ir izdarīti grozījumi Civilprocesa likumā, kas stājās spēkā pagājušā gada martā, ar ko tika palielinātas valsts nodevas, kas ļāva iekasēt papildus 1,5 miljonus latu, kas tika novirzīti tiesnešu darba samaksas pēc iespējas saudzīgākai samazināšanai.

Godātā tiesa! Ja ir nepieciešami sīkāki skaitļi, kas raksturo Tieslietu ministrijas darbības, kas, izprotot tiesneša amata atbildību un nozīmi, kā arī īpašo lomu demokrātiskas valsts pilnvērtīgā funkcionēšanā, tika veiktas un ilustrē šo te īpaši saudzīgo režīmu pret tiesnešiem. Ja nepieciešams, tad lūdzu tālāk dot vārdu Valsts sekretāram.

G.Kūtris.

Jūs beigās teicāt, ka redziet, tik daudz alternatīvu pasākumu ir jau uzsākti un notiks... nauda tiks atgriezta atpakaļ, varēs tiesnešiem pilnās algas maksāt. Ja?

K.Drēviņa.

1,5 miljoni jau ir tikuši novirzīti, lai samazinājums būtu pēc iespējas saudzīgāks.

G.Kūtris.

Tātad samazinājums saudzīgāks. Kā notika saudzīgāks samazinājums par 1,5 miljonu, tiesnešiem vairāk piemaksāja, vai kā?

K.Drēviņa.

Tiesnešiem algas nesamazināja pat tik daudz, kā pārējiem valsts pārvaldē un citos no budžeta apmaksātajos sektoros strādājošajiem. Piemēram, tiesu administrācija, kas bija vēl viens no tiesnešu priekšlikumiem, samazināt izdevumus uz tiesu administrēšanas funkciju... tiesu administrāciju skāra 46 procentu liels budžets samazinājums.

G.Kūtris.

Jūs teicāt, ka ir iekonomēts 1,5 miljoni pagājušajā gadā.

K.Drēviņa.

Nevis iekonomēti, bet tika ieņemti papildus valsts nodevu palielināšanas...

G.Kūtris.

Tiesnešu algu maksāšanai?

K.Drēviņa.

Tie ir aizgājuši tiesnešu algu lielākai nesamazināšanai.

V.Skudra.

Es gribētu vērsties nedaudz pie tā saucamā... kā pagājušajā tiesas sēdē tika nosaukts... tiesu iekārtas attīstības pamatnostādnes... sākuma dokuments. Sakiet, lūdzu, te ir tā rakstīts, ka tiesnešu darba samaksa ir ne tikai atbilstoša atlīdzība par amata pienākumu izpildi, bet arī veids, kā nodrošināt tiesnešu neatkarību. Vai jūs tam piekrītat?

K.Drēviņa.

Jā, godātā tiesa.

V.Skudra.

Vai jūs piekrītat, ka tiesnešu darba samaksa ir atlīdzība par amata pienākumu izpildi un, otrkārt, veids, kā nodrošināt tiesnešu neatkarību?

K.Drēviņa.

Jā, godātā tiesa.

V.Skudra.

Jūs tam piekrītat.

K.Drēviņa.

Es atvainojos. Protams, kā es savā runā izklāstīju, šī te neatkarības garantija nevar tikt skatīta atrauti no ekonomiskās situācijas valstī.

V.Skudra.

Nu te es drusku gribētu teikt tā, ka tā salīdzināšana ar valsts pārvaldes institūciju darbinieku algām... nu tā īsti diskreti nebūtu...

Tad tālāk. Ja runājam par neatkarību. Jūs paši likumprojektam par 73 procentu izmaksu tiesnešiem anotācijā rakstiet, ka tiesnešu darba samaksas samazinājums var ietekmēt tiesu neatkarības principu. Kā Tieslietu ministrija nonāca pie tāda secinājuma, jo šodien jūs sakāt, ka pilnībā piekrītat Saeimas viedoklim.

K.Drēviņa.

Kā es jau savā runā norādīju, praktiskie dati liecina par pretējo. Ja tajā brīdī, kad Tieslietu ministrija gatavoja šo anotāciju.... nebija zināms... Bet tajā brīdī mēs vēl nezinājām, ka tieši tiesneši pārstās iet prom no amata, kamēr savukārt valsts pārvaldē strādājošie Tieslietu ministrijas centrālajā aparātā iet prom 4-5 reizes lielākā skaitā kā tiesneši tieši tāpēc, ka mūs ir skāris daudz smagāks samazinājums. Respektīvi, konkrētie dati liecina par to, ka tiesneši neuzskata savu atalgojumu par tādu, lai masveidā atstātu amatu.

G.Kūtris.

Ministrijā darbinieki iet projām pēc pašu vēlēšanās vai sakarā ar štatu samazināšanu?

K.Drēviņa.

Gan tā, gan tā. Bet es šobrīd atsaucos tikai uz to ciparu, kas attiecas uz pēc paša vēlēšanās, kurš no visa Tieslietu ministrijas aparāta kopā no... Es par centrālo aparātu runāju, nevis par visu tieslietu sistēmu... 220 aizpildītas štata vietas un projām ir aizgājuši 18 cilvēki 2009.gada, kas sastāda 7.3 procentus. Atšķirībā no tiesnešiem, kur 2 tiesneši 2009. gadā — tas sastāda 0,5 procentus.

V.Skudra.

Sakiet, lūdzu, jautājums tāds. Atkal par to pašu anotāciju... par to tēmu jums it kā vajadzētu zināt.

Tur ir rakstīts, ka likumdevējs paredzējis pakāpenisku tiesnešu atalgojuma paaugstināšanas sistēmu nolūkā nodrošināt tiesnešu statusam, amatam noteiktajām prasībām... garantijām atalgojumu... tomēr likumā noteiktais pārejas periods, ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju, ir ticis vairākkārtīgi pagarināts. Un likumā noteiktais atalgojuma līmenis līdz šim vēl nav sasniegts. Par kuru ekonomisko situāciju te ir runa?

Lai jums vieglāk būtu atbildēt... kā Godmaņa kungs vienā no uzrunām deputātiem teica: vairāk nav kur iet, pārvaldes aparātam algas paaugstinātas par 30 procentiem.

K.Drēviņa.

Mani vienmēr ir izbrīnījuši šie apgalvojumi par algu palielinājumiem, jo, kopš es sāku strādāt Tieslietu ministrijā 2008.gada oktobrī, es esmu piedzīvojusi trīs dramatiskus algas samazinājumus. Es tiešām nezinu, kuriem valsts pārvaldes darbiniekiem algas tika palielinātas kopš 2008.gada beigām.

V.Skudra.

Mēs te runājam par šo ekonomisko situāciju, kuras dēļ tiesnešiem tika iesaldētas algas. Ko jūs par to sakāt?

K.Drēviņa.

Cik man zināms, tad ekonomiskā situācija turpina pasliktināties no 2008. gada...

V.Skudra.

No kura?

K.Drēviņa.

No 2008. gada.... uzskatāmi...

V.Skudra.

Te iet runa par agrāko, ja nemaldos.

K.Drēviņa.

Ja ir runa par agrāko iesaldējumu, tad es... (*V.Skudra kaut ko piebilst.*) Es personīgi nē...

V.Skudra.

Jūs pārstāvat Tieslietu ministriju, es atvainojos...

K.Drēviņa.

Kā zināms... tad šis te iepriekšējais iesaldējums, ja jūs runājat par 2007. gada nepaaugstinājumu, kurš, visticamāk, ka nav šīs prasības objekts, tad manuprāt pareizā institūcija, kurai uzdot šo jautājumu, būtu Finanšu ministrija, jo, cik man zināms, tad šis iesaldējums nekādā veidā nenāk no Tieslietu ministrijas.

V.Skudra.

Un vēl viens jautājums. Atsaucoties uz Satversmes tiesas spriedumu jūs runājat par interešu grupām. Sakiet, lūdzu, vai tiesnešu korpus ir viens no valsts varas atzariem jeb vienkārši interešu grupa?

K.Drēviņa.

Tiesnešu korpus ir, protams, viens no valsts varas atzariem. Taču, manuprāt, šis te citāts no iepriekšējā Satversmes tiesas sprieduma būtu interpretējams paplašināti un visticamāk, ka tiesnešu korpusam kā tādām pienāktos vismaz tādas pašas tiesības, kā citām interešu grupām tikt uzklausi. Taču līdzīgi kā citām interešu grupām, lai šis te konsultāciju pienākums būtu tāds kā divvirzienu ceļš, tad visticamāk, ka tiesnešiem būtu jāizsaka arī konkrēti priekšlikumi, ne tikai apgalvojumus, ka samazinājumu veikt nedrīkst. Un tad, kā es izklāstīju runas beigās, Tieslietu ministrija visus tos ieteikumus, ko tiesas bija rakstiski un mutiski paudušas, tādā vai citādā veidā ir īstenojusi, vai arī tie procesā, lai īstenotu, taču diemžēl ar visiem šiem samazinājumiem – pasta izdevumiem, nomas maksām, bezstrīdus prasību atslogošanu — nav pietiekami, lai rastu tādu finansējumu, kas būtu atļāvis tiesnešiem nesamazināt algas. Tātad, cita starpā, ja mēs runājam par ekonomisko situāciju, tad varbūt godātai tiesai ir zināms, bet diemžēl situācija Latvijā ir tāda, ka katru dienu mūsu parādsaistības pieauga par 4 līdz 8 miljoniem latu... katru dienu.

G.Kūtris.

Es varbūt turpināšu to pašu par anotāciju. Likumprojektiem anotācijā Tieslietu ministrija raksta: norādām, ka veicot atkārtotu tiesnešu darba samaksas samazinājumu, var tikt ietekmēts tiesu neatkarības princips.

Nākamais ieraksts: likumprojektam prognozējama, iespējams, sociālā ietekme, jo tiesnešiem 2010.-2011. gadā netiks nodrošināts darba apjomam un raksturam atbilstošs atalgojums.

Šādi riski ir rakstīti iekšā. Kā Tieslietu ministrija... ko veic Tieslietu ministrija, lai šos riskus novērstu?

K.Drēviņa.

Kā jau es uzsvēru, atbildot uz iepriekšējo jautājumu, šajā anotācijā uzsvars pat ir liekams uz vārdu „varētu ietekmēt”. Tajā brīdī, kad Tieslietu ministrija raksta anotāciju, viņa, protams, ka cenšas izvērtēt visus iespējamus riskus, kas varētu attiekties uz tiesnešu korpusu. Jā, neskatoties uz to, ka Tieslietu ministrija ir ierakstījusi savā anotācijā, turpmākajās sarunās valdībā cita starpā tiesnešu korpusa pārstāvis izsaka atbalstu samazinājumam kā tādām, ir acīmredzot ļoti maz, ko Tieslietu ministrija varētu veikt, lai šāds lēmums valdībā netiktu pieņemts. Tieslietu ministrijas uzdevums ir paust bažu... un tālāk sarunu procesā šī baža tiek vai nu uzklautāta vai nē. Taču, kā es norādīju, pēc fakta, *post factum* dati neapstiprina Tieslietu ministrijas pausto bažu anotācijā.

G.Kūtris.

Citiem vārdiem, sanāk tā, ka ja valsts saka, ka ir kaut kur korupcijas risks, tad šo risku nevajag novērst, vajag skatīties, vai būs korupcija, vai nē. Un ja neattīstās, tad var teikt, ka mierīgi... nekas, ka risks ir bijis. Ja?

K.Drēviņa.

Likumdošanas procesā likumu izstrādātājiem ir pienākums vērst likumdevēja uzmanību uz visiem iespējamajiem riskiem un tālāk šajā savstarpējā pārrunu procesā tie riski tiek izanalizēti un tiek izvērtēti, kurš no viņiem ir patiess, kurš ir šķietams un kā ar kuru no šiem riskiem varētu cīnīties.

G.Kūtris.

Bet man par anotāciju vēl divi mazi jautājumi.

Sakiet, anotācijā ir rakstīts, ka nav notikušas konsultācijas ne ar vienu. Ne viena likumprojekta anotācijā, ne otrā. Ministru kabinetā instrukcija par anotāciju aizpildīšanu prasa, lai konsultācijas būtu. Liekas, ka tiesu vara būtu īpaši jūtīga tēma.

Otrs jautājums ir, ka pirmajā anotācijā par 15 procentiem samazinājuma ir rakstīts, ka neviens starptautisks dokuments neizvirza nekādas saistības Latvijas Republikai. Tajā skaitā netiek runāts arī par tiesu neatkarības principiem, kas ir starptautiskajos dokumentos rakstīti. Vai tā tiešām Tieslietu ministrija domā?

K.Drēviņa.

Respektīvi..Droši vien, ka godātai tiesai ir zināms, cik daudz likumprojektu tika pieņemti 2009.gada rudenī un kādā tempā. Ja anotācijā ir ierakstīts, ka konsultācijas nav notikušas, bet Ministru kabineta protokola lēmums apliecina pretējo, es svērtos lielāku ticamību piešķirt Ministru kabineta protokola lēmumam. Cita starpā, kā droši vien arī prasītāja pārstāvim ir zināms, Ministru

kabineta protokola lēmumus var apstrīdēt nedēļas laikā pēc to publicēšanas. Un tas nav ticis izdarīts ne attiecībā uz 13.oktobra protokolu, ne arī attiecībā uz 16.oktobra protokolu.

Kas attiecas uz starptautiskajām saistībām... Tā kā nav anotācijā norādītas nevienas starptautiskās saistības, tad, ka jau es ieskicēju, ir ne tikai šis te, ko angļiski sauktu par *soft law*, jeb par morālajām un politiskajām rekomendācijām, kas izriet no tiesnešu hartas, kā tas ir jūsu iepriekšējā spriedumā pateikts, prasības, kas attiecas uz tiesnešu neatkarības garantēšanu, un pretī tam būtu liekamas Eiropas Savienības līguma prasības par minētajiem Māstrihtas konverģences kritērijiem, kas ir tādas tieši piemērojamas starptautisko tiesību normas, kas uzliek Latvijai par pienākumu ar savu budžetu rīkoties zināmu uzstādījumu ietvaros.

K.Balodis.

Man sakarā ar to, ko jūs nupat teicāt, radās tāds jautājums. Vai tiešām Latvijai jau tagad starptautiski saistoši ir Māstrihtas kritēriji. Latvija tos nevar izpildīt. Ceru, ka varēs, bet man kaut kā dīvaini šķiet, ka ar šo jūs pamatojat nepieciešamību Latvijai veikt budžeta izdevumu samazināšanu. Tas, ka tāds budžeta izdevumu samazinājums kaut kādās jomās ir jāveic, to jau neviens neapšaubā, bet mani ļoti izbrīna, ka jūs to pamatojat ar Eiropas Savienības līguma normām. Kas tu ir vainīgs: Eiropas Savienības līgums vai ekonomiskā situācija tomēr?

K.Drēviņa.

Droši vien, ka tas ir neliels pārpratums. Viss, ko es vēlējos ilustrēt, ir tas, ka Latvija neatrodas tieši tādā pašā situācijā, kā Kanāda. Jo, piemēram, Kanāda nekādu daļu no savas ekonomiskās un monetārās suverenitātes nav deleģējusi pārnacionālajai institūcijai, kamēr Latvija 2004.gadā iestājoties Eiropas Savienībā kļuva par dalībvalsti ar izņēmumu statusu, kas attiecas uz monetāro savienību, tātad, cita starpā uzņēmās saistības veikt visas nepieciešamās darbības, lai pēc iespējas ātrāk ieviestu eiro.

G.Kūtris.

Jūs šeit vairāk atsaucāties tagad uz Kanādu, bet atgriezīsimies pie Eiropas. Sakiet, lūdzu, kurā no Eiropas Savienības dalībvalstīm notikusi tiesnešu algu samazināšana un kā to ir vērtējušas konstitucionālās tiesas? Vai jūs esat tam pievērsusi uzmanību?

K.Drēviņa.

Tiesnešu algu samazināšana pēc iestāšanās Eiropas Savienībā 2004.gadā ir notikusi Čehijā un šeit es neatsaucos uz vecajiem spriedumiem... pirms iestāšanās Eiropas Savienībā, bet uz 2009.gada spriedumu 13/08, kas bija par tiesnešu algu nepalielināšanu, tātad saskaņā ar Čehijas likumu tiesnešiem arī pienācās algu palielinājums un šī te alga tika iesaldēta un netika palielināta. Šajā spriedumā Čehijas Konstitucionālā tiesa secināja, ka tā kā šāds iesaldējums ir proporcionāls ar pārējiem publiskajā sektorā strādājošajiem un ar parlamenta locekļu algu iesaldējumu, kā arī īpaši ņemot vērā to, ka šāds iesaldējums ir aprobežots laikā, Čehijas Konstitucionālā tiesa noraidīja sūdzību. Pašreiz izskatīšanas procesā ir vēl viena lieta Čehijā. Tai es diemžēl; nezināšu numuru, jo tā ir izskatīšanas stadijā un nekādā saprotamā valodā šobrīd nav pieejama, bet, cik man zināms, šajā gadījumā tiek skatīts jautājums ne jau vairs par iesaldēšanu, bet par samazināšanu. Tā kā gala rezultāts nav zināms.

Grieķijā maijā tika izdarīti visi šie samazinājumi, kas skāra tiesnešus un tur, protams, vēl nav pat zināms, vai tiesneši griezīsies tiesā.

Rumānijā, kur arī pēc sarunām ar starptautiskajiem aizdevējiem tagad tiek pieņemts likums, protams, vēl jo mazāk ir zināms, vai būs griešanās tiesā.

G.Kūtris.

Ja jūs pieminējāt, ka Čehijā saistībā ar Čehijas lielajiem plūdiem un finansiāli tiešām slikto situāciju... tajā brīdī izdarīja... jūs teicāt un tas ir pareizi... tiesas spriedumā tur ir minēts par šo proporcionalitāti. Mēs bieži vien lietojam vārdu „solidaritāte”. Sakiet, lūdzu, iepriekš jūs runājot minējāt un atsaucoties uz savu valsts sekretāra algu, kas ir būtiski samazināta par 40 procentiem, sakiet, lūdzu, vai jums ir zināms, kā pēdējos... pirms tam pēdējos trīs gados valsts sekretāra alga pieauga... cik procentuāli. Es pirms strādāju... tā kā es zinu, cik bija alga.

K.Drēviņa.

Precīzi... Ja jūs vēlaties precīzu ciparu, tad droši vien, ka būtu lūgums...

G.Kūtris.

Sakiet, vai Tieslietu ministrija, vērtējot tiesnešu algu iesaldēšanu, samazinājumu procentuālo, vērtēja salīdzinot ar citām publiskajā sektorā strādājošajām personām... kā tām pēdējos gados ierēdņu algas būtiski pieauga?

K.Drēviņa.

Godātā tiesa, Tieslietu ministrija nekādi nevar izvērtēt visu ierēdņu algu pieaugumus vai samazinājumus. Tieslietu ministrija vērtēja, un droši vien līdzīgi kā šobrīd šajā tiesā izskatāmajā konstitucionālajā sūdzībā, konkrētu prasījumu ierobežotu normu. Jau šobrīd būtu ārkārtīgi grūti precīzi izvērtēt atalgojuma samazinājumu. Kā jau es minēju, darba samaksā ir ieskaitāma ar ī dzīvības un veselības apdrošināšana, ne tikai konkrēti noteiktā amatalga. Tad, lai veiktu šādu salīdzinājumu, tajā agregētajā tiesnešu algas ciparā būtu jāieskaita šis te labums, kas pārējiem ierēdņiem ir atņemts. Bet, lai Tieslietu ministrija varētu izvērtēt visu valsts sektorā strādājošo algu pieaugumu dažādās ministrijās, jo īpaši līdz 2008.gadam, kad bija iespējami vadības līgumi, kuri no 2009.gada 1.janvāra vairs nepastāv valsts pārvaldē, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem, mums nav ne šādas kapacitātes, ne šādas iespējas izvērtēt katru indivīdu un viņa pieaugumu un samazinājumu.

G.Kūtris.

... mēs nerunājam par indivīdiem... gribētos teikt, ka Latvijā tomēr tiesnesim ir citas prasības, nekā ierēdņiem... mazlietīn..

Bet atgriezīamies pie jautājuma. Jūs pieminējāt arī par notāru algām, kuras esot samazinājušās. Sakiet, lūdzu, vai notāru algas tomēr nav saistītas ar nekustamā īpašuma straujo kritumu.. lai tā salīdzināšana būtu godīgāka...

K.Drēviņa.

Ļoti iespējams, ka diezgan nopietnu daļu šajā kritumā sastāda nekustamā īpašuma darījumu apjoma kritums. Man nav precīzas informācijas... droši vien, ka šāda informācija būtu jājautā Notāru padomei sīkāk. Iemesls, kamdēļ tika pieminēti notāri, ir tāpēc, ka jūsu 18.janvāra spriedumā jūs notārus pieminat kā salīdzināšanas cienīgu kategoriju. Un šī no salīdzināšanas cienīgajām

vēstule... nevis kāds atsevišķs indivīds vai tiesnesis būtu rakstījis... Cik zinu, biedrības priekšsēdētāja ir tiesas priekšsēdētāja arī, kura it kā ir bijusi pie Tieslietu ministra uz sarunām... kā jūs teicāt...

... ka tiesneši nebija uzklausi...? Vai Tiesnešu biedrība melo rezolūcijā?

K.Drēviņa.

Es labi nezinu, ka lai es korekti atbildu uz šo jautājumu. Manā rīcībā esošie dokumenti liecina par to, ka notika... un šie dokumenti, cik man ir zināms, ir iesniegti godātai tiesai caur Saeimas pārstāvi. Mums gan netika dota iespēja iepazīties ar pilniem lietas materiāliem, bet tā es sapratu no iepriekšējās sēdes, ka Saeima ir iesniegusi visu saraksti starp Tieslietu ministriju un starp tiesnešiem, kas apliecina šo te divvirzienu sarunu procesu.

Kad es lasu šīs vēstules, es tajās redzu pārsvarā apgalvojumu, ka mums neko nedrīkst atņemt un ļoti maz priekšlikumus, kā iziet no konkrētās situācijas. Manuprāt visu, kas ir norādīts vēstulēs, Tieslietu ministrija ir izdarījusi vai turpina darīt.

Manuprāt, konsultāciju procesam ir jābūt, kā es minēju, divvirziena ielai, kurā ne tikai likumdevējam, kā jūs esat norādījuši savā spriedumā, ir pienākums atspēkot tos priekšlikumus, ko viņš neņem vērā, bet jebkurai interešu grupai vai jebkuram varas atzaram uzstādot kādu imperatīvu prasību, kā, piemēram, neveikt samazinājumu, būtu jāsniedz priekšlikumi, kā neveikt šo samazinājumu.

G.Kūtris.

Man vēl viens mazs jautājums. Jūs to šodien ļoti labi citējāt mūsu janvāra spriedumu. Šajā janvāra spriedumā, protams, ir vairākas nianšes, kas likumdevējam, vērtējot ar tiesas finansējumu saistītos jautājumus ir jāizvērtē. Sakiet, lūdzu, vai šajā, kā jūs teicāt, divpusējā sarakstē, kur tiesneši izteica kritiku un nepieņemšanu, kāda bija atbilde no izpildvaras puses... no Tieslietu ministrijas puses tiesnešiem? Nu nebija tā, ka viens izsaka kaut ko... un otra puse... ir vismaz jāatbild.

K.Drēviņa.

Manuprāt, atbilde ir veikta ar visām šīm konkrētajām Tieslietu ministrijas veiktajām darbībām un grozījumiem likumprojektos, kurus es jau vairākas reizes uzskaitīju. Manuprāt, konkrētais ekonomiskās situācijas samazinājums un temps, kādā tika veikti grozījumi likumos, pie šī straujā tempa ir pat apbrīnojams to darbību daudzums, ko Tieslietu ministrija jau ir uzspējusi veikt. Es domāju, ka tā ir pati labākā iespējamā atbilde, ko Tieslietu ministrija varētu būt darījusi – veikt konkrētas darbības.

G.Kūtris.

Un tad nākamgad varētu tiesnešiem maksāt pilnu algu, ja?

G.Kūtris.

Skaidrs. Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir kādi jautājumi?

I.Nikuļceva

Jā, es gribētu varbūt sākumā uzdot tādu ļoti īsu precizējošu jautājumu. Sakiet, jūs teicāt, ka Ministru kabineta sēdes protokola lēmumu var apstrīdēt. Kuras personas to var darīt?

K.Drēviņa.

Es domāju, ka sēdes dalībnieki, neatkarīgi no tā, vai viņš ir formāli tiesīgs to darīt vai nē, jebkurā gadījumā var kontaktēt ar Valsts kanceleju un norādīt Valsts kancelejai, ka viņa izteikums ir atspoguļots nekorekti.

I.Nikuļceva.

Nē, šādas tiesības saskaņā ar Ministru kabineta kārtības rulli ir tikai ministriem...

K.Drēviņa.

Droši vien, ka jūs mēģināt teikt, ka Gruzija kunga apstrīdēja un viņu neuzklausa?

I.Nikuļceva.

Nē, es mēģinu teikt, ka viņam nebija tiesību apstrīdēt.

K.Drēviņa.

Un uz šo jautājumu mēģināju atbildēt tādā veidā, ka Valsts kanceleja nav formāli birokrāti un ja cilvēks, kas ir piedalījies sēdē, raksta Valsts kancelejai oficiālu vēstuli, kurā viņš norāda, ka viņa izteikumi ir atspoguļoti aplam, tad viņš arī tiek uzklauss, cik man tas ir zināms.

I.Nikuļceva.

Paldies. Vēl citi jautājumi.

Sakiet, lūdzu, par iesniegto materiālu, kur ir redzams, ka pašlaik ir 28 tiesnešu vakances no 529 vietām. Sakiet, kāds ir tas iemesls, kāpēc ir tiesnešu vakances, kāpēc nav aizpildītas visas vietas?

K.Drēviņa.

Pirmām kārtām vakancēm ir ciklisks raksturs. Viņas tiek aizpildītas rīkojot konkursus, kas aizņem zināmu laiku.

Otrā kārtām. Droši vien būtu būtiski pieminēt šajā saistībā Pasaules Bankas ziņojumu, kurš norāda, ka Latvijā, cita starpā, ir pats lielākais tiesnešu skaits uz desmit tūkstošiem iedzīvotāju un ka patiesībā šāds tiesnešu skaits ir pārāk liels.

I.Nikuļceva.

Sakiet, ko nozīmē tas cikliskums? Vai es to varu saprast tā, ka nav tādas situācijas, kad notiek konkurss un nav iespējams izvēlēties kandidātus uz tiesneša amatu? Jeb varbūt tomēr sniedziet nedaudz vairāk informācijas par iemesliem, kāpēc ir šīs vakances.

K.Drēviņa.

Tātad, cik man zināms, tad pēdējos konkursos vairs nav bijusi tāda situācija, ka netiek atlasīti amata cienīgi pretendenti, kā to arī apliecina cipars – 4,36... šis te palielinājums, kāds agrāk netika novērots. Un to konkursu skaits, kuros netika atlasīti cienīgi kandidāti... starp 2007. un 2009. gadu ir samazinājies.

Godāta tiesa... man laikam nav zināma atbilde... otrā atbilde uz šo jautājumu, kas ir zināma valsts sekretāram. Vai drīkst lūgt dot viņam vārdu?

G.Kūtris.

Lazdovska kungs, jūs varat precizēt atbildi?

M.Lazdovskis.

Godāta tiesa! Tiesnešu vakances cikliskās lielā mērā ir saistītas ar diviem faktoriem. Tātad ir tiesneši, kas pensionējas un tā ir labā ziņa, arī tiesnešiem dzimst bērni, un tā ir grūtniecība, kas ir vakance uz pietiekami ilgu laiku.

G.Kūtris.

Es saprotu... tātad uz konkursiem piesakās cilvēki un konkursa rezultātā tiek aizpildītas vakantās vietas.

K.Drēviņa.

Tas pietikušos skaits... Ja pirms diviem gadiem bija atsevišķi konkursi, uz kuriem nepieteicās neviens, tad šobrīd vidēji ir 4,36, kas ir salīdzinoši augsts rādītājs.

G.Kūtris.

Pieteikuma procents ir viena lieta, ir svarīgi, lai aizpildītu vakantās vietas, jo pieteikties var dažāda līmeņa cilvēki.

K.Drēviņa.

Vakantās vietas bija aizpildītas.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi?

I.Nikuļceva.

Vēl man būtu jautājums arī par šo skaitli 4,36. Sakiet, vai tas ir tiešām vērtējams kā augsts skaitlis un kā jūs to varētu salīdzināt, piemēram, cik Tieslietu ministrijā piesakās uz vienu vakanci? Kā man ir zināms, tad tagad ministrijās piesakās simts uz vienu vakanci.

K.Drēviņa.

Man nav... Būtu interesanti uzzināt, kuras ir tās laimīgas ministrijas? Konkrēti manā departamentā mēs meklējam cilvēku, kuram diemžēl starta atalgojums, ko mēs varam piedāvāt pēc algu samazinājuma ir 650. Mēs saņēmām uz vienu vietu četrus pieteikumus, no kuriem vērts bija izskatīt tikai divus. Es nezinu, kuras ir tās ministrijas, kur ir simt pieteikumu.

I.Nikuļceva.

Bet viedoklis par 4,36... Tātad tas ir pietiekami augsts konkurss?

K.Drēviņa.

Protams, ka ideālā pasaulē mēs droši vien gribētu redzēt simt tiesnešus uz vienu vietu, kā jūs tikko norādījāt. Taču pozitīvā ziņa ir tāda, ka šis cipars ir audzis pēdējo divu gadu laikā par 4 procentiem.

I.Nikuļceva.

Vēl es gribētu uzdot jautājumu konkrēti par tiem dokumentiem, kur jūs teicāt, ka tie apliecinot konsultācijas. Un konkrēti. Saeima ir iesniegusi Tieslietu ministrijas iesniegtos dokumentus, kas attiecas uz 2009.gada 6.martu, kur ir šī te darba kārtība, kur tieslietu ministrs ir ticis ar tiesu priekšsēdētājiem. Un ir arī iesniegts tieslietu ministra aicinājums ierasties uz 2009.gada 19.maija sanākumi.

Man ir jautājums. Vai jūs varētu sīkāk konkretizēt, kādas tad konsultācijas notika, jo šajā 6. marta sanāksmes darba kārtībā nav vispār tāds jautājums, kas ir saistīts ar tiesnešu darba

atalgojumu, savukārt attiecībā uz otru, uz 19.maija tieslietu ministra aicinājumu, ir iesniegts tikai pats aicinājums un nav nekas teikts par to, kas tad... vai vispār šī tikšanās notika un kas viņā tika apspriests.

Un vēl arī pie šī. Jūs arī minējāt, ka bija rakstiska sarakste ar tiesām. vai es pareizi sapratu, ka tā rakstiskā sarakste ir vienkārši Tieslietu ministrijas atbildes uz tām vēstulēm, kuras rakstīja tiesu priekšsēdētāji Tieslietu ministrijai.

K.Drēviņa.

Godātā tiesa! Vai uz šo jautājumu es varētu lūgt atbildēt sarunu procesā iesaistīto amatpersonu – valsts sekretāru?

G.Kūtris.

Lūdzu!

M.Lazdovskis.

Paldies. Ja mēs runājam par sarunām. Tas laikam ir pietiekami būtiski šajā lietā. Tad droši vien, ka mums ir jāatskatās atpakaļ uz procesu, kas sākās jau 2008.gada beigās un jāapzinās, ka mūsaprāt Tieslietu ministrija sava budžeta iespēju robežās... Es vēlreiz gribētu uzsvērt – sava budžeta iespēju robežās... centās rast maksimāli daudz iespējas, lai tiesnešiem piemērotu īpašāku regulējumu apzinoties arī tos riskus objektīvi, ko mēs esam norādījuši anotācijā. Un respektīvi, 2008. gada beigās. Tātad pirmais budžeta samazinājums, Tieslietu ministrijā 30.decembra mans rīkojums, ko pārstāvji noteikti ļoti labi arī atceras par jebkura darbinieka algu samazināšanu par 10 procentiem. Līdzīgi rīkojumi arī pārējās Tieslietu ministrijas iestādēs. Attiecībā uz tiesnešiem Tieslietu ministrija mēģināja rast risinājumus, respektīvi te ir arī atbilde par 1,5 miljoniem civilprocesa nodevu palielinājumu... tātad rast risinājumu, ka tiesu sistēmai no palielinātajām nodevām nopelnīt vairāk naudas, ko novirzīt, lai tiesnešiem mēs varētu piemērot mazāku samazinājumu. Respektīvi, pirmais tiesnešu algu samazinājums... ja mēs runājam par samazināšanu nevis iesaldēšanu, seko pagājušā gada jūlijā, kamēr valsts pārvaldē jau algas pirmo reizi bija samazinātas. Un tad arī ir jāskatās tās sarunas, kas notika martā un maijā. Tātad marts ir laiks, kad, ja nemaldos, vēl tieslietu ministrs Bērziņš diskutē ar tiesu priekšsēdētājiem par tiem budžeta grozījumiem, kas... neapšaubāmi gaisā virvoja sajūta, ka tādi būs. sākotnēji bija paredzēts jau martā un par to, kā Tieslietu m ministrijai pareizāk būtu reaģēt uz tiem samazinājumiem, kas objektīvi tiks uzlikti arī Tieslietu ministrijai. Un faktiski tas, kas tika izdiskutēts tiesnešu sarunās, ir primāri divas lietas. Pirmā lieta un galvenā tiesnešu, tiesu priekšsēdētāju sāpe... īstenībā bija par tiesu darbiniekiem... Tiesu priekšsēdētāji ļoti iestājās par tiesu darbiniekiem un par to, ka lai nu kam, bet tiesu darbiniekiem samazinājumam būtu jābūt vismazākajam, jo viņu atalgojums jau šobrīd ir pietiekami niecīgs. Tādējādi arī vēlākie budžeta grozījumi, kas bija 27 procentu samazinājums, attiecās tikai uz tiesnešiem, ne vairs uz tiesu darbiniekiem. Jā, tā bija tiesnešu mutiski izteikta vēlme tieslietu ministram, kas pēc tam arī atspoguļojās sarakstē gan no tiesu darbiniekiem, gan arī tiesnešiem, ka tiesu darbinieku atalgojums nebūtu samazināms.

Runājot par kopējo iespēju samazināt atalgojumu. Te droši vien, ka tā matemātika ir pavisam vienkārša. Algu fonds ir cilvēki reiz algas. Pirmais, kas tika diskutēts, ir par to, kādas ir mūsu iespējas samazināt nodarbināto skaitu tieslietu sistēmā. Kā rezultātā tika aizdiskutēts, ka

objektīvi šobrīd mazāk darba apjoms ir zemesgrāmatu tiesnešiem un zemesgrāmatām. Līdz ar to zemesgrāmatu darbinieku skaits konsultējoties ar tiesnešiem un tiesu priekšsēdētājiem tika samazināts..ja nemaldos, par 40. Un arī attiecībā uz tiesu darbinieku sadaļu tiesu priekšsēdētāji uzskatīja, ka ņemot vērā to tehniska darba apjomu, kas pieaug tiesās, tiesu darbinieku skaits nav samazināms. Bija atsevišķas pozīcijas, kurās atsevišķās tiesās mēs vienojāmies par iespējām samazināt tiesu darbinieku skaitu.

Tas bija jau pēc tiesnešu konferences, kur tieslietu ministrs Segliņš aicināja tiesnešus kopā domāt gan par stratēģiju, gan par veidu, jo Tieslietu ministrijas mērķis nekad nav bijis samazi nāt tiesnešiem algas. Tieslietu ministrija līdz pēdējam ir centusies iestāties par tiesnešu algu saglabāšanu. Diemžēl, ja mums ir jāskatās tieslietu sistēmas ietvaros, tad, protams, tieslietu ministram ir jāsamēro cietumsargs, tiesu darbinieks, tiesnesis, probācijas darbinieks vai zemesdienesta darbinieks.

Un vēlreiz tomēr par pāris cipariem. Ja 2009.gada... plānojot 2009.gada budžetu, viss atalgojuma fonds tieslietu sistēmā bija 78 miljoni latu, no kuriem 70 procenti aizņem divas iestādes – tiesas un ieslodzījumu vietas. Tad tiesu darbinieki un tiesneši, ko mēs tā kā gribētu skatīties tomēr kopā, atalgojums sastādīja 29 procentus no kopējā visa tieslietu sistēmas atalgojuma. Tad 2010.gada budžets šobrīd ir 46 miljoni atalgojumam visā tieslietu sistēmā un tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojuma īpatsvars ir pieaudzis līdz 33 procentiem. Tas liecina par to, ka uz pārējām iestādēm mēs objektīvi un subjektīvu iemeslu dēļ esam griezuši, ja tā var teikt, samazinājuši būtiskāku finansējumu.

G.Kūtris.

Es atvainojos, ka es iejaucos jautājumos, ko uzdevusi pieteikuma iesniedzēju pārstāve, bet ja jūs sākat runāt par šo algu griešanu un samazināšanu... Sakiet, vai jūs vērtējāt, ka tiesnesim, kura alga rēķināta pamatā pēc vidējā ar koeficientu 4,5 šobrīd viņš saņem ar koeficientu 1,7. Tas ir gandrīz trīs reizes mazāk nekā pēc likuma ir paredzēts.

M.Lazdovskis.

Mēs to vērtējam, bet objektīvi, ja mēs skatāmies no budžeta veidošanas procesa, tad mūsu atalgojuma fonds 2009.gadā – 78 miljoni, 2010.gadā – 46 miljoni. Līdz ar to, ja mums ir jāstāda budžets 46 miljonu atalgojuma fonda ietvaros, tad mums īpaši daudz alternatīvu nav.

G.Kūtris.

Ja maciņš ir tik liels, tad jūs skatāties, cik maciņā ir naudas un nevis pēc kaut kādiem kritērijiem.

M.Lazdovskis.

Skatoties, cik maciņā ir naudas, kā arī izvērtējot arī tās iespējas un prioritātes, kas ir tieslietu sistēmā. Tajā skaitā palielinot CPL nodevas, lai tiesnešiem varētu piemērot atsevišķu regulējumu.

G.Kūtris.

Sakiet, ja jūs sakāt, ka CPL nodevas... civilprocesa likumā ir šīs valsts nodevas... Vai jūs varat pateikt... tas gan nebūtu labi salīdzināt, bet vai tiesas, sauksim tā, ar nodevām atpelna savu darbošanos?

M.Lazdovskis.

Ja mēs zemesgrāmatu valsts nodevu 2 procentu apmērā... ja mēs šo valsts nodevu, kas vairāk līdzinās nodoklim, uzskatām par valsts nodevu, jo šajā gadījumā zemesgrāmatu gadījumā tā tomēr vairāk būtu jāskatās kā kancelejas nodeva, tie ir šī 9 latu nodeva, tad nodevās tiesu sistēma ieņem 32 miljonus latu... nopelna 32 miljonus latu. Ja mēs neskatāmies 2 procentu zemesgrāmatu nodevu, kas ir atkarīga no darījumu summas, tad tie ir aptuveni 15 miljoni latu, kas ir tās tieši ieņemtās nodevas par veiktajām tiesu darbībām.

G.Kūtris.

Cik kopā no tiesu nodevām tiek iekasēts un cik netiek iztērēts tiesu uzturēšanai?

M.Lazdovskis.

Nodevas kopā... tāpat 32 miljoni. Tiesnešu algas pirms samazinājuma bija 23 miljoni, tiesneši un tiesu darbinieki 2010.gadā – 15 miljoni plus saimnieciskie izdevumi.

G.Kūtris.

Palielinot valsts nodevas... tiesnešu algas jau tāpēc nepieaug. Tā valsts nodevas palielināšana... cilvēku maksātā nauda aiziet valsts kopējā budžetā.

M.Lazdovskis.

Jā, cilvēku maksātā nauda aiziet valsts kopējā budžetā, bet Finanšu ministrija nāk pretī un attiecīgi Tieslietu ministrijai par šiem 1,5 procentiem mazāku samazinājumu uzliek.

G.Kūtris.

Paldies.

Vai jums būtu vēl kādi jautājumi?

I.Nikuļceva.

Jā, man vēl ir daži jautājumi. Viens... es tomēr tad gribētu saprast, vai es pareizi sapratu attiecībā uz budžeta veidošanas principiem. Ja es pareizi sapratu, tad šie 73 procenti, kas ir tiesnešu amatalga, tā ir izveidojusies izvērtējot tās alternatīvas, ko jūs minējāt, kā, piemēram, darbinieku skaita samazināšanas neiespējamību un arī paaugstinātās Civilprocesa likuma nodevas. Sakiet, bet no kurienes radās tas konkrētais procents, par cik ir jāsamazina atalgojuma fonds... vai par cik vispār ir jāsamazina atalgojums tiesām.

M.Lazdovskis.

Attiecībā uz atalgojuma fondu. Tāpat Ministru kabinetā tika... ja mēs runājam par jūnija grozījumiem, tad tie bija 20 procenti atkarībā no funkciju grupām, kam tika piemērots atalgojuma samazinājums. Ja mēs runājam par decembra grozījumiem, tad neatkarīgās iestādes, tajā skaitā tiesas, tika skatītas atsevišķi. Bija Ministru prezidenta lūgums sākotnēji veikt šo 10 procentu solidāro samazinājumu, ko arī Tieslietu ministrija nosūtīja visām tiesām, līdz ar to visām iestādēm no atalgojuma fonda sākumā resoram, pēc tam arī attiecīgi iestādēm tiek izrēķināts samazināmais procentuālais apjoms un attiecīgas summas, kuru ietvaros pēc tam, protams, ministrijas gatavo budžetu.

I.Nikuļceva.

Labi. Paldies. Un tad pēdējais jautājums man ir varbūt nedaudz par citu tēmu.

Es gribēju jautāt par tām institūcijām, kas pašlaik vispār pārstāv tiesu varu. Es sākumā vēlētos atsaukties uz Eiropas hartu par tiesnešu statusu, kur ir teikts, ka tiesnesis ar savu profesionālo asociāciju palīdzību pieņem lēmumus, kas attiecas uz tiesas administrāciju un šo lēmumu izpildes mehānismu valsts un vietējā līmenī. Tādā pašā veidā valsts varas institūcijas konsultējas ar tiesnešiem par jebkurām paredzamām izmaiņām likumdošanas aktos un to apstākļu noteikšanām, kas attiecas uz tiesnešu atalgojumu.

Pašlaik, cik zināms, tad nu tādas konkrētas darbības, kas saistītas ar tiesu budžetu un arī šī budžeta sagatavošanu veic tiesu administrācija, kas ir izpildvaras institūcija, kas atrodas Tieslietu ministrijas pakļautībā.

Sakiet, vai jūs varētu, pirmkārt, atbildēt uz jautājumu par to, vai tiesu varai pašai ir nodrošināta faktiskā un juridiskā iespēja ietekmēt tos lēmumus, kas attiecas uz tās finansējumu un ja atbilde ir apstiprinoša, tad vai jūs varētu arī pamatot to.

M.Lazdovskis.

Tad mums ir jāskatās vēlreiz par to, kā tiek veidots ministrijas budžets un kā tiek attiecīgi veidoti iestāžu budžeti.

Kā jau es minēju iepriekš, tāpat attiecīgi...

G.Kūtris.

Runāsim nevis par ministrijas budžetu, bet runāsim par tiesu varas finansējumu, par to bija jautājums.

M.Lazdovskis.

Nu, attiecīgi sastādot ministrijas budžetu, izrēķinot iespējamus samazinājumus un tās Tieslietu ministrijas prioritātes attiecīgi... nu, piemēram, Tiesu administrācijai samazinot par 46 procentiem budžetu, Maksātnešpējas administrācijai — par 51 procentu, Valsts zemes dienestam — 46, Tieslietu ministrijai — 32 procentus... arī tiek iegūts tas budžeta apjoms, kas ir pieejams tiesu darba nodrošināšanai, attiecīgi saimnieciskie izdevumi un atalgojuma fonds. Attiecībā uz atalgojuma fondu, protams, saskaņā ar likuma projektu arī tiek izrēķināts attiecīgi, cik tiesneši un kādās kvalifikācijas klasēs, arī mehāniski tiek izrēķināts nepieciešamais budžeta apjoms attiecībā uz darbiniekiem... kancelejas darbinieki, tiesnešu palīgi ar zināmām algām tiek izrēķināts nepieciešamais atalgojuma apjoms.

I.Nikuļceva.

Es varbūt precizēšu jautājumu. Vai no tiesu varas neatkarības principa jūsuprāt izriet vai neizriet likumdevējam un arī Tieslietu ministrijai kā ministrijai, kura atbild par tiesu politikas jomu... vai izriet pienākums likuma paredzēt institūciju, kas varētu pārstāvēt tiesu varu, piemēram, sarunās par budžetu.

M.Ladovskis.

Manuprāt, tas īsti gan neattiecas uz šo lietu. Bet, ja mēs runājam par ideālo situāciju, kāda tā varētu būt, tad, protams, Tieslietu padome, par ko šobrīd tiek diskutēts Saeimas Juridiskajā komisijā un ko minēja arī Āboltiņas kundze, būs tā institūcija, kurā notiks arī diskusijas par tiesu varas budžetu.

G.Kūtris.

Vai Saeimas pārstāvei būtu jautājumi?

J.Jerņeva.

Jā, būs daži jautājumi.

Pirmkārt... klausoties jautājumus... gan tiesas jautājumus, gan arī pieteicēju pārstāves jautājumus man ir tāds lūgums izteikt jūsu izvērtējumu... Jūsaprāt Satversmes 83., 107. pants, kas tiek apstrīdēti šajā lietā... vai tas paredz zināmu konkrētu summu, kāda jāmaksā tiesnesim? Un ja paredz, tad kā šī summa būtu nosakāma? Atkarībā no kā?

K.Drēviņa.

Mūsaprāt, no Latvijas Satversmes nav nolasāma konkrētas summas garantija... no Latvijas Satversmes nav nolasāms arī manis jau pieminētais burtiskais jeb *expressis verbis* aizliegums tiesnešiem viņu amata pildīšanas laikā samazināt atalgojumu. Attiecīgi atalgojuma samazinājums, kurš tiek veikts bezprecedenta ekonomiskās lejupslīdes situācijā, būtu vērtējams pēc pašas Satversmes tiesas ieskicētajiem parametriem, vai tas ir ierobežots laikā, vai tas ir proporcionāls, vai tas notiek saskaņā ar atbilstošu procedūru.

Mūsaprāt no Satversmes nav nolasāms... akmenī iecirsts aizliegums nekad un nekādā situācijā ne par vienu procentu mazināt tiesnešu atalgojumu.

J.Jerņeva.

Paldies. Tad man būtu saistīts jautājums. Jūs tagad runājat par to zināmo... ar Satversmes palīdzību nosakāmo minimālo līmeni... Bet kā būtu ar maksimālo algu? Vai ir kaut kādas... jūsaprāt kaut kādi iemesli, kāpēc tiesnešiem nedrīkstētu būt augstāka alga nekā kādai amatpersonai noteiktā alga?

K.Drēviņa.

Man īsti nav precīzas atbildes uz šo jautājumu. Es domāju, ka viss līdzīgi kā samazinājumam ir jābūt kaut kādā vai... cietajā vai mīkstajā sakabē ar valstī notiekošajiem procesiem un tāpat jebkādam algas palielinājumam būtu jābūt kaut kādā veselā saprāta ietvaros salīdzinājumā ar pārējiem attiecīgajā valstī augstākos amatus ieņemošajiem. Bet līdzīgi kā samazinājuma gadījumā, manaprāt, no Satversmes nav nolasāma kaut kāda skala vai proporcija, kāda šī sasaiste varētu būt vai nebūt. Tas ir likumdevēja varas izlemjams jautājums.

J.Jerņeva.

Skaidrs. Bet tad tomēr runājot par to apmēru... naudas apmēru, kas ir pieejams tiesnešiem. Šeit tiesas sēdē un arī pagājušonedēļ tika minēts tāds ierobežojums par amatu savienošanu. Vai jūs varētu sākumā atbildēt uz jautājumu, kā Tieslietu ministrijā... kur, protams, ierindas darbiniekiem nav šāds ierobežojums, viņi var ne tikai ar zinātnisko darbību nodarboties... Kā tas praksē notiek?

K.Drēviņa.

Jā, nu diemžēl te ir jāmin fakts, ka 8 stundas... Mums visiem ir 24 stundas dienā, nevienam nav vairāk. Un neskatoties uz to, ka pastāv teorētiska iespējamība savienot amatus, darba apjoms arī Tieslietu ministrijā ir pieaudzis nežēlīgi, ievērojot likumprojektu skaitu un ievērojot darbinieku aiziešanu pēc štatu samazināšanas... Ja es pareizi atceros, tad 2009.gadā ir bijuši deviņi pieteikumi

par amatu savienošanu, no kuriem trīs ir par pedagoģiskā darba veikšanu. Attiecīgi deviņi cilvēki no 220 nodarbinātajiem ir spējīgi veikt amatu savienošanu...

J.Jerņeva.

Skaidrs. Tad varbūt līdzīga virziena jautājums. Par amatu savienošanu. Vai jums ir zināms, kā tas pēc likuma...kādām amatu kategorijām vispār ir aizliegts... tik lieli amatu savienošanas ierobežojumi kā tiesnešiem? Vai viņi ir vienīgie?

K.Drēviņa.

Tiesneši pilnīgi noteikti nav vienīgie. Ja es pareizi atminos, tad šādi ierobežojumi noteikti daudzām vadošajām amatpersonām – valsts kontrolierim, valsts ieņēmuma dienesta vadītājam, ieņēmumu dienesta teritoriālo vienību vadītājiem... prezidentam, parlamentāriešiem, Latvijas bankas valdes locekļiem, Finanšu kapitāltirgus komisijas locekļiem... Es baidos, ka uzskaitījums nebūs izsmeļošs, bet, cik man zināms, šāds ierobežojums Interesu konflikta likuma ir attiecināms uz ļoti plašām kategorijām, kas ieņem atbildīgus amatus.

J.Jerņeva.

Jūs diezgan interesanti tagad pieminējāt tieši tos amatus, kurus arī tiesa salīdzina... izmantojot atalgojuma līmeni... Šeit tiesas sēdē tika pieminētas gan Finanšu un kapitāltirgus komisijas algas, gan arī Latvijas Bankas augstāko amatpersonu algas. Vai pēc Interesu konflikta novēršanas likuma izriet kaut kādi arī papildus ierobežojumi šādām amatpersonām, vai arī viņām ir pilnīgi tie paši ierobežojumi, kā tiesnešiem? Vai jums tas nav zināms?

K.Drēviņa.

Man ir zināms diezgan labi par Finanšu un kapitāltirgus komisiju, jo pati tur esmu strādājusi līdz 2004.gadam, un tur uz padomes locekļiem attiecas amatu savienošanas aizliegums ne tikai viņu darbības laikā, bet, ja nemaldos, arī trīs vai piecus gadus pēc tam, kad viņi ir atstājuši attiecīgo amatu.

J.Jerņeva.

Vai šādām amatpersonām ir tiesības nodarboties ar komercdarbību?

K.Drēviņa.

Nē... Ne Latvijas bankas valdes locekļiem, ne Finanšu un kapitāltirgus komisijas padomes locekļiem nav atļauts savienošanas kārtībā nodarboties ar komercdarbību. Patiesību sakot, pret viņiem ir ārkārtīgi barga vēršanās Interesu konflikta likuma ietvaros. Ja es pareizi atceros, tad bija arī situācija, ka Finanšu un kapitāltirgus komisijas priekšsēdētājam Valsts kontrole izteica pārmetumu par to, ka viņš ir apdrošinājis savu... veicis obligāto civiltiesisko apdrošināšanu pie apdrošināmā subjekta. Protams, bija jautājums, kur vēl viņš varētu to veikt, bet uz šiem darbiniekiem attiecas... patiesībā pulka bargāki ierobežojumi.

J.Jerņeva.

Tad laikam pēdējais jautājums jums būtu... Nedaudz par šīs lietas konsekvencēm. ka jūs vērtējat, vai citas personas, kuru atalgojums tiek izmaksāts no jūsu budžeta, vai citām personām būtu... parādīsies... gadījumā ja tiks atceltas šobrīd apstrīdētās normas, parādīsies arī kāda interese apstrīdēt viņu atalgojuma apmēru un vai šādā gadījumā jūs vērtētu, ka, piemēram, ieslodzījuma vietas sargam būtu tiesības tālāk samazināt algu, neskatoties, teiksim, uz šo konkrēto spriedumu.

Protams, mēs atceramies, ka mēs runājam tagad par tiesu varas pārstāvjiem un tā ir nedaudz cita situācija, bet tomēr... kā jums liekas?

K.Drēviņa.

Es nezinu, vai cietumsargiem pietiktu spēka, enerģijas un finansiālo līdzekļu, lai nodrošinātu savu pārstāvību, bet es domāju, ka tieši viņiem tas būtu jādara, jo konkrēti, ja mēs runājam par cietumsargiem, tad cietumsargu atalgojums ir 240 lati un Tieslietu ministrijas rīcībā arī no citu konsultāciju procesa ir informācija, ka cietumsargs no Āgenskalna uz Brasas cietumu nāk ar kājām, jo viņš nevar atļauties mēnešbiļeti. Tad attiecīgi, ja šai kategorijai tiktu no 240 latiem vēl samazināts atalgojums kaut vai par 5 procentiem, tad, manuprāt, ka reiz šī kategorija būtu tā, kas varētu griezties Satversmes tiesā ar sūdzību, jo tad viņa atalgojums jau apdraud viņa izdzīvošanas iespējas.

J.Jerņeva.

Nu tad jācer, ka viņš neizlaidīs kādu... Nē, tas ir neprecīzs jautājums un es negaidu atbildi.

K.Drēviņa.

Gribētos ticēt...

G.Kūtris.

Sakarā ar Saeimas pārstāvja uzdotajiem jautājumiem un šo jūsu labo atmiņu par dažādām situācijām valsts pārvaldē, man tāds jautājums. Sakiet, lūdzu... nu, cietumsargs tad laikam varētu iet strādāt uz tiesu par sekretāru vai vienkārši par speciālistu, kuriem algas ir 340... bet saistībā ar Saeimas pārstāvja uzdoto jautājumu pašā sākumā.

Sakiet, lūdzu, vai jūs uzskatāt, ka tiesnešu alga ir tikai sociālo tiesību jautājums un līdz ar to vērtējams tikai 107.panta ietvaros un salīdzināms ar citu valstī nodarbināto... jebkura cita nodarbināto algu?

K.Drēviņa.

Manuprāt, tiesnešu atalgojums konkrētajā situācijā ir sociālo tiesību jautājums. Tas nenozīmē, ka viņš nekad nevarētu būt konstitucionāla rakstura jautājums. Ja šis samazinājums būtu tik acīmredzams vai tik dramatisks, vai neproporcionāls ar pārējiem valstī notiekošajiem procesiem, ka viņu būtu iespējams tulkot kā vēršanos pret tiesu varu vai pret tiesnešu korpusu, tad viņš būtu konstitucionāls jautājums. Šajā situācijā samazinājums skar pilnīgi visus. Droši vien, ka vislabāk ilustrēt konkrēto situāciju valstī kopumā varēs Finanšu ministrija savā runā.

Taču, kā jau es pieminēju, ja mēs izvērtējam tiesnešu darba samaksu, ir jāņem vērā ne tikai cipars – pamata amatalga, bet ir jāņem vērā visas pārējās garantijas, kā, piemēram, šī manis vairākkārt minētā dzīvības un veselības apdrošināšana, kas tomēr pašreizējos finansiālajos apstākļos ir ārkārtīgi būtiska garantija.

Un manuprāt šī tiesa... es nezinu, vai spēj, bet viņai vajadzētu veikt matemātiskos aprēķinus par katru tiesnesi, par to, kā viņa atalgojums salīdzinās ar pārējiem valsts pārvaldē strādājošajiem un vai ir par 2,5 procentiem vai 3,7 procentiem lielāks vai mazāks. Manuprāt, šis konkrētais matemātiskais nogrieznis nav konstitucionāla rakstura jautājums. Tas nenozīmē, ka kaut kāds samazinājums kaut kad nākotnē, kas būtu tulkojams kā vēršanās pret tiesu varu, nevarētu kļūt par konstitucionālu jautājumu.

G.Kūtris.

Tad jūs sakāt, ka tas ir sociālo tiesību jautājums. Sakiet, kāpēc tad starptautiskajos dokumentos par tiesu neatkarību ir runāts par šo tiesnešu finansiālo drošību.

K.Drēviņa.

Starptautiskajos dokumentos ir runāts par tiesnešu finansiālo drošību,, manuprāt, vairāki iemeslu dēļ. Un ja tā burtiski lasa šo te tiesnešu hartas, manuprāt, 13.pantu, tad viņš vairāk izskatās pēc tādas normas, kas ir vērsta pret vēršanos pret konkrētu tiesnesi, pret viņa nekvalitatīviem lēmumiem vai pret viņa par daudz vai par maz lēmumiem, un ar sodu piemērošanu šim konkrētajam tiesnesim. Jo, pirmām kārtām tur tiesnesis ir minēts vienskaitlī un otrām kārtām — man šobrīd nav pie rokas tas citāts.. ja es drīkstu, es varu arī sameklēt, bet viņš, manuprāt, ir nolasāms tādējādi, ka...

G.Kūtris.

Kamēr jūs meklējat... saistītā ar to vēl mazs jautājums... Pagājušajā tiesas sēdē mēs runājām par to situāciju, ka tiesnesis strādā rajona tiesā un viņš paņem samērīgu kredītu, atbilstoši viņa algai. Ja valsts samazina algu un tiesnesis nonāk maksātnespējīgā statusā... kas ir vainīgs? Kas apdraud tiesneša neatkarību? Pats tiesnesis ar savu rīcību vai kas cits? Un vai tieši tāpēc nav šī tiesneša finansiālā drošība starptautiskajos dokumentos izvirzīta?

K.Drēviņa.

Mēģināšu jau sākt atbildēt, kamēr es meklēju konkrēto citātu. No finanšu stabilitātes viedokļa, no centrālo banku rekomendācijām un no komercbanku darbībām izriet, ka piesardzīga kredīta došana, tāda, kas nenoved pie pašreiz pasaulē plosošās... kredītu ņemšana ne vairāk kā vienas trešdaļas ienākumu apmērā...

G.Kūtris.

... pat mazāk... mums te konkrēti tika pieminēts piemērs pagājušajā reizē.

K.Drēviņa.

Cik mums zināms, arī saskaņā ar maksātnespējas reģistra datiem pagājušajā tiesas sēdē izskanēja informācija, ka tiesneši jau ir nonākuši maksātnespējas situācijā un par to ir tiesas spriedumi.. Mums nav zināma situācija, kurā tiesnesis būtu ierakstīts maksātnespējas reģistrā.

Tikmēr es atradu citātu... „atalgojums nedrīkst būt atkarīgs no tiesneša darba rezultātiem un tiesneša pilnvaru termiņa laikā nedrīkst tikt samazināts...”. Pirmkārt, tiesneša... , otrkārt, ir šī sasaiste ar tiesneša darba rezultātiem. Tad, manuprāt, šī te hartas norma ir tulkojama tādējādi, ka viņa sargā tiesnesi sprieduma pieņemšanas procesā pasakot, ka tiesnesis nedrīkst tikt sodīts par kādam netīkamam spriedumu vai par aplamu spriedumu.

G.Kūtris.

Paldies jums. Paldies Tieslietu ministrijas pārstāvjiem.

Tālāk uzklausām Finanšu ministrijas pārstāvjus.

Kurš ir tas galvenais pārstāvis? Tātad Tiesību aktu departamenta direktors Mārtiņš Brencis.

Lūdzu Finanšu ministrijas pārstāvi sniegt savu viedokli par šajā lietā aplūkojamo jautājumu, kā arī atbildes uz jautājumiem. Lūdzu!

M.Brencis.

Godātā tiesa! Tātad, ņemot vērā to, ka gan jau pieteicēju pārstāvis, gan arī atbildētājs un arī pieaicinātās personas, gan iepriekšējā tiesas sēdē, gan arī šodien Tieslietu ministrijas personā jau sniedza diezgan detalizētu informāciju par lietas apstākļiem un arī uz jautājumiem izskanēja arī ļoti daudz informācijas un arī apstākļu... es mēģināšu ļoti konstruktīvi un kompakti iezīmēt Finanšu ministrijas pozīciju.

Principā ir četri galvenie aspekti.... vai principi, kurus es vēlētos savā runā pieminēt, kas bija būtiski, lemjot par šo te tiesnešu algu samazināšanas jautājumu.

Es vēlētos runāt par Finanšu ministrijas kompetenci budžeta sagatavošanas procesā, par solidaritāti, par ko jau ir izskanējis ļoti daudz viedokļu un par tiesisko paļāvību, un arī par finansiālo drošību. Tātad par četrām lietām.

Par pirmo lietu, proti, par Finanšu ministrijas kompetenci budžeta sagatavošanā.

Finanšu ministrijas pienākums ir sagatavot pēc iespējas sabalansētāku un uz ticamām prognozēm balstītu valsts budžetu. Tas nozīmē, ka brīdī, kad mēs izstrādājam budžeta projektu un pavadošo likumprojektu paketi, mēs balstāmies uz vairāk vai mazāk ticamām prognozēm un šīs te prognozes atspoguļojas arī budžeta ciparos katrā konkrētajā nozarē.

Par izdevumiem runājot. Protams, ka izdevumi ir tādi, lai varētu nosegt no plānotajiem ieņēmumiem. Ja šie te izdevumi pārsniedz ieņēmumus, tad, protams, tas rada budžeta deficītu, kas rada arī attiecīgu nepieciešamību valstij aizņemties finanšu līdzekļus. Kā zināms, 2008.gada nogalē, pie šī te jau tobrīd konstatētā 2008.gada trešā ceturkšņa IKP krituma pie 5,2 procentiem un jau nākošā gada prognozēm, kas vēl tobrīd bija diezgan piesardzīgas, nebija kļuvis par skaitli, bija redzams, ka Latvijas 2009.gada budžets būs jāfinansē no aizdevuma. Tātad decembra mēnesī jau tika panākta gala vienošanās ar starptautiskajiem aizdevējiem par nākošā gada, tātad, 2009.gada, budžeta finansēšanu no starptautisko aizdevēju līdzekļiem. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē to, ka jau 2008.gada nogalē, redzot šo te krītošo ekonomisko situāciju un arī 2009.gada otrā ceturksnī, kad bija šie te grozījumi, konkrētais likumprojekts... 2009.gada 16.jūnija likums jau pieņemtais, mēs saskārāmies jau ar faktu — 19,6 mīnus IKP 2009.gada otrais ceturksnis.

Tātad Finanšu ministrijas uzdevums bija iesniegt tādu projektu, kur pretim izdevumiem ir ticami ieņēmumi. Tātad IKP prognozes plus arī tā nauda, ko mēs varam aizņemties starptautiskajā tirgū, un, kā zināms, 2008.gada nogalē un 2009.gada vasarā šīs te iespējas aizņemties, ņemot vērā Latvijas Republikas kredītreitingu un starptautisko reputāciju bija visai ierobežotas.

Par svarīgākajiem lēmumiem. Te jau patiesībā jau ļoti daudz informācijas izskanēja, gan par 2009.gada jūniju, gan par oktobri. Varbūt tas, ko mēs vēlāmies papildus pieminēt, ka šis te jūnija lēmums samazināt par 15 procentiem tiesnešu algas... nu, viņš principā ir maigāks nekā sākotnējais valdības piedāvājums. Valdības piedāvājums 31.martā bija visiem vidēji par 20 procentiem samazināt atlīdzību. Un 30.aprīlī jau to, ko Lazdovska kungs un Drēviņas kundze pieminēja, ņemot vērā šos 2,2 miljonu papildus ieņēmumus no Civilprocesa nodevām, šis samazinājums kopējais plānotais tieslietu nozarē nebija vairs 10 miljoni, bet 7,4 miljoni. Un tālāk jau Tieslietu ministrijas kompetencē bija sadalīt šos te 2,2... Tā kā ietaupīto samazinājumu... un jau pieminējam, ka tas bija nepilns miljons.

Arī runājot par turpmākajiem konsolidācijas procesiem. Es tomēr vēlētos uzsvērt to, ka arī Kabinets 9.jūnija sēdes protokola lēmumā par papildus 500 miljonu fiskālās konsolidācijas nepieciešamību tika minēts tas, ka šis te samazinājums Tieslietu ministrijai, Satversmes tiesai, Augstākajai tiesai un Prokuratūrai mēs tātd neparedzējam papildus vēl fiskālajai konsolidācijai 500 miljonu apmērā mēs nepakļāvām... Tāds vismaz bija valdības lēmums p- nepakļaut Tieslietu ministriju, Satversmes tiesu, Augstāko tiesu un Prokuratūru. Pārējās nozares šī te fiskālā konsolidācija skāra. Arī turpmākie lēmumi to pierāda.

Par 2009.gada nogali jeb 73 procentu atlīdzības samazinājumu. Nu arī neatkārtošu Kabinetā sēdes pieņemto lēmumu gaitu, anotācijas, konsultācijas un šo te samazinājumu... To jau tiesa ir uzklaušjusi un tiesa to ir pieņēmusi zināšanai un acīmredzot arī vērtēs šī sprieduma taisīšanā.

Tas, ko mēs vēlamies minēt... Jā, ka šis viss jautājums saistās ar Vienotās atlīdzības likuma izskatīšanu. Un tobrīd Finanšu ministrija bija sagatavojusi gan uz 13.oktobra sēdi, gan uz 16.oktobra sēdi šo projektu, iekļaujot tiesnešus vienotā atlīdzības sistēmā. Un diemžēl... tas ir tikai fakts, bez kaut kāda subjektīva vērtējuma... šis Vienotās atlīdzības likums tika pieņemts bez tiesu varas iekļaušanas šajā vienotajā sistēmā. Tobrīd tas cipars, kā jau minēja Lazdovska kungs, izgāja no neatkarīgajām institūcijām pakļautām... aicinājuma 10 procentu samazināt algas... un mēs šo augstāko algu mēs viņu pielīdzinājām izejot no Ministru prezidenta atlīdzības, kas bija tā kā par augstāko sliksni... tika pieņemts šī likuma izstrādes procesā un arī pieņemts. Galu galā likums tāds arī tika pieņemts.

Par alternatīvām. Patiesībā es arī neatkārtošos, bet tātd varēja būt virkne alternatīvu, bet tas bija diezgan ierobežots gan attiecībā uz papildus izdevumu samazināšanu, gan uz tiesnešu skaita samazināšanu, bet šajā gadījumā mēs saņēmām no Tieslietu ministrijas izstrādātu... gan jūnijā Tieslietu ministrijas viedoklis tika ņemts vērā, gan arī decembrī izstrādājot šo te vienotās atlīdzības sistēmas likumu... viņš jau bija tādā gatavības stadijā, ka viņš jau bija gatavs iesniegt Saeimā... mēs ņēmām vērā tiesnešu viedokli par tiesu sistēmas neiekļaušanu šajā atlīdzības likumā. Principā tās alternatīvas bija diezgan sašaurinātas, bet, kā jau Lazdovska kungs minēja, ja viņam jāizšķiras starp divām budžeta finansētām grupām, tad arī jāvērtē tas, kādu algu tie cilvēki saņem, izejot no vidējās algas valstī, gan arī iepriekš veiktajiem samazinājumiem, gan arī vispār iespējamo šo te funkciju kā tādu valstī nodrošināt.

Runājot par solidaritāti. Arī izskanēja ļoti daudz informācijas un visādi skaitļi tika pieminēti. Un varbūt es arī tomēr atkārtošos, ka... par Latvijas Banku un par FKTK runājot, kāpēc ir izņēmums no atlīdzības likuma. Latvijas Banku... tātd tas ir fundamentāls princips Eiropas Savienībā un arī Eiropas Centrālās bankas statūti paredz un Latvijas Banka ir kā tāds Eiropas Centrālās bankas pagarinājums konkrētā valstī, bet šajā situācijā Latvijas Banka ir neatkarīga institūcija, kas arī Satversmē ir ierakstīta un Latvijas Banka saskaņā ar Likumu par Latvijas Banku apstiprina pati savu budžetu. Līdz ar to mēs parlamentā lemjot par Latvijas Bankas algu, mēs nedrīkstam iekļaut šo te institūciju Vienotās atlīdzības likumā. Arī 2008.gada nogalē, pieņemot 2009.gada Atlīdzības likumu, tas bija speciāls likums, ko Finanšu ministrija izstrādāja, arī tur vienīgais izņēmums visām tātd piemaksām, pabalstu ierobežojumiem, kā arī materiālās stimulēšanas ierobežojumiem... vienīgais izņēmums bija Latvijas Banka.

Par Finanšu un kapitāltirgus komisiju jau iepriekšējā sēdē izskanēja informācija. Es tikai vēl atkārtosu, ka šī institūcija tiek finansēta no Finanšu un kapitāltirgus dalībnieku maksājumiem, līdz ar to tur ir tas pašfinansēšanās princips jeb apdrošināšanas sabiedrības un kredītiestādes veic šīs te iemaksas un no šīm iemaksām arī veidojas FKTK budžets. Šī nav valsts budžeta finansēta institūcija, jo valsts budžetā nav paredzēts finansējums šīs te institūcijas darbinieku atlīdzībai.

Par abiem pārējiem varas atzariem. Saeimas deputātu atalgojums 2009.gada 1.martā samazināts par 15 procentiem un joprojām ir iesaldēts. Valdības jeb izpildvaras Ministru kabineta locekļu atalgojums 2009.gada 1.jūlijā arī ir samazināts par 20 procentiem un joprojām ir iesaldēts un nav palielināts.

Un es tam gan pieskaršos arī pie tiesiskās palāvības principa, bet arī attiecībā uz Kabineta locekļu jeb izpildvaras pārstāvju algām, arī tur bija likumā... pēc tam konkrēti nosaukšu... arī bija paredzēta tā saucamā atlīdzības trepe... tas ir tas, par ko šeit arī runāja pieteicēju pārstāvis, ka, lūk, bija likumā solīta šī te pakāpeniskā atlīdzības paaugstināšana.

Par ierēdņiem un valsts sekretāriem... par civildienestu. Kā jau minēja arī iepriekšējā tiesas sēdē Saeimas pārstāve un arī Tieslietu ministrija šodien, šis atlīdzības samazinājums ir skāris visu valsts pārvaldi... civildienestu. Mēs esam savā informācijā arī pagājušajā tiesas sēdē... Finanšu ministrija ir iesniegusi šo informāciju, ka kopš 2009.gada 31.maija līdz 31.maijam šajā gadā ir faktiski samazināts nodarbināto skaits par 15,9 procentiem. Tālāk. Ja mēs runājam par vidējām mēnešalgām valsts pārvaldē, tad tas samazinājums arī ir diezgan ievērojams. No 585 latiem 2008.gadā un 448 latiem 2009.gadā līdz pat 440 latiem 2010.gadā. Tas nozīmē, ja mēs vērtējam samazinājumu no šī gada marta līdz 2008.gadam, tas ir par 25 procentiem... Tas ir kopā... visa tiešā valsts pārvalde. Ja skatāmies ministriju centrālos aparātus, tad samazinājums ir vēl par 33 procentiem. Tātad vēl krasāks.

Un par valsts sekretāriem, kur arī jūsu 18.janvāra tiesas spriedumā tika minēts, ka atsevišķiem valsts sekretāriem ir pieaugusi atlīdzība, mēs skaidrojām, ka atlīdzības pieaugums šajā gadījumā jāvērtē kontekstā kā kopējā atlīdzība, kurā līdz 2008.gada nogalei iekļāvās arī šie te vadības līgumi un piemaksas regulārās.

Un konkrēti runājot par Finanšu ministriju. Tātad, ja 2008.gada februārī, kad vēl bija šīs te visas piemaksas un vadības līgumi, atlīdzība no 3700 latiem tika samazināta līdz 2852 latiem 1.februārī 2009.gadā. Pašlaik atlīdzība sastāda 1715 latus. Nu tas ir, izejot gan no 2008.gadā pieņemtā 2009.gada atlīdzības samazināšanas likuma, gan no iepriekšējā gadā veiktajiem samazinājumiem un attiecīgi arī civildienestam kā noteikumu veiktie samazinājumi gan pagājušā gada jūnijā, gan arī pagājušā gada beigās vēl par 5 procentiem. Un tātad šajā gadā, kad spēkā ir Vienotās atlīdzības likums, loģiski, ka neviens civildienesta ierēdnis nevar saņemt vairāk nekā Ministru prezidents.

Tātad tas bija par civildienestu runājot. Un attiecībā uz solidaritātes momentiem. Jā... par principu, kam jābūt valsts pārvaldē augstākajai algai. Tātad Finanšu ministrija iesniedza savu likumprojektu, likumprojekta redakciju un valdība izšķīrās, ka galu galā augstākā alga valsts pārvaldē... valsts budžeta finansētajās institūcijās, kas šajā gadījumā arī ir tiesa, ir premjeram. Tātad premjera alga kā augstākais slietnis valsts budžeta finansētajām institūcijām. No vienas puses tā ir

politiskā izšķīšanās, jo, kā zināms, arī bija variants par Valsts prezidentu kā augstāko algu, bet mēs vēršam uzmanību, ka arī pirmskara Latvijā, tātad 1929.gadā arī noteikumos, kas regulēja no valsts budžeta finansēto institūciju atlīdzību, 27.jūnija noteikumi par valsts darbinieku atalgojumu... tur varat paskatīties tās skalas un patiesībā tā atlīdzība, tajā skaitā arī universitātes profesoru atlīdzība, viņa bija ciešā sasaiknē ar valsts civildienestā strādājošajiem. Tātad ir kaut kāda loģika tajā, ka visas no valsts budžeta finansētās institūcijas iekļaujas vienotā sistēmā. Bet nu, kā jau runāju, tas ir tikai un vienīgi... tajā brīdī mēs varam runāt par tādu principu iedzīvināšanu, ja tiesu varas pārstāvji tiktu iekļauti šajā vienotās atlīdzības sistēmā. Un kāpēc tas netika izdarīts, te jau pietiekoši daudz informācijas izskanēja.

Par kopējiem samazinājumiem. Es jau pieminēju valsts sekretārus, es jau pieminēju vispār vidējās algas samazinājumu kā tādu. 25 procenti un 33 procenti. 25 – visai pārvaldei kopumā, 33 – ministriju centrālajiem aparātiem. Un šī te alga, kas pašlaik ir kā vidējā 440, martā, viņa ir par 25 procentiem zemāka nekā 2008.gada nogalē.

Par tiesisko paļāvību runājot. Patiesībā tiesiskās paļāvības princips ir ļoti sarežģīti vērtējams, vismaz manā ieskatā, jo, protams, vienmēr varēs vērēt uzmanību uz to, ka likumā un pārejas noteikumos ir ierakstīta konkrēta trepe vai plānotais paaugstinājums, bet mēs vēlamies vērēt uzmanību uz to, ka šis te 67 procentu samazinājums, ko pieminēja arī pieteicēja pārstāvis, viņš ir samazinājums uz papīra. Faktiskais samazinājums ir... pēc manā rīcībā esošās informācijas... ja mēs skatāmies rajona tiesas tiesnesi... 2007.gada otrajā pusgadā viņam ir 1352 latu alga vidējā, 2008.gada otrajā pusgadā – palielinājums vidējais 1417 lati, un 2009.gada otrais pusgads – 1022 lati. Tātad samazinājums ir mīnus 28 procenti. Tātad 67 procenti, tas ir... protams, ja mēs ņemam vērā to apsolījumu, kas bija iekļauts likuma pārejas noteikumos, tad jā, tas ir 67 procenti.

Bet es turpmākajā runā pieskaršos arī... pārējām no valsts budžeta līdzekļu finansētajām grupām.

Tā kā faktiskais samazinājums rajona tiesas tiesnesim ir 28 procenti, apgabaltiesas tiesnesim – 20 procenti un zemesgrāmatas tiesnesim 32 procenti. Ja nepieciešams, tad es vēlāk vēl šos skaitļus varētu atkārtot.

Par šī te tiesiskās paļāvības momenta... tā kā tādu padziļinātu izpratni. Es neiedziļināšos sīki, bet jau iepriekšējā tiesas sēdē arī izskanēja – uz cik ilgu laiku mēs varam paļauties, ka šis valsts dotais solījums konkrētajai grupai ir tāds... nu, uz ko varētu paļauties. Jo, lūk, ja likumā ir ierakstīts, tad, acīmredzot, tas arī ir jāpilda.

Es šodien no rīta vēlreiz pārskatīju Satversmes tiesas spriedumus, kuros arī vērtētas šīs te sociālās tiesības un budžeta iespējas un atradu vienu konkrētu lietu. Spriedums 27.novembris 1998.gads, jautājums par maternitātes pabalstiem. Un tās lietas būtība ir tāda, ka, jā, Saeima pieņēma grozījumus Likumā par maternitāti un slimības pabalstiem, tomēr šis te finansējums netika paredzēts 1999.gada budžetā. Un, protams, tas nebija vienīgais arguments, kāpēc tiesa atzina šos te grozījumus par neatbilstošiem likumā... tātad Satversmei un arī budžeta likumam, bet tas princips ir tāds, ka tie apsolījumi vai tās lietas, kas ir iekļautas likumā, pat ja tam ir likuma spēks un tas ir likums un pārejas noteikumi, tam jābūt atspoguļotam un atbilstoši finansētam no budžeta. Tātad Budžeta likumam ir speciāla likuma spēks iepretim parastam likumam... normatīvajam aktam. Šajā

gadījumā tas ir likums „Par tiesu varu”. Tātad tas, ko arī Finanšu ministrija, sagatavojot budžeta projektu... viņa ņem vērā tos reālos izdevumus, tos reālos ieņēmumus, ko mēs varam plānot, izejot gan no prognozēm, gan arī no pieejamajiem resursiem. Līdz ar to, ja mēs šo te finansējumu neparedzam Budžeta likumā, tad šī norma tiešām paliek uz papīra un mēs viņu vienkārši nevaram izpildīt. Budžetā tam nav paredzēts finansējums.

Tā kā tas tiesiskās paļāvības moments ir jāskata tieši kontekstā ar budžetā paredzēto finansējumu, ja mēs runājam par sociālajām tiesībām. Un to arī Satversmes tiesa šajā te 1998.gada 27.novembra spriedumā ir konstatējusi.

Par apsoliņumiem runājam. Kurām vēl sociālajām grupām tika solīts atlīdzības paaugstinājums? 2006.gada 23.februārī tātad tika pieņemti grozījumi likumā „Par tiesu varu” un tika iekļauts šis te budžeta atlīdzības paaugstinājums līdz pat 2009.gadam. Policisti, ugunsdzēsēji, robežsargi, Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm... 2006.gada 4.oktobris. Parakstīta vienošanās starp Kalvīti, Jaundžeikaru, Grīnvaldu (?), Spurdziņu... tātad Ministru prezidentu un ministriem no vienas puses un Latvijas Apvienoto policistu arodbiedrību, Neatkarīgo policistu arodbiedrību no otras puses, paredzot no 2008.gada pārskatīt Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgas apmēru. Citiem vārdiem runājot, pirms vēlēšanām solīts atlīdzības paaugstinājums.

Kultūras darbinieki. 2005.gada 25.augusts. Nu, analogs memorands... patiesībā nav svarīgi, kā to dokumentu sauc, apņemšanās vai vienošanas memorands... tātad no vienas puses valdība, no otras puses šo te no budžeta finansēto institūciju pārstāvji... Šis te memorands paredzēja, ka no 2010.gada kultūras darbinieku vidējā alga valstī būs 600 latu.

Pedagogi. 2006.gada 4.aprīlis. Parakstīta vienošanās starp Ministru prezidentu Kalvīti, ministri Druvieti...

G.Kūtris.

Pielīdzināt vienošanos starp kaut ko politiskajiem līderiem ar likumā ierakstīto normu?

M.Brencis.

Nē, es vienkārši vērsu uzmanību uz to, ka politiķu, izpildvaras un likumdevēju dotie solījumi, lai kādi... teiksim tā. Ir solījumi, kas ir iekļauti likumā, ir solījumi, kas ir iekļauti koncepcijās un apņemšanās. Tiesnešiem dotais solījums tika iekļauts tiešām pārejas ...

G.Kūtris.

Kāds solījums par tiesnešu algu paaugstinājumu? Kurā laikā?

M.Brencis.

Tiesnešu algu paaugstinājums tika iekļauts pārejas noteikumos.

G.Kūtris.

Kādā veidā tur ir ierakstīts paaugstinājums?

M.Brencis.

Tiesnešu mēnešalga, izņemot zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu mēnešalgu.. amatalgu... 2007. un 2008.gadā aprēķina, ņemot vērā strādājošo 2005.gada vidējo mēneša bruto darba samaksu.

Koeficientu 4,5 saglabājot nemainīgi. Bet 2009.gadā ņemot vērā strādājošo 2006.gada vidējo mēneša bruto samaksu, koeficientu 4,5 saglabājot nemainīgu.

G.Kūtris.

Kādā veidā ir paredzēts algas paaugstinājums šeit?

M.Brencis.

Algas paaugstinājums tika paredzēts pakāpeniski...teiksim tā... tas paaugstinājums tika iekļauts, pieņemot to, ka 2005.gadā salīdzinot ar 2006.gadu atlīdzība būs augusi.

G.Kūtris.

Un ja atlīdzība būtu samazinājusies?

M.Brencis.

Tad izejot no budžeta situācijas mēs to arī vērtētu. Bet 2005.gadā...

G.Kūtris.

Es atvainojos... bet konkrēti? Jūs sakāt, ka likumdevējs paredzēja algu paaugstināšanu... tiesnešiem. Tajā pašā laikā jūs nevarat pateikt, ka iekšā ir iestrādāts mehānisms, ka tur ir algu paaugstināšana. Tiek rēķināts no vidējās algas. Ja vidējā alga valstī pazeminās, vai tas nozīmē, ka likumdevējs būtu tiesnešiem algu palielinājis?

M.Brencis.

Teiksim tā. Es nevaru atbildēt hipotētiski uz šo jautājumu, bet 2005. un 2006.gada atlīdzība... ja mēs vērtējam 2006.gada atlīdzību, pieauga. Līdz ar to likumdevējs bija izvēlējis tādu risinājumu, kas nodrošinātu šo te algas pieaugumu. Jo es pieņemu, ka šis te pārejas noteikums netika rakstīts, lai samazinātu tiesnešiem algas, bet tieši otrādi – lai viņu paaugstinātu. Un toreiz vienkārši tika pieņemts šāds te kritērijs, ka...

G.Kūtris.

... 2002.gada koncepcija par šo tiesnešu darba samaksas sistēmu. Ka, ievērojot to, ka tiesnesis nedrīkst strīdēties par savu finansējumu, ka likumdevējs noteica mehānismu, kā tiesneša alga ir saistīta ir valstī vidējo strādājošo algu.

M.Brencis.

Jā... pieņemot līdz ar to šos grozījumus... nevis grozījumus, bet pārejas noteikumus, tika pieņemts, ka 2005.gadā... 2006.gadā atlīdzība būs lielāka nekā 2005.gadā.

G.Kūtris.

Paredz, ka būs lielāka?

M.Brencis.

Nē, likums to neparedz, vienkārši šis te kritērijs tika izvērtēts pieņemot to, ka atlīdzība pieaugs. Loģiski, ka... Nu, pašlaik viņa ir samazinājusies, bet tādi ir tie pārejas noteikumi.

Nu jā... Un analogas vienošanās ir arī ar pedagogiem un ārstniecības personām un, protams, vislielākais samazinājums, kur mēs tieši varam vērtēt arī atlīdzības kontekstā, ir arī ar valsts civildienestā nodarbinātajiem.

G.Kūtris.

Mūs kā juristus mazlietīn nogurdināja jūsu finanšu skaitļi. Mēs varbūt jums konkrētākus jautājumus uzdosim.

M.Brencis.

Man vēl bija par finansiālo drošību, bet nu... acīmredzot tas jau ir izskanējis.

K.Balodis.

Man ir viens jautājums nedaudz par to, vai tika ievērotas solidaritāte. Sakiet, jūsu pieminētās neatkarīgās iestādes Latvijas Banka un Finanšu un kapitāltirgus komisija... Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē... Tās ir valsts pārvaldes iestādes vai nav?

M.Brencis.

Nē, nav.

K.Balodis.

Nav. Tad viņas ir pilnīgi neatkarīgas no Latvijas valsts?

M.Brencis.

Nē, nu, pirmkārt... Te jāskatās Levita kunga koncepcija, uz kā pamata Valsts pārvaldes iestādes likums tika gatavots un arī izstrādāts un arī pieņemts. Un 58.pants Satversmē, kas nosaka par valsts pārvaldes vienotību un pakļautību Ministru kabinetam, bet nu praksē ir tāda situācija, ka jā, ir institūcijas, kas ir neatkarīgas, Latvijas Banka un FKTK to starpā. Līdz ar to viņas nav no budžeta finansētas institūcijas. Latvijas Bankai ir savs budžets, drukā savu naudu... un FKTK finansējumu saņem no šīm te tirgus dalībnieku iemaksām. Līdz ar to mēs nefinansējam... valsts budžets nefinansē šo divu institūciju uzturēšanu.

K.Balodis.

Nu es nezinu... Un vai, teiksim, likumdevējam nav nekādu iespēju ietekmēt algu veidošanu šajās te divās iestādēs?

M.Brencis.

Ir bijuši mēģinājumi... Pats izstrādāju likumprojektu, kas saucās 2009.gada atlīdzības likuma samazinājums. Nebija tur tajā 1.pantā teikums, kas skan... ka uz Latvijas Banku šis te nosacījums neattiecas, bet nu... izskatot šo jautājumu Kabinetā, Latvijas Bankas pārstāvis vērsa uzmanību uz to, ka tas ir pretrunā ar Eiropas Centrālās Bankas statūtiem un nosauca vēl virkni visādu dokumentu.

Par FKTK runājot... Nu... tie paši argumenti... līdzīgi argumenti arī izskanēja gan valdības sēdē, gan arī šo likumprojektu jau izskatot arī Saeimā.

V.Skudra.

Man viens jautājums. No tēmas par vienlīdzību valsts pārvaldē. Sakiet, lūdzu, vai Tieslietu ministrijā un Finanšu ministrijā departamentu direktoriem ir vienādas algas?

M.Brencis.

Vienādas algas... nē, tādēļ, ka ir MK noteikumi, kas nosaka, kurai amatam saimei katrs amats pēc kataloga jāiekļauj. Un tad atlīdzību nosaka izejot gan no pieejamiem budžeta resursiem, gan arī no tā amata sarežģītības.

V.Skudra.

Vai Tieslietu ministrijā ir augstākas algas?

M.Brencis.

Ministrijā es diemžēl nestrādāju... man grūti atbildēt uz šo jautājumu. Bet nu... departamenta direktori... Katram departamenta direktoram ir savs amata apraksts, viņš ir savā katalogā... Principā

valsts pārvaldē būtu jābūt vienādei... ja ne vienādei, tad vismaz līdzīgai atlīdzībai... Ja ir tajā pašā katalogā konkrētais ierēdnis ierindots.

V.Skudra.

Finanšu sistēmas darbiniekiem ir tas sarežģītākais darbs jūsuprāt?

M.Brencis.

Ir dažādi cilvēki Finanšu ministrijā. Ir cilvēki, kas nepieņem lēmumus un kas nav pat ierēdņi un nav pat amatpersonas. Es tā nevērtētu šajā gadījumā pēc ministrijas piederības. Es vērtētu pēc amata svarīguma piederības, jo tikpat labi Juridiskās nodaļas, kas šajā gadījumā varētu būt juridiskā dienesta vadītājs vienā ministrijā, viņš varētu saņemt krietni mazāk, nekā cita departamenta direktors, kas nodarbojas ar politiskas izstrādi un koordinē sarežģītu jomu. Te uzsvars nav uz ministriju vai piederību ministrijai, bet uzsvars ir uz amata sarežģītīgumu. Jo man tikpat labi varētu būt mazāk sarežģīts amats kā departamenta direktoram, kā, piemēram, Tieslietu ministrijas pārstāvei, kura koordinē starptautiskās lietas.

G.Kūtris.

Tātad jūs sakāt, ka Latvijas Bankas neatkarība ir fundamentāls princips. Sakiet, tiesu neatkarība arī ir kaut kāds princips vai nē?

M.Brencis.

Es šo teikumu minēju kontekstā nevis ar konstitucionālajām tiesībām, bet budžeta tiesību izpratnē... jo Latvijas Banka netiek finansēta no valsts budžeta, bet tiesu vara par laimi vai diemžēl ir finansēta... Es tā to sapratu.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai tiesu nostādot finansiāli riskantā situācijā nezūd tiesas neatkarība?

M.Brencis.

Tiesa tiek finansēta...

G.Kūtris.

Tiesai jāiet lūgt pie izpildvaras finansējums uz Finanšu ministriju... Vai tiesu vara netiek nostādīta nelielā tādā neatkarības stāvoklī?

M.Brencis.

Ir divas lietas. Pirmā lieta. Par finansēšanu kā tādu. Un cik es atceros no 1991.gada, kamēr vien Latvijas valsts ir atjaunota, tikmēr tiesa vien ir bijusi finansēta no valsts budžeta un nekādi pašfinansēšanas modeļi nav ieviesti. Līdz ar to atbilde ir, ka tā ir bijis. Un attiecībā uz to, kam ir jācīnās par savu budžetu.. Nu... principā ir tā, ka katrs cīnās par savu budžetu. Ne tikai tiesa.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai jūs pareizi sapratu... jūs teicāt, ka Saeimas deputātu atalgojums tika samazināts par 15 procentiem un iesaldēts arī šogad... un Ministru kabineta locekļiem par 20 procentiem un arī šogad. Sakiet, kāpēc tad šajos procentos nav solidaritāte ar tiesu varu, kur ir 27 procentu samazinājums?

M.Brencis.

Man nav diemžēl precīzu skaitļu par Saeimas deputātiem... jā, par samazinājuma procentiem...

G.Kūtris.

Saeimas deputātiem atalgojums... zinot kandidātu, kas nāk pie mums strādāt, ir lielāks, nekā viņa tiesneša atalgojums Satversmē tiesā būs.

M.Brencis.

Saeima pati lemj par savu atalgojumu. Mēs pat gribēdami, kā Finanšu ministrija, nevaram iesniegt grozījumus Kārtības rullī.

G.Kūtris.

Jūs teicāt, ka no valsts budžeta finansētajās iestādēs ir vienāda sistēma... Neiet tajā sistēmā?

M.Brencis.

Tā likumdevēja problēma jeb duālais stāvoklis ir tāds, ka jā, viņš lemj arī par savu atalgojumu, jo tas ir Saeimas kārtības ruļļa jautājums.

G.Kūtris.

Un vēl viens jautājums. Jūs teicāt... vai es pareizi saklausīju... ka vasarā tiesas neskāra fiskāla konsolidācija, tas ir, samazinājums par 15 procentiem. Un jūs arī teicāt, ka neatkarīgajām iestādēm rudenī bija plānots samazinājums par 10 procentiem.

M.Brencis.

Ir divas lietas. 2009.gada 9.jūnija protokola lēmums, kur fiskālai konsolidācijai 500 miljonu apmērā netika pakļauta Augstākā tiesa, Satversmes tiesa, Tieslietu ministrija un Prokuratūra. Un par tiem 10 procentiem es vienkārši atsaucos uz Mārtiņa Lazdovska teikto, ka premjers, aicinot būt solidāriem, aicināja arī šīs te neatkarīgās institūcijas veikt samazinājumu 10 procentu apmērā.

G.Kūtris.

Bet samazināja cik reāli?

M.Brencis.

Kas jūs interesē konkrēti?

G.Kūtris.

Tiesu vara... Aicināja samazināt par 10 procentiem, bet es skatos tā uz atalgojumu... samazinājās 15.. vēl 12 procenti... Es īsti nesapratu.

M.Brencis.

Nē, nu tajā brīdī likumprojekts par vienoto atlīdzību... jā, tas paredzēja šo te tiesu varas pārstāvju iekļaušanu likumā... Bet, ja mēs runājam par tiesu varu... Tas, ko es varu pateikt, ka 2009.gada otrajā pusgadā tāpat rajona tiesas tiesnesis 1022 lati iepretim 1417 latiem 2008.gada otrajā pusgadā, zemesgrāmatu tiesnesis 680 pret 998 un apgabaltiesas tiesnesis 1364 pret 1696. Nu... atlīdzība tika samazināta... Bet, kā jau es minēju, šie 500 miljonu konsolidācija... nu, tas ir vēl papildus samazinājums, kas tā kā nāca pēc tā sākotnējā samazinājuma 15 procentu atlīdzībai... bija 20 procenti, bet 15 procenti tiesai.

G.Kūtris.

Es uzdevu arī Tieslietu ministrijas pārstāvei, bet laikam jums būtu labāk zināms... Sakiet, lūdzu, tajā oktobra Ministru kabineta sēdes slēgtajā daļā, kur es nezinu, par ko sprieda, par Vienotās atalgojuma sistēmas likumu... Vai tur pielikumā pie anotācijas ir rakstīti tie koeficienti, ar kādiem tiesneša alga tiks rēķināta? Cik tur lieli rajona tiesnesim ir ierakstīti?

M.Brencis.

Es te gribētu pieaicināt kolēģi Ingu Ošiņu, jo principā tie ir viņas gatavotie projekti. Man gan šeit ir, bet viņa labāk tos varēs nokomentēt.

G.Kūtris.

Vadības un metodoloģijas departamenta Sabiedriskā sektorā nodarbināto atlīdzības politikas nodaļas vadītāja Inga Ošina.

I.Ošiņa.

Tā... tāpat šobrīd mums runa iet par 13.oktobra Ministru kabineta sēdes protokolu un par anotāciju un arī par anotācijas pielikumu. Jā... anotācijas pielikuma parādījās gan koeficients un šis jau bija tas datums, kurā bija nolemts, ka augstākā alga šajā te likumā tiek noteikta Ministru prezidentam. Un izejot no šīs te augstākās algas... Ministru prezidentam 4,05... un izejot no šī arī tika rēķināti pārējām amatpersonām. Tajā skaitā gan Satversmes tiesai, gan Augstākajai tiesai, gan arī rajonu tiesas tiesnešiem.

Tāpat konkrēti jautājums?

G.Kūtris.

Rajona tiesas tiesnesis bez kvalifikācijas klases.

I.Ošiņa.

Tā... Bez kvalifikācijas klases 1,5.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu... kurā laikā mainījās šie indeksācijas koeficienti, ja maijā, kad šis likumprojekts tika tiesu varas pārstāvjiem iedots, šis koeficients bija 3, kuram visi tā negribīgi, bet piekrita.

I.Ošiņa.

Jā... likums tika izstrādāts visa pagājušā gada laikā. Un sākotnēji arī visi koeficienti bija noteikti augstākā apmērā. Un šo te likumprojektu es personīgi arī biju prezentēt Saeimā kaut kad aprīlī un pēc tam izskanēja presē ļoti tāda negatīva rezonanse tieši par to, ka šie koeficienti ir ļoti augsti un sanāk algas paaugstinājums. Un protams, arī visi šie te izrietošie... un tiesnešiem arī bija citi apmēri, tas, ko jūs minējāt. Un pēc tam tālāk likumprojekta izstrādes gaitā tika lems pārskatīt un šos te koeficientus noteikt attiecīgi mazākus attiecīgi pēc tam, kad augstākā alga tika izvēlēta Ministru prezidentam, attiecīgi arī šie te koeficienti... izejot no esošā, jo Ministru kabineta lēmums bija, ka 2010.gadā nevienam nedrīkst būt lielāka alga nekā 2009.gadā. Un Ministru prezidenta alga 2010.gadā pēc samazinājuma 1908 lati un tas ir iemesls, kāpēc arī visi koeficienti tika pārrēķināti uz leju.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, tieši tad saistībā ar šo Ministru prezidenta algu. Sakiet, lūdzu, sākotnēji Ministru kabineta iekārtas likumā bija noteikts cits koeficients Ministru prezidenta algai. Sakiet, lūdzu, kas... pēc kādiem kritērijiem jūs noteicāt, ka Ministru prezidentam 1900 ir adekvāta alga, salīdzinot ar valsts iestādēs un uzņēmumos strādājošo algām? Gan atbildības izpratnē, gan amata prestiža dēļ...

I.Ošiņa.

Jāsaka tā, ka to nenoteica Finanšu ministrija. Tas bija tīri politiski ministru lēmums par šīm te algu samazināšanām un šeit nebija kaut kādi vērtējumi, kas ir par daudz vai par maz. Jo nu... tiešām arī mans personīgais viedoklis ir tāds, ka šī alga ir neadekvāta tai atbildībai, kāda ir Ministru prezidentam un ir par mazu. Bet tas ir politiskais lēmums un attiecīgi arī Finanšu ministrija pilda to, ko lemj Ministru kabinets.

G.Kūtris.

Un sakiet, lūdzu... man, protams, ir versija... Sakiet, kas notiek, ja Ministru prezidents un ministri nolemj, ka Ministru prezidenta alga ir pietiekama ar 500 latiem... politisks lēmums... vienai personai.

I.Ošiņa.

Jā... šobrīd notiek tas, ka ir algu likums apstiprināts un tur ir stingri ierakstīts, ka nedrīkst pārsniegt Ministru prezidenta algu. Tas subjektu un objektu loks, kas ir iekļauts šajā likumā. Un tas nozīmē, ka jāpārskata vai arī vienkārši jānodzen zem šī sliekšņa. Pie nosacījuma, ja netiek mainīti likumā šie te nosacījumi un atcelta šī te sasaiste ar Ministru prezidenta algu.

G.Kūtris.

Kāpēc tiesu varas pārstāvji ir saistīti ar izpildvaras algām, ja mēs tajā pašā laikā zinām, ka uzņēmumos, valsts uzņēmumos algas ir krietni lielākas. Šobrīd runā, ka valdēs vajadzētu pat dubultot algas.

I.Ošiņa.

Jā, šobrīd tiešām tādas diskusijas notiek, bet Finanšu ministrijas viedoklis viennozīmīgi šajā jautājumā, protams, ir, ka neatbalstīt. Bet izstrādājot šo te likumu bija izveidota darba grupa un arī tika runāts par to, ka vienai no algām ir jābūt augstākajai. Un, kā jau minēju, bija divi varianti. Bija vai nu Valsts prezidents, vai Ministru prezidents. Bet nu politiskā izšķiršanās bija par Ministru prezidenta algu.

G.Kūtris.

Tad vēl viens jautājums. Sakiet, lūdzu, tā... Nupat pēc pagājušās tiesas sēdes oficiāli publiskajā informācijā parādījās, ka... jā, šeit tiesas sēdē izskanēja, ka, redziet, cik zema ir vidējā alga valstī publiskā sektorā strādājošajiem 400... kaut kur nedaudz pāri.. Bet Aizsardzības ministrijas publiskotajā sarakstā 41 darbiniekam, tas ir gandrīz vai piektā daļa... nodaļu, departamentu vadītāji, vecākie inspektori... viņu alga ir no 1000 līdz 500 latiem. Zem tūkstoš latiem ir, protams, lielai daļai cilvēku, bet tie ir arī jaunākie inspektori jeb inspektori... Sakiet, lūdzu, pie kuras grupas jūs pielīdzinātu tiesnešus?... nu tā samērojojot...

I.Ošiņa.

Nu tiesneši, tīri izejot no funkcijām, protams, būtu jāskata šī te juridiskā saime, kur ir juriskonsulti... Bet es jums nevaru pateikt no galvas, kurā līmenī, bet tur būtu vērtējums, kuram līmenim atbilstu šis te...

G.Kūtris.

Juriskonsults sāk strādāt pēc augstskolas beigšanas. Tiesnesim prasa 30 gadus un kvalificēta jurista darbu.

I.Ošiņa.

Juriskonsultu es minēju tādā nozīmē kā amatu saime. Bet šajā amatu saimē, protams, ir gan jaunākie juriskonsulti, gan vecākie, gan nodaļu vadītāji un būtu vērtējams, kuram tieši līmenim... Iespējams, tas būtu juridiskās nodaļas vadītājs, kuram būtu pielīdzināms. Bet šeit būtu tiešām jāvērtē gan amatu sarežģītības, gan atbildības un tamlīdzīgi nosacījumi, lai varētu konkrēti pateikt, pie kura būtu jāpielīdzina un...

G.Kūtris.

Kā tas sanāk, ka vidējā alga ir tik zema, bet tomēr ir tik liels darbinieku skats, kam ir lielas algas... vadošajiem darbiniekiem ministrijās?

I.Ošiņa.

Ministrijām darba samaksu regulē Darba samaksas noteikumi Nr.1651 un atbilstoši šiem te noteikumiem tātad ir mēnešalgu skala ar 16 mēnešalgu grupām. Un attiecīgi tad katrā iestādē ir jāvērtē, cik liela daļa no darbiniekiem klasificējas augstākajās mēnešalgu grupās, cik zemākās... Un no tā arī ir atkarīgs... pēc būtības tā proporcija, cik darbinieki aiziet uz augšu un cik uz zemākām kategorijām.

G.Kūtris.

Tiesnesis Balodis.

K.Balodis.

Man būtu jautājums. Ja mēs pieņemtu, ka pirmās instances tiesnesis zemākajā tiesu varas līmenī būtu salīdzināms, pieņemsim, ar juriskonsultu, kurš ir nodaļas vadītājs... cik šobrīd ministrijās saņem juriskonsults, kurš ir nodaļas vadītājs?

I.Ošiņa.

Tā... Juridiskās nodaļas vadītājs šobrīd... nu plus mīnuss ap tūkstoti varētu būt tā summa.

G.Kūtris.

Vēl tāds neliels jautājums. Tieslietu ministrijai mēs arī to jautājām un citiem tiem, kas pieaicināti... Sakiet, lūdzu, vai tad, kad Finanšu ministrija veica šos te aprēķinus... es saprotu, ka jūs nepateicāt tā, ka šitik summiņa būs un daliet, kā jūs gribat... bet noteikti, ka vērtējāt arī... sakiet, vai jūs skatījāties arī, kā tiesnešu alga pēdējos trijos gados tomēr stāvēja uz vietas... Pēc 2005. gada tika rēķināts... Savukārt valsts pārvaldē strādājošajām personām pēdējos gados līdz 2008.gada beigām visai strauji pieauga. Pēc tam samazinājums ir vienāds procentos.

I.Ošiņa.

Es gribētu teikt tādu lietu, ka būtu jāvērtē tie procesi kopumā un arī mazliet vēsturiski jāpaskatās. Jo valsts pārvaldei jau sākot kaut kur no kāda 1998.gada pēc būtības nekādas tādas reformas netika veiktas darba samaksas jomā un tie reālie pieaugumi, kas bija... vai nu nāca jaunas amatu vietas klāt iestādēs, uz tā rēķina tā kā to atalgojuma fondu varēja paaugstināt... Un otrs moments. Tad, kad pārskatīja minimālo algu, arī tad bija iespējams paaugstināt algas, bet tur tā situācija bija ļoti dažādas pa gadiem un vienā lielā gadījumu skaitā, kad paaugstināja minimālo algu, pēc būtības notika skalas tā saucamā saspiešana. Tas nozīmē to, ka tiek paaugstinātas tās algas, kuri ir darbinieku zemākās kategorijās, pēc būtības fiziskais darbs tika paaugstināts līdz jaunai minimālai algai, un pārējās algas tika saspiešanas. Tā rezultātā tā skala izveidojās tāda, ka bija

ļoti maza atšķirība starp kvalificētiem darbiniekiem un tādiem darbiniekiem, kuriem nav šīs kvalifikācijas un kuri veic fizisko darbu. Un šī algu reforma tā nopietni tika uzsākta 2005.gadā, kad tika izstrādāts amatu katalogs un arī no 2006. līdz 2007.gada vidum pilnībā tika ieviesta arī darba samaksas sistēma. 2007. un 2008. gads bija reāli tie gadi, kad budžetā tik tiešām bija paredzēts algu paaugstināšanai finansējums.

G.Kūtris.

Šajos gados tiesneša alga netika paaugstināta atbilstoši likumam, bet tika apturēta.

I.Ošiņa.

Es konkrēti nevarēšu atbildēt, kāpēc netika paaugstināta, bet tas, ko mēs pēc datiem redzam, tad vismaz tā sadaļa. kas jums... kas tiesnešiem aiziet uz prēmēšanu, tā sadaļa ir paaugstinājusies un nevar teikt, ka tiesnešiem šajos te gados vispār nav bijis algu pieaugums. Jo mums būtu jāvērtē ne tikai mēnešalgas daļa, mums būtu jāvērtē arī tā daļa, kas ir kā piemaksas, kas ir kā prēmijas. Arī šī daļa būtu jāvērtē. Un atbilstoši mūsu datiem šis pieaugums ir redzams arī šajos datos, bet tiešām vairāk uz šo te prēmēšanas sadaļu.

V.Skudra.

10.februārī šogad Saeimas Juridiskā komisija norādīja, ka līdzsvara izvērtēšanai nepieciešams nopietns aprēķins, ko veiktu Finanšu ministrija un Tieslietu ministrija. Sakiet, lūdzu, vai samazinot par 15 un 27 procentiem, arī tika veikts vērtējums un kas to darīja?

I.Ošiņa.

Samazinot šogad?

V.Skudra.

Juridiskā komisija šogad saka: ir nepieciešams izvērtējums, lai šo problēmu risinātu. Nopietns aprēķins. Kas veica, kādā veidā un kādus secinājumus izdarīja, kad pieņēma lēmumu par 15 un 27 procentu samazinājumu tiesnešu algām?

I.Ošiņa.

Tad es varbūt došu vārdu Ilonai Stepanovai – Budžeta departamenta direktorei.

G.Kūtris.

Budžeta departamenta direktore – Ilona Stepanova.

I.Stepanova.

Ja mēs runājam par šiem te diviem gadījumiem – tas ir, 2009.gada budžeta grozījumi pagājušā gada jūnijs un 2010.gada budžeta sagatavošana. Tātad pirmais samazinājums. 2009.gada budžeta grozījumi pagājušā gada jūnijā. Tika pieņemts kopīgs valdības lēmums par to, ka atlīdzība ir samazināma par 20 procentiem.

V.Skudra.

Bija jautājums, kas to darīja.

I.Stepanova.

Tātad šeit praktiski sākotnēji bija kopīgs lēmums, ka šis samazinājums ir 20 procenti. Pēc tam tālāk jau katrs no budžeta resoriem skatīja, kā šo te samazinājumu var nodrošināt. Un šeit jau bija tālāk šis te skaidrojums par to, ka jūnija grozījumos tiesu sistēmai šis samazinājums bija 15 procenti tāpēc, ka tika atrastas iespējas kompensēt daļēji ar šo te papildus nodevu iekasēšanu... tālāk

papildus plānu paredzot nodevām... Attiecībā uz aprēķiniem 2010.gada budžetu sagatavojot, tātad 2009.gada rudenī šeit bija aprēķini un aprēķinus gatavoja Finanšu ministrija, bet saistībā tikai tāpēc, ka bija šis te pieņemtais lēmums par to, kādā veidā šis te algas samazina. Līdz ar to tas izvērtējums nu praktiski bija sadarbībā ar Tieslietu ministriju, lai aprēķinātu, cik ir šis līdzekļu ietaupījums. Tādā ziņā, ka mēs būtu vērtējuši, kā tas, piemēram, ietekmē kaut kādu tiesnešu konkrētu ienākumu... protams, tāds izvērtējums netika veikts.

G.Kūtris.

Tātad, cik es saprotu, tad aprēķini par to, kā kurai sociālajai grupai vai amatpersonām... nevis konkrētai personai, bet grupām tiek mazinātas algas, tāds rēķināts netika... vai tā drīkst vai tā nedrīkst... Tika rēķināts tā: vajag šitik daudz naudas iekonomēt un tad ir jāpabrauc zem šī skaitļa.

I.Stepanova.

Mēs, teiksim, tādu izvērtējumu... vai tas skars šo personu... un kā tas šo personu ļoti konkrēti var ietekmēt, viņas saistības uzņemtās... tāds izvērtējums mēs neesam veikuši, nē...

G.Kūtris.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvei ir jautājumi?

I.Nikuļceva.

Jā, man vispirms būtu varbūt jautājums par tiem materiāliem, ko ir iesniegusi Saeima. Un šeit ir Finanšu ministrijas sagatavotā tabula par vidējo darba samaksu ministrijās un Valsts kancelejā 2008.-2010.gada martā. Un uz šo tabulu atsaucas arī Saeimas pārstāve iepriekšējā sēdē. Ja es pareizi saprotu, tad šeit rēķinot pa ministrijām ir ietverti pilnīgi visi darbinieki – gan augstākie amati, gan vidējie, gan apkopēji, sekretāres un tamlīdzīgi. Sakiet, lai tas salīdzinājums būtu korekts... kāda ir vidējā alga jeb, teiksim tā, vidējais atalgojums tiesās... Nevis tiesnešu, bet tiesās, ieskaitot pilnīgi visus darbiniekus.

G.Kūtris.

Finanšu ministrijas pārstāvis Mārtiņš Brencis.

M.Brencis.

Tātad par tiesām runājot. Es jau tos skaitļus nosaucu... Tātad tiesneši... Kurš gads jums interesē?

I.Nikuļceva.

Nevis tiesneši, bet tiesās... Tātad ieskaitot tiesnešus, tiesu darbiniekus, apkopējas un visus pārējos.

M.Brencis.

Tūlīt... Nu es tā uz sitienu nevaru atrast... bet mani kolēģi saka, ka mēs tādu tabulu neesam sagatavojuši. Mums ir Augstākā tiesa, Satversmes tiesa, Prokuratūra, tiesneši... un tiesneši tālāk jau pa pakāpēm... pēc piederības tiesu sistēmai... rajonu tiesas, apgabaltiesas, zemesgrāmatas...

I.Nikuļceva.

Tad es gribētu mazliet citu jautājumu uzdot. Sakiet, Brenča kungs, kāda ir jūsu amatalga pašlaik?

M.Brencis.

1327.

I.Nikuļceva.

Sakiet, vai jūs varētu pamatot samērīgumu ar tiesnešu amatalgu, kas pašlaik pirmajā instancē ir 808 lati? Kāpēc jūsu amatalgai būtu jābūt gandrīz divreiz lielākai?

M.Brencis.

Es atbildēju tā, ka es nelemju par savu amatalgu, bet es domāju, ka tajā brīdī, kad... ja jau ir paredzēts šis te bāzes finansējums tiesnešu algu atlīdzībai saskaņā ar 18.janvāra spriedumu... tad, ja tiesnesis, kas pašlaik saņem 808 latus bez kvalifikācijas pakāpes rajonu tiesās saņems vairāk par Valsts prezidentu, domāju, ka tad viņa amatalga būs ļoti samērīga ar manējo.

I.Nikuļceva.

Vai jūs uzskatāt, ka jūsu amatalga ir par lielu vai tiesnesim viņa ir par mazu, jeb vai jūs uzskatāt, ka viss ir kārtībā?

M.Brencis.

Es jau savā iepriekšējā atbildē minēju, ka es nelemju par savu amatalgu. Līdz ar to man ir grūti tā pamatot.

I.Nikuļceva.

Bet kā jūs vērtējat?

M.Brencis.

Es vērtēju, ka mana amatalga ir laba... teiksim tā... ņemot vērā, ka viņa arī ir samazināta kopš 2008.gada rudens.

I.Nikuļceva.

Tātad jūsu amatalga atbilst jūsu kvalifikācijai, darba pieredzei un visam pārējam.

M.Brencis.

Nu, ko es varu teikt... kamēr... Ja jau es joprojām strādāju Finanšu ministrijā, tad acīmredzot jā...

I.Nikuļceva.

Sakiet, bet vai tiesnesim viņa 800 lati atbilst viņa kvalifikācijai, darba pieredzei un tiem lēmumiem, ko viņš pieņem?

M.Brencis.

Es nestrādāju tiesā.. es varu tikai par to nojaust, bet tās būs tikai spekulācijas... Es neesmu strādājis par tiesnesi... es nevaru... Uz nojautām nevar balstīt Satversmes tiesas spriedumu.

I.Nikuļceva.

Bet vai jūs kādreiz esat bijis tiesā, izņemot šajā tiesā. Kā jums liekas, vai tam tiesnesim, kas lemj civillietās vai krimināllietās, būtu atbilstoši 800 latu algu...? Jūsu viedoklis.

M.Brencis.

Es teikšu tā. Cik spriedumu, tik arī tiesnešu. Cik tiesnešu, tik arī varētu būt spriedumu. Līdz ar to es esmu redzējis tādus spriedumus, kur tiešām varētu kādu mēnesi arī tiesnesim nemaksāt... Bet nu ir arī spriedumi, kuri tiešām ir redzams, ka tiesnesis ir ļoti rūpīgi pastrādājis. Nu, tas ir neatbildams jautājums... Cik juristu, tik viedokļu un cik tiesnešu, tik spriedumu.

I.Nikuļceva.

Paldies. Tad pēdējais jautājums. Jūs izteicāt ļoti daudz viedokļus par valsts pārvaldi un par tiesām. Tad es gribētu tomēr saprast, kāds tad jūsu viedoklis ir, kur atrodas tiesu vara... No vienas puses jūs teicāt, ka ir Satversmes 58.pants, kas ietver visas valsts pārvaldes iestādes, izņemot Latvijas Banku un Finanšu un kapitāltirgus komisiju, kuras ir neatkarīgas un kuras finansē savādāk. Tad tiesām it kā tomēr ir jābūt tur, kur ir no valsts budžeta finansētās institūcijas... Tad kas ir tiesu vara? Vai tā ir izpildvara? Kura vietā viņa atrodas? Vai jūs varētu precizēt šo savu viedokli par valsts institucionālo uzbūvi?

M.Brencis.

Jā, es tieši to arī gribēju darīt. Mums ir jāsaprot, ka šajā gadījumā nevar lietu skatīt tikai un vienīgi no konstitucionālo tiesību teorijas viedokļa par to, ka ir trīs varu atzari, daži vēl domā, ka ir ceturtais, bet tas pašlaik šīs lietas sakarā nav svarīgi.

Tāpat saskaņā ar klasisko konstitucionālo tiesību teoriju, protams, `ja ir trīs varu atzari. Ja mēs skatāmies uz to lietu, ko es pārstāvu, proti, Finanšu ministrijas pozīciju, budžeta tiesību izpratnē tiesu budžets ir finansēts no valsts budžeta. Līdz ar to par to lemj likumdevējs un savukārt saskaņā ar Satversmi Ministru kabinets lemj par budžeta projekta iesniegšanu Saeimā. Līdz ar to tiesu vara ir...

I.Nikuļceva.

Bet tad jūsu izpratnē tā ir tā kā izpildvaras sastāvdaļa...

M.Brencis.

Es jau skaidroju, ka pamatojoties uz konstitucionālajām tiesībām tiesa ir kā viens no tiesu varas atzariem, savukārt, ja mēs skatāmies šīs te lietas saistībā un arī to teica Tieslietu ministrijas pārstāve, mums ir jāskatās uz šīm sociālajām tiesībām, tajā skaitā arī uz atlīdzību. Un tas ir iekļauts budžetā. Līdz ar to tā ir likumdevēja kompetence – lemt par budžetu. Līdz ar to tajā skaitā arī par tiesnešu algām. Tas nedaudz disonē ar to neatkarības principu, kas ir iekļauts 83.pantā. Bet nu... kamēr tiesa nelemj par savu budžetu, tikmēr par šo budžetu lemj kāds cits un šajā gadījumā saskaņā ar Satversmi tā ir Saeima.

G.Kūtris.

Saistībā ar iepriekš uzdoto jautājumu, kur jūs tā smejojies teicāt, ka kādi dažādi tiesneši, tādi dažādi spriedumi un algas. Sakiet, lūdzu, vai jūs kā departamenta direktora rīcību var apstrīdēt pie tiesneša? Vai jūsu kādu pieņemto aktu?

M.Brencis.

Manis sagatavotu katrā ziņā jā...

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai tiesnesim ir jābūt kvalificētākam, lai izvērtētu jūsu aktu tiesiskumu vai netiesiskumu?

M.Brencis.

Es pieļauju, ka jā, jo tādēļ, ka viņam ir jāvērtē visi esošie apstākļi... gan mana rīcība, gan arī to, kādas šī rīcība atstāj sekas.

G.Kūtris.

Lai varētu būt kvalitatīvi tiesu tiesnešu spriedumi un lēmumi, šeit vajadzētu tiešām labus juristus, kas labi pārzina...

M.Brencis.

Jā, bet ne vienmēr tas spriedums parāda to, vai mana rīcība, savukārt, bijusi pareizi vai nepareiza, jo pēcāk jau nāk nākošā tiesu sistēma, kur šo te spriedumu atkal un atkal var pārskatīt un nodot atkal jaunai...

G.Kūtris.

Valsts interesēs laikam būtu, lai nebūtu pārsūdzību, bet pirmajā instancē labi izspriestu.

M.Brencis.

Jā, bet nu mēs redzam, ka praksē ir savādāk.

G.Kūtris.

Jā, nu dzīvē ir dažādi.

M.Brencis.

Tas ir tas, ko es gribēju teikt...

G.Kūtris.

Paldies. Vai Saeimas pārstāvei būtu kādi jautājumi? Lūdzu!

J.Jerņeva.

Jā, protams. Man būtu sākumā tāds praktiskas dabas jautājums. Kā vispār jūs vērtējat pagājušā gada jūnija un decembra samazinājumu budžetā? Vai tie bija pamatoti, redzot šobrīd to situāciju kopējo valsts budžetā, vai arī bija kādas citas iespējas, ko darīt valdībai?

M.Brencis.

Es pagājušā gada jūniju un decembri vērtēju kā samērā karstu un saspringtu laiku, jo bija jāpieņem diezgan daudz svarīgu lēmumu, kuri pašlaik, ka redzams, tiek izskatīti Satversmes tiesā. Es tādu alternatīvu pat negribētu pieļaut, lai gan tas varbūt tā izskan, bet principā, ja valdība nespēj pildīt savas saistības, līdz ar to viņa vienkārši tās nepilda un netiek maksātas ne algas, ne pensijas, ne pabalsti. Bet nu šādu alternatīvu, kā zināms, mēs nepieļaujam un līdz ar to mēs veicam šos te samazinājumus. Līdz ar to cilvēkiem tika nodrošināts tas tādā samazinātā apmērā, kādi tika pieņemti šie te lēmumi gan jūnijā, gan arī decembrī. Jūnijā uz 2009.gada budžetu, decembrī – uz šī gada budžetu.

J.Jerņeva.

Sakiet, lūdzu, kāpēc Latvijas valsts nepieņēma lielāku kredītu nekā paņēma... Kāpēc nepaņēma vēl simts miljonus, divsimt miljonus, lai maksātu mūsu tiesnešiem tādu algu, kas atbilst, piemēram, Latvijas Bankas prezidenta algai?

M.Brencis.

Nu, tas nav tik mehānisks un saciparots process, jo tas finansējums, ko mēs esam aizņēmušies, viņš netiek iedots uzreiz, viņš neglabājas kaut kur šeit. Šis finansējums ir cikliski piešķirams, izejot no tiem lēmumiem, kādus mēs esam parādījuši, ka mēs viņus esam izpildījuši iepretim vienošanās tekstam. līdz ar to tas finansējums tiek piešķirts cikliski, izejot no mūsu apņemšanās 2012.gadā mīnus 3,5 procenti... 3,5 procentu apmērā IKP budžeta deficīts. Šis ir tas

mērķis, par ko runāja Tieslietu ministrijas pārstāve... Tātad Māstrihtas kritēriji, lai mēs varētu būt stabili ekonomikā, mēs pakāpeniski ejam uz šo finansējumu... Nu, nav teikts, ka mēs visu šo finansējumu izmantosim 7,5 miljardus. Pašlaik mums ir zināms atlikums Valsts kasē, bet tas viss ir finansiālas stabilitātes un drošības labad. Un tā ir tā cena, kuru diemžēl mēs maksājam.

J.Jerņeva.

Sakiet, lūdzu, jūs kā Finanšu ministrijas pārstāvis... Kā jūs vērtējat Māstrihtas kritērijus. Te bija no tiesas jautājums par to, vai tiešām Māstrihtas kritēriji ir tik saistoši Latvijai. Bet kāpēc šie kritēriji ir tādi, nevis kādi savādāki. Tāpēc, ka tie cipari bija skaisti? Vai bija kaut kāds arī finansiālais pamatojums makroekonomiskais?

M.Brencis.

Tam kā reizi arī bija makroekonomiskais pamatojums, jo kamēr vien šis Māstrihtas kritērijs ir spēkā, tikmēr mēs uz tiem tiecamies... Nu, protams, var teikt, kāds mums atkal viņus uzspiež. Bet mēs paši pievienojāmies Eiropas Savienībai, bija referendums, mēs paši vēlamies pievienoties eirozonai. Tāpēc tas nozīmē, ka valsts ekonomika ir stabila un prognozējama. Līdz ar to nav pakļauta valūtas riskam un visām pārējām lietām. Nu tā ir monetārās politikas lieta, kas jāskatās ir Latvijas Bankai, bet mums kā Finanšu ministrijai ir uzdevums fiskāli atbildīga politika. Proti, ja mēs zinām, ka cilvēkam ir jāmaksā šajā gadā tik naudiņas, tad mums šī nauda pretī budžetā arī ir jāparedz attiecīgi ieņēmumos, vai nu nodokļos vai nu attiecīgi fiskālajos konsolidācijas pasākumos, proti, samazinot šo algu. Izmaksāt to algu tādā apmērā, kādā mēs esam paredzējuši budžetā, jā, samazinātā apmērā, bet vismaz izmaksāt. Tas makromērķis, protams, ir uz eiro, bet zem tā eiro apakšā slēpjas stabila prognozējama ekonomika.

J.Jerņeva.

Bet pieņemsim, mums ir kaut kāds mērķis attiecībā uz to kopējo ciparu, ko mēs negribam pārsniegt. Kā tas ir... Vai Saeima izlemj jautājumu par visu valsts pārvaldē strādājošo atalgojumu... mēs nerunājam šobrīd konkrēti par Saeimu un valdību, bet par pārējiem... vai Saeima ir tā, kurai ir visi cipari pieejami?

M.Brencis.

Tā ir pietiekoši detalizēta informācija... Bet principā Saeima... budžeta pielikumi un paskaidrojumi, tas vis ir pietiekoši apjomīgs materiāls. Ja jautājums, vai Saeima lemj par visu atalgojumu katrā konkrētā grupā no budžeta finansētās institūcijās, loģiski, ka, nē. Izpildvarā – tur ir MK noteikumi... virknē citu ir nozares likumi, kur ir pateikts, kādā veidā aprēķina šo algu. Līdz ar to Saeima nelemj par visu...

J.Jerņeva.

Un šie MK noteikumi laika ziņā... Kurā brīdī viņi parādās? Tad, kad ir kopējais budžets pieņemts un tie cipari jau Saeimas apstiprināti un zināmi, vai tad kaut ko MK lemj, vai arī otrādi?

M.Brencis.

... Nu, protams, ka saskaņā ar Kārtības rulli mēs nevaram iesniegt MK noteikumus, kuri nav deleģējami, bet principā tas darbs notiek paralēli. Tas, ko es jau teicu... bet vēlreiz es atkārtošu. Ja 16.jūnijā tika pieņemts budžets, tātad jau 1.jūlijā tika pieņemti MK noteikumi, kas nosaka amata

atlīdzību ierēdņiem, tajā skaitā arī man. Līdz ar to šis atlīdzības samazinājums skāra bezmaz vai.. nu cik tur... divas nedēļas pēc budžeta pieņemšanas.

J.Jerņeva.

Vēl tāds arī praktiskas dabas jautājums. Budžeta komisija skatās likumu. Piemēram, likumu „Par tiesu varu”. Un redz, ka kopējais samazinājums ir liels un tad pieņemsim viņiem nonāk informācija viņu rokās, ka tas kopējais cipars būs 808 latī. Bet Bērziņa kungs, kurš bija pagājušo otrdien saka, ka nē, vajadzētu 970. Kā tas praktiski... Ko tas nozīmēs? Tā arī vienkārši ierakstīs vai ciparu izmainīs? Ko tas praktiski nozīmē? Kāds ir tas darbs jums un citām ministrijām?

M.Brencis.

Praktiski tas nozīmē, ka, lai gan Saeimas kārtības rullis pasaka, ka mums jāsniedz atzinums tikai uz pirmo lasījumu nevis uz likumprojekta iniciatīvu, kas paredz budžeta izdevumus, tad mums ir jāsniedz šis te atzinums un princips ir ļoti vienkāršs. Ja jūs vēlaties kaut ko pielikt, tad jums jāparāda tā vieta, no kurienes atņemt. Tas nozīmē, ka ja mēs vēlamies pielikt vai nesamazināt kaut kādā lielākā apmērā algu tiesnešiem, mums ir jāskatās uz samazinājumu citām amatalgo grupām.

J.Jerņeva.

Un šis priekšlikums ir jārod Budžeta komisijai?

M.Brencis.

Tas ir jautājums... Budžeta komisija varētu prasīt, bet, protams, politiķi tāpatās beigu beigās nolems... jā, viņi pajautās, kāds ir atlīdzības apmērs citām grupām un viņi var lemt. Jā, mums šogad prioritāte ir šie cilvēki... Un uz šo rēķinu šiem tiks pielikts.

J.Jerņeva.

Skaidrs. Jūs minējāt savā runā par 10 procentu samazinājumu, vai precīzāk sakot, par to aicinājumu, kas bija izteikts neatkarīgajām institūcijām... Kā tiesa pareizi ir norādījusi... neatkarīgas nevis konstitucionālajā nozīmē, bet neatkarīgas tīri budžeta nozīmē. Es saprotu, ka tā bija Finanšu un kapitāltirgus komisija, Latvijas Banka. Vai kāda institūcija ir pēc savas pašas vēlēšanās samazinājusi?

M.Brencis.

Jā. Diemžēl šādus skaitļus es nevaru jums nosaukt, bet Latvijas Banka un FKTK ir krietni samazinājis savu atlīdzībai paredzēto finansējumu. Viņu iestāžu mājaslapās var to redzēt, bet tur arī tie samazinājumi ir diezgan ievērojami. Tur ir divciparu skaitļi. Mēs šādu informāciju neapkopojam, bet principā to informāciju var redzēt attiecīgo institūciju mājaslapās un arī periodiski nāk klajā...

J.Jerņeva.

Skaidrs. Pasakiet, lūdzu, mums iepriekšējā reizē tika izrunāts jautājums par to, ka reāli tiesnešiem samazinājās atalgojums ātrāk nekā citiem valsts pārvaldē strādājošajiem. Es šobrīd nerunāju par 2009.gada pirmo pusgadu, jo šie jautājumi par cipariem un samazinājuma nevienlīdzību jau tika izrunāti iepriekšējā spriedumā, bet es tagad runāju par šobrīd notiekošajiem procesiem. Kāpēc tā ir, ka tiesnešiem uzreiz samazināja, bet... es nezinu, varbūt jums personīgi laikam pēc tam...

M.Brancis.

Tāpēc, ka dažādas no valsts finansētās grupas. Tie, kuriem nosaka atlīdzību likumā vai arī kāds koeficients, ir MK noteikumi, kuri nosaka, piemēram, manu atlīdzību. Līdz ar to... piemēram, 2008.gada nogalē pieņemtais atlīdzības likums 2009.gadam stājas spēkā 1.janvārī un viņš vienlīdz skāra pilnīgi visus. Līdz ar to kopš tā brīža neviens nevarēja saņemt ne prēmiju, ne cita veida materiālo stimulāciju. Tad bija ierobežoti arī pabalsti un cita veida lietas.

Ja mēs runājam par atlīdzības sistēmu kopumā, tad tas ir tas, ko es jau sākumā minēju, ka ne visiem... ne visām valsts budžeta finansētajām institūcijām... tas ir likuma jautājums, ir tās, kur ir MK noteikumi. Tie paši pedagogi, ārstniecības personas un, ja nemaldos, tad arī iekšlietu sistēmā strādājošiem bija MK noteikumi.

Tā likumdevējs ir izvēlējis, ka ir personas, kuru atlīdzība ir likumam piesieta vai iekļauta un ir MK noteikumi, kur izpildvara lemj par tālāko... Nu, bet pēc būtības izejot no kopējiem budžeta spēkiem.

J.Jerņeva.

Tā, par tiesnešiem man būtu skaidrs.

Te Tieslietu ministrija ir iesniegusi ciparus par tiesnešu atalgojuma izmaiņām 2002. - 2008.gadā un te var redzēt, es jums varu iedot... Ja no 2002.gada atalgojums ir audzis tiesnešiem, tomēr 2008.gadā ir palicis nemainīgs attiecībā pret 2007.gadu. Vai ir kaut kāds skaidrojums?

M.Brancis.

Es skatos, ka tās ir bāzes atalgojuma izmaiņas. Bet es jau nosaucu tos skaitļus, ka vidējā atlīdzība ir nedaudz augusi. Es varu vienkārši tad vēlreiz to pašu skaitli nosaukt, bet principā tā atlīdzība bija augusi. Tas, ko arī Ošiņas kundze minēja, ka palielinājās arī atlīdzība prēmijām tiesnešiem... Līdz ar to... Jā, re kur man ir... Ja mēs skatāmies... jā, ka šī te atlīdzība ir palikusi kā bāzes finansējums 2002.-2008.gadam tāds pats vai iesaldēts... 2007.-2008.gadā tad nu, piemēram, tiesnesis apgabaltiesā... Nu, principā... tiesnesis rajonā – 1352 lati un 2008.gadā 1417 lati, zemesgrāmatas tiesnesis — 747 vidējā alga, 2008.gadā 998. Nu jā... tiesnesis apgabaltiesā — ir kritums par apmēram simt latiem... 1795 un 1696. Tā kā nu... atlīdzība ir ne tikai amatalga, bet arī prēmijas un piemaksas, kā arī ar darbu nesaistītās lietas, piemēram, bērnu kopšanas atvaļinājums un pat kompensācijas.

J.Jerņeva.

Pēdējais jautājums tad man būs. Ja mēs skatāmies kopā uz visām personām, kas strādā ar mērķi aizstāvēt pilsoņu intereses, kas aizsargā mūsu drošību gan tiešajā fiziskajā nozīmē kā policisti, gan armija... gan Valsts kontrole, kas aizsargā mūsu intereses un arī savā ziņā līdzīgi tiesnešiem, gan arī tādā veida darbiniekiem... Vai jums būtu zināms, kāds varētu būt tas īpatsvars budžeta atalgojumā valstī kopumā... teiksim, šāda veida darbiniekiem, un es nezinu... Finanšu ministrijas un Ekonomikas ministrijas ierēdņiem?

M.Brancis.

Tas ir sarežģīts un komplicēts jautājums, jo... protams, tad man vajag arī papildu informāciju no katras ministrijas, bet principā mums ir tikai lielie skaitļi. Bet atsaucoties arī uz Lazdovska kunga minēto... katra ministrija sava resora ietvaros vērtē to, kāds ir atlīdzības līmenis katrai

konkrētai nodarbināto grupai un kādas ir iespējas ar šo te atlīdzību turpināt šīs funkcijas nodrošināšanu. Tā ir konkrētās ministrijas kompetence izvērtēt, vai samazināt atlīdzību cietumsargam, vai turpmāk šī funkcija tiks efektīvi pildīta.

Līdz ar to mēs skatāmies lietas kopējā kontekstā un budžeta rāmī un tālāk jau katras ministrijas uzdevums ir izvērtēt, vai turpmāk vispār šo funkciju var pildīt, izejot no budžetā piešķirtā finansējuma.

J.Jerņeva.

Skaidrs. Paldies. Šis bija pēdējais jautājums.

G.Kūtris.

Saistībā ar šīm atbildēm mazs jautājumiņš. Jūs tā pieminējāt, ka ja algas tiktu paaugstinātas tiesnešiem vai netiktu samazinātas... tad citām algu grupām būtu jābūt samazinājumam. Sakiet, lūdzu, kāpēc jūs finansējumu saistāt tikai ar algu samazinājumu? Kāpēc nemeklējat citos avotos?

M.Brencis.

Principā algas iet zem uzturēšanas izdevumiem.

G.Kūtris.

Es atvainojos... To sadala Finanšu ministrija... uzturēšana vai neuzturēšana... bet nauda ir kopējā... valsts.

M.Brencis.

Nu, kā... nu atlīdzībai paredzētais finansējums ir viens no lielākajām pozīcijām budžetā. Līdz ar to nu... tas ir tikai loģiski, ka atlīdzību skar... Nu kas mums ir vēl... investīcijas, kapitālie ieguldījumi...? Nav jau daudz to iespēju samazināt.

G.Kūtris.

Bet ir tomēr liela atšķirība... Augstākajai tiesai atlīdzība sastāda apmēram 90 procentus no finansējuma visa, citiem resoriem atlīdzība sastāda nelielu daļu no pārējās visas summas... samazinājuma iespējas ir dažādas.

M.Brencis.

Šie te samazinājumi... viņi ir skāruši pilnīgi visas atlīdzības pozīcijas... nenosaukšu konkrētus procentus, bet lemjot par budžeta projektu Finanšu ministrija piedāvāja redzējumu attiecībā uz pilnīgi visām pozīcijām, ne tikai atlīdzībai. Arī pārējām...

G.Kūtris.

Jūs teicāt... ka palielinot tiesnešiem algas, būtu jāsamazina citiem.

M.Brencis.

Tas, ko es gribu teikt, ka.. protams, gluži mehāniski tā nav, bet tādā gadījumā tam resoram ir jāizvērtē atteikšanās no kādas citas lietas, piemēram, jaunas ēkas būves... vai kādi citi alternatīvi izdevumi... kā jau es teicu, investīciju projekti vai kaut kādas saistības vai fondu projektu mazāka apguve...

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu... tur gan Tieslietu ministrijas pārstāve teica, bet jūs atbildējat arī uz Saeimas pārstāvja jautājumu... Sakiet, lūdzu, vai Latvija pati bez Māstrihtas līguma kaut kādiem kritērijiem vai eiro ieviešanas programmas nevarētu savu ekonomiku organizēt normāli?

M.Brencis.

Tas ir politisks jautājums... vai varētu... Es domāju, ka varētu.

G.Kūtris.

Nē, nu ekonomiski varētu sakārtot saimniecību?

M.Brencis.

Varētu. Un tādēļ mēs pašlaik arī uz to ejam. Līdz 2012.gadam mums ir vairāk vai mazāk iezīmēti jau virzieni, kas ir jāsakārto. Protams, ir jautājums par to, kā tas tiks darīts.

G.Kūtris.

Jūs attaisnojaties ar kaut kādiem Māstrihtas kritērijiem.

M.Brencis.

Es neattaisnojos. Es domāju, ka tas ir tikai un vienīgi loģiski, ka, ja mēs esam iestājušies Eiropas Savienībā, tad mēs ejam arī uz šo vienoto monetāro instrumentu – eiro, kas pa lielam garantē Latvijai tā kā iekļaušanos Eiropas kopējā monetārajā telpā. Un tas dod tomēr zināmu drošību arī investoru un ekonomikas procesu acīs...

G.Kūtris.

Paldies jums.

Tiesa izsludina pārtraukumu uz vienu stundu.

Turpinām tiesas sēdi tāpat 13.30.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Tālāk aicinām savu viedokli paust pieaicināto personu Tiesībsarga biroja pārstāvi un Tiesībsarga biroju pārstāvēs Tiesībsarga juriskonsulte Santa Tivoņenkova.

Lūdzu!

S.Tivoņenkova.

Godāta tiesa! 2010.gada 24.martā Tiesībsarga birojā tika saņemts Satversmes tiesas iesniegums ar lūgumu Tiesībsargu sniegt viedokli Satversmes tiesas lietā Nr.2009-11-01 „Par likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7.punkta un 20.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107.pantam”.

Izvērtējot minēto lietu, Tiesībsargs nonāca pie sekojoša slēdziena un ievērojot varbūt tiesas lūgumu sniegt vērtējumu attiecīgi sākumā uz Satversmes 107. pantu un pāriet pie Satversmes 83.panta, tad ievērošu šo kārtību.

ANO Vispārējā Cilvēktiesību deklarācijā 23.pantā nosaka, ka ikvienam indivīdam ir tiesības ne tikai uz darbu un uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem, bet arī ir tiesības uz taisnīgu un apmierinošu atlīdzību pret darbu, kas nodrošina cilvēkam cienīgu dzīvi ne tikai viņam, bet arī viņa ģimenes locekļiem un ko vajadzības gadījumā papildina citas sociālās aizsardzības līdzekļi.

Līdzīgi ANO Vispārējai Cilvēktiesību deklarācijai varētu minēt arī ANO Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, precīzāk 6., 7.pantu, kas nosaka, ka pakta

dalībvalstis atzīst, ka ikvienam ir tiesības uz darbu un ikviena indivīda tiesības ir aizsargātas uz to, lai viņam būtu iespēja pelnīt sev iztiku ar darbu, ko viņš brīvi izvēlas vai pieņem.

Dalībvalstīm ir jāveic attiecīgie pasākumi šo tiesību garantēšanai, ir jāatzīst katra tiesības uz taisnīgiem, labvēlīgiem darba apstākļiem, kas sekmē it īpaši atlīdzību, kas nodrošina visiem strādājošajiem vismaz taisnīgu darba algu un vienādu atlīdzību par līdzvērtīgu darbu bez jebkādas atšķirības.

Latvijas Republikas Satversmes 107.pants nosaka, ka ikvienam indivīdam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu atlīdzību, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu.

Satversmes tiesā ierosinātās lietas kontekstā Satversmes 107.pantā noteikto jēdzienu „veiktajam darbam atbilstošu samaksu” varētu traktēt tādējādi, ka tiesneša atalgojumam ir jābūt atbilstošam tiesneša kvalifikācijai, tiesnešiem izvirzītajām prasībām, proti, atbilstoša izglītība, darba pieredze, nevainojama reputācija un kur darbs ir atbilstoši atlīdzināts tam uzliktajam slogam un viņa kvalifikācijai.

Pieņemot grozījumus likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumu 7. un 20.punktā likumdevēju leģitīmais mērķis bija valsts labklājības aizsardzība un ekonomiskās stabilitātes saglabāšana. Un šis ierobežojums tika pieņemts uz likuma pamata saistībā ar neatliekamu sabiedrisku vajadzību.

Vērtējot noteiktā ierobežojuma nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā un samērīgumu, vēlamies norādīt uz sekojošo.

Tiesu vara, lai arī neatkarīga, tomēr tā ir kā viens no varas atzariem, funkcionē neatrauti no tā finansējuma avota, proti, valsts budžeta un tā iespējami ilgstošas ekonomiskās lejupslīdes apstākļos.

2002. gadā, kad tika pieņemta tiesnešu algu koncepcija, valdība nevarēja paredzēt, ka 2008.gadā globālās ekonomiskās krīzes ietekmē valsts ekonomiskais stāvoklis būs pasliktinājies tik lielā mērā, ka ir nepieciešams samazināt atalgojumu visiem no valsts budžeta finansēto iestāžu darbiniekiem.

Tādēļ krīzes apstākļos tiesnešu atalgojuma koncepcijas darbības apturēšana bija loģisks solis, kurā nevar saskatīt tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu un uzskatām, ka labums, ko ar šādu soli gūst sabiedrība... ieguvums, ko gūst sabiedrība, būs noteikti lielāks, nekā tas ierobežojums, kas būs uzlikts tiesnešiem.

Ņemot vērā, ka atalgojuma samazinājums skāra ne tikai tiesnešu algas, bet arī visu valsts pārvaldes iestāžu darbinieku atalgojumu, minētajā lietā mēs nesaskatām arī solidaritātes principa pārkāpumu.

Vērtējot, vai šis ierobežojums bija samērīgs. Svarīgi ir ņemt vērā vairākus apstākļus un norādīt uz sekojošo:

starptautiskās konvencijas nenorāda konkrētu mehānismu un robežu, kādā būtu jānosaka tiesnešu atalgojums. Atsevišķās rekomendācijās ir norādīts, ka tiesnešu algas būtu jānosaka,

pirmkārt, ar likumu un tam būtu jānodrošina tiesnešu atalgojums atbilstoši profesionālajam statusam un atbildības slogam.

Ja palūkojas uz jēdziena „taisnīgs atalgojums” interpretāciju starptautiskajos dokumentos, tiek minēti sekojoši kritēriji un tie būtu: šis atalgojums ir tāds, kas nodrošina darbiniekiem un viņu ģimenēm pienācīgus dzīves apstākļus. Tas ir tāds atalgojums, ar kuru tiek respektētas indivīda tiesības saņemt paaugstinātu atalgojumu par virsstundu darbu, tas ir atalgojums, ar kuru tiek atzītas strādājošo vīriešu un sieviešu tiesības uz vienlīdzīgu samaksu par vienlīdzīgas vērtības darbu, ar kuru tiek atzītas strādājošo tiesības uz pieņemto termiņu, ar kuru tiek paziņots par darba attiecību izbeigšanu un tas ir atalgojums, ar kuru tiek atzīts par pieļaujamu atskaitījums no darba algām tikai tajos apstākļos un tajā apjomā, ko nosaka nacionālās likumdošanas normatīvie akti vai kas ir noteikti kolektīvajos līgumos vai arbitrāžas lēmumos.

Attiecībā uz tiesneša darbu... papildus kritērijs, ņemot vērā šo ierobežojumu, ka tiesneši nedrīkst apvienot un papildus savam darbam nedrīkst veikt citu darbību...

Un vērtējot šobrīd noteikto tiesnešu atalgojuma atbilstību Eiropas sociālās hartas 4.pantā noteiktajiem kritērijiem un sniegtajiem skaidrojumiem vēlētos vēl atzīmēt sekojošo.

Tiesnešu atalgojums nav vērtējams kā tāds, kas ir... šobrīd noteiktais Latvijas Republikas tiesnešu atalgojums nav vērtējams tāds, kas ir netaisnīgs. Eiropas sociālās hartas izpratnē atalgojuma koncepcija attiecas uz atalgojumu, tas ir, finansiālu un mantisku, ko darba devējs maksā darbiniekam, atbilstoši nostrādātajam laikam vai paveiktajam darbam un atbilstošos gadījumos šajā atalgojumā tiek ietvertas arī prēmijas un citi labumi, tajā skaitā papildus sociālās garantijas.

Ja palūkojamies uz tiesnešu... likumā „Par tiesu varu” tiesnešiem paredzētajām sociālajām garantijām, tad būtu jāpiemin tomēr šis atšķirīgais atvaļinājumu regulējums, šīs piecas nedēļas un papildus atvaļinājuma piešķiršanas iespēja pēc attiecīgi pieciem tiesneša amatā nostrādātiem gadiem. Bez tam ir iespēja saņemt dzīvības un veselības apdrošināšanu, kas šobrīd faktiski pārējiem no valsts budžeta finansētajiem iestāžu darbiniekiem netiek garantēts.

Vērtējot, vai valsts ar apstrīdētajiem grozījumiem ir veikusi kādus regresīva rakstura pasākumus tiesību darba jomā, jāsecina, ka valsts nav noteikusi liegumu noteiktām personu grupām vai personām veikt noteiktu darbu, neatkarīgi no tā, vai šāda diskriminācija ir vai nav balstīta normatīvajā regulējumā, nav grozījusi vai apturējusi normatīvo regulējumu, kas ir nepieciešams, lai realizētu tiesības uz darbu, kā arī nav pieņēmusi normatīvo regulējumu vai īstenojusi politiku, kas acīmredzami ir pretrunā ar valsts uzņemtajām starptautiskajām saistībām darba tiesību jomā, kā arī nav noteikusi tādu atalgojumu tiesnešiem, kas ir netaisnīgs.

Līdz ar to Tiesībsargs uzskata, ka apstrīdētās tiesību normas atbilst Satversmes 107.pantam.

Pārejot pie nākamā punkta – apstrīdēto tiesību normu atbilstība 83.pantam, vēlētos minēt sekojošo.

Nenoliedzami, ka neatkarīga tiesu vara ir demokrātiskas sabiedrības pamats un valsts interesēs būtu nodrošināt spēcīgu šī varas atzara pastāvēšanu. Tomēr, ja runa ir par neatkarīgu tiesu

varu un atalgojuma noteikšanu, viennozīmīgi nevarētu teikt, ka tie ir divi institūti, starp kuriem būtu jāliek vienlīdzības zīme.

Tiesu varas neatkarība ir.. lai saprastu, kas ir tiesu varas neatkarība, varbūt ir vērts palūkoties tiesu likumā „Par tiesu varu” 2.nodaļā un respektīvi, 10. un 11.pantā un ANO apstiprinātajos tiesu varas neatkarības pamatprincipos. Nevienā no šiem normatīvajiem dokumentiem nav atsauce uz darba atalgojumu kā tiesu varas neatkarības pamatu. Līdz ar to tālāk es vēlētos minēt sekojošo, ka valstij būtu jācenšas no savas puses nodrošināt atbilstošu atalgojumu tiesnešiem, bet to nekādā gadījumā nevarētu saistīt... tiesnešu taisnīguma izpratni ar atalgojuma lielumu, jo pretējā gadījumā sabiedrības acīs tiesneša taisnīgums varētu tikt nomērīts ar algas lielumu. Jo lielāka alga, jo lielāka taisnība. Un tā noteikti nav taisnīgas un neatkarīgas tiesu varas pamatpazīme.

Es domāju, ka... Rezumējot iepriekš minēto, Tiesībsargs uzskata, ka apstrīdētais normatīvais regulējums atbilst Satversmes 83.pantam.

Tas būtu arī viss.

G.Kūtris.

Man ir divi mazi jautājumi.

Sakiet, lūdzu, vērtējot atbilstību 107.pantam... Jūs arī piedalījāties tiesas sēdē, gan šajā, gan iepriekšējā... Jūsprāt tiesneša atalgojums salīdzinot ar valsts iestādēs strādājošo personu atalgojumu ir samērīgs? Ja mēs nerunājam tā abstrakti, bet ar konkrētiem skaitļiem.

S.Tivoņenkova.

Noklausoties visus paskaidrojumus, kurus sniedza lietas dalībnieki – Tieslietu ministrija, Finanšu ministrija.. protams, tā ir liela dilemma, kur nolikt... kādus salīdzināmos objektus mēs noliekam līdzīgi... Vai mēs noliekam vienādu grupu, piemēram, mediķi, kuri arī tiek finansēti no valsts budžeta, viņi dod zvērestu, viņu nozīme sabiedrībā sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību un viņu loma veselības jomā ir neatsverama. Ja mēs noliekam šādu divu tiesnešu atalgojumu un mediķu atalgojumu uz vienas salīdzināmās svītras, tad ir jautājums... protams, šādā gadījumā tiesnešu atalgojums... viņš ir lielāks... šie dati apstiprinās no Statistikas komitejas un arī no Tiesu administrācijas sniegtajiem datiem, ko mēs pieprasījām īsi pirms atzinuma sniegšanas... Vai arī mēs varam nolikt šīs pašas tiesu sistēmas ietvaros esošo darbinieku atalgojumu un nav noslēpums, ka daudzi tiesnešu palīgi, kuriem šobrīd atalgojums ir 300 lati un kuri izdara neatsverami lielu darbu tiesnešu... sniedz neatsveramu palīdzību tiesnešiem viņu darbā, viņu atalgojums paliek 300 lati, bet tiesnešiem šajā pašā gadījumā.. Es varbūt paņēmu to pašu zemāko 808 lati... kas bija rajona tiesu tiesnešiem bez kvalifikācijas... tie ir tie pēdējie dati, ko mēs šobrīd esam saņēmuši. Tad nenoliedzami, šī... Es domāju, ka profesionālā sagatavotība un spēja. Ja mēs runājam par atbilstošu atalgojumu šīm divām personām – tiesnešu palīgi vai tiesnesim, kuram nav šī darba pieredze... Protams, ka faktiski atšķirība būs tikai atbildības slogā un šīs atbildīgas slogs tiek mērīts 500 latu apmērā.

Nu, tad šādā kontekstā ņemot es domāju, ka šobrīd paskatoties un saliekot, teiksim, šīs dažādās situācijas, manuprāt, tiesnesim šis samazinājums nav bijis tik nesamērīgs, lai runātu patiešām par būtisku tiesnešu tiesību aizskārumu un atbilstošu atalgojumu par veikto darbu. Un es varbūt varētu pievienoties arī Tieslietu ministrijas pārstāves teiktajam par to, ka šī situācija ir ļoti grūti vērtējama, kur mēs liekam šo latīņu un kā mēs saliksīm uz svaru kausiem un ko mēs ņemsim par kritēriju, lai izsvērtu, vai ir atbilstoši vai nav atbilstoši.

Protams, ir nenoliedzami jāveic revīzija un, kā jau mēs noklausījāmies no Tieslietu ministrijas un Finanšu ministrijas sniegtajiem paskaidrojumiem, ka šī sistēma, kādā tiek noteikts atalgojums, viņa ir ļoti nepārskatāma. patiesībā valstī ir jāveic liels darbs, lai šo sistēmu izveidotu tādu, lai viņa būtu tiešām nolīdzsvarota un adekvāta par atbilstošo atalgojumu... maksa par paveikto darbu.

G.Kūtris.

Atalgojuma sistēma bija nepārskatāma tiesu sistēmā vai valsts pārvaldē?

S.Tivoņenkova.

Es domāju... varbūt atgriežoties pie pirmās tiesas sēdes, kur bija runa par deputātu atalgojumu un deputātu lomu valsts dzīvē, viņu pieņemto politisko lēmumu ietekmi uz sabiedrību, sabiedrības attīstību un tiesu varas pārstāvju atbildību un viņu, teiksim, atalgojuma lielumu... un kādā laika periodā šī alga tika mainīta vai netika mainīta konkrētajām grupām... un kas bija par iemeslu tam. Ja deputāti savu algu aizsardzībai ir varbūt mazāk ietekmējami, tad faktiski tiesu varas pārstāvji tādā ziņā varbūt... viņiem šī ietekme uz atalgojuma noteikšanu, protams, būs mazāka, ja viņi aktīvi neiesaistīsies šajā diskusijā un nemēģinās aizstāvēt savas tiesības pirms budžeta pieņemšanas.

G.Kūtris.

Tad es... jo tālāk ejam, jo vairāk jautājumu. Jūsaprāt, tiesneši piedalījās šī jautājuma izlemšanā, ja? Vai arī nepietiekami aktīvi piedalījās...

S.Tivoņenkova.

Es varbūt atturēšos no komentāriem, jo es domāju...

G.Kūtris.

Iepriekš runājot jūs salīdzinājāt tiesnešus ar mediķiem. Sakiet, lūdzu, ja ievērojam solidaritātes principu... Kāpēc jūs negribējāt... vai jūs gribētu salīdzināt mediķus ar deputātiem... Saeimas deputātiem... Jeb šeit jūs sakāt, ka to nevajadzētu salīdzināt?

S.Tivoņenkova.

Ir jāsaprot, ka jebkurš indivīds.

G.Kūtris.

Sociālā grupa... Saeimas deputāti.

S.Tivoņenkova.

Ir grūti nolikt šo... Tas ir diezgan apgrūtināošs jautājums faktiski, kuram vajadzētu papildus pārdomu laiku...

G.Kūtris.

... samaksu... Jūs sakāt, ka ja paskatāmies uz tiesnešu algu un mediķu algu... Nu, atšķirības ir un tāpēc ir slikti... vajag solidāri... Bet salīdzināsim citu valsts varas pārstāvju algas... mediķu alga un juridiskā departamenta vadītāja alga ministrijā...

S.Tivoņenkova.

Šajā situācijā es atbildēšu tā... Varbūt ņemsim šajā situācijā vērā deputātu lomu un atbildību. Ņemsim vērā to, ka viņi ir simts tautas pārstāvji, kuriem ir deleģēts pieņemt būtiskus lēmumus, valstiskas nozīmes lēmumus un varbūt šī atbildība viņiem tomēr ir lielāka nekā mediķim...

G.Kūtris.

Tam, kurš var atcelt Ministru kabineta aktu, kas ir valstiska mēroga... tam nav atbildība, ja?

S.Tivoņenkova.

Es nenoliedzu, ka tiesnešiem arī ir atbildība... Tāpēc es teicu, jautājums ir komplicēts... un kādas salīdzināmās grupas mēs noliekam uz šiem svaru kausiem...

G.Kūtris.

Bet ja salīdzinām mediķus ar tiesnešiem.

S.Tivoņenkova.

Jautājums bija par to, kādas grupas mēs saliekam, ja mēs runājam par samērīgumu. Apmierinoša atalgojuma noteikšana un samazinājumu... atalgojuma samazinājumu. Un tas piemērs bija tāds, ka mēs varam nolikt pilnīgi dažādas šīs grupas uz salīdzināšanas kausiem un faktiski jautājums ir par to, kādi kritēriji būs tie, kurus mēs salīdzināsim. Tāpēc bija šis piemērs. Mēs varam salīdzināt tiesnešus ar mediķiem, mēs varam salīdzināt tiesnešus ar deputātiem, ar pedagogiem...

G.Kūtris.

Ar augsta ranga juristiem.

S.Tivoņenkova.

Jā, ar augsta ranga juristiem.

G.Kūtris.

Kuru jūs uzskatāt par adekvātu salīdzināšanas shēmu?

S.Tivoņenkova.

Tas ir sarežģīts jautājums un es domāju, ka varbūt tiesa var nonākt pie šāda slēdziena...

G.Kūtris.

Jūs minējāt par to... ko arī Bērziņa kungs pagājušajā sēdē teica par to, ka taisnīgumu nedrīkst saistīt ar algas lielumu.

S.Tivoņenkova.

Jā, tieši tā.

G.Kūtris.

Un tas izriet... Tas esot saistīts arī ar Satversmes 83.pantu par tiesu neatkarību. Sakiet, lūdzu, vai tiesnesim spriežot lietu... vai, pareizāk sakot tā... tad, kad Saeima nosaka noteiktu tiesneša algu... vai Saeimai vajadzētu vērtēt to, cik konkrētais tiesnesis ir taisnīgs vai jāskatās uz sistēmu jeb sociālo grupu kā tādu?

S.Tivoņenkova.

Tiesas darbā arī ir iespējamās kļūdas. Līdz ar to kvalitatīvais rādītājs, es domāju, faktiski nav tas kritērijs, pēc kura noteikt šā atalgojuma lielumu.

G.Kūtris.

Tas būtu jāskata kā sociāla grupa.

S.Tivoņenkova.

Jā... es domāju, ka attiecībā uz šo tiesnesi kā veselu grupu, kuras rokās ir tiesu vara, kuri ir neatkarīgi un kuri faktiski pilda noteiktu funkciju valsts dzīvē.

G.Kūtris.

Tad ar to ir saistīts nākamais jautājums. Vai varētu būt situācija, ka pie šībrīža apstākļiem rajona tiesnesis, kas ir ņēmis kredītu un žurnālists, kas pēta šī rajona tiesneša ņemto kredītu, pārmet par šī tiesneša iespējamo neobjektivitāti tāpēc, ka viņš ir finansiāli atkarīgs.

S.Tivoņenkova.

Es domāju, ka jautājums par žurnālistu kompetenci un izpratni, kas ir „neatkarība”...

G.Kūtris.

Sabiedrības viedokļa veidošana par tiesu sistēmu.

S.Tivoņenkova.

Žurnālisti arī ir atbildīgi par to, ko viņi... viņiem vajadzētu atbildēt par to, kādā viņi šo informāciju pasniedz un ar kādām varbūt spekulatīvām ziņām viņi varbūt provocē šo sabiedrisko diskusiju. Bet, manuprāt, tas, ka tiesnesis kā jebkurš sabiedrības indivīds ir cilvēks un viņš ir tiesīgs slēgt civiltiesiskus darījumus. Un tas nevar būt par pamatu... viņa brīvas gribas veiktās darbības nevar būt par pamatu apšaubīt viņa kā tiesneša objektivitāti vai taisnīguma izpratni un profesionalitāti.

G.Kūtris.

Tajā pašā laikā es skatos, ka masu medijos ļoti intensīvi par to ir... kuriem prokuroriem kādas kredītsaistības ir, salīdzinātas ar algām... un saka, redziet, viņi ir aizdomīgi neobjektīvi... vai, iespējams, neobjektīvi.

S.Tivoņenkova.

Protams, žurnālisti var ekspluatēt šo sižetu, ja varētu to tā saukt... un pateikt, ka nesamērīgi uzņemtās kredītsaistības varētu būt pamats, ka šīs personas, kas ieņem prokurora amatus vai tiesnešu amatus, viņas var nonākt interešu konfliktā.

G.Kūtris.

Tā tad... lai arī jūs teicāt, ka algas lielumu nedrīkst saistīt ar taisnīgumu, sabiedrībā tomēr valda šāds viedoklis.

S.Tivoņenkova.

Jā... ja spriež pēc tām diskusijām un rakstiem un viedokļiem un komentāriem, kas parādās masu medijos... jā, ir iespējams, ka pie varas atzaram pieskaitāmo personu finansiālā stāvokļa atspoguļojums varētu radīt daļai sabiedrības šaubas par to, kādā veidā šie cilvēki varētu spriest tiesu.

G.Kūtris.

Paldies. Jautājumu uzdošanai vārds pieteikuma iesniedzēju pārstāvei.

I.Nikuļceva.

Es gribēju precizēt. Jūs teicāt, ka šajā gadījumā ierobežojot Satversmes 107.pantā noteiktā tiesības... sabiedrības labums ir lielāks kā indivīda zaudējums. Sakiet, vai jūs varētu precizēt, kas ir sabiedrības labums un kas ir indivīda zaudējums un kāpēc jūs domājat, ka tas sabiedrības labums ir lielāks?

S.Tivoņenkova.

Tad ir jāatgriežas pie budžeta jautājuma. Es varbūt neatspoguļošu šo budžeta veidošanās jautājumu un visu pārējo... Jautājums ir par to, kā valsts krīzes situācijā ar tiem līdzekļiem, kas ienāk viņas budžetā no ieņēmumiem, spēj sadalīt šo ieņēmumu sadaļu vienmērīgi pa visu izdevumu sadaļu, lai nodrošinātu visas šīs funkcijas, kuras viņai ir jāveic. Līdz ar to ir jautājums par to, ja krīzes situācijā ir ienākumi mazāki un ir saprotams, ka ir jāsamazina šis izdevumu... ir jāsamazina vai nu uz darbinieku atlaišanas rēķina, vai arī jāsamazina uz atalgojuma rēķina šī izdevumu sadaļa, tad ir jautājums par to, kam jūs ņemsiet nost. Ja jūs atņemat vienmērīgi visiem sabiedrības locekļiem, līdz ar to visa sabiedrība ir lielākā vai mazākā konsensusā nonākusi pie labvēlīga rezultāta, vai jūs attiecīgi atņemat līdzekļus kādai noteiktai grupai, saglabājot citu grupu varbūt labvēlīgākā situācijā.

I.Nikuļceva.

Varbūt vēl divi precizējoši jautājumi par šo pašu. Es sāksu ar pirmo. Ja pareizi es saprotu, tad tas sabiedrības iegūtais labums ir tāds, ka citiem netiek samazināts vēl vairāk.

Un tad nākamais jautājums. Sakiet, vai sabiedrība neko nezaudē attiecībā uz tiesībām uz taisnīgu tiesu, jo, kā mēs redzējām no jautājumiem, tomēr atalgojums var ietekmēt arī neatkarību, objektivitāti un līdz ar to cilvēku tiesības uz taisnīgu tiesu.

S.Tivoņenkova.

Jautājums par objektivitāti. Viens ir iluzorais un otrs – faktiskais. Jebkurš tiesnesis, ņemot vērā viņam izvirzītās prasības, ir faktiski jau izturējis pārbaudījumu, nodevis zvērestu, iecelts cilvēks, kuram ir jāievēro šī augstā atbildības latiņa, tajā skaitā atbildība par pieņemtajiem lēmumiem un savu rīcību. Un jautājums par atalgojumu un objektivitāti... manuprāt, viņš ir skaidri

saprotams tiesību izpratnē... Ir jautājums... kā ir populistiski sabiedrībā... ir jautājums, ko runā sabiedrībā, bet ja mēs ņemam no teorijas viedokļa, tad šis jautājums pavisam savādākā šķautnē mums pavērsies.

I.Nikuļceva.

Sakiet tad varbūt no teorijas viedokļa es gribētu nocitēt un tad lūgt jūsu viedokli.

Eiropas hartas „Par tiesneša statusu” 6.1.punkts paredz: tiesneša algai ir jābūt tik lielai, lai tā pasargātu tiesnešus no iespējām izdarīt uz viņiem spiedienu, ar to ietekmētu viņu lēmumus un uzvedību tiesā, tādējādi vainot viņa neatkarību un taisnīgumu.

Sakiet, vai tas ir kaut kāds populisms vai tas ir tomēr juridisks dokuments — Eiropas harta par tiesnešu statusu... Un kā jūs varētu komentēt iepriekš teikto?

S.Tivoņenkova.

Es varbūt atgriezīšos pie Tieslietu ministrijas pārstāves paustā viedokļa par to, vai šis samazinājums ir saprātīgs un faktiski viņš nepārsniedz šo kritisko robežu. Tad faktiski tiesnesim vienkārši zūd motivācija un jēga veikt šo darbu, patiesībā ir lielāka varbūtība, ka viņš atstādinās sevi, pildot zvērestu... drīzāk atstādinās sevi no pienākumu pildīšanas, nekā turpinās šo pienākumu pildīšanu. Un es turpat pretī varētu jums likt ANO apstiprinātos tiesu varas neatkarības pamatnoteikumus, kur faktiski sadaļā „Par tiesu neatkarību” nav neviena vārda par atalgojumu kā tiesu varas neatkarības pamatu.

G.Kūtris.

Jūs minējāt... ka lai nepārkāptu kritisko robežu. Ko jūs uzskatāt par kritisko robežu?... ka viņš drīzāk atkāptos no lietu skatīšanas, nekā turpinātu darbu.

S.Tivoņenkova.

Ja tiesneša alga būs tik lielā mērā... kā saka, samazināta, ka viņa nolīdzināsies ar jebkura ierēdņa vidējo algu, ka viņš nav vairs ieinteresēts.... viņš saprot... jāņem vērā, ka tiesnesim ir atbildības slogs... un viņam ir atbildība, kad viņš pieņem lēmumu notiesājot cilvēku... tad, kad viņš pieņem lēmumu par personas atzīšanu par rīcībnespējīgu, vai jebkurš cits jautājums, kurš ir ļoti būtisks jautājums. Šis atbildības slogs ir faktiski papildus kritērijs, par ko tiesnesim jāsaņem lielāks atalgojums, nekā vidēji ierēdnim jebkurā valsts pārvaldes iestādē. Un faktiski... es šobrīd nevaru pateikt jums skaitli, jo ekonomiskā situācija ir mainīga, mums algas un atalgojuma līmenis var celties, mums atalgojuma līmenis var strauji krist, līdz ar to pateikt konkrētu skaitli, kas ir šī konstantā vienība, ar kuru mēs novērtēsim tiesneša atalgojumu, kas ir apmierinošs un adekvāts, es domāju, ka tas šobrīd ir diezgan sarežģīti... Var konkrētā ekonomiskā situācijā varbūt šo skaitli noteikt, bet tad attiecīgi vērtējot...

G.Kūtris.

No jūsu teiktā varētu saprast tā, ka, ja tiesnesim nepietiek līdzekļu ar algu uzturēt savu ģimeni... nu, neiesim pārmērībās... tas nozīmē, ka tiesnesim ir jāiet no amata projām vai tas nozīmē, ka par tiesnesi var būt tikai materiāli situētas personas?

S.Tivoņenkova.

Tad mēs atgriezāties varbūt pie 107.panta un pie ANO konvencijas, ka faktiski... ja runa ir par šo aizsargāto tiesību uz darbu un tiesību uz apmierinošu atlīdzību, ar kuru tiesnesis spēs nodrošināt ne tikai savu, bet arī cienīgu dzīvi ne tikai sev, bet arī savai ģimenei, tad faktiski ir runa... ja šis atalgojums ir tik neatbilstošs, tad faktiski var konstatēt pārkāpumu šajā situācijā. Gan 107.panta Satversmes, gan attiecīgo ANO vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 23.panta pārkāpumu.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai varētu būt iespējama situācija, ka tiesnesis grūtos ekonomiskās krīzes apstākļos aiziet pastrādāt kaut kur citur un pēc tam atgriežas atpakaļ savā tiesneša amatā?

S.Tivoņenkova.

Jūs domājat tādā ziņā, ka viņš atstata sevi no pienākumu pildīšanas? Es domāju, ka valsts interesēs noteikti nebūtu šādas rīcības...

G.Kūtris.

Es saprotu, ka valsts interesēs... Bet es domāju par reālo dzīves situāciju. Vai varētu būt tā, ka tiesnesis... nu, šogad ir slikta ekonomika, atstādina sevi no amata veikšanas, aiziet kaut kur papelnīties, pēc tam pēc diviem gadiem, kad ir uzplaukusi, atnāk atpakaļ savā darbā?

S.Tivoņenkova.

Šādai situācijai nevajadzētu veidoties un faktiski... viņa nebūtu veicināma, lai šāda iespēja rastos.

G.Kūtris.

Bet karjera tomēr.

S.Tivoņenkova.

Jāsāk ar to, ka tā ir mūža karjera faktiski... un izejot no šī, ka šī persona stājoties pie amata pienākumu pildīšanas pēc noteikta laika... kad viņa tika iecelta uz mūžu, faktiski viņai vajadzētu nodrošināt atlīdzību tādu, lai viņa varētu turpināt veiksmīgi pildīt bez sevis atstatīšanas un pāriešanas citā darba vietā un..

G.Kūtris.

Vai vēl ir jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvei?

I.Nikuļceva.

Diemžēl ir tomēr vēl vairāki jautājumi. Es tomēr tad gribēju saprast... Vai es pareizi jūs sapratu, ka ANO tiesu varas neatkarības principos nav neviens vārds par tiesnešu atalgojumu?

S.Tivoņenkova.

Tiesu varas neatkarības pamatprincipos nav par tiesnešu atalgojumu.

(runā abas reizē...)

I.Nikuļceva.

Bet ir jautājums par resursu nodrošināšanu... tie ir Apvienoto Nāciju tiesu varas neatkarības pamatprincipi... Sakiet, vai jūs varētu komentēt 11.pantu, kur ir teikts, ka tiesnešu darbības laiks

(terminš), to neatkarība, drošība, adekvāts atalgojums, dienesta pienākumu... pensijas un pensijas vecums tiek aizsargāts ar likumu. Ja es pareizi saprotu, tad šeit ir teikts, ka tiesnesim ir jābūt adekvātam atalgojumam.

S.Tivoņenkova.

Jā, bet jautājums... jūs uzdevāt šo jautājumu saistībā ar tiesu varas neatkarību. Šis 11.punkts... tas nav apakšā zem tiesu varas neatkarības pamatprincipiem. Tas nav saistīts ar tiesu varas neatkarību.

ANO... 1985.gada 29.novembrī apstiprinātie ANO... tieši varas neatkarības pamatprincipi...

G.Kūtris.

Bet nav vārda „neatkarība”... vai es pārklaušos...

S.Tivoņenkova.

Neatkarības.... (*nesaprotami*)

G.Kūtris.

Un 11.punkts neattiecas uz neatkarības pamatprincipiem?

S.Tivoņenko.

Tas ir apakšā zem dienesta pilnvarām un faktiski viņš nav saistīts ar tiesu varas neatkarību.

I.Nikuļceva.

Laikam sanāk vairāk diskusija. Tomēr es gribētu vēl tikai vērst uzmanību uz to, ka šajos pamatprincipos preambulā ir teikts, ka šie principi ir izstrādāti, lai palīdzētu saglabāt un veicināt tiesu varas neatkarību ikvienā dalībvalstī un tā tālāk...

Bet es varbūt tad vienu citu jautājumu vēl gribētu uzdot. Par solidaritāti.

Jūs ļoti daudz atsaucāties... vai es pareizi sapratu tomēr, ka jūsu izpratnē solidaritāte, tas ir vienāds samazinājums dažādām sociālām grupām.

S.Tivoņenkova.

Kādā ziņā jūs domājat, ka „vienāds”? Vienmērīgs... Es tad varbūt skaidrošu tā... Samazinājums, kas skar nevis noteiktu grupu, bet samazinājums, kas skar visu sabiedrību. Ja tiek lemts par budžeta līdzekļu iztrūkumu gadījumā... kad ir nepieciešams samazināt uz atalgojuma rēķina un tad tiek samazināts nevis tikai tiesnešiem, bet tiek samazināts pilnīgi visiem... visās valsts pārvaldes iestādēs strādājošo atalgojums.

I.Nikuļceva.

Bet šim samazinājumam ir jābūt aptuveni vienādam dažādām grupām, jeb varbūt vienam var samazināt par 10 procentiem un otriem par 90 procentiem...? Un kas būtu tad jāņem vērā?

S.Tivoņenkova.

Varbūt pie šī jautājuma es nepieskaršos, jo šo jautājumu diezgan plaši izdiskutēja Tieslietu ministrijas un Finanšu ministrijas pārstāvji.

G.Kūtris.

Bet savu viedokli?

I.Nikuļceva.

Bet Tiesībsarga viedoklis par to, kas ir solidārs samazinājums? Vai visiem vienādi vai nē?

S.Tivoņenkova.

Ja jūs pie tiesneša algas, kas būtu 808 latī un parasta skolotāja algas, kas ir 220 latī... ja samazināsiet šos 10 procentus, es domāju, ka tas būs solidāri.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu... Bet šajā pašā piemērā ielieciet iekšā... salīdziniet tiesneša algu un vienkārša ministrijas jurista algu... Mēģiniet neņemt uzreiz zemāk atalgojumu. Kāpēc jūs ņemat tādu, kur ir acīmredzama atšķirība, bet neņemat tur, kur ir pēc darba un amata līdžīgi... atbildīgi.

S.Tivoņenkova.

Es varbūt varētu atkāpties no šī jautājuma ar sekojošu atrunu, proti, arī ministrijā var strādāt jurists, kurš varbūt savā profesionālajā.. pēc savas profesionālās kvalifikācijas viņš varētu būt līdzvērtīgs pirmās instances tiesas tiesnesim... Un ja faktiski šāda situācija ir... jābūt ir solidārai samazināšanai, tad faktiski šim samazinājumam vajadzētu... viņš var vienlīdzīgā mērā attiekties, kā saka, gan uz vienu grupu, gan uz otru. Un šādā gadījumā tas būs taisnīgi.

G.Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi? Paldies.

Vai Saeimas pārstāvei būtu jautājumi? lūdzu!

J.Jerņeva.

Jā, man būs daži jautājumi.

Pirmais jautājums man būtu tāds. Jūs savā runā diezgan skaidri izdalījāt Satversmes 107.pantu un Satversmes 83.pantu. Vai jūsuprāt 83.pants, kurš nosaka, tiesneši ir neatkarīgi, dod kaut kādas subjektīvas tiesības tieši tiesnešiem vai arī procesa dalībniekiem un sabiedrībai kopumā?

S.Tivoņenkova.

Vai jūs varētu precizēt?

J.Jerņeva.

Jautājums ir par to, vai tieši tas pants, kas pasaka, ka tiesnesis ir neatkarīgs dod tiesnesim tiesības vērsties Satversmes tiesā un pateikt, ka ir pārkāpums, jo es esmu neatkarīgs... es atvainojos, es esmu atkarīgs... Vai šīs ir tiesības, kas piemīt tiesnešiem vai arī citām personām, kas cer uz taisnīgu tiesu?

S.Tivoņenkova.

Es varbūt tad vēlreiz atsaukšos uz šo viedokli, ka ir jautājums, kurā brīdī viņš būs kā konstitucionāli skatāma sūdzība. Un runa ir par to, ka šis samazinājums ir tik neadekvāts, ka viņš faktiski pārkāpj šo apmierinošo atlīdzību noteikto, kas pienākas tiesnesim par viņa veikto darbu.

J.Jerņeva.

Vai jūsuprāt šis pienākuma un atlīdzības jautājums ir vērtējams pēc... mēs runājam par tieši to gala ciparu, vai tas atbilst veicamajam darbam, vai šis jautājums ir skatāms 107.panta ietvaros vai

83.panta ietvaros? Vai arī abi divi... ir jāieliek vienādības zīme, tāpēc ka mēs runājam tieši par tiesnešiem. Kā jūs to saprotat?

S.Tivoņenkova.

Manuprāt šis jautājums ir skatāms 107.panta... saistībā ar 107.pantu un nekādā gadījumā ne ar 83.pantu, jo 83.pants, kā jau es minēju, tas ir jautājums par tiesu neatkarību... Tiesai ļaut lemt.. spriest tiesu neatkarīgi... ka viņas darbā neiejaucas neviena valsts pārvaldes iestāde vai jebkurš subjekts no malas un viņa šo tiesu spriež saskaņā ar likumu. Tas ir tas tradicionālais klasiskais tiesu neatkarības izpratnes sastāvs... Bet nekāda gadījumā saistībā ar 83.pantu.

J.Jerņeva.

Skaidrs. Paldies.

S.Tivoņenkova.

Es domāju, ka tas faktiski provocētu sabiedrībā lieku diskusiju un faktiski, ja šādi traktētu... tad tiek piemestas pagales ugunskuram, kurš jau šobrīd ir diezgan uzkaitēts un sabiedrība, ja viņai teiks, ka tiesneša atalgojums ir liekams ar vienlīdzības zīmi ar viņa taisnīguma izpratni, tad faktiski jebkuram indivīdam nebūs ne mazāko šaubu, ka tiesa faktiski ir korumpēta.

J.Jerņeva.

Cerams, ka šādas šaubas nebūs izteiktas...

Te šodien un arī pagājušonedēļ jūs bijāt klāt un dzirdējāt, ka diezgan daudz tika pieminēts tas fakts, ka iepriekšējos gados, ieskaitot tā sauktajos „treknajos gados”, tiesnešiem algas netika paaugstinātas tikpat ātri kā dažām valsts pārvaldē strādājošām personām. Vai jūsuprāt tas fakts, ka kādu laiku atpakaļ... noteikta perioda ietvaros tiesnešiem ir bijis, iespējams, neatbilstošs tajā brīdī atalgojums? Vai tam ir nozīme šajā konkrētajā lietā, kur mēs skatāmies par diviem konkrētiem krīzes gadiem?

S.Tivoņenkova.

Es domāju, ka šie konkrētie grozījumi, kas tika apstrīdēti Satversmes tiesā, ir skatāmi kontekstā ar to situāciju, kāda viņi ir radušies. Un protams, tiesu sistēmā strādājošo atalgojums joprojām pēc mūsu rīcībā esošajām ziņām nav samērīgs un adekvāts, zinot tiesnešu sekretāru, tiesnešu palīgu atalgojumu. Mēs tikpat labi varētu salīdzināt tiesnešu palīgus, kuri ir ļoti kvalificēti juristi, manuprāt, un viņu atalgojumu salīdzināt ar ministrijas juriskonsultu atalgojumu. Protams, viņš būs nesamērīgs un šobrīd nav panākts sabiedrībā politiskajā līmenī, ka šie cilvēki saņem atbilstošāku atalgojumu, nekā kāds tas šobrīd ir... Manuprāt, ir iestagnējies jau pēdējos desmit gadus. Es precīzus datus šobrīd nevarēšu pateikt, bet es domāju, ka tiesnešu sekretāru un palīgu atalgojumu pieaugums un apmērs ir faktiski kritisks.

Un jautājumā par... Es domāju, ka jāskata šis jautājums tieši kontekstā ar šo situāciju, kādā šie samazinājumi ir radušies.

J.Jerņeva.

No tiesas puses jums tagad tika uzdots virkne jautājumu ar lūgumu salīdzināt tās augstāk apmaksātās dažas amatpersonas ar tiesnešiem un nevis ar ārstiem, teiksim... Vai jūsuprāt Satversme ir interpretējama tādējādi, ka būtu pārkāpums konstatējams tādēļ, ka dažiem iespējams salīdzināmiem pēc amata, kvalifikācijas, atbildības amatiem noteikt augstāku algu, vai tas pats par sevi jau ir pārkāpums. Teiksim, kā jūs vērtējat, iespējams, to tiesnešu jautājumu virzienu?

S.Tivoņenkova.

Ja skata Satversmes 107.panta griezumā... protams, var būt apšaubīta šī apmierinošā un atbilstošā atbildība. Varētu būt. Bet ir jautājums, vai Satversmes tiesa izlemj šo jautājumu? Man liekas, ka tas ir politisks jautājums, un lai valsts pati izvēdī savu sistēmu un pārskata, kādā veidā viņa šo atalgojumu saliek un pielīdzina šos atalgojumu plauktiņus.

J.Jerņeva.

Nākamais jautājums man būtu saistīts ar finanšu saistībām, kas tiesnešiem radušies. Mēs šajā tiesas sēdē ļoti daudz pieminam maģisko ciparu 808, kas šobrīd ir rajonu tiesas tiesnešiem bez kvalifikācijas pakāpes... tāpat savā ziņā tādā kvalifikācijas pārbaudē. Vai šādam tiesnesim jūsuprāt ir tikpat lielas tiesības sagaidīt, ka valsts rēķināsies ar to, ka viņam ir noteiktas finanšu saistības? Vai šādas tiesības sagaidīt tiesnesim, kurš nav pat vēl nostiprināts uz mūžu, kā, piemēram... Augstākās tiesas tiesnesim...

S.Tivoņenkova.

Saistībā ar tiesnešu kredītsaistībām. Es domāju, ka tiesneši ir cilvēki, kuri ir ar juristu izglītību un faktiski katrs indivīds, kurš uzņemas finansiālas saistības, viņš ir individuāli atbildīgs. Un arguments, ka tiesnesim ir kredītsaistības un uz tā rēķina ir jāpalielina atalgojums visā sistēmā, man liekas, ka patiesībā šis nav pareizs piegājiens jautājuma risinājumā. Valsts nevar dotēt konkrētas sabiedrības grupas kļūdaini uzņemtās saistības. Tas, ka tiesneši ir paņēmuši kredītus, tā ir katra tiesneša individuāla risināma lieta. Un es domāju, ka viņa patiesībā būtu jānošķir no... tā ir individuālā atbildība... kredītsaistības. Bet nevajadzētu šo atbildību pārnest uz valsts pleciem. Līdz ar to tas ir arguments, lai palielinātu šo atalgojumu pie noteikti nelabvēlīgas ekonomiskās situācijas... vai saglabāt tajā pašā līmenī, piemēram, nesamazinot ja pārējiem visiem samazina.

J.Jerņeva.

Skaidrs. Bet vai jums šīs globālās, tā teikt, algu samazināšanas kontekstā ir bijušas sūdzības no citām sociālajām grupām, kuras, protams, ka nav trešā, ceturtā un piektā vara Latvijā, bet tomēr ir kaut kādas citas sociālās grupas, kuras, piemēram, uzskata, ka viņu atalgojums nav atbilstošs. Un ja šādas sūdzības ir bijušas, tad kāda virzība tam ir bijusi?

S.Tivoņenkova.

Cik man ir zināms... vismaz no tās nodaļas, kurā es šobrīd strādāju, mēs neesam saņēmuši šādas sūdzības. Un ja viņas arī ir saņemtas, tad viņas ir pāris, bet es arī šaubos... vismaz man nav zināms... Es uz šo jautājumu jums nevarēšu atbildēt precīzi.

J.Jerņeva.

Un vēl viens jautājums, kuram jūs nepieskārieties jūsu runā atsevišķi. Vērtējot 20.punkta pārejas noteikumu atbilstību Satversmei, trešajā teikumā ir minēts, ka maksimālā alga nevar pārsniegt Ministru prezidenta amatalgu. Vai jūs vērtējat, ka šajā te maksimālajā robežā ir saskatāms Satversmes pārkāpums? Vai jūs vērtējat, ka šis lēmums ir pilnīgi Saeimas kompetencē... Kāds ir jūsu uzskats par šo te konkrēto daļu?

S.Tivoņenkova.

Faktiski tas ir jautājums par samērīguma aspektu. Un manuprāt šādas latiņas noteikšana... noteiktos ekonomiskos apstākļos viņa var būt pamatota. Man būs grūti varbūt nokomentēt šo jautājumu plašāk bez kaut kādiem skaitļiem un analīzes...

J.Jerņeva.

Tad man būs pēdējais jautājums.

Šeit izskanēja tādas šaubas par... teiksim, mediju uzskatiem. Ka ir izteikti pārmetumi... tiek apšaubīta tiesnešu neatkarība, prokuroru neatkarība, ja viņi paņem kredītus... Vai jūsuprāt medijos izteiktās šaubas ir viens un tas pats kā reālās neatkarības zaudēšana un vai tiešām šādas šaubas būtu vērā ņemamas kā vienīgais kritērijs... Vai tomēr tiesām neatkarība būtu jāpierāda citādā veidā...

S.Tivoņenkova.

Tiesai neatkarība būtu jāpierāda citā veidā. Es domāju, ka ar saviem spriedumiem un savu darbu... Bet es jau minēju... Masu mediji ir pietiekoši spēcīgs līdzeklis, bet jābūt arī kritiskajam prātam, uztverot šo informāciju, kas nāk... Protams, katrs sabiedrības indivīds, zinot saistību, kas ir nesamērīga...pieņemsim, ka tiesnesis paņem miljonu kredītu... un zinot viņa atalgojumu, protams, sabiedrības acīs var rasties šaubas, no kā šāds tiesnesis gūst līdzekļus, lai atmaksātu šādus kredītus. Tas varētu radīt diskusiju par šī tiesneša finansiālajām darbībām. Bet es vēlreiz gribu uzsvērt, ka to nevajag saistīt ar neatkarību. Šis cilvēks varbūt ir uzņēmies saistības un viņas ir ģimenes locekļi, kuri strādā... līdz ar to tur ir vairāki papildus aspekti, kuri ir jāvērtē un nevar viennozīmīgi uztvert informāciju tā, kā viņi jums... masu mediji ielies ar karoti..

J.Jerņeva.

Pēdējais jautājums. Par Satversmes iztulkošanu. Kā jūsuprāt Satversmes tiesai būtu jāiztulko Satversme... no augsti kvalificēta un pieredzējuša cilvēka viedokļa vai arī, jāinterpretē no parastā, iespējams, neizglītota cilvēka viedokļa, kam vienīgais zināšanu avots ir avīze. Kam ir jāsaprot Satversmes tiesas spriedums... es teikšu tā...

S.Tivoņenkova.

Jāsaprot ir jebkuram indivīdam, protams. Bet jūs nevarēsiet izvirzīt šādu prasību jebkuram sabiedrības loceklim, jo viņi vienkārši savā ziņā nav salīdzināmi... Sabiedrības kopējā masa nav visi simtprocentīgi ieguvuši vidusskolas izglītību vai ieguvuši augstāko izglītību.. līdz ar to... protams, viņam vajadzētu būt saprotamam, bet viņš ir jāspriež profesionāli un atbilstoši likumam un taisnībai... varbūt ne tik sarežģītās frāzēs, ko parasti cilvēki nesaprot.

G.Kūtris.

Neliels jautājums tikai saistībā ar uzdoto. Sakiet, lūdzu, vai tiesnesis var paļauties uz likumu?

S.Tivoņenkova.

Likums ir tiesneša instruments, ar ko viņš strādā. Viņš uz viņu nevar nepaļauties. Tas ir tas, ko akceptējis deleģētais vairākums un tas, pēc kā viņam ir jāspriež.

G.Kūtris.

Jautājums saistīts ar to, ko jūs atbildējat. Jūs teicāt, ka ja paņems miljonu kredītos... vai ja... viņš nevar cerēt uz algas pieaugumu... Bet vai viņš var cerēt uz to, ka viņam algu nesamazinās un viņa saistības civiltiesiskās var būt adekvātas viņa algai.

S.Tivoņenkova.

Es teicu, ka šajā lietā ir jāņem papildus faktors – ekonomiskā situācija. Es saprotu, ka ir daļa tiesnešu, kuri ir paņēmuši kredītus un viņiem ir radušas šīs kredītsaistības, bet ir jāsaprot, ka ir šie *forcemajore* apstākļi... negaidītas ekonomiskas krīzes varbūt pasaulē, vai šeit pat uz vietas, kuras sasummējas šeit un dod vislielāko triecienu pa visu sabiedrību. Un jautājums, ka šajā situācijā jums jāreaģē adekvāti, jums jāmeklē šī izeja, lai nolīdzsvarotu sabiedrību balansā un spētu uzturēt un pildīt šīs funkcijas visas... tiesu, izpild...likumdevēja varas funkcijas un nodrošināt šo cilvēku cienīgo dzīvi ikvienam indivīdam sabiedrībā. Un šādā situācijā šīs likumdošanas izmaiņas ir neizbēgamas.

G.Kūtris.

Un kā lai aizsargā tiesnesis šādā situācijā...? Viņam pašam ir jākuļās, kā viņš māc.

S.Tivoņenkova.

Tā ir atgriešanās pie samērīguma. Redzot šo atalgojumu, ko mums iedevusi Tiesu administrācija, zemāko šo līmeni – rajonu tiesu tiesnesis bez kvalifikācijas un augstāko... Es negribētu teikt, ka tiesnešiem, cienījamās profesijas pārstāvjiem, ar lielu atbildības slogu uz vispārējā sabiedrības fona ir tas atalgojums nesamērīgs...

G.Kūtris.

Jūs visu laiku, gan vienam jautājumam, gan otram... atbildējat, ka jā, tas nedrīkst būt zemāks par kaut kādu kritisko robežu. Ja 808... kā jūs sakāt, ka ir samērīgs... Pēc kādiem kritērijiem jūs sakāt, ka 808 lati ir samērīgs... ? Un kurš būtu nesamērīgs?

S.Tivoņenkova.

Ja tiesnešu algu pielīdzinātu 300 latiem... faktiski šī atšķirība...

G.Kūtris.

Kāpēc jūs uzskatāt, ka 300 lati būtu nesamērīgs lielums?

S.Tivoņenkova.

Atbildība, kāda ir jebkuram juristam iestādē un...

G.Kūtris.

Tiesneša palīgam ir 460 latu alga nevis 300... Tas ir no Tieslietu ministrijas iesniegtās informācijas...

S.Tivoņenkova.

Es neiebildīšu, ja tā ir oficiāla informācija.

Tad sanāk, ka... viņi nevarētu nolaisties līdz tiesnešu palīgu algai nekādā gadījumā.

G.Kūtris.

Paldies jums.

Vai tiesnešiem ir jautājumi lietas dalībniekiem vēl kādi?

V.Skudra.

Man būtu jautājums.

G.Kūtris.

Lūdzu!

V.Skudra.

Jautājums par solidaritāti, par ko mēs runājam mazliet citā aspektā.

Ir trīs valsts varas atzari. Un viņu piekļuve finansiālajam nodrošinājumam. Likumdevējs lemj, izpildvara Finanšu ministrijas personā ir naudas turētājs, tiesu vara lūdz savu finansiālo nodrošinājumu. Un bez tam, kā jūs rakstāt... atbildes rakstā, ka nedz Saeimas kārtības rulli, nedz likums „Par tiesu varu” nenosaka par obligātām apstrīdētās normas pieņemšanas priekšnoteikumu konsultācijas ar tiesu varas pārstāvjiem, kā arī nepiešķir tiesu varas pārstāvjiem veto tiesības lietās.

Vārdu sakot, netiek pat pie lūgšanas... Tad kāda šeit ir solidaritāte visaugstākajā līmenī? Kā šāds lietu izkārtojums? Tikai nesakiet, ka citās valstīs arī tāpat ir. Kā jūs domājat par to, kā tas viss izskatās? Kas ir tiesu vara šeit salīdzinoši ar pārējām?

J.Jerņeva.

Nedaudz ar jūsu atļauju es šo atbildi sadalīšu divās daļās. Pirmā. Tieši par tiesu varu kā vienu no krīzes varas atzariem. Un otrais — par solidaritāti kā tādu. Jo attiecībā uz tiesnešu atalgojuma noteikšanu tiešām tā ir noteikts, ka to apjomu nosaka Saeima nevis paši tiesneši. Tam, manuprāt, ir loģisks izskaidrojums. Cita starpā tāds, ka tiesneši ir vislabāk kvalificēti spriest tiesu, nevis rēķināt budžetu un tiesnešiem nevajadzētu sēdēt un domāt, vai mums šodien būtu labāk samaksāt 5 latus vairāk tiesnešu palīgiem, vai arī tomēr nopirkt jaunu datoru, lai tiesnešu palīgs vai tiesneša sekretāre nesēdētu un nerakstītu ar roku. Šie jautājumi nebūtu jāizlemj konkrēti tiesnesim. Jo katram ir sava specializācija, katram ir savas zināšanas.

V.Skudra.

Es atvainojos... Bet tad jūs domājat, ka tiesneši paši nezina, kas viņiem savās mājās ir vajadzīgs?

J.Jerņeva.

Es nesaku, ka viņiem to vajadzētu lemt... Pat ja viņiem vajadzētu to lemt, tad jautājums ir par likuma grozījumiem. Šobrīd... saskaņā ar šobrīd pastāvošo sistēmu, nevis tiesnesi to lemj, bet citas institūcijas. Ja Satversmes tiesa uzskata, ka šīm institūcijām tiesības noteikt tiesnešu algas izpaužas tādā veidā, ka būtu jāpieprasa tiesnešu viedoklis un tam viedoklim jāpiekrīt, tad tas būs savādāk. Bet no 18.janvāra sprieduma tas tā neizriet. Un mēs nesaskatām tur lielu problēmu. Šajā konkrētajā gadījumā varētu runāt vairāk par to, kā notiek tā izvērtēšana. Jā, mēs rakstām atbildes rakstā par to, ka Satversmē tieši nav rakstīts par konsultācijām... par dialogu un par tā lomu likumdošanas procesā. Tomēr tas nenozīmē to, ka šāds dialogs netiek veikts. Un Saeimas Juridiskās komisijas ietvaros tiesneši tiek aicināti. Jā, netiek aicināti visi tiesneši. Tiešām ir jāatzīst, ka tas netiek sūtīts katram atsevišķi. Bet šis dialogs notiek. Un jā... mēs uzskatām, ka tas ir tiesu varas neatkarības garants... tieši dialogi.

G.Kūtris.

Man ir viens tāds tīri sadzīvisks jautājums.

Pagājušajā tiesas sēdē Saeimas apakškomisijas priekšsēdētāja teica, ka amatam jeb prestižam neatbilstoši būtu, ja tiesnesis pa vakariem piestrādātu par sētnieku vai apkopēju vai citu darbu. Sakiet, lūdzu, kāpēc tad likumdevējs šādā situācijā grūtā.. kad nepietiek tiesnešu algām... neatļauj tiesnesim piestrādāt par juriskonsultu vakara stundās jeb brīvdienās? Kāds iemesls varētu būt?

J.Jerņeva.

Viens no iemesliem, kas man ienāk prātā ir tāds, ka, lai tas tiesnesis pēc tam tiesas zālē neanalizētu savu paša rakstīto līgumu, piemēram.

Otrs iemesls ir tāds, ka tiesnešiem šis darbs ir sarežģīts tieši intelektuāli. Ne katrs... jā, pēc stundu skaita mēs varam iedomāties, ka cilbēks, kam tiešām ir vajadzīga nauda, viņš varētu būt gatavs iet strādāt da jebkur... Bet tiesnešu prātam jābūt gatavam strādāt tās astoņas stundas uz maksimumu. Tāpēc es domāju, ka šis ierobežojums ir saistīts ar to, lai tiesnesis domātu tieši par savu darbu, nevis par to, kā viņš atnāks mājās un vakarā rakstīs līgumu.

G.Kūtris.

Tajā pašā laikā jūs nenoliegsiet, ka ir daudzi dakteri, kas pēc darba sava slimnīcā, aiziet uz maksas praksi un sniedz pakalpojumus, ARSā konsultē un tā tālāk un ir labi skolotāji, kuri ņem stundas mājās, apmāca skolēnus...

J.Jerņeva.

Konkrēti uz stundām tas nav aizliegts arī tiesnešiem... bet attiecībā uz ārstiem... tā gadījies, ka man diezgan daudz pazīstamu ārstu tiešām apvieno, kā jūs pareizi teicāt... Bet viņi apvieno nevis pilnu slodzi, bet pusslodzi. Tas pats piemērs par reanimāciju... kur pilnā slodze ir... cik tur dienas mēnesī un tad tiešām tas ārsts... viņš divas dienas šeit pastrādā, tad viņš divas dienas atpūšās, tad viņš diennakti nostrādā reanimācijā.

G.Kūtris.

Tiesnesis var ceturdaļslodzi pastrādāt par juristu.... pakonsultēt...

J.Jerņeva.

Tādā gadījumā viņam vajadzētu samazināt slodzi pamatdarbā.

G.Kūtris.

Tas būtu viss...

Tiesa paziņo, ka lietas izskatīšanas pēc būtības ir pabeigta.

Un, lai sagatavotos tiesas debatēm, 15 minūšu pārtraukums.

(Pārtraukums.)

G.Kūtris.

Turpinām tiesas sēdi.

Tiek atklātas tiesas debates.

Lietas dalībnieki, kāds ir jūsu viedoklis par debatēs jums nepieciešamo laiku...? Vispirms pieteikuma iesniedzēju pārstāvei?

I.Nikuļceva.

Es vēlētos runāt 40 minūtes.

G.Kūtris.

Un Saeimas pārstāvei?

J.Jerņeva.

Es domāju, ka pietiktu ar 20-25 minūtēm.

G.Kūtris.

Tiesa aicina pieteikuma iesniedzēju pārstāvei tomēr mēģināt iekļauties pusstundā.

Un arī jums ir adekvāti tikpat ilgs laiks, cik runās viena puse...

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāve.

I.Nikuļceva.

Godājamā tiesa! Es uzstāšanos debatēs varbūt gribētu sākt ar citātiem, ar atsaucēm uz diviem dokumentiem.

Pirmkārt, uz Satversmes tiesas spriedumu lietā 2009-11-01, kurā ir teikts: ka tiesnesi nedzīvo sociālā vakuumā un uz viņiem arī attiecas valstī pastāvošā konkrētā situācija, lai arī kas to būtu izraisījis, dabas katastrofa, ekonomiskā lejupslīde, valdības darbība vai bezdarbība, vai bezatbildīgi lēmumi.

Un otrs, uz ko es gribētu atsaukties — uz 2009.gada 17.aprīļa tiesnešu konferences aicinājumu, kura ir norādīts, ka tiesneši ir gatavi morāli un juridiski piedalīties ekonomiskās krīzes pārvarēšanā, līdztekus citām sociālajām grupām, kā arī izrādīt sociālo solidaritāti, ņemot vērā šajā aicinājumā minētos apstākļos un principus.

Tas nozīmē, ka tiesneši nevienā mirklī nav atteikušies vai teikusi, ka viņi ir kādā izņēmuma stāvoklī. Viņi nav atteikušies arī proporcionāli sadalīt šīs krīzes sekas. Un tāpat tiesneši arī nevienā mirklī nav apstrīdējuši to, ko arī jau Satversmes tiesa ir iepriekš atzinusi, proti, ka krīzes apstākļos tiesnešu atalgojums arī varētu tikt samazināts, ja tas ir īslaicīgi, tam ir nopietns sociāls mērķis un ja tiek ievēroti Satversmē noteiktie principi.

Tomēr pieteicēju ieskatā Satversmē noteiktie principi nav ievēroti. Valsts, proti, Ministru kabinets un Saeima pieņemot šos apstrīdētos lēmumus, nav ievērojusi pašus mūsu Satversmes pamatprincipus. Un konkrēti. No Satversmes 1.panta izriet tas, ka Latvija ir tiesiska un demokrātiska valsts. Savukārt tiesiska un demokrātiska valsts nav iespējama, ja valstī nepastāv taisnīga tiesa, ja netiek īstenots viens no galvenajām cilvēktiesībām uz taisnīgu tiesu, ja tiesu vara nav neatkarīga un lēmumi netiek pieņemti neatkarīgi.

Mūsu ieskatā, pieņemot apstrīdētās normas, ir pārkāpts Satversmes 107.pants, 83.pants un no Satversmes 1.panta izrietošie varas dalīšanas princips, vienlīdzības un solidaritātes princips, tiesiskās palāvības un stabilitātes princips, kuriem es arī pieskaršos pēc kārtas.

Satversmes 107.pants paredz ļoti svarīgas sociālās tiesības, pie tam attiecībā uz darba samaksu tas paredz divas dažādas tiesības — uz minimālo algu un uz atbilstošu darba samaksu.

Protams, ka šī Satversmes panta interpretācijā ir jāņem vērā arī pakts par sociālajām, ekonomiskajām un kultūras tiesībām, uz kuru atsaucās Saeimas pārstāve. Tikai es nevaru piekrist šai interpretācijai, ka galvenokārt šīs tiesības uz atbilstošu samaksu nozīmē kādu minimālu summu un nediskrimināciju, pie tam, nediskrimināciju sasaistot lielākoties ar nediskrimināciju starp dzimumiem.

Šī pakta 7.pants garantē tiesības uz taisnīgu darba algu un vienādu atlīdzību par līdzvērtīgu darbu. Un šis taisnīgās darba algas koncepts ietver to pašu, ko atbilstoši darba samaksa Satversmes 107.pantā, proti, samaksai ir jābūt atkarīgai no attiecīgās personas prasmēm, kvalifikācijas, kompetences, no tā, kādas ir funkcijas attiecīgajai profesijai, kādi lēmumi tiek pieņemti, arī kādi ir amata ierobežojumi un no citiem apstākļiem. Tādējādi taisnīgas jeb atbilstošas darba samaksas koncepts ietver visus šos apstākļus.

Tālāk. Pienācīga darba samaksa ietilpst arī Satversmes 83.pantā ietvertajā tiesnešu neatkarības principa saturā. Man likās ļoti dīvaini uzklaut Tieslietu ministrijas viedokli, gan arī Tiesībsarga viedokli par to, ka šis pienācīgas darba samaksas koncepts tiesnesim nav saistīts ar tiesu varas neatkarību, nerunājot pat par kādiem faktiskiem argumentiem, bet ņemot vērā tikai juridiskos argumentus, proti, to, ka starptautiskajos dokumentos ir atzīts, ka tiesnešu neatkarība ir saistīta arī ar darba samaksu. Gan minētajos ANO tiesu varas neatkarības principos, gan arī Eiropas tiesnešu hartā, visu citu valstu konstitucionālo tiesu spriedumos, kur ir lemts par tiesnešu atalgojumu, arī ir ļoti skaidri tas minēts un arī Satversmes tiesas šī gada janvāra spriedumā ir ļoti skaidri ietverts tas, ka pienācīga darba samaksa arī ietilpst Satversmes 83.panta saturā.

Līdz ar to tālāk es varbūt pieskaršos kopām, kas izriet no Satversmes 107. un 83.panta attiecībā uz tiesnešu atalgojumu.

Un no šiem pantiem izriet tas, ka arī pat krīzes apstākļos ir jānodrošina attiecībā uz tiesnešiem, lai viņi varētu spriest tiesu bez spiediena, patiesi objektīvi un neatkarīgi, lai viņiem būtu nodrošināta finansiālā drošība un ekonomiskā neatkarība.

Un otrkārt, arī krīzes apstākļos šim te atalgojumam atbilstošajam ir jābūt samērojamam ar atbildību, ar kvalifikāciju, ar profesijas cieņu, prestižu un tiem ierobežojumiem, kas ir profesijai noteikti.

Pieskaršos šīm visām lietām pēc kārtas.

Kā jau minēju sākumā paskaidrojums tiesai, mēs uzskatām, ka šajā mirklī finansiālā drošība nav nodrošināta pat minimālajā līmenī un nav nodrošināta ekonomiskā neatkarība. Atsaucoties uz to pašu Satversmes tiesas spriedumu šī gada janvāra tur ir teikts, ka nav pieļaujama situācija, ka valsts samazina tiesnešu atalgojumu tik tālu, ka tiesnesis, kas uzņēmis ar sava darba samaksu samērīgas finansiālas saistības, kļūst maksātnespējīgs un tiek apdraudēta viņa neatkarība.

Es vēlētos atsaukties arī uz Vācijas konstitucionālās tiesas spriedumu 2005.gada 27.septembrī, kur ir teikts, ka valsts kalpotāja neto ienākumiem ir jābūt tādiem, lai tie nodrošinātu viņa tiesisko un ekonomisko neatkarību. Kā arī apmierinātu ne tikai pamatvajadzības, bet arī minimālo dzīves komfortu. Šis spriedums nav tikai par tiesnešiem, tas ir par valsts kalpotājiem vispār. Tas nozīmē, ka darba samaksai ir jānodrošina minimālās pamatvajadzības un arī minimālu vismaz komfortu.

Kā jau minēju iepriekš ar piemēriem, tad ir gadījumi, kad nav nodrošinātas pat tiesnešu pamatvajadzības ar šo te noteikto samaksu un ja arī tās ir nodrošinātas, tad nav nodrošināts šis minimālais komforts, proti, tiesnesim ir jābūt tiesībām ne tikai uz ēdienu un apģērbu, bet arī, piemēram, uz transportu, piemēram, par savu algu viņam ir jāvar nodrošināt bērnu izglītību, tāpat jāspēj vai nu samaksāt par dzīvokļa īri vai nu jāspēj samaksāt kredīts, ja tas ir tā ņemšanas brīdī bijis proporcionāls ar darba samaksu. Un jāspēj veikt arī citi maksājumi, kas būtu uzskatāmi par šo minimālo dzīves komfortu. Un protams, ja tiesnesis var visus šos maksājumus veikt, tad tas rada stresu, pārpūli un apdraud iespēju spriest neatkarīgu tiesu.

Bez tam tiesneša atalgojumam ir jābūt samērojamam, pirmkārt, ar viņa atbildību un funkcijām, otrkārt, ar izvirzītajām kvalifikācijas un kompetences prasībām, treškārt, ar noteiktajiem ierobežojumiem un ceturtkārt, ar profesijas prestižu.

Attiecībā uz tiesnešu atbildību, es domāju, ka neviens neapstrīdēs to, ka tā ir ļoti liela. Tiesnesis pieņem ļoti būtiskus lēmumus... galīgos lēmumus par personu dzīvību, brīvību, tiesībām, pienākumiem un īpašumu, kā ir teikts Apvienoto Nāciju tiesu varas neatkarības pamatprincipos. Un šai atbildībai ir jābūt līdzsvarotai ar atalgojumu.

Es apšaubu to, ka pašreizējā mirklī ar tiesneša atalgojumu būtu iespējams piesaistīt kvalificētus juristus, ko arī var redzēt, salīdzinot, piemēram, tiesnešu atalgojumu ar juristu atalgojumu valsts pārvaldē.

Tāpat arī kā informēja Tieslietu ministrija, ir arī tiesnešu vakances, kas pašlaik ir 28 uz 529 vietām, kas nav maz. Es piekrītu tam, ka šajā mirklī tiesneši masveidā nepamet savas vietas dēļ darba samaksas, bet domājams, ka, ja nekas nemainīsies, tad tas ļoti drīz sāks notikt.

Un arī tāpat es gribētu vērst uzmanību uz to, ka četri kandidāti uz vienu amata vietu tiesnesim ir tiešām vērtējams kā ļoti neliels konkurss, kur ne vienmēr ir iespējams atrast kaut vienu kvalificētu kandidātu.

Es nepieskaršos sīkāk kompetencei un prasībām tiesnešu kvalifikācijai, kas ir minētas likumā un kuras es jau detalizēti minēju iepriekš. Es tikai vēlreiz gribētu uzsvērt to, ka pirmās instances tiesas tiesnesim ir vismaz 30 gadu un vismaz 5 gadu juridiskā darba stāžs. Tas nozīmē, ka nekādi nevar atbalstīt tos izteikumus, kas izskanēja, ka pirmās instances tiesas tiesnesis, kas uzsāk bez kvalifikācijas klases darbu, atrodies kvalifikācijas pārbaudē vai arī esot kādi tiesneši bez kvalifikācijas. Nekas tāds nepastāv. Tiesnesis jebkurā gadījumā ir ārkārtīgi augsti kvalificēts jurists.

Es gribētu arī vēlreiz nedaudz pieskarties tiem ierobežojumiem, kas ir noteikti tiesnešiem.

Likuma „Par interešu konfliktu novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7.panta 3.daļa paredz, ka tiesnesis var savienot savu amatu tikai ar amatu, ko viņš ieņem saskaņā ar likumu vai starptautiskajiem līgumiem un citiem normatīvajiem aktiem, tas ir, Ministru kabineta noteikumiem un rīkojumiem... ar pedagoga, zinātnieka, profesionāla sportista un radošo darbu.

Patiesībā man, protams, bija ļoti interesanti uzklaut Tieslietu ministrijas viedokli par Latvijas Bankai un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvjiem noteiktajiem ierobežojumiem, jo likumā gan, piemēram, Latvijas Bankai, Centrālajai vēlēšanu komisijai, prokuroriem, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas atbildīgajām amatpersonām ir pilnīgi vienādi ierobežojumi un tie ir uzskaitīti visi vienā pantā un vienā normā — 7.panta trešajā daļā. Savukārt atalgojums, protams, tās jau ir divas dažādas lietas, kāds ir šis atalgojums citām šajā pantā uzskaitītajām personām un kāds tas ir tiesnešiem.

Līdz ar to, protams, tiesnešu atalgojums nav nekādā veidā atbilstošs šiem ierobežojumiem un tām ļoti augstajām kvalifikācijas un kompetences prasībām.

Tāpat arī es gribētu runāt par to, ka atalgojums ir jāsamēro ar prestižu.. profesijas prestižu un cieņu sabiedrības acīs, proti, tiesnesim ir jārada pārliecība par to, ka krimināllietās, civillietās un administratīvajās lietās šie lēmumi patiešām tiek pieņemti objektīvi un neatkarīgi bez jebkāda spiediena no ārpuses.

Es arī vēlētos vērst uzmanību uz to, ka... nu es nekādā veidā nesadzirdēju Saeimas pārstāvja pamatojumu par to, kāpēc tiesneša atalgojums, tas, kas ir noteikts pašlaik, ir atbilstošs šīm ārkārtīgi augstajām prasībām. Kāpēc pret personu ar tik augstām prasībām tieši šis noteiktais 808 latu atalgojums ir samērīgs.

Tālāk es vēlētos runāt par tiesu varas neatkarības principu un varas dalīšanas principu, kas izriet no Satversmes 1.panta un arī 83.panta.

Es arī gribētu vērst uzmanību uz to, ka tāpat kā tiesnešu neatkarība, arī tiesu varas neatkarības principa un varas dalīšanas principa ievērošana nav pašmērķis, bet mērķis ir aizsargāt citu personu tiesības.

Vienā no saviem spriedumiem Satversmes tiesa ir atzinusi, ka varas dalīšanas mērķis ir personas tiesību un brīvību nodrošināšana, lai nepieļautu demokrātiskas, tiesiskas valsts modeļa aizstāšanu ar autoritāru režīmu vai vienas personas patvaldību. Šis princips izpaužas valsts varas sadalījumā likumdošanas, izpildu un tiesu varā, ko īsteno neatkarīgas un autonomas institūcijas. Tas garantē līdzsvaru un savstarpēju kontroli starp tām un veicina varas mērenību.

Pašlaik, kā mēs dzirdējām no Finanšu ministrijas pārstāvjiem un kā tas arī ir, tiesu budžets ir iekļauts Tieslietu ministrijas budžetā un manā skatījumā no tiesu varas principa izritētu arī likumdevēja pienākums noteikt tiesām šo te budžeta autonomiju un noteikt to, ka tiesu budžets nav iekļaujams Tieslietu ministrijas budžetā līdzīgi kā jebkuras valsts pārvaldes iestādes, kas ir izpildvaras sastāvdaļa, budžets.

Es nevarētu piekrist arī tam, kādā veidā Saeima saprot likumdevēja rīcības brīvību, lemjot par tiesu budžetu.

Piemēram, Saeimas atbildes rakstā ir uzsvērts, ka likumdevēja konsultācijas ar tiesu varu ir jāvērtē ņemot vērā Saeimas kārtības rullī un Satversmes 21.pantu, kas nosaka, ka Saeima darbojas pēc Kārtības ruļļa.

Kārtības rullis un tāpat arī likums „Par tiesu varu” , kaut arī tas patiešām neparedz obligātas konsultācijas šajā gadījumā, nekādā veidā nevar atcelt pienākumu Saeimai ievērot Satversmi un ievērot pienākumu no Satversmes izrietošo valsts varas dalīšanas principu un tiesu neatkarības principu.

Tāpat noteikti nevar piekrist Saeimas atsaucei uz iepriekšējo Satversmes tiesas spriedumu 2004. 18.01.06., kur iet runa par privātpersonu līdzdalību lēmumu pieņemšanā Saeimā. Protams, ja iet runa par privātpersonu līdzdalību lēmumu pieņemšanā. Tad prasības pret konsultēšanos ar citādas nekā tajā gadījumā, ja mēs runājam par sadarbību starp līdzvērtīgiem valsts varas atzariem, konkrēti šajā gadījumā par sadarbību ar tiesu varu.

Līdz ar to es uzskatu, ka Ministru kabinetam un Saeimai šis te uzklausišanas un konsultēšanas pienākums ietvēra trīs principiālas lietas.

Pirmkārt, uzklausi tiesu varas pārstāvjus. Otrkārt, izvērtēt šos argumentus un diskutēt ar tiesu varas pārstāvjiem un izvērtēt arī alternatīvas. Un treškārt, sniegt pamatotus argumentus, ja gadījumā tomēr tiesu varas pārstāvju viedoklis nav ņemts vērā.

Es gribētu arī, atsaucoties uz Eiropas hartu par tiesnešu statusu un arī uz Lietuvas 1999.gada 21.decembra Konstitucionālās tiesas spriedumu, kur ir teikts, ka organizatoriskā tiesu neatkarība un to pašpārvalde ir galvenā tiesu faktiskās neatkarības garantija, teikt to, ka likumdevējam ir

pienākums izveidot neatkarīgu institūciju, kas varētu pārstāvēt tiesnešus šajās konsultācijās, šajās diskusijās ar izpildvaru. Kā, piemēram, Tieslietu padome. Tajā gadījumā, ja tomēr šāda institūcija nav izveidota, tad likumdevējam un Ministru kabinetam būtu pienākums uzklaustīt, piemēram, tiesas priekšsēdētājus un Tiesnešu biedrības pārstāvjus.

Šajā gadījumā, protams, netika izpildīts neviens no šiem kritērijiem. Pirmkārt, nenotika pat uzklaustīšana. Ļoti skaidri pieaicinātās personas Āboltiņas kundze un Bērziņa kungs paskaidroja to, ka apspriežot šos grozījumus likumā „Par tiesu varu” nebija uzaicināts neviens tiesnesis uz Saeimas komisijām.

Tāpat es vēlētos arī runājot par apspriešanu Ministru kabineta ietvaros teikt to, ka nav pietiekami ar to, ka tieslietu ministrs atnāk uz tiesnešu konferenci un uzstājas ar runu. Tā nav tiesnešu viedokļu uzklaustīšana.

Tāpat arī, kā bija redzams no Tieslietu ministrijas pārstāvja sniegtajiem skaidrojumiem, tad šīs te sanāksmes, kas bija 6.martā ar tiesas priekšsēdētājiem, 2009.gadā un 19.maijā 2009.gadā arī nebija diskusiju par šiem konkrētajiem grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, bet gan par dažādiem citiem jautājumiem.

Tāpat arī nav vērtējams kā tiesnešu viedokļu vaicāšana tas, ka tiesneši rakstīja vēstules Tieslietu ministrijai un un Tieslietu ministrija uz tām atbildēja. Šīs vēstules ir arī lietā. Tā nav tiesnešu viedokļu vaicāšana.

Tāpat es gribētu vērst uzmanību arī uz to, ka senators Gruzīņš Ministru kabineta sēdē 13.oktobrī 2009.gadā pirmkārt, pauda tikai Augstākās tiesas viedokli, atbilstoši plēnuma uzdevumam, un otrkārt, viņš arī neatbalstīja konkrēto algu samazinājumu.

Otrkārt, bez tā, ka bija jāuzklausa tiesnešu viedoklis, Saeimai un Ministru kabinetam bija arī jāizvērtē alternatīvie risinājumi. Kā mēs redzējam, tad Saeimā šie alternatīvie risinājumi netika vērtēti vispār komisijās, ko atzina abas minētās pieaicinātās personas. Savukārt Tieslietu ministrijā faktiski tikai viena šāda alternatīva tika izvērtēta, tas ir, Civilprocesa likumā par noteikto nodevu palielināšanu, kas arī tika akceptēta.

Un pēdējais ir tas, ka, ja tiesnešu viedoklis pēc šīs diskusijas nav ņemams vērā, tad tas būtu arī izvērsti jāpamato, kas šajā gadījumā arī nenotika. Jo, protams, nevar pamatot, ja vispār šī diskusija nav notikusi.

Vienlaikus es gribētu vērst uzmanību uz to, ka tiesneši savu viedokli pauda ļoti redzami un skaidri. Piemēram, rezolūcijā, ko pieņēma Tiesnešu biedrība 2009.gada 20.novembrī, ir teikts, ka izpildvaras institūcijas paātrinātā kārtībā, ierobežojot pieeju apspriežamajiem likumprojektiem, bez tiesnešu viedokļa uzklaustīšanas, sagatavoja likumprojektu par izmaiņām likumā „Par tiesu varu”, kas nosaka tiesu darbības pamatprincipus, tiesnešu atalgojumu un sociālās garantijas.

Tālāk es vēlētos mazliet pieskarties vienlīdzības un solidaritātes principam. Saeimas pārstāve un arī vairākas pieaicinātās personas ļoti daudz atsaucās uz solidaritātes principu. Bet, acīmredzami, šis princips tiek saprasts ļoti dažādi. Es vēlētos atgādināt to, ka Satversmes tiesa jau

janvāra spriedumā ir vērtējusi solidaritātes principu tieši saistībā ar tiesnešu atalgojumu. Un tā ir atzinusi, ka algu samazinājums nav veikts solidāri, ja tas attiecas pilnīgi uz visiem publiskajā sektorā strādājošajiem, bet nav izvērtēts un pamatots samazinājuma apjoms atsevišķi katrai publiskā sektorā strādājošo grupai.

Kā mēs redzam, tad drīzāk tika saprasts tādējādi, ka solidārs samazinājums ir vienāds. Kā mēs dzirdējām, tad Ministru kabinets 2009.gada jūnijā noteica šo 20 procentu samazinājumu. Un tālāk Tieslietu ministrija īsti neatlika nekas cits, kā šajos ietvaros arī veikt šos samazinājumus.

Izvērtējums par to, kādai amatu grupai par cik būtu jāsamazina, ņemot vērā dažādus faktorus, netika veikts.

Un tas, kas būtu jāvērtē. Pirmkārt, būtu jāvērtē, kāds bija iepriekšējais pieaugums vai samazinājums, un iepriekšējā alga. Un, otrkārt, to, kāds ir pašreizējais samazinājums salīdzinot ar citām grupām. Bet nevis vienādi, bet ņemot vērā to, kāda ir katrai amatu grupai atbildība, kvalifikācija un citi faktori.

Es neatkārtošu par to iepriekšējo pieaugumu un samazinājumu, jo jau izvērsti Satversmes tiesa janvāra spriedumā ir vērtējusi, kāds bija iepriekš šis pieaugums, kas bija, piemēram, valsts pārvaldē daudz lielāks kā tiesnešiem. Savukārt samazinājums tiesnešiem ir daudz lielāks. Tiesneša amatalga ir samazināta par 62 procentiem, kā izteicās Finanšu ministrija, uz papīra. Proti, tas ir vērtējot to, kādai ir jābūt tiesneša amatalgai saskaņā ar likumu „Par tiesu varu” 119.prim pantu, tas ir, vidējā darba alga reiz 4,5 un salīdzinot ar to, kas tiek maksāts pašlaik.

Kā mēs redzam, tad arī šis te samazinājums nav samērīgs, piemēram, ar izpildvaras algu samazinājumu, kas, kā mēs dzirdējām, piemēram, Tieslietu ministrijā ir bijis 20-30 procenti.

Savukārt vērtējot tieši to samazinājumu saistībā ar citām amatu grupām... es gribētu, pirmkārt, teikt, ja mēs vērtējam salīdzinājumā ar citām ministrijām, ar citām izpildvaras institūcijām un Finanšu ministrija ir iesniegusi tos ciparus, cik katrā ministrijā ir vidējā alga, tad ir jāņem nevis tiesneša atalgojums, bet tiesu atalgojums kopumā, jo, ja ministriju atalgojumā ir ietverta dažādas kvalifikācijas darbinieki, tad jāvērtē arī pret tiesām, nevis pret tiesnešiem. Pašlaik tiesā vidējais atalgojums ir 588 lati.

Ja mēs salīdzinām ar kādu amatu grupu, tad šim salīdzinājumam ir jābūt korektam. Tiesnešus varētu salīdzināt ar ministriju valsts sekretāriem, kur, kā mēs dzirdējām no Finanšu ministrijas, atalgojums ir 1715 lati. Varētu salīdzināt ar juridisko dienestu vadītājiem... Nu, mēs nedzirdējām precīzi par juridisko dienestu, bet, piemēram, Finanšu ministrijas departamenta direktoram ir pāri par tūkstoš trīssimt latiem šis atalgojums un, protams, mēs varam salīdzināt arī, piemēram, ar Latvijas Banku, Finanšu un kapitāltirgus komisiju un citām, kur šis atalgojums ir līdz desmit reizēm lielāks.

Es gribētu arī vēlreiz uzsvērt to, ka nav korekts salīdzinājums, piemēram, ar ārstiem un pedagogiem. Gan tāpēc, ka ārsti un pedagogi ir ļoti dažādi, tā ir ļoti liela grupa, kuru labākā

gadījumā varētu salīdzināt ar tiesu darbiniekiem. Ārsti ir gan augsti kvalificēti, gan arī ārstniecības personas ir sanitārs vai medmāsa vai kāds cits.

Bez tam es uzskatu, ka nav atbalstāma tāda pieeja, ka mēs atrodam vienu amatu grupu, kurai šis atalgojums ir ārkārtīgi zems un tad mēģinām pamatot, ka arī citai grupai tāpēc ir samērīgs atalgojums.

Kā jau izskanēja, gan ārsti, gan pedagogi un it īpaši ārsti var savienot savu darbu arī ar darbu citur, var strādāt vairākas slodzes, var strādāt privātā sektorā, tiem nav neatkarības prasību lēmumu pieņemšanā. Pedagogiem ir arī mazākas prasības attiecībā uz kvalifikāciju un nav arī korupcijas riska, kas ir attiecībā uz tiesnešiem.

G.Kūtris.

Es atvainojos, jums ir piecas minūtes vēl palikušas.

I.Nikuļceva.

Jā... Vai es varētu lūgt vēl piecas... nu, maksimums septiņas minūtes.

G.Kūtris.

Trīs minūtes... konkrētus argumentus... lūdzu.

I.Nikuļceva.

Paldies.

Tātad, ņemot vērā šo te minēto, es uzskatu, ka nekāda veidā šis samazinājums netika veikts solidāri un tas neatbilst arī vienlīdzības principam.

Un pēdējais, pie kā es gribētu pieskarties un par ko es gribētu runāt ļoti īsi. Tas ir, par tiesiskās stabilitātes un tiesiskās palāvības principiem.

Ir atzīts, ka finansiālo drošību rada tikai stabila atlīdzības sistēma. Šī tiesnešu atlīdzības sistēma tika izstrādāta ilgstošā laika periodā, sākot jau ar 2002.gda koncepciju un protams, tā ir stabila.

Un nekādā veidā nevar piekrist Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim par to, ka šī sistēma nebija stabila un to vajag reformēt. Šī sistēma bija ļoti stabila un arī ļoti laba un to nav nepieciešams reformēt tik ilgi, kamēr tajā netika veikti pēdējie grozījumi, kas daļēji jau ir atcelti ar Satversmes tiesas janvāra spriedumu un daļēji apstrīdēti.

Es vēlētos vēlreiz uzsvērt to, ka tiesnešu darba samaksas sistēma Latvijā ir izstrādāta tādējādi, ka tā pati maksimāli pielāgojas valstī noteiktajām izmaiņām. Proti, tā pieaug tad, ja pieaug darba samaksa valstī un samazinās, ja šī darba samaksa samazinās. Šāda sistēma faktiski nav nevienai citai amatu grupai un to arī īsti nevar salīdzināt ar tiem solījumiem, ko deva, kā es saprotu, iepriekšējais premjers pedagogiem, kultūras darbiniekiem, ārstniecības personām, policistiem un citiem, jo tiesnešu gadījumā šis te darba atalgojuma aprēķināšanas mehānisms ir ietverts likumā.

Līdz ar to tiesneši, protams, palāvās uz to, ka viņi saņems tādu darba samaksu, kā ir paredzēts likumā „Par tiesu varu” tā 119.prim pantā. Viņi ņēma kredītus, kas bija samērīgi ņemot

vērā to, kādu atalgojumu viņi sagaidīja. Viņi plānoja savu dzīvi, savu karjeru, mācības, ņemot vērā likumā noteikto.

Tiesnešu karjera ir ilgtermiņa izvēle un tiesnesim ir ļoti nopietni ierobežojumi, tāpēc šī stabilitāte ir ārkārtīgi svarīga. Tomēr šajā mirklī ir tiesnešiem ļoti grūti un neiespējami pēkšņi pārveidot savu dzīvi, pāriet strādāt kādā citā amatā vai tamlīdzīgi.

Tāpēc uzskatu, ka šie grozījumi – apstrīdētās normas – neatbilst arī tiesiskās palāvības principam.

Līdz ar to ņemot vērā visu minēto, es uzskatu, ka Saeima, pieņemot apstrīdētās normas, ir pārkāpusi Satversmes 107. un 83.pantu, nav ievērojusi varas dalīšanas principu, tiesiskās palāvības principu, solidaritātes un vienlīdzības principu un tāpēc lūdzu atzīt šīs apstrīdētās normas par pretrunā esošām Satversmes 1., 83. un 107.pantam un par spēkā neesošām no izdošanas brīža.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies. Tālāk vārds tiesu debatēs Saeimas pārstāvim.

J.Jerņeva.

Godāta tiesa! Noklausoties pagājušo otrdien tiesas sēdē izskanējušo un šodien izrunāto un arī tagad pieteicēju pārstāves debatēs izteikto, es mēģināju kopsavilkumā izprast, kāda tad ir tā pieteicēju pārstāves pozīcija.

Pirmkārt, no jautājumiem un arī no runām izriet, ka tiesnešiem ir tiesības paļauties uz apsolīto atalgojumu, ka viņiem nesamazinās šo atalgojumu, jo viņiem ir tiesības ņemt kredītus, uzņemties finanšu saistības... ka, neskatoties uz Satversmes tiesas noteikto, ka likumdevējam ir tiesības samazināt algas, šādas te tiesības ir gandrīz neiespējami īstenot... ir izskanējis viedoklis, ka Saeima šobrīd nerunājot par 2008.gada grozījumiem, kad visi likumprojekti tika izstrādāti vienas nedēļas laikā un likumi pieņemti Saeimā vienas nakts laikā... mēs šodien runājam par likumprojektiem, kuri tomēr tika sagatavoti daudz ilgākā laikā. Mēs no savas puses, kā arī ar Tieslietu ministrijas, Finanšu ministrijas palīdzību esam, manuprāt, piedāvājuši pietiekamus pierādījumus tam, ka ir noticis dialogs, konstruktīvs dialogs ar tiesu varas pārstāvjiem. Pieteicēju pārstāve nepiekrīt mūsu viedoklim. Pieteicēju pārstāve šodien debatēs ir pateikusi, ka tiesnešu vēstuļu saņemšana un atbildēšana uz tām nav uzskatāma par tiesnešu viedokļa uzklausišanu. Pieteicēju pārstāve ir skaidri pateikusi, ka tieslietu ministra uzstāšanās tiesnešu konferences priekšā nav vērā ņemama. No pieteicēju pārstāves teiktā izriet, ka neviens nav izlasījis arī konferences aicinājumu. No pieteicēju pārstāves teiktā izriet, ka Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieka klātbūtne un viņa viedoklis nav vērā ņemams Ministru kabineta sēdes ietvaros, jo viņš bija pilnvarots tikai no Augstākās tiesas.

Arī pirmajā tiesas sēdē ir izskanējuši jautājumi.. es gan šobrīd vairs neatceros, kam tieši viņi bija adresēti, bet par to, kāpēc netika atsevišķi uzrunāti konkrēti rajonu tiesneši, atsevišķi apgabaltiesu tiesnesi, jo, redz, Augstākā tiesa ir kaut kādā īpatnējā stāvoklī. Protams, ka Augstākās

tiesas tiesnešu algas ir augstākas par rajonu tiesu tiesnešu algām un arī šis ir viens no iemesliem, kāpēc šādas algas šajā procesā netika pieminētas.

Bet šodien visu laiku runājam par... un arī pagājušonedēļ mēs runājām par to zemāko līmeni, par 808 latiem. Tā ir, ka mēs runājam par to pirmo un sākotnējo līmeni. Protams. Kaut arī šodien Tieslietu ministrija ir iesniegusi informāciju par tiesnešu vidējām algām...

Bet runājot par to minimumu. Kur mēs varam smelties idejas, kurš pants būtu interpretējams Satversmē un kurš mums dotu norādījumus par to, kas tas ir "neatbilstošs"? Mēs tagad nerunāsim... Es aicinātu nerunāt par to, kas ir atbilstoša samaksa, jo jebkura pietiekami augsta samaksa, es domāju, jūs piekritīsiet... būs atbilstoša. Desmit tūkstoši, viens miljons un tā tālāk.

Šobrīd mēs vairāk runājam par to, kas būs neatbilstoša... tā tad Satversmei neatbilstoša samaksa. 107.panta ietvaros mēs runāsim par zināmu Satversmē garantēto atalgojumu, kas, kā Tiesībsargs šodien pateica, nenozīmē konkrētu piesaistītu pie konkrētas amatpersonas, augsti apmaksātas amatpersonas algas. Mēs tiešām varam skatīties, mēs varam salīdzināt, kā pieteicēju pārstāve teica, salīdzināmus amatus. Un mēs, protams, ka nemēģinām apgalvot, ka tiesnešu, pat rajonu tiesnešu kvalifikācija, zināšanas un darbs ir mazāk vērtējams nekā pat Latvijas Bankas prezidenta alga.

Bet pārmetot Saeimai un ministrijām, Tiesībsargam to, ka mēs aicinām šo tiesu neaizmirst par mazāk apmaksātajām grupām ar atbilstošu kvalifikāciju... pieteicēju pārstāve konsekventi piemin tikai un vienīgi dažu ļoti izredzētu amatpersonu algas.

Runājot par amatu savienošanas ierobežojumiem. Pieteicēju pārstāve piemin, ka tiesnešiem nav atļauts neko tādu, kas nav konkrēti minēts 7.pantā – Interesu konfliktu novēršanas likumā. Bet pieminot Latvijas Bankas un FKTK amatpersonu ļoti augstās algas pieteicēju pārstāve gan nemin to, ka 10.pantā šajā pašā likumā minēts, ka šīm personām, ne tikai viņam, bet arī radniekiem ir komercdarbības ierobežojumi. Tas gan ir interesants moments. Tātad, ka tiesnesim, piemēram, ir radnieki, kuriem ir veiksmīga komercdarbība vai pat tiesnesim pašam pieder akcijas... nezinu, „Latvijas Balzama” akcijas... tad tas ir tomēr papildus ienākumu gūšanas avots. Un tiesneši ir pietiekami izglītoti, lai varētu sev atrast iespēju šādā veidā nopelnīt.

Attiecībā vēl uz šo konkrēti izskatāmo lietu.

Es gribētu pievērst tiesas uzmanību tam, ka varbūt tiesa nepiekritīs mūsu argumentiem, varbūt uzskatīs, ka ir nepietiekams dialogs, varbūt uzskatīs, ka ir pārāk maza alga, jo dažiem Finanšu ministrijas juristiem ir augstāka alga. Iespējams. Bet tad parādās jautājums, kā tad turpmāk rīkoties Saeimai? Jo, teikšu atklāti, interpretējot 18.janvāra spriedumu un ņemot vērā visas atšķirības starp 2008. un 2009.gada grozījumiem, mēs godīgi nonākam pie secinājuma, ka tie kritēriji, kas tur norādīti, ir izpildīti. Vairs neiet runa par tiesnešiem, kas ir uz maksātnespējas robežas. Ja viņi ir uz maksātnespējas robežas, manuprāt, tā ir viņu nespēja pārvaldīt savus finanšu resursus. Ja lielākā daļa no valsts dzīvo ar līdzekļiem, kas ir vismaz divas reizes mazāki nekā rajona tiesnešu algas un viņi nemonāk maksātnespējas slazdā... Es piekritu, ka tiesnešu algas nav augstas.

Šeit neviens nemēģināja apgalvot, ka tiesnešu algas ir augstas. Nē. Bet ja citi nebankrotē, kas ir tik īpašais un kas ir tas, ko mēs vēlamies garantēt tiesnešiem? Vai tiesnešu neatkarība ir atkarīga no tā, kādu mašīnu var atļauties? Nē taču! Tiesnešu neatkarība ir cita starpā saistīta ar to, kāda ir situācija valstī. Kas šobrīd notiek? Pieteicēju pārstāve savā runā daudz runā par iepriekšējiem gadiem, par to, ka tiesnešu algas bija neatbilstošas. Piekrītu. Tiek runāts par to, ka šobrīd ir mazas algas. Bet viņa gandrīz nepievēršas tam faktam, kāpēc šobrīd tiesnešu algas ir tādas, kādas ir. Viņa pat neaicina apspriest to, vai kādas citas alternatīvas ir bijušas. Viņa uzskata, ka samazinājums nevis 20 procentu apmērā, bet 15 procentu apmērā nav nekāda alternatīva izskatīšana... Uzskata, ka tiesnešu neiekļaušana vienotā atalgojuma likumā nav alternatīva. Uzskata, ka tiesnešu konferencē izteiktie priekšlikumi par to, kādā veidā samazināt izmaksas tiesu sistēmas darbībai... tas, kā mums šodien minēja Tieslietu ministrijas pārstāvji... viņus uzklausot... tā arī nav alternatīva? Kas tad ir?

Ja Satversmes tiesa nepiekritīs šiem mūsu izteiktajiem argumentiem, tad Saeima vēlētos saprast, vai būtu atceļama, piemēram, šobrīd apspriežamā reforma, jo tomēr dažiem tiesnešiem tā visa rezultātā samazināsies alga. Jo tagad kvalifikācijas kritēriji būs savādāki. Vai Saeimai tagad būs .. pieņemsim, 2045 lati būs jānosaka rajona tiesnesim.. labi, tiks noteikts. Ja turpmāk mums tomēr budžets neizturēs? Pieņemsim... ja mēs šodien vēl nezinām, kas notiek ar mūsu ekonomiku... Jā, mēs redzam, ka biznesā varbūt zināma stabilitāte jau ir novērojama, bet valsts ir liela un lēna mašīna. Viņa ne tik ātri atkāpjas no krīzes kā privātais bizness. Mēs vēl joprojām nevaram prognozēt, kas būs tālāk. Tas ir jāsaprot gan Saeima, gan valdībai nākamreiz runājot ar kreditoriem, cik daudz lielāki kredīti ir jāņem.

Ir jāsaprot arī jautājums par atbilstošu atlīdzību. Vai tiešām ir tā, ka vienai amata kategorijai ir priekšrocības pret citiem? Mēs salīdzinām juristus ar juristiem. Bet vai ir pareizi salīdzināt iestādes juristu ar cilvēku, kura lēmumi nav pārsūdzami? Es nerunāju tagad tieši par tiesu varu, es nerunāju tieši par Augstāko tiesu vai Satversmes tiesu, es runāju par tiem pašiem ārstiem un pieteicēju pārstāve diezgan nekorekti atsaucās uz maniem vārdiem. Es minēju medmāsas un es neminēju pediatrus, kaut arī viņu darbs ir tikpat cienīgs un nepieciešama tikpat augsta kvalifikācija kā tiesnešiem. Bet es runāju par reanimācijas ārstu un viņa algu.

Un secinājums ir tāds, ka mēs šajā tiesas procesā runājam par nepietiekamu algu, pārāk daudz mēs runājam par nepietiekamu algu. Mēs nepievēršam uzmanību tam, kā būtu interpretējama saskaņā ar Satversmi nesamērīgi zema alga... nesamērīgi, protams, darbam nevis kaut kam vispārīgi.

Pat ja mēs atzīstam, ka tiesnešiem ir nepietiekama alga, vai tas uzreiz nozīmē Satversmes pārkāpumu? Satversmes gan 83., gan 107.pants ir vērtējami nevis kvantitatīvi, bet kvalitatīvi. Mums ir jāsaprot tie principi, kas no turienes izriet, nevis kaut kā jāizsecina cipari. Un mūsaprāt 2010.gada 18.janvāra spriedumā tas ir pietiekami precīzi noteikts.

Mūsaprāt arī solidaritātes jēdziena izpratne, ko piedāvā pieteicēju pārstāve, pēc būtības nav atšķirīga no mūsu izpratnes, izņemot vienu mazu punktu. Mēs uzskatām, ka solidaritātes princips

nav pārkāpts, ja algu samazinājums ir veikts vienlīdzīgi, vienlaicīgi un pat ja dažām atsevišķām amatpersonām tā visa rezultātā tomēr tā gadās, ka ir augstāka amatalga nekā tiesnešiem. Mēs neuzskatām, ka tas pats par sevīm ir pārkāpums. Es nesaprotu, kāpēc pieteicēju pārstāve tik daudz runā par Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomi. Kāpēc viņa runā tieši par Latvijas Banku? Viņi, protams, ir tikpat augsti kvalificētas personas kā tiesneši. Bet nu... un kas? Vai tiešām ir tā, ka tiesnesim ir jāpelna vairāk nekā visiem pārējiem? Un ja nē, tad tas ir pārkāpums? Tā jau nav. Tiesnesim ir augstāka, gandrīz divas reizes augstāka alga nekā vidēji valsts pārvaldē. Un ja mēs runājam par 83.pantu, tad es no Satversmes tiesas 18.janvāra sprieduma secinu, ka iet runa par to, lai nepieļautu tiesnešu maksātnespēju. Un ja tiesnesis nevar ar to augstāko algu, nekā cilvēku lielākajai daļai no mūsu sabiedrības, ja viņš nevar izdzīvot, tad es neuzskatu, ka valstij būtu jābūt atbildīgai par šādām finanšu saistībām.

Tas ir tas, kas attiecas uz minimālo... to apmēru.

Kas attiecas uz maksimālo, es domāju, ka tiesnešu neatkarība nebūs aizskarta, ja tiks noteiktas zināmas augstākas robežas tiesnešu amatalgai.

Es nedzirdēju arī pieteicēju pārstāves argumentus un arī neredzēju rakstveida sūdzībās, kāpēc vispār šajā gadījumā mēs runājam par pieteicēju interešu aizskārumu. Tāpēc, ka... ja Satversmes tiesa atcels apstrīdētās normas, tad kādam nākotnē varētu būt augstāka alga... tad mēs runājam par to nākotnes interešu aizskārumu?

Mēs arī neuzskatām, ka šāda maksimāla alga... par ja mēs runājam šī procesa ietvaros par to... mēs arī neuzskatām, ka tā būtu pretēji Satversmei. Arī vienkārši skatoties uz vēsturiskām šīs valsts tradīcijām. Mēs jau pieminējām 1929.gada likumu, kurā bija noteikts maksimālais atalgojums, arī 1992.gada sākumā Augstākajā padomē tika izrunāts, ka tiesnešu algām jābūt būtu augstām, bet tomēr zināmām robežām ir jābūt.

Bet tas viss ir Satversmes tiesas interpretējams jautājums.

Ja gadījumā ar spriedumu Satversmes tiesa atzīs par Satversmei neatbilstošām abas apstrīdētās normas, abus teikumus, ja šīs normas tiks atceltas ar 2009.gada 1.jūliju... tā tad, ja ar spēkā stāšanos datumu, kā to pieprasa pieteicēju pārstāve, tad valsts budžetam būtu jāatrod 36,5 miljoni latu tieši starpības segšanai. Ja no šī gada jūlija... tad apmēram 14,5 miljonu latu.

Mēs varam nedomāt par to, kur Saeima vai valdība... protams, ka atradīs tos finanšu līdzekļus, jo šīs tiesas spriedums nav pārsūdzams un ir izpildāms obligāti. Bet ko tas nozīmēs mūsu valstij, ja jau tagad par 4,5 miljoniem latu mūsu parāds pieaug dienā... Jo kādam jau būs jāmaksā. Ne tiesnešiem, bet kādam būs jāmaksā.

Visbeidzot es vēlētos vērst Satversmes tiesas uzmanību tam, ka Saeima uzskata, ka ne 107.pants, nedz 83., nedz 1., mūsaprāt, nepiesaista tiesnešu atalgojumu konkrētam lielumam, kā, piemēram, noteiktā gada vidējai algai. No Satversmes mēs tieši diemžēl nevaram saprast, kāds ir koeficients piemērojams krīzes apstākļos, kāds piemērojams nekrīzes apstākļos.

Un mēs nedomājam, ka, Saeimai izšķiroties par tiesnešu atalgojuma samazinājumu, bija jāaizmirst par ārstiem un skolotājiem. Mēs tam nepiekrītam. Mēs uzskatām, ka šie abi divi grozījumi tika veikti, pilnīgi ņemot vērā tiesu varas izteiktās bažas Tika veikts dialogs. Ir atrastas alternatīvas, par kurām šeit tika runāts plaši. Netiek apdraudēta finansiālā drošība. Netiek apdraudēta neatkarība tāpēc, ka neatkarība nav sasaistāma ar konkrētu algas līmeni, bet ar to, vai cilvēks vispār ir spējīgs darīt savu darbu. Tiesnešu neatkarības līmenis nav saistīts ar atalgojuma līmeni. To ir minējis gan Saeimas deputāts Bērziņa kungs, gan arī Tiesībsargs, kurš tomēr ir pietiekami kvalificēts cilvēktiesību interpretācijā.

Tāpēc mēs lūdzam Satversmes tiesu atzīt, ka 2009. gada grozījumi atbilst Satversmei pilnībā.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies. Līdz ar to pasludinu tiesas debates par slēgtām.

Vai lietas dalībniekiem ir vēlēšanās izteikt kādu repliku?

I.Nikuļceva.

Vispirms es gribētu paust viedokli par Saeimas pārstāvja teikto par alternatīvu risinājumu izvērtēšanu.

Tas pienākums, kas Ministru kabinetam un Saeima ir lemjot par tiesnešu atalgojumu, ir izvērtēt šos alternatīvos risinājumus. Un nav jau strīds par to, ka tiesnešu konferencē šie alternatīvie risinājumi tika likti priekšā. Bet strīds ir par to, ka Saeima un Ministru kabinets tos neizvērtēja. Proti, atbildot uz jautājumu, vai Saeimas komisijās tika šie alternatīvie risinājumi vērtēti, gan Āboltiņas kundze, gan Bērziņa kungs atbildēja, ka nē. Savukārt, pēc Tieslietu ministrijas un Finanšu ministrijas uzklaušanās mēs konstatējām, ka Tieslietu ministrija izvērtēja vienu alternatīvu risinājumu, tas ir, Civilprocesa likumā noteikto nodevu samazināšanu. Savukārt Finanšu ministrijā nekāds izvērtējums, nekādi alternatīvi aprēķini veikti netika.

Otrs. Es gribētu norādīt, ka attiecībā uz to, ka norma par Ministru prezidenta atalgojumu kā maksimumu, ka šī norma ir aktuāls aizskārums un arī pamatojuma par to, kāpēc mūsu ieskatā šī norma ir pretrunā Satversmes 1. un arī 83.pantam, es diezgan izvērstu runāju paskaidrojumos tiesai. Vai man ir nepieciešams to atkārtot?... Te vienkārši Saeimas pārstāve minēja, ka par to nav teikts...

G.Kūtris.

Vārds Saeimas pārstāvei.

J.Jerņeva.

Godātā tiesa! Es vēlētos atzīmēt, ka iespējams, ka pieteicēju pārstāvei nebija iespējams pierakstīt Tieslietu ministrijas teikto.. es nezinu, vai es pierakstīju visu... Es domāju, ka pēc tam būs iespējams stenogrammā detalizēti to apskatīt, bet Tieslietu ministrijas pārstāve ir minējusi, ka, pirmkārt, tika vērtēts... šobrīd notiek diskusijas par to un tiek meklēti risinājumi attiecībā uz tiesu darba sloga samazināšanu, piemēram, laulības šķiršanas lietās, par maza apmēra prasībām... Gāja

runa par elektroniskā pasta sūtījumiem... tika rasta iespēja samazināt nomu maksas... Noteikti nevaru piekrist, ka Civilprocesa likuma grozījumi bija vienīgais alternatīvais risinājums, turklāt, nebūtu, manuprāt, pareizi šobrīd replikā ignorēt arī visas pārējās alternatīvas, kas tika izteiktas.

Attiecībā uz Saeimas tieši izvērtēšanu. Pieteicēju pārstāve tiešām pareizi pateikusi, ka Saeimas komisijās daži no šiem jautājumiem netika izvērtēti, bet Saeima jau nav vienīgā vieta, kur šīs diskusijas notiek. Un attiecībā uz budžeta procedūru tomēr šī procedūra ir īpatnēja ar to, ka tas darbs vairāk nekā citos likumprojektos notiek un sākas lielākais darbs ministriju līmenī. Un Tieslietu ministrija ir iesniegusi pieteikumus un pierādījumus par to, ka ir izvērtēti varianti, ir uzsākts dialogs. Un Saeimas komisijas locekļi nedzīvo kaut kādā sociālajā un tiesiskajā vakuumā, viņi ļoti labi saprot, kas notiek, viņi tiekas ar tiem pašiem tiesnešiem. Varbūt tās tēmas ir citas, bet tā pati apakškomisija darbam ar Tiesu iekārtas likumu... arī tajā ir tiesneši un šie jautājumi tomēr arī tiek skarti. Tāpēc es uzskatu, ka ir nepareizs apgalvojums, ka Saeima neizvērtēja. Viņa zināja par to, izvērtēšana ir bijusi un bija lietas kursā.

Paldies.

G.Kūtris.

Paldies.

Tiesa paziņo, ka tiesas sēdi beidzam. Tiesas spriedums tiks pasludināts otrdien, 22.jūnijā pulksten 10.00 šajā zālē.